

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET VE SOSYAL BİLİMLER BİLİM DALI

KOCAELİ'NİN İZMİT VE KARTEPE İLÇELERİNİN
SİYASÎ KÜLTÜRÜ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

NURCAN AYDIN

KOCAELİ 2019

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET VE SOSYAL BİLİMLER BİLİM DALI

KOCAELİ'NİN İZMİT VE KARTEPE İLÇELERİNİN
SİYASÎ KÜLTÜRÜ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Nurcan AYDIN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hasan YAZICI

KOCAELİ 2019

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
SİYASET VE SOSYAL BİLİMLER BİLİM DALI

KOCAELİ'NİN İZMİT VE KARTEPE İLÇELERİNİN
SİYASÎ KÜLTÜRÜ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

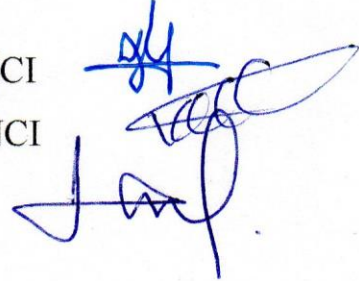
Tezi Hazırlayan: Nurcan AYDIN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 26.06.2019 / 18

Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Hasan YAZICI

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Abdulvahap AKINCI

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Köksal ŞAHİN

KOCAELİ 2019

ÖN SÖZ

Ülkemizde siyasî kültür üzerine yapılan çalışmalar hem sınırlı hem de nispeten yeni çalışmalardır. Bu alanda özellikle de doğduğum ve büyüdüğüm, ortak inançları, değerleri ve kültürünün içinde yaşadığım şehrimin siyasî kültürüne yönelik bir çalışma yapmanın ve benden sonra bu alanda çalışma yapacaklara ipucu niteliğinde bir çalışma bırakmanın mutluluğu ile çalışmamı tamamladım.

Bu çalışmada, yardımlarını ve desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen, böyle bir çalışma için beni cesaretlendiren ve her sıkıntılı anımda moral ve motivasyonumu yükselten; bilgi ve deneyimleriyle bana yön veren değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Hasan Yazıcı' ya teşekkür ediyorum.

Çalışmam sırasında her zaman desteği ve sevgisiyle yanı başımda olan, varlığıyla bana güç veren, sevgili eşim Uğur Aydın'a, sesiyle huzur bulduğum, yaşından büyük bir olgunlukla bana çalışmam sırasında manevi olarak hep destek olan can parem, biricik oğlum Yusuf Mirza Aydın'a çok teşekkür ediyorum.

Çalışmamın saha çalışması ve bilgi işlem aşamalarında benden desteklerini esirgemeyen kıymetlilerim erkek kardeşlerime, dualarıyla her daim yanımda olan canım anneme ve bana bu çalışmada destek olan tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Kocaeli-2019

Nurcan AYDIN

İÇİNDEKİLER	Sayfa No
ÖN SÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
KISALTMALAR	VIII
TABLolar	IX
ŞEKİLLER	XII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİYASÎ KÜLTÜR

1.1. KÜLTÜRÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	5
1.1.1. Kültür Kavramının Tanımı ve Sınırları	5
1.1.2. Milli Kültür.....	11
1.1.3. Milli Kimlik.....	14
1.1.4. Kültürel Kimlik.....	16
1.2. SİYASÎ KÜLTÜRÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ.....	17
1.2.1. Siyasî Kültür Kavramının Tanımı ve Sınırları.....	17
1.2.2. Siyasî Kültürün Öğeleri.....	22
1.2.3. Siyasî Kültür Türleri.....	23
1.2.3.1. Cemaatçi ve Yerel Siyasî Kültür.....	23
1.2.3.2. Tabiiyet (Uyrukluk Kültürü)	23
1.2.3.3. Katılımcı Siyasî Kültür	24
1.2.4. Siyasî Kültürün İşlevleri	25
1.2.5. Siyasî Toplumsallaşma.....	25
1.2.5.1. Siyasî Toplumsallaşmanın Ajanları	27
1.2.6. Siyasî Katılma	32

İKİNCİ BÖLÜM

2. İZMİT VE KARTEPE’NİN SİYASÎ KÜLTÜRÜ

2.1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	35
2.1.1. Araştırmanın Konusu	35
2.1.2. Araştırmanın Amacı	36
2.1.3. Araştırmanın Önemi	36
2.1.4. Araştırmanın Yöntemi- Anket Soru Formunun Hazırlanması	36
2.1.5. Araştırmanın Kapsamı	37
2.1.6. Araştırmanın Evreni	37
2.1.7. Araştırmanın Örneklemi	37
2.1.8. Araştırmanın Hipotezleri	38
2.1.9. Verilerin Toplanması	39
2.1.10. Verilerin Analizi	39
2.2. İZMİT’ İN SİYASÎ KÜLTÜRÜ	
2.2.1. İzmit İlçesinin Tanıtımı	40
2.2.1.1. Tarihi	40
2.2.1.2. Coğrafi Yapı	41

2.2.1.3. Nüfus	42
2.2.1.4. Eğitim	42
2.3. İZMİT İLÇESİ ANKET VERİLERİNİN İNCELENMESİ	
2.3.1. Bulgulardan Elde Edilen Verilerin Değerlendirilmesi	42
2.3.1.1. Katılımcılara Dair Demografik Değişkenler	43
2.3.1.2. Demokratik İlke ve Değerlere Bağlılık	47
2.3.1.3. Dini Değerler ve Dindarlık	50
2.3.1.4. Dini Hoşgörü	53
2.3.1.5. Din ve Siyaset	57
2.3.1.6. Milli Kimlik, Aidiyet ve Ön Kimlik Düzeyleri	61
2.3.1.7. Türkiye'nin Yerine Dair Beklentiler	65
2.3.1.8. Milliyetçilik	66
2.3.1.9. Siyasî Katılma	68
2.3.1.10. Siyasî İlgi	75
2.3.1.11. Demokrasi	79
2.3.1.12. Otoriter Eğilimler	85
2.3.1.13. Hak ve Hürriyetler	93
2.3.1.14. Değişime Bakış	95
2.3.1.15. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç	96
2.3.1.16. Devletin Geçime Katkısı	99
2.3.1.17. Siyasî Bilgi	100
2.3.1.18. Devletçilik	105
2.3.1.19. Siyasetten Beklentiler	106
2.3.1.20. Gelecekte Beklentiler	107
2.3.1.21. En Çok Hizmet Eden Devlet Adamı	109
2.3.1.22. Kurumlara Güven	111
2.3.1.23. Türkiye'nin Dostları - Düşmanları	113
2.3.1.24. Sevilen - Sevilmeyen Milletler	116
2.3.1.25. Yaşamdan Memnurluk ve Tatmin	119
2.3.1.26. Siyasî Sistemlere Dair Görüşler	121
2.3.1.27. Yenilikçilik - Tutuculuk	124
2.3.1.28. Siyasî Eğilimler	127
2.3.1.29. Sosyo - Ekonomik Statü	131
2.3.1.30. Hoşgörü	133
2.3.1.31. Ülkenin En Önemli Sorunu	135
2.3.1.32. Güncel Gelişmeleri Takip	136
2.3.2. İzmit İlçesi Değerlendirmesi	137
2.4. KARTEPE' NİN SİYASİ KÜLTÜRÜ	
2.4.1. Kartepe İlçesinin Tanıtımı	140
2.4.1.1. Tarihi	140
2.4.1.2. Coğrafi Yapı	141
2.4.1.3. Nüfus	142
2.4.1.4. Eğitim	142
2.5. KARTEPE İLÇESİ ANKET VERİLERİNİN İNCELENMESİ	
2.5.1. Bulgulardan Elde Edilen Verilerin Değerlendirilmesi	143
2.5.1.1. Katılımcılara Dair Demografik Değişkenler	143
2.5.1.2. Demokratik İlke ve Değerlere Bağlılık	146
2.5.1.3. Dini Değerler ve Dindarlık	149
2.5.1.4. Dini Hoşgörü	152

2.5.1.5. Din ve Siyaset	155
2.5.1.6. Milli Kimlik, Aidiyet ve Ön Kimlik Düzeyleri	159
2.5.1.7. Türkiye'nin Yerine Dair Beklentiler	162
2.5.1.8. Milliyetçilik	164
2.5.1.9. Siyasî Katılma	166
2.5.1.10. Siyasî İlgi	172
2.5.1.11. Demokrasi	175
2.5.1.12. Otoriter Eğilimler	182
2.5.1.13. Hak ve Hürriyetler	189
2.5.1.14. Değişime Bakış	191
2.5.1.15. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç	192
2.5.1.16. Devletin Geçime Katkısı	195
2.5.1.17. Siyasî Bilgi	196
2.5.1.18. Devletçilik	201
2.5.1.19. Siyasetten Beklentiler	203
2.5.1.20. Gelecekte Beklentiler	204
2.5.1.21. En Çok Hizmet Eden Devlet Adamı	205
2.5.1.22. Kurumlara Güven	206
2.5.1.23. Türkiye'nin Dostları- Düşmanları	209
2.5.1.24. Sevilen - Sevilmeyen Milletler	212
2.5.1.25. Yaşamdan Memnunluk ve Tatmin	214
2.5.1.26. Siyasî Sistemlere Dair Görüşler	216
2.5.1.27. Yenilikçilik - Tutuculuk	219
2.5.1.28. Siyasî Eğilimler	222
2.5.1.29. Sosyo - Ekonomik Statü	225
2.5.1.30. Hoşgörü	228
2.5.1.31. Ülkenin En Önemli Sorunu	230
2.5.1.32. Güncel Gelişmeleri Takip	231
2.5.2.Kartepe İlçesi Değerlendirmesi.....	231

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İZMİT'İN VE KARTEPE'NİN SİYASİ KÜLTÜRÜNÜN KARŞILAŞTIRMASI

3.1. KARŞILAŞTIRMA BULGULARINDAN ELDE EDİLEN VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.1. Dindarlık Seviyesi	235
3.1.2. Siyasetçilere Dair Dindarlık Beklentileri	237
3.1.3. Milliyetçilik Düzeyleri	241
3.1.4. Ön Kimlik Algısı	244
3.1.5. Türkiye'nin Yerine Dair Beklentiler	246
3.1.6. Siyasete İlgi Düzeyleri	249
3.1.7. Yakın Geleceğe Dair Umutları ve Beklentileri	251
3.1.8. Siyasî Kimlikleri	253
3.1.9. Siyasî Görüşleri	256
3.1.10. Ülke Sorunlarına Dair Algılar	258
3.1.11. İdam Cezasına Dair Görüşleri	263
3.1.12. Demografik Değişkenlerin İlçeye Göre Karşılaştırmaları	265
3.1.13. İzmit ve Kartepe İlçelerinin Karşılaştırmalı Değerlendirmesi.....	273

SONUÇ	277
KAYNAKÇA	287
EKLER (Anket Formu).....	294
ÖZ GEÇMİŞ.....	310

ÖZET

Bireylerin siyasete ilişkin davranışlarının gelişmesinde ve şekillenmesinde yaşadığı toplumsal yapının inanç, değer, tutum ve davranışlarıyla, toplumun yönetim biçimi arasındaki ilişki etkili olmaktadır. Toplumun geleneklerinin, toplumdaki kurumların ruhunun, ülkedeki vatandaşların beklentilerinin ve ortak çıkarlarının anlamlı bir bütün olarak birbirleriyle uyum içinde olması beklenmektedir.

Siyasî kültür hem toplumun içinde yer aldığı olaylarda hem de kişisel tecrübe ve davranışlarda var olur. Günümüzde pek çok disiplinle birlikte yürütülen bilimsel çalışmalar, siyasî gelenek ve süreçlerin kültürel boyutları üzerinde durmaktadırlar.

Bu çalışmada; demokratik rejimin sürekliliği ve dayanıklılığı açısından önemi vurgulanan, halkın siyasî kültürünün özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Kocaeli ilinin İzmit ve Kartepe ilçelerinde halkın gündemindeki siyasî kültür kapsamında yer alan konular ve gelişmelerle ilgili kamuoyundaki kanaatleri incelenmiştir. Halkın sosyal ve ekonomik beklentilerinin seçilmiş hükümetler tarafından yerine getirilmesi ile ilgili görüşleri araştırılmış, belirlenen doğrultuda toplumun inanç ve değer değişkenleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümü kavramsal çerçevenin açıklanmasına ayrılmıştır. İkinci bölümünde İzmit ve Kartepe ilçeleri ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu kapsamda 18 yaş ve üzeri seçmen nüfus arasından tesadüfî örneklem yöntemiyle seçilen 358 kişi ile yüz yüze görüşülerek, katılımcılara 85 farklı soru yöneltilmiş, elde edilen bulgular ve sonuçlar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise İzmit ve Kartepe ilçeleri, belirlenen hipotezler doğrultusunda karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siyasî kültür, kültür, kimlik, İzmit'in siyasî kültürü, Kartepe'nin siyasî kültürü

ABSTRACT

The relationship between the beliefs, values, attitudes, and behaviors of the social structure, and the form of government of the society is effective in developing and shaping the behavior of individuals in politics. The traditions of society, the spirit of the institutions in society, the expectations, and the common interests of the citizens in the country are expected to be in harmony with each other as a meaningful whole.

Political culture is embodied both in the events of the society and in personal experiences and behaviors. Nowadays, scientific studies, which are carried out with many disciplines, focus on the political traditions and the cultural dimensions of the processes.

This study aims to determine the characteristics of the political culture of the people, emphasizing the importance of the democratic regime in terms of continuity and durability. Public opinion on the issues and developments within the scope of the political culture of the public in Izmit and Kartepe districts in Kocaeli has been examined. The opinions of the people regarding the fulfillment of the social and economic expectations of the people were investigated and the belief and value variables of the society were tried to be determined.

The first part of the study is devoted to the conceptual framework. In the second part, Izmit and Kartepe districts are handled separately. In this context, 358 people were selected with random sampling among 18 or older voter populations, and 85 different questions were asked to the participants, and the findings and results were evaluated separately. In the third section, Izmit and Kartepe districts were examined comparatively in accordance with the hypotheses.

Key Words: Political culture, culture, identity, political culture of Izmit, political culture of Kartepe

KISALTMALAR

Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
Dr.	: Doktor
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Fak.	: Fakültesi
Üniv.	: Üniversite
S.	: Sayfa
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
Vd.	: Ve diğerleri
Yrd.	: Yardımcı
Yay.	: Yayınları

TABLÖLAR

- Tablo 1.** Cinsiyet
Tablo 2. Yaş
Tablo 3. Eğitim düzeyi
Tablo 4. Sosyal sınıf
Tablo 5. Mahalle
Tablo 6. Demokratik ilkeler ve değerlere bağlılık
Tablo 7. Dinî inanç
Tablo 8. İnanç boyutları
Tablo 9. Kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz?
Tablo 10. İnanç düzeyi
Tablo 11. Babanızın dinî inancı
Tablo 12. Türban ve baş örtüsüne bakış açısı
Tablo 13. Farklı dinden “geline” bakış açısı
Tablo 14. Farklı dinden “damada” bakış açısı
Tablo 15. Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin bazı konularda söz sahibi olmaları
Tablo 16. Okullarda din dersleri zorunlu mu yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?
Tablo 17. Din ve siyaset
Tablo 18. Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?
Tablo 19. Öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı?
Tablo 20. Kendinizi en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?
Tablo 21. Türkiye hangisinin bir parçası olmalı?
Tablo 22. Haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?
Tablo 23. Trafikte Hollandalı ile Türk kavga etseler siz hangisini yapardınız?
Tablo 24. İşverenler Türkleri yabancılara tercih etmeli midir?
Tablo 25/1. Siyasî eylemi onaylama
Tablo 25/2. Siyasî eyleme katılım
Tablo 26. Son seçimlerde oy kullandınız mı?
Tablo 27. Siyasetçilerle temas
Tablo 28. Herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz?
Tablo 29. Siyasete ilgi
Tablo 30. Siyasete ilgi sıklığı
Tablo 31. Siyasî partilere üyelik
Tablo 32. Demokrasinin anlamı
Tablo 33. Demokrasiye bakış
Tablo 34. Belediye başkanlarının görevlendirilmesi
Tablo 35. Kaymakamın görevlendirilmesi
Tablo 36. Seçilmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil, kararlı diktatör mü?
Tablo 37. Ülkemizin Güney Doğu’sundaki sorunun çözümü
Tablo 38. Oy endişesi
Tablo 39. Aileye dair görüş
Tablo 40. Çocuk yetiştirmede önemli unsurlar
Tablo 41. Türkiye’de idam cezası olmalı mı?
Tablo 42. Hangi suçları işleyenlere idam cezası verilmeli?
Tablo 43. Özel televizyon kanalları her şeyi yayınlamalı mı?
Tablo 44. Gazetelerin yazabileceği konular
Tablo 45. Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair görüşler

- Tablo 46.** Herhangi bir sendika veya meslek kuruluşuna üye misiniz?
- Tablo 47.** İşçi sendikaları konusunda görüş
- Tablo 48.** Gösteri hakkıyla ilgili görüşler
- Tablo 49.** Değişme bakış
- Tablo 50.** Siyaseti etkileme gücüne inanç
- Tablo 51.** Haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi?
- Tablo 52.** Hane geçimi için devletin yardımı olmalı- olmamalı, cetvelinin neresindesiniz?
- Tablo 53.** Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor?
- Tablo 54.** Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?
- Tablo 55.** Danıştay’ın görevi
- Tablo 56.** Siyasete ilgi, siyasi bilgi
- Tablo 57.** Dışişleri bakanı kim?
- Tablo 58.** Ülkede yapılması gereken işleri kimler yapsın?
- Tablo 59.** Siyasette ulaşılmak istenen amaç
- Tablo 60.** Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedefleri
- Tablo 61.** Ülkemizin hedeflerinin en önemlisi hangisi
- Tablo 62.** Türkiye’ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı
- Tablo 63.** İkinci en büyük devlet adamı
- Tablo 64.** Güven düzeyi
- Tablo 65.** Türkiye’nin en iyi dostu
- Tablo 66.** Türkiye’ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke
- Tablo 67.** En sevilen yabancı millet
- Tablo 68.** En seilmeyen yabancı millet
- Tablo 69.** Beş yıl öncesine göre bugün ülkemizin genel durumu
- Tablo 70.** Önümüzdeki beş yılda ülkemizin genel durumu
- Tablo 71.** Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu
- Tablo 72.** Siyasî partiler hakkında görüş
- Tablo 73.** Siyasî sistemlere dair görüşler
- Tablo 74.** Sınanmış fikir yeni fikir cetvelinin neresindesiniz?
- Tablo 75.** Değişiklik konusunda tedbirli, gözü pek cetvelinin neresindesiniz?
- Tablo 76.** Değişim ürkütür, değişiklik yeniliktir cetvelinin neresindesiniz?
- Tablo 77.** Siyasî görüş
- Tablo 78.** Siyasî konularda sol-sağ cetvelinin neresindesiniz?
- Tablo 79.** Babanızın size göre siyasî görüşü
- Tablo 80.** Refah düzeyi
- Tablo 81.** Gelir düzeyi memnuniyeti
- Tablo 82.** Komşu tercihi
- Tablo 83.** Türkiye’nin en önemli sorunu
- Tablo 84.** Güncel gelişmeleri takip
- Tablo 85.** Cinsiyet inanç düzeyi karşılaştırması
- Tablo 86.** Yaş ile inanç düzeyi karşılaştırması
- Tablo 87.** Eğitim ile inanç düzeyi karşılaştırması
- Tablo 88.** Sosyal sınıf ile inanç düzeyi karşılaştırması
- Tablo 89.** Cinsiyet ile siyasetçilere dair dindarlık beklentileri karşılaştırması
- Tablo 90.** Yaş ile siyasetçilere dair dindarlık beklentileri karşılaştırması
- Tablo 91.** Eğitim seviyesi ile siyasetçilere dair dindarlık beklentileri karşılaştırması

- Tablo 92.** Sosyal sınıf ile siyasetçilere dair dindarlık beklentileri karşılaştırması
- Tablo 93.** Cinsiyet ile milliyetçilik düzeyi karşılaştırması
- Tablo 94.** Yaş ile milliyetçilik düzeyi karşılaştırması
- Tablo 95.** Eğitim seviyesi ile milliyetçilik düzeyi karşılaştırması
- Tablo 96.** Sosyal sınıf ile milliyetçilik düzeyi karşılaştırması.
- Tablo 97.** Cinsiyet ile ön kimlik karşılaştırması
- Tablo 98.** Yaş ile ön kimlik karşılaştırması
- Tablo 99.** Eğitim seviyesi ile ön kimlik karşılaştırması
- Tablo 100.** Sosyal sınıf ile ön kimlik karşılaştırması
- Tablo 101.** Cinsiyet ile Türkiye'nin yönelimine dair beklentilerin karşılaştırılması
- Tablo 102.** Yaş ile Türkiye'nin yönelimine dair beklentilerin karşılaştırılması
- Tablo 103.** Eğitim seviyesi ile Türkiye'nin yönelimine dair beklentilerin karşılaştırılması
- Tablo 104.** Sosyal sınıf ile Türkiye'nin yönelimine dair beklentilerin karşılaştırılması
- Tablo 105.** Cinsiyet ile siyasete ilgi düzeyi karşılaştırılması
- Tablo 106.** Yaş ile siyasete ilgi düzeyi karşılaştırılması
- Tablo 107.** Eğitim seviyesi ile siyasete ilgi düzeyi karşılaştırılması
- Tablo 108.** Sosyal sınıf ile siyasete ilgi düzeyi karşılaştırılması
- Tablo 109.** Cinsiyet ile gelecek beklentileri karşılaştırılması
- Tablo 110.** Yaş ile gelecek beklentileri karşılaştırılması
- Tablo 111.** Eğitim seviyesi ile gelecek beklentileri karşılaştırılması
- Tablo 112.** Sosyal sınıf ile gelecek beklentileri karşılaştırılması
- Tablo 113.** Cinsiyet ile siyasî kimlik karşılaştırılması
- Tablo 114.** Yaş ile siyasî kimlik karşılaştırması
- Tablo 115.** Eğitim seviyesi ile siyasî kimlik karşılaştırması
- Tablo 116.** Sosyal sınıf ile siyasî kimlik karşılaştırması
- Tablo 117.** Cinsiyet ile siyasî görüş karşılaştırması
- Tablo 118.** Yaş ile siyasî görüş karşılaştırması
- Tablo 119.** Eğitim seviyesi ile siyasî görüş karşılaştırması
- Tablo 120.** Sosyal sınıf ile siyasî görüş karşılaştırması
- Tablo 121.** Cinsiyet ile Türkiye'nin en önemli sorunu algısı karşılaştırması
- Tablo 122.** Yaş ile cinsiyet ile Türkiye'nin en önemli sorunu algısı karşılaştırması
- Tablo 123.** Eğitim seviyesi ile Türkiye'nin en önemli sorunu algısı karşılaştırması
- Tablo 124.** Sosyal sınıf ile Türkiye'nin en önemli sorunu algısı karşılaştırması
- Tablo 125.** Cinsiyet ile idam cezası algısı karşılaştırması
- Tablo 126.** Yaş ile idam cezası algısı karşılaştırması
- Tablo 127.** Eğitim seviyesi ile idam cezası algısı karşılaştırması
- Tablo 128.** Sosyal sınıf ile idam cezası algısı karşılaştırması
- Tablo 129.** İlçe inanç düzeyi karşılaştırması
- Tablo 130.** İlçe ile siyasetçilere dair dindarlık beklentileri karşılaştırması
- Tablo 131.** İlçe ile milliyetçilik düzeyi karşılaştırması
- Tablo 132.** İlçe ile ön kimlik karşılaştırması
- Tablo 133.** İlçe ile Türkiye'nin yerine dair beklentilerin karşılaştırılması

- Tablo 134.** İlçe ile Türkiye'nin yakın geleceğine dair beklentileri karşılaştırılması
- Tablo 135.** İlçe ile siyasete ilgi düzeyi karşılaştırılması
- Tablo 136.** İlçe ile siyasî kimliklerin karşılaştırılması
- Tablo 137.** İlçe ile siyasî görüş karşılaştırması
- Tablo 138.** İlçe ile Türkiye'nin en önemli sorununa ilişkin fikirlerin karşılaştırılması
- Tablo 139.** İlçe ile idam cezası görüşlerinin karşılaştırılması

ŞEKİLLER

- Şekil 1.** Almond ve Verba'nın siyasî kültür teorisi

GİRİŞ

İnsanoğlu var oluşundan itibaren, kendisini aidiyet duygusu ile bağlanacağı bir topluluğun parçası olarak görmek ister. Toplum, farklı yetenek ve beklentileri, kendine özgü hayat tarzları olan, ortak bir tarihin parçası ve benzer kültürel değerlere sahip olan bireylerin birlikteliğinden oluşan bir yapıdır. İnsan bu yapı içinde çeşitli bireylerle ilişkiler kurar ve hayatı boyunca devam edecek olan etkileşim sürecinde toplumsal yapı içindeki yerini almaktadır.

Kültürün merkezinde insan ve insan davranışları bulunur. Kültürel öğeler insan davranışlarının sınırlarını belirlemektedir. İnsanoğlu, doğumundan ölümüne kadar ait olduğu toplumun kültürel yapısına uygun olarak hareket etmektedir. İnsanlar amaçlarını, davranışlarını ve hatta hayatlarını kültürel öğelere göre şekillendirmektedirler. Her toplumun kendine özgü inanç, düşünce ve değer sistemleri bulunmaktadır. Bunlar o toplumu tanıma ve işleyişin hangi yöntemlerle yapılacağını belirlemede oldukça etkilidirler. Buradan hareketle insanları tanımının yollarından birinin, onların bağlı oldukları kültürel unsurları bilmekten geçtiği söylenebilir.

Kültürel unsurlar, insanları bağlı oldukları kurum ve kuruluşların hedefleri doğrultusunda harekete geçirmeyi kolaylaştıran kodlar olarak ifade edilebilir. Kültürün, toplumun siyasî, sosyal ve ekonomik yapısıyla iç içe geçtiğini, buradan hareketle siyasî kültür kavramının anlamsal içeriğinin kültür kavramının siyasî yöntemleri ifade eden bölümünden ve kültürel kimlik yapısından beslendiğini söylemek mümkündür.

Genel anlamda kültür; toplumdaki bireylerin sosyal olaylar karşısında gösterdikleri psikolojik reaksiyon ve yöntemlerini ifade eder. Siyasî kültür ise siyasî eylem ve objeler karşısında başvuru yönetim sistemidir (Özbudun, 1990: 61).

Toplumdaki bireylerin siyasî davranışlarına etki eden psikolojik ve toplumsal değişkenlerin kesiştiği noktada siyasî kültür kavramı karşımıza çıkmaktadır. Siyasî kültür, toplumsal yaşamın normal işleyişi içinde çeşitli kurumlar vasıtasıyla

öğrenilmekte, bireyin duygu ve düşüncelerinin oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Bunun sonucu olarak da bireyin siyasî eylem ve davranışlarına yön vermektedir.

Bu bağlamda siyasî kültür, bireyin siyasal sürece katılmasında kaynaklık eden ve siyasî sistemin sağlıklı bir şekilde işlemlerini sağlayan bir nitelik göstermektedir. Bireylerin siyasî sistem ile ilgili inanç, tutum ve değer yargıları siyasî kültürü oluşturmaktadır. Siyasî kültür davranış olarak, inançlar, fikirler ve değerler dizisini ifade etmektedir. Ancak bunun yanında, siyasî sistemin yerleştirdiği davranış ve tavır ile bunların dayanağı olan ve yaygın bir biçimde paylaşılan siyasî inançlar, değerler, açıklayıcı semboller bütünü olarak algılanmaktadır. Siyasî kültür, bireylerin siyasî kimlikleri ve siyasal sisteme bağlılıklarının oluşmasına etki eden siyasî bilgi, birikim ve deneyimlerinden oluşan bir bütünü ifade etmektedir.

Bu çalışmada siyasî kültürü incelerken aynı zamanda siyasî yapının ötesine bakarak siyasî yapıyı hazırlayan ve bireylerin davranışlarına yön veren inançları, değerleri ve kimlik yapısı ile düşünce, bakış açıları ve kanaatleri incelenmeye çalışılmıştır.

Bir ülkede demokrasi ve demokratik değerlerin yerleşmesi ve istikrar kazanması açısından önemli yaklaşımlardan biri de, bir toplumun sahip olduğu kültür ve bunun bir yansıması olarak siyasî kültür ile açıklanan kültürel çalışmalar olarak değerlendirilebilir. Siyasî kültürün doğru analiz edilebilmesi için ancak o toplumdaki siyasî eğilimleri anlamak, bireylerin siyasî sistem hakkındaki düşüncelerini, beklentilerini ve algılarını belirlemek ve siyasî sistem içerisinde toplumsal kabulün rolünü doğru analiz edebilmek faydalı olacaktır.

Ülkemizde kamuoyu verilerine dayalı sosyal değerler ve siyasî kültür araştırmaları başka ülkelere göre hem sınırlı hem de nispeten daha yeni çalışmalardır. Dünya Değerler Araştırması çerçevesinde ülkemizde yapılan araştırmalar ve onu takip eden çalışmaları önemli örnek çalışmalar olarak görmek gerekir (Bkz. Esmer, 1999). Kocaeli ilinin İzmit ilçesine ait halkın siyasî kültürü hakkında daha önce yapılmış hiçbir çalışmanın bulunmaması, her ne kadar Kartepe ilçesi ile ilgili

yapılmış kısıtlı bir çalışma olsa da, İzmit ve Kartepe ilçelerinin karşılaştırmalı olarak ilk defa ele alınmış olması bakımından da, yaptığımız araştırmanın önemi ortaya çıkmaktadır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kavramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede kültür, milli kültür, milli kimlik, kültürel kimlik kavramları teorik olarak tanımlanarak siyasî kültür için bir giriş oluşturulmuş, daha sonra da siyasî kültürün kavramsal çerçevesi, siyasî kültür öğeleri, siyasî kültür türleri, siyasî kültürün işlevleri, siyasî toplumsallaşma ve ajanları, siyasî katılma üzerinde durularak, konunun kavramsal boyutu ifade edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünü metodoloji ve alan araştırması oluşturmaktadır. Araştırma 85 değişkenli soru formuna bağlı ve yüz yüze görüşmeye dayalı anket tekniğine uygun olarak, Kocaeli ilinin İzmit ve Kartepe ilçelerinde basit tesadüfi örneklem yöntemiyle belirlenen 358 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Saha araştırması 7 Temmuz - 7 Ağustos 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde; Kocaeli ilinin İzmit ve Kartepe ilçelerinde siyasî kültürün araştırılması kapsamında Kocaeli'nin İzmit ve Kartepe ilçelerinde yaşayan insanların siyasî kültürlerini etkileyen ahlâk anlayışları, değer yargıları, demokratik ilke ve değerlere bağlılıkları, inançları, dindarlık düzeyleri, dini hoşgörü düzeyleri, milli kimlik, aidiyet ve ön kimlik düzeyleri, milliyetçilik, siyasî sistemler hakkındaki görüşleri, değişime ilişkin fikirleri, yaşamdan memnuniyetleri, dünyaya bakış açıları, geleceğe dair beklentileri, siyasî görüşleri, siyasî kimlikleri, Türkiye'nin yerine dair beklentileri, siyasete olan ilgileri, siyasete katılma biçim ve sıklıkları, siyasetten beklentileri, siyaseti etkileme gücüne inançları, kurumlara olan güven düzeyleri, en çok güven duyulan kurumların hangisi olduğu, güncel gelişmelerin takibi ve basına ilişkin görüşleri gibi pek çok alana ilişkin tutum ve tavırları incelenmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde ise; araştırmanın hipotezlerine bağlı kalınarak, İzmit ve Kartepe ilçelerinin siyasî kültürü, ortaya koyulan 10 (on) farklı değişken açısından karşılaştırılmıştır. Bu bölümde katılımcıların dindarlık seviyeleri, siyasetçilere dair dindarlık düzeyi beklentileri, milliyetçilik düzeyi ve ön kimlik algısı, Türkiye'yi

dünya konjonktüründe nerede görmek istedikleri, siyasete ilgi düzeyleri, siyasî kimlikleri, siyasî görüşleri, yakın geleceğe dair umutları ve beklentileri, ülke sorunlarına dair algıları ve idam cezasına dair görüşleri demografik değişkenlere ve ilçeye göre farklılaşmakta mıdır sorularına cevap aranmış, ayrıca ilçelere göre yaş, cinsiyet, eğitim düzeyleri ve sosyal statüleri bakımından benzerlik ve farklılıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmaya ilişkin sonuç bölümü de bu bölümün kapsamında yer almıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİYASİ KÜLTÜR

1.1. KÜLTÜRÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Siyasî Kültür, terim olarak siyaset biliminde hâkim olan yaklaşımların açıklığa kavuşturamadığı sebep, süreç ve ilişkileri, bunlara bağlı neticeleri anlamlandırabilmek ve böylelikle siyaset alanındaki önemli çıkmazları çözümlemek amacıyla ortaya çıkmıştır. Ancak kavramsal açıdan siyasî kültür terimi üzerinde net bir mutabakat olmaması; terimi açıklayabilmek için, öncelikle kültür kavramını tanımlayarak başlamak gerektiği ihtiyacını doğurmaktadır. Bunun yanında çalışmanın bu bölümünde toplumsal, kültürel ve ekonomik yapının oluşmasında geçmişin izlerini bünyesinde barındıran kimlik olgusu, çalışmaya ışık tutacak milli kimlik ve kültürel kimlikle birlikte, millî kültür kavramları üzerinde de durulacaktır. Ayrıca bu bölümde; siyasî kültür kavramı, siyasî kültürün öğeleri, siyasî kültür türleri, siyasî kültürün işlevleri, siyasî toplumsallaşma ve ajanları, siyasî katılma hakkında kavramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılacaktır.

1.1.1. Kültür Kavramının Tanımı ve Sınırları

Kültür, toplum ve insan bilimleri içinde, üzerinde ortak bir tanım oluşturma ihtimalinin en zayıf olduğu kavramlardan biri olarak ifade edilebilir (Tolan, 1993: 222). Kültür konusunu her disiplin kendi bakış açısından değerlendirerek farklı yaklaşımlar getirdiği görülmektedir. Kültür bir tanım içinde ortaya konamayacak kadar geniş boyutlara sahip bir kavramdır. Bu nedenle herkesin üzerinde uzlaşabileceği bir tanım ortaya koyabilmek oldukça zordur (Çeçen 1984: 10).

Sosyologların ve antropologların uzun yıllardır üzerinde çalıştıkları ve anlam bakımından oldukça zengin olan kültür kavramına ilişkin bütün tanımlamaların aktarımı olmamakla birlikte, çalışmaya ışık tutacağını düşünülen belli başlı birkaç tanımlamaya yer vererek, bu kavramın hangi anlam temellerinde tanımlanmaya çalışıldığını, farklı bakış açıları ile genel olarak ortaya koymaya çalışılacaktır. Kültür tanımlarına bakıldığında çok geniş bir literatürle karşılaşılmaktadır. Kültür kavramının tarihsel serüvenine, anlam gelişmesi bakımından bakıldığında oldukça ilgi çekici olduğu söylenebilir.

Kültürün etimolojik açıdan kökenine inildiğinde, Latince’de tarım anlamına gelen “Cultura” kelimesinden geldiği görülmektedir. Latince’de Cultura kelimesinden türetilmiş, ekip biçmek ve tarladaki ürün anlamlarına gelen ve özen göstermek “La Colere” deyimini de ile ifade edilen kültür kavramı, 17. yüzyıla kadar bu anlamıyla kullanılmıştır (Uhri, 2003:51). Kültür; Vico’ya (1668-1774) kadar geçen sürede bilimsel veya felsefi anlamda bilmenin konusunu oluşturan bağımsız ve sistematik bir yapı olmaktan çok, insan dünyasına ait değerleri kendi mülkiyeti altında toplayan bir kurgu olarak kalmıştır (Köktürk, 2006:113, 114).

Raymond Williams’a göre; başlangıçta bir işleme sürecinin adı olarak kültür, ürün yetiştirimi (cultivation) ya da hayvan yetiştirimi (çobanlık ve besicilik) anlamlarında kullanılırken, zaman içinde zihin yetiştirimi ya da gelişimine (etkin cultivation’a) doğru ilerleyen bir anlam özelliği kazanmıştır. 17. yüzyılın sonlarında Almanca ve İngilizce’de belirli bir halkın bütün bir yaşam biçimi anlamına gelen bir genellemenin adı olduğu görülmektedir. Özellikle de 18.yüzyılda antropolojinin gelişimi ile geniş çoğulcu bir kavram olarak, bütüncül ve ayrı bir yaşam biçimini ifade etme özelliğini sürdürmüştür (Williams, 1993: 8-9). Kültür kavramı, ilk olarak 1793 yılında basılan bir Alman sözlüğünde yer almıştır (Moles, 1983: 135).

Kültür, insan zekâsının oluşumu, gelişimi ve geliştirilmesi anlamları ile ilk defa Voltaire tarafından, günümüzde kullanılan anlamına yakın bir biçimde kullanılmış ve bu anlam çerçevesi içinde de birçok dile geçmiştir (Uhri, 2003: 51).

Kültürün pek çok yönü ile ilgilenen antropolog ve sosyologlar kültürü; toplumlara özgü düşünce, yaşam biçimi, inançlar, değerler ve idealler sistemi, değişim süreci gibi niteliklerini dikkate alarak tanımlamaya çalışmışlardır. Bu tanımlar aracılığıyla kültürü tüm yönleriyle açıklamak istemişlerdir. Kültürün günümüzde kullanılan en belirgin tanımı, İngiliz antropolog Edward Burnett Tylor tarafından yapılmıştır. Taylor kültürü; bilim, sanat, inanç, ahlak, yasa ve geleneklerin yanı sıra, toplumsal bir varlık olma sıfatıyla, insanın kendine kattığı tüm yetenek ve alışkanlıkları da kapsayan karmaşık bir bütün olarak değerlendirmiştir (Fichter, 1996: 132). Ayrıca Tylor, ünlü *Primitive Culture* eserinde, kültür tanımını son derece kapsamlı bir biçimde şu şekilde yapmaktadır. Kültür; insanın toplumdan miras aldığı ve o toplumun üyesi olarak edindiği bilgilerden, sahip olduğu inanç ve ahlaktan, yarattığı sanattan, izlediği hukuktan, yaşamını şekillendirdiği adetlerin yanı sıra edindiği tüm beceri ve alışkanlıklarından oluşan bir bütünü ifade etmektedir (Oktay, 2014: 223).

Krober kültürü, toplumu oluşturan bireyler tarafından öğrenme ve şartlanma yoluyla, bir kuşaktan diğerine geçirilen içgüdüsel ve fizyolojik olmayan, faaliyetler bütünü olarak tanımlamaktadır (Güvenç, 2002: 97). White’a göre kültür ise maddi öğelerin, düşünce ve duyguların simgelerden oluşan sembollere dayalı bir örgütlenmesidir (Güvenç, 2002: 100).

Batı dillerinde “culture” olarak kullanılan kültür kelimesinin günümüze kadar gelen Osmanlıca karşılığı ise “hars” kelimesidir (Çeçen 1984: 9). Kültür, Türkçe’de batı dillerindeki anlamıyla ilk kez Ziya Gökalp tarafından kullanılmıştır. Türk kültür tarihinde ilk defa bu konuya bilimsel bir bakış açısıyla yaklaşan Gökalp, kültür kelimesine karşılık olarak “hars” kelimesini kullanmıştır. Arapça kökenli bir kelime

olan hars; tarla sürmek ve tarım anlamına gelir (Uhri, 2003: 51). Gökalp’a göre hars ise; “bir milletin kendine özgü, dini, ahlakî, hukukî, lisanî, iktisadi ve fenni hayatlarının ahenkli bir bütünüdür” (Gökalp, 1972: 30).

Türk Dil Kurumu ise kültürü; “tarihi ve toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” olarak tanımlamaktadır (Türkçe Sözlük, 1998: 1436).

Bir birey veya toplumun yaşam tarzını biçimlendiren örf, adet, gelenek ve görenek ile alışkanlıklar, davranışlar ve inançlarla birlikte, yeryüzünde beşeri hayatın başlangıcından itibaren günümüze kadar gelen süreçte insanoğlunun üretmiş olduğu her şey kültürün kavram kapsamına girmektedir (Demir - Acar, 1997: 143). Kültür, toplumu birleştiren kurallar, değerler ve inançların günlük hayatımızda gerçekleştirilmesi durumu olarak da tanımlanabilir (Nohutçu, 2007: 824). Toplumun üyeleri tarafından öğrenilen, paylaşılan, muhafaza edilen ve gelecek nesillere aktarılan maddi ve manevi öğeler bütünüdür (İçli, 2002: 80). Aynı zamanda kültür, her toplumun kendisine özgü ve onu diğerlerinden farklılaştıran değerler, inanç ve yargı sistemi, simge ve davranışlar ölçü alınarak, oluşturulan simgesel ve maddi ürünlerden oluşur (Tolan, 1993: 227).

Kültür, bir bütün olarak ele alındığında ise insanın gittikçe gelişen kendini özgürleştirme süreci olarak tanımlanabilir. Din, dil, sanat ve bilimin içinde yer aldığı çeşitli evreler içinde, bu süreçte insanın kendine özgü, bir düşünsel dünya kurma gücünün varlığını kanıtlar (Cassirer, 1980: 208). Bir semboller bütünü temsil eder ve bu semboller içinde insanın maddi manevi üretimlerinden oluşan, onun özgürleşmesi, ilerlemesi ve değişimini anlatan bir süreçtir.

Kültürün yapısı itibariyle bir yanı ile geçmişten günümüze süre gelen olduğu kadar, diğer yanı ile icat edilen olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Kültür kavramını tarihin bir getirisi olarak almak ve iletmek, değişmek, yeniden üretmek, dayanıklılık ve süreklilik kavramlarının destekleri ile gelecek nesillere aktarıldığını belirtmek gerekir (Bayart, 1999: 68).

Erol Güngör'e göre kültür, toplumda bir arada yaşayan insanların, hayatın içinde yer alan farklı problemlere karşı denedikleri ve geliştirdikleri çözüm yollarından meydana gelmiştir. Bu problemlerin çözüm yollarının bir kısmı zamanla toplum tarafından kabul görerek cemiyetin bütününe mal olur ve onun kültürünü teşkil ederler. Sosyal bilimlerde kültürden bahsedilirken, maddi alet ve usullerden çok onların arkasında bulunduğu farz edilen manevi unsurlar (inançlar, normlar ve kıymet sistemleri) anlaşılır. Farklı toplumları kültür bakımından ayırt eden ise; onların kullandıkları alet ve araçlardan daha çok, bu alet ve araçların altında yatan zihniyet veya manevi değerler bütünüdür (Güngör, 1989: 35).

Kültür, insanın yine insan tarafından oluşturulmuş olan çevresini ifade eder. Kültürün maddi ve manevi olmak üzere iki yönü bulunmaktadır. Bazı sosyologlar tarafından aynı zamanda medeniyet olarak da adlandırılan maddi kültür; insanın yaptığı, kendi eseri olan çevre şartlarıdır. Yapı, teknik, yol, üretim ve ulaştırma vasıtalarımız gibi gözle görülür maddi unsurlar bize maddi kültürü verir. Manevi kültür ise; bir milleti millet yapan ve onun öz şahsiyetini belirleyen temel unsurlardan (örf, adet, kolektif davranışlar ve tutumlardan) meydana gelen kültür bütünüdür (Bilgiseven, 1995: 15).

Her toplumun kendine has bir kültürü olduğunun da altını çizmek gerekir. Bunun yanında kültürün, insanlar arasındaki etkileşimden doğup geliştiği unutulmamalıdır. Maddi kültürü (uygarlık, medeniyet) her ne kadar bu etkileşimin etkisinde kalabilirse de manevî kültür için aynı şeyleri söylemek doğru olmaz. Manevî kültür, ülkeler ve bölgeler arasında farklılık gösteren, toplumdan topluma

değişebilen kültür tarzıdır. Örf, adet ve geleneklere dayanan manevi kültürün alınıp verilmesi tamiri güç problemlere neden olabilir. Folklor, din, dil, inanç gibi değerleri bunlar arasında saymak mümkündür (İşçi, 2000: 28).

Kültür ve medeniyet (uygarlık) kavramları, her ne kadar zaman zaman birbirlerinin yerine kullanılmış olsalar da, tanımsal farklılıklarına rağmen birbirlerini tamamlayıcı roller üstlendikleri söylenebilir.

Kültür; insan olma hüneridir, merkezinde insan ve onun davranışları vardır. Tarihsel gelişimi içinde durmadan kendi kendini yaratması vardır. Kültüre ait kavramlar, insan merkezli olma şartıyla, felsefe, sanat, ahlak ve inancı içine almaktadır. Dini inançları, folkloru, halk bilgeliğini, toplumun ahlaki ve estetik kanunlarını, şahsiyetin değer ve hürriyetini teyit eden siyasî ve hukukî hayatın unsurları, kültürün aralıksız devam eden türevlerini oluşturur (İzzetbegoviç, 2018: 87). Kısacası kültür, insan merkezli ve daha manevi değerleri içermesine rağmen, medeniyet (uygarlık) bilimi, teknolojiyi, üretime ilişkin kavramları ve değişmeyi de temsil eden bir kavramdır.

Kültürün bir başka yönü olarak da, kültürün hem değişmek hem de değişime karşı direnmek olduğu söylenebilir. Durağanlık ile değişkenlik arasındaki çatışma, kültürün bütününe yayıldığı gibi kültürün her ögesinde gözlenmektedir. Kültür dengesiz bir birlik değil, ögelerin uyumlu bir bütünlüğüdür (Cassirer, 1980: 209).

Toplumda değişen şartların etkisiyle kültür, ahenkli ve uyumlu bir biçimde gerçekleşen değişim gösterir. Bu değişimle birlikte geleneksel çözüm yollarının kişilere sağladığı katma değer azalır ve yeni ihtiyaçlar ortaya çıkar. Oluşan ihtiyaçların karşılanabilmesi ve muhtemel sorunların çözülebilmesi için kontrollü bir biçimde uygun düzenlemeler yapılır.

Kültür kavramı tanımlanırken ele alınması gereken en önemli kavramlardan biri de değişme kavramıdır. Kültür içinde değişme kavramı açıklanırken değişmenin dinamikleri, düzeyleri, kaynakları, işleyişi ile ele alınmaya çalışılmaktadır (Gökçe, 2001: 6-9).

Geleceğe yani ileriye doğru akan hayat içinde bireyin, toplum ya da kültürün değişmesi kaçınılmazdır. Değişme ve gelişme, toplumsal yapının işleyişine devamlılık ve dinamizm kazandırır. Dünya konjonktüründe meydana gelen değişmelerle birlikte kırsaldan şehre göçler, ekonomik, sosyal ve teknolojik sebepler de kültürel değişimde önemli etkenler olarak görülmektedir (Arslan, 2004: 49).

Toplum yaşamında kültür ve kültürel süreçler ekonomik ve siyasî süreçler kadar gerekli ve önemlidir. Kültürel olan her şey, aynı zamanda siyasal ve ekonomik alan için de hayati önem taşımakta her üçü de birbirinden ayrılmaz ve birbirini tamamlayan parçalar olmaktadır.

1.1.2. Millî Kültür

Kültür, belirli bir topluma mensup bireylerin, karakterlerini meydana getiren fikirleri, bilgileri, kültür sahalarını ve onlara nüfuz eden inançları, tutum ve davranış tiplerini içeren bir sistem (Ülken, 1970:185) olarak tanımlanmaktadır.

Millî kültür ise; halkın gelenekleri, alışkanlıkları, töreleri, sözlü ya da yazılı edebiyatı, dili, müziği, dinî, ahlâkı, estetiği ve ekonomisiyle ilgili ürünleridir. Türk siyasî tarihinde milli kültür kavramını ilk kez kullanan Ziya Gökalp'tir. Ziya Gökalp'e göre ikinci bir kültür alanı vardır ki, Gökalp bu alanı "Tehzib" olarak adlandırmaktadır. Tehzip ise yalnız yüksek bir öğrenim görmüş, yüksek bir eğitim ile yetişmiş, gerçek aydınlara ve elitlere aittir.

Gökalp, “millilik” ve “kültür” kavramlarını birlikte kullanarak, “milli kültür” kavramını yarattığını ve bunu Türkçülüğün temeline koyduğunu söylemektedir (Tokluoğlu, 2013: 116). Milli kültürü “Hars” olarak tanımlamaktadır. Gökalp’e göre; milli kültürü meydana getiren kaynak halktır ve milli kültür halkın değerler sisteminden oluşmaktadır. Milli kültürün hazinesi ve müzesi halk olduğu için Gökalp’e göre milli kültür, demokratiktir. O’na göre, hars (kültür) milli olduğu halde, tehzib milletlerarasıdır (Gökalp, 1990: 106-107).

Gökalp’in millet anlayışı, O’nun Türk toplumuna ait tarihi ve fiili gerçeğini kuramsal doğrulara dayandırarak nasıl bir milliyetçilik düşüncesi haline getirdiğini gösterir. Gökalp “ezeli millet” düşüncesini savunarak; milleti oluşturacak grup ve kültürlerin öteden beri mevcut olduğunu kabul eder. Modern anlamda siyasî milletlerin sonradan ortaya çıktıkları olgusunu dikkate almamaktır. Gökalp’e göre; çağın en önemli siyasî kuruluşu millettir. Milli kimlikte vatana bağlılığın esas olduğunu savunur ve milli kültürün de halk kültürü olduğunu ileri sürmektedir (Karpas 2009, 328-333).

Türk milliyetçileri, Milliyetçilik fikrine ait düşünce planını, kuramsal olarak ortaya çıktığı dönemlerden itibaren Ziya Gökalp’in öncülüğünde milleti, bir kültür birliği olarak tarif etmişler. Milleti, aynı kültürü paylaşan toplum, içtimai birim olarak anlamlandırılmıştır (Köseoğlu, 2005: 8).

Millî kültürün belli başlı öğeleri arasında din, dil, tarih, gelenek ve görenekler, sanat ve dünya görüşü bulunmaktadır. Milleti, dolayısıyla milli kültürü, meydana getiren en önemli unsurlardan biri de tarihtir. Fertler arasında kader birliğini temin eder. Kültür aynı zamanda tarihten gelendir. Tarihi bir birikiminin sonucudur. Tarihin derinliklerinden gelen, zamanın ve ihtiyaçların doğurduğu, doğru ve isabetli tercihlerle anlam kazanan ve sistemli bir biçimde nesilden nesle aktarılan bir yapıdır. Bu suretle toplumun her ferdinde, mensubiyet duygusu ve kimlik şuuru kazanılmasına yol açmaktadır. Milli kimlik, üyeleri mensup oldukları grubun geçmiş

ve geleceği arasındaki ortak bir kaderde birleştirir. Modernleşmenin getirdiği köksüzleşme ve yurtsuzlaşmaya karşı bireye korunaklı bir liman olur (Özyurt, 2005: 123). Tarih, bugünün ve dünün fertlerini millet şemsiyesi altında birbirine bağlayarak geleceğe taşıyan, bir milletin nereden gelip nereye gittiğini gösteren bir kùltür unsuru olarak o milletin hayatında önemli bir yer tutar.

Türk siyasî ve kùltürel hayatının temelinde, öz kùltürüne ve kimliğine duyulan özlem ve arayış yatmaktadır. Tarihsel ve geleneksel köklerinden, değerlerinden, yaşayışlarından koparılmak her toplum için, hem ekonomik hem kùltürel hem de psikolojik açıdan sıkıntılar yaratmıştır. Türkiye için 1800'lerden itibaren başlayan değişim sürecinde halkın özüne duyduğu özlem vardır. Milli mücadeleden itibaren toplumun Müslüman kimliğini ve kùltürünü meydana getiren dinin ağırlığı, Türklüđe kaydırılmış, geleneksel kimlik modern milli kimliğe dönüştürürken, din ve etnisite arasında bir çatışma yaratmıştır (Karpaz, 2016: 228).

Din, milli kùltür unsurları arasında çok önemli bir yere sahiptir. Din, kendi özel yapısı içerisinde hem bu dünya, hem de (ahiret) diğer dünya için vaatlerde bulunmaktadır. Bu yönü ile de milliyetçilik genellikle dinden destek görmüştür (şahin, 2013: 47).

Dinin, milli kùltür ve kimlik inşası üzerindeki önemi şöyle ifade edilebilir. Genel maksadı ile inanç, ibadet ve ahlak konularını içeren din, inananlarına sadece ibadet gibi belirli bazı sorumluluklar yüklemey, insana hayata ve dünyaya dair görüşler de sunar. Din yoluyla bireyler içinde yaşanılan dünyanın, aslında kendileri için oldukça karmaşık ve bilinmez olaylarının ne olduğunu anlamlandırmaya çalışırlar. Tanrının varlığına, yaradılışa, tabiata, ölüme ve ölüm sonrası hayata dair cevapları ararlar. Din, dünyanın nasıl algılanması gerektiğine yardımcı olurken, bu sayede de insanın hayatına bir istikamet kazandırır. Böylelikle din bir kimliğe dönüşür. İnsanları birbirinden ayıran, diğerleri ile farkını ortaya koyan ayırt edici bir nitelik kazanır. (Erkan, 2013: 183).

Modern dünyanın yenilenen şartlarıyla birlikte, değişen sosyokültürel şartlarda milli kimliğe bağlılıkta farklılaşmalar görülebilmekte (Smith, 2009: 41) ve özellikle siyasî faktörlere bağlı olarak da milli kimlik değişime açık hale gelebilmektedir (Bruinessen, 2009: 24). Savaş, sürgün, göç, din değiştirme gibi etkili toplumsal olaylarla da kolektif kimliklerin önemli bir değişime maruz kaldığı söylenebilir (Smith, 2002: 28).

1.1.3. Millî Kimlik

Kişilik ve kimlik kavramları kültür konusu ile iç içedirler. Bu durum kültürün kişiliği, kişiliğin de kimliği etkilemesi şeklinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla kimlik ve kişilik kavramları bu belirlemenin etkin olduğu kültür konusu içerisinde birer alt başlık oluşturur. Topluma ilişkin kavramsal dinamiklerin nelerden beslendiğini, ele alınış biçimindeki kurucu öğelerin nereden kaynaklandığını dair düşünceleri belirlerken, kimlik ve kültür başlıklarının birbirleriyle olan yakın ilişkilerinin kurgulanışını bilmek, kültürün etkilerinin nasıl ortaya çıktığını ve bu çıkışın kültürün varlık alanı içerisinde nasıl yer ettiğini anlamayı da kolaylaştıracaktır. Kişilik ve kimlik birbirinden, kültür de onlardan bağımsız düşünülmemelidir.

Kültürel değişme ve etkileşimin insan üzerindeki etkilerini toplumsal yaşamın her alanında görmek mümkün olmaktadır. Aynı zamanda psikolojik ve sosyal bir içeriğe sahip bir sistem olan kültürün, kişilik (Kurtkan, 1995: 18) ve mekândan hareket edilerek elde edilen kimlik (Duralı, 1985: 29) ile yakın ilişkisi vardır. Bu nedenle kimlik ve kültür, kavramsal olarak yakın ilişki içinde olmuşlardır. Kültür, birey ya da bireylerin oluşturduğu herhangi bir grupta değil, içinde varlık gösterilen ilgili toplumu meydana getiren daha geniş bir tabakada aranmalıdır (Kılıçbay, 2003: 156-159).

Millî kimlik; tarihin akışı içinde milli kültür unsurlarının şekillendirdiği kimlik tipidir. Gökalp'e göre, millî kültür esasında hâkim kültür olmaktadır (Türkdoğan, 1983: 12). Millî kimlik, yaygın kimlik tipinden ayrılmaktadır. Millî karakter yapısının ürettiği bir kimlik unsuru yaygın kimlik olabilir. Bir kimlik unsuru ne kadar yaygın olursa olsun, millî karakter veya kültür tarafından kendine has bir şekilde millîleştirilmedikçe, millî kimlik unsuru olarak kabul edilemez.

Millî kimliğin özünde, aidiyet duygusu yatmaktadır. Millî kimlik, belirli bir topluluğun üyelerini, diğer topluluklardan ayırt ederek aidiyet duygusunu kazandırır. Ötekilerden ayrılığın vurgulanması, topluluk içindeki birleşmeyi güçlü bir yöne taşımaktadır (Bilgin, 1999: 65).

Toplum içinde bireyler sınır, zaman ve mekâna bağlı olarak değişkenlik gösteren aidiyetlerle yer alırlar. Bireylerin kendini tanıma, tanımlama, anlamlandırma ve sosyo - kültürel çevrede konumlandırma işlevlerini yüklediğimiz bu aidiyet ve kimliklerden bazıları, bireyin içinde bulunduğu şartlara bağlı olarak verilirken, bazıları kimlikleri tercihlere dayalı olarak seçmişlerdir. İster bir biçimde verilmiş, ister seçilmiş olsun; aile, ülke, sınıf, etnisite, din, cinsiyet gibi, bireyselden toplumsala kimlikler birbiri içine geçmiş ve toplumla kurulmuş bağlarımızı oluşturur (Kaya, 2003: 194-195).

Osmanlı Devleti'nin parçalanma sürecinde yeni bir milli kimlik arayışına girilmişti. Bu düşüncesinin temelinde, Türk toplumunun kendine özgü ahlâki ve kültürel değerleriyle Batı'dan aldığı bazı değerleri kaynaştırarak, bir senteze ulaşma çabası yatıyordu. "Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak" diye özetlenen bu yaklaşımın kültürel ögesi Türkçülük, ahlaki ögesi de İslamcılıktı. Türk milliyetçiliği, benzer özellikler taşıyan Alman ve Türk toplumlarının, 19. yüzyılda millet olma çabası içine girerek, benzer tutumlar takınmaları ile kültürel ve soya dayalı bir temelde şekillenen ulus kavramı üzerine inşa edilmiştir (Tokluoğlu, 2013: 115).

1.1.4. Kültürel Kimlik

Kimlik; bireyin sahip olduğu sosyal statü ekseninde, toplumdaki bireylerin kültürel ve toplumsal değerleri ile şekillenmektedir. Kimlik, bireyin kendisine “kim” olduğunu sorduğunda aldığı cevaplar bütünüdür. Bireyin kendi varlığının bilincinde olması kimliğin temelini oluşturmaktadır. Kimlik inşası bireyin toplum içindeki diğer bireylerle olan ilişkilerine dayanmaktadır. Sosyal ilişkilerin içine toplumun kültürü aksettği için, kimliğin oluşumda kültürün rolü büyüktür. Toplumsal normlar bireyin tutum ve davranışlarını belirlemektedir. Birey bu normlara ne kadar uyarsa, toplumdan o kadar olumlu dönüşler almaktadır. Dolayısıyla birey toplum tarafından çizilen ideal kimlik üzerinden kendi kimliğini tanımlamaya başlar. Çocukluk sürecinden başlayan bu kimlik gelişim süreci bireyin hayatı boyunca devam etmektedir ve daha çok bireyin duyguları ve tercihleri üzerinden gelişimini göstermektedir (Aşkın, 2007: 216-217).

Kimlik aynı zamanda sosyal bir olgudur ve ortak kimlik ya da “biz” kimliği, “biz”i oluşturan ve taşıyan bireylerin dışında yoktur (Assmann, 2001: 131). Kültürel bilinç ile aynı kültür içerisinde var olanlar birliktelik bilincine ulaşır, aynı zamanda başka kültür değerlerine sahip insanlarından da ayrılmış olurlar. Buna göre; kimlik, bireysel bilinç (genetik unsur) ile kültürel bilinç (ortak bilinç) ekseninde ortak bir buluşmanın ürünü (Gündoğan, 2009: 400) olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanın kim olduğunun cevabı, içinde doğduğu kültürde cevap bulmaktadır. İnsanoğlu yaşarken bazı değer, inanç ve sosyal ilişkileri öğrenerek toplumsal bir varlık haline gelmektedir. Ancak kültürün bu unsurları her bireyde aynı şekilde karşılık bulamaz. Toplumun her bireyi sahip olunan ortak kültürden, aynı şekilde faydalanamaz.

Bireylerin kendilerini hangi ölçüde ulusal bütünlüğün bir parçası saydıklarını belirlemek gerekir. Toplumun fertleri, kendilerini milli devletin birer üyesi saymalı ve milli duygularla bağlı hissetmelidir. Bunun aksi, siyasal gelişimi zorlaştıran bir süreç haline gelir.

Kültürel kimlik genellikle doğuştan değil yaşamın içinde elde ettiğimiz kazanımlarla ilgilidir ve pek çok bileşenden oluşmaktadır. Bunlardan bazılarını ortak değerler, ahlak anlayışı, adet ve gelenekler, sanat (müzik, edebiyat, mimari), anadil, milli semboller (bayrak, marş), din olarak sıralayabiliriz. Kültür, tüm unsurlarıyla bir bütündür, Bu öğelerden yalnızca biri, bir kültürel kimlik oluşturamaz. Öğeler bütün içinde gerçek anlamını kazanırlar (Yazıcı, 2018: 66).

Kimlik aynı zamanda küreselleşmenin bir sonucu olarak, belli toplumlara özgü olan değerler, yaşam pratikleri ve anlayış tarzlarını, bireylerin içinde doğup büyüdüğü kültürün çok ötesine taşınarak, 20.yüzyılın ortak etkileri ile tüm dünya ülkelerinin kültürleri ile etkileşim ile global bir ortam içinde yaşamak zorunda bırakılmaktadır. Bireyler kendi toplumunun kültür yapısını ve diğer toplumlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları, toplumsal kimliğine yüklediği anlam sınırları çerçevesinde tanıdığı ve bu şekilde bir eylem stratejisi geliştirdiği; bununla birlikte bireylerin toplumsal ve kültürel kimliğin kazandırdıkları aracılığıyla yaşam pratiklerine katılım sağladıkları da söylenebilir.

1.2. SİYASİ KÜLTÜRÜN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.2.1. Siyasî Kültür Kavramının Tanımı ve Sınırları

Duverger kültürü, topluma özgü ve o toplumdaki bireylerden beklenen davranışları tayin eden rolleri oluşturan, düzenlenmiş duyuş, davranış ve düşünceler bütünüdür şeklinde tanımlamaktadır (Duverger, 1982: 107).

Toplum içinde belli kültürel kalıpların oluşması, bu kalıpları birer değer haline getirir. Bu yönüyle bakıldığında, bir topluma ait kültürden söz edildiğinde o toplumun herhangi bir anlam veya önem atfettiği değerler sistemi anlaşılmaktadır.

Siyasî kültürün ne olduğu ve nasıl olduğu konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Ancak siyasî kültür kavramının tanımlanmasında esas olan, bireyin siyasal sürece katılmasına kaynaklık eden ve siyasî sistemin işlemesine katkı sağlayan bir nitelik göstermesidir. Bu noktada, bir ulusun siyasî geleneklerini veya kamu kurumlarına ruh veren özelliklerini, siyasî kültür olarak nitelendirmek mümkündür. Söz konusu bu özelliklerin resmi boyutu olmakla birlikte, resmi olmayan hâkim ideoloji ve önyargılar da siyasî kültür içerisinde değerlendirilmektedir (Sarıbay, 1994: 73).

Siyasî kültür denildiğinde, kültürün siyasal yönleri anlaşılmaktadır. Bir toplumda siyasal alana yansıyan, onunla ilgili kanaat ve inanç, tutum ve davranışlar, o toplumun siyasî kültürünü oluşturur (Özer, 1996: 83). Siyasetin gerçek niteliğine ve işleyişine dair bilgi sahibi olmak ancak toplumsal yapı ve kurumların içinde olduğu, toplumsal zemine bakmak suretiyle anlaşılabilir. Çünkü siyaseti işleten bu kurumlar, toplumsal zeminde işleyen dinamikler tarafından şekillendirilmekte ve anlam kazanmaktadırlar (Türküne, 2003: 222).

Siyasî kültür hakîm olduğu toplumlarda, bireylerin siyaset alanındaki algılamalarını inceleyerek, davranışlarına yön vererek; bireylerin siyasî hayata katılma sürecindeki tavrını belirlemektedir. Bu sayede siyasî kültür süzgecinden geçen siyaset, önem kazanan bir faaliyet olmaktadır. Siyasî alana ilgi duymak, siyasî davranış göstererek tavır sergilemek, alınacak siyasî kararlarda düşünce belirtmek, kamu kurumlarına yönelik beklentileri gibi pek çok şeyi siyasî kültür şekillendirmektedir (Oktay, 2014: 222-223).

Siyasî kültür kavramının anlaşılabilmesi için yakın tarihte yaşanmış bazı tarihsel olayların analizi faydalı olabilir. Özellikle 20. yüzyıl siyasî tarihinde yaşananlar yakından incelendiğinde, Birinci Dünya Savaşı sonrası imparatorlukların yıkılıp ulus devlet yapısına geçilmesi ve 1917 devrimi ile kurulan sosyalist rejimin, İkinci Dünya Savaşı'na neden olan yayılmacı faşist siyasî ideolojinin, Soğuk Savaş

döneminde dünya siyasetinin sosyo-ekonomik yapısını ikiye ayıran sosyalizm-kapitalizm çatışmasının ve Soğuk Savaş sonrası dönemde ortaya çıkan yeni demokratikleşme hareketleri ve küresel pazar ekonomisine yönelişin siyasî kültürler üzerinde önemli ölçüde dönüştürücü etkisi olmuştur (Sayarı, 2015: 105).

Siyaset bilimi alanındaki kültür merkezli çalışmalar, 1960'lerden itibaren siyasî kültür kavramı çerçevesinde yoğunlaşarak rağbet görmeye başlamıştır. 1990'larda toplumda etnik ve kültürel kimlik taleplerine bağlı tartışmaların artması, modernleşmenin etkisiyle ve küreselleşmenin bir sonucu olarak, dünyadaki kültürleri kaynaştırarak onlar üzerinde barışçıl bir etki yaratacağına dair inancı azaltmıştır. Doğu bloğunun yıkılmasıyla siyasî kültüre dayanan analizler yaygınlaşmıştır (Gökçe, 2001: 5).

Siyasî kültür, toplumsal kültürün diğer bileşenlerinden ve uluslararası kültür hareketlerinden etkilendiği gibi, onları da etkilemektedir. Siyasî sisteme yön veren kadroların düşünce ve eylemleri, edinilmiş somut tecrübeler de siyasî kültürü, etkilemekte ve biçimlendirmektedir. Siyasî kültür; toplumun içinde bulunduğu maddi koşullardan, toplumsal kültürün hemen her boyutundan, siyasal sistemi yönetenlerin tercihleriyle, toplumsal olaylar ve tecrübelerden etkilenmektedir (Huntington, 1991: 34).

Siyasî kültür, bireyleri topluma, toplumları da bireye bağlayan önemli bir unsurdur (Çam, 1990: 180). Siyasî kültür, siyasî sistem içinde karar alma süreçleri için gereken genel ortama ait şartları oluştururken (Çam, 1990: 156) en genel anlamıyla da bir siyasî sistemin işleyişi için temel teşkil eden toplumun davranış, inanç ve değerler bütünü olarak tanımlanabilir. Bu, siyasal sisteme yönelik mevcut bilgi, yetenek, olumlu ve olumsuz hisler ve değer yargılarının tümü siyasî kültürün tanımı içindedir. Siyasî kültür; bir toplumda hakîm olan siyasî ideolojinin dile getirdiği amaçlar ve siyasî hayata damgasını vuran resmi olmayan kuralları kapsadığı gibi, siyasî ön yargılar, siyasî üslup, siyasî ruh halinin yanında, meşru kabul edilen

veya edilmeyen pek çok şeyle birlikte siyasî hayatın çeşitli özellikleri, bu kavramın kapsamında düşünülmektedir (Sarıbay, 2000: 63).

Siyasî kültür, bir toplumun gelenek ve değerlerini, kamu kurumlarının ruhunu, yurttaşlık bağını, kolektif akıl yürütmeyi, yönetenlerin siyaset üslubunu içerir. Bu yaklaşıma göre siyasî kültürün özelliği; bileşenlerini oluşturan, toplumun geleneklerinin, kurumlarının ruhunun, toplumdaki bireylerin ortak çıkar ve beklentilerinin, liderlerinin siyasî üslubunun, tarihi deneyim içinde tesadüfi bir ilişkiden çok, anlamlı, bir bütün oluşturacak şekilde birbirlerine uygunluklarını ve anlaşılır bir ilişkiler ağı meydana getirmesidir. Siyasî kültür, toplumun hem tarihinden hem de kendisini oluşturan fertlerin sosyo-ekonomik yaşantılarından meydana gelmektedir (Pye, 1965: 8).

Siyasî kültür kavramı hakkında iki ana perspektifi öne çıkarmak mümkündür. Birincisi, öznel (*subjective*) kavramlaştırma yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, davranışsalci Gabriel Almond ve Sidney Verba tarafından savunulmuştur. Buna göre siyasî kültür, bir siyasî sistemin üyelerinin bilişlerinde, duygu ve yargılarında temellenen, siyasî sürece yönelik bireysel tutum ve yönelimlerin bir örüntüsüdür. İkincisi ise, bulgusal (*beuristic*) yaklaşımdır.

Bu yaklaşım Lucian W. Pye tarafından savunulan, ampirik aynı zamanda tarihi-sosyolojik araştırmalara dayanmaktadır (Sarıbay, 2000: 63-65). Pye, siyasî kültürün oluşumunda her ne kadar öznelci yaklaşımın vurguladığı psikolojik eğilimleri önemli bulmuş olsa da, tarihi boyutta sosyo- kültürel faktörlerin önemine öncelik vermektedir (Gencer, 2003: 98).

Her toplum, bireylerine kendi değerlerini aktarır. Bireylerin siyasî sistemin işleyişi ve hükümetlerin toplum için yapması gerekenler, sistemden neler beklediklerine ve sistemin yükümlülüklerine dair bir dizi idealleri vardır. Siyasî sistem ile ilgili bu değerler, semboller ve inançlar dizisi toplumun siyasî kültürünü oluşturur. Siyasî kültür, vatandaşların hükümetle olan ve yöneten-yönetilen ilişkisini belirleyen süreç ve sistem hakkında sahip oldukları siyasî inanç ve değerlerdir.

Bireyler gibi etnik ve dini azınlıklara ait topluluklar da nesilden nesile geçen ortak siyasî kùltürlere sahiptir (Sayarı, 2015: 104).

Siyasî kùltür, toplumun siyasî sistem içinde siyasî kurumlarla ilişkilerinin, siyasî semboller ve siyasî değerlerle ilgili düşünce, inanç, kanaat ve tavırları olarak tanımlanır. Siyasî kùltürün sosyolojik, psikolojik ve tarihsel temelleri bulunmaktadır. Diğer kùltür dallarının aksine, tarihsel bir geçmişe sahip olan siyasî kùltür bir anda oluşmayan uzun bir geçmişe sahiptir (Yayla, 2015: 345). Aynı zamanda toplumsal siyasî bir hafıza olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Siyasî kùltür kavramının belirleyici değişken olarak ele alınıp incelendiğı, Gabriel Almond ve Sidney Verba'nın (1963) Yurttaşlık Kùltürü (Civic Culture) çalışması bu alanda önemli bir el kitabı olarak kabul edilmektedir. 1958-1963 yılları arasında beş ayrı ülkede yaptıkları çalışmada (ABD, İngiltere, İtalya, Batı Almanya ve Meksika) demokrasinin kùltürel değerlerini analiz etmişlerdir. Bu çalışmada demokrasi ile siyasî kùltür arasındaki ilişki karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve siyasî kùltürün temelinde yurttaşlık (vatandaşlık) kùltürü kavramını incelemişlerdir. Yurttaşlık kùltüründe vatandaşların siyasî sistemin işleyişi ile ilgili ve siyasî konularda bilgi sahibi olduğu varsayımından yola çıkarak demokrasilerdeki siyasî istikrar sorununu ele alan bir model öngörür (Sayarı, 2015:105).

Almond ve Verba'ya göre siyasî kùltür, bireylerin sistem içindeki rolüne ilişkin tutumları ile vatandaşların siyasî sisteme ve sistemin farklı unsurlarına gösterdikleri tutumlardan oluşmaktadır. Bu çalışmanın siyasî kùltür çalışmaları içindeki özgün yanı; demokratik siyasî kùltürün bileşenlerini belirlemesi (Sayarı, 2015: 106), kùltürü psikolojik bir yaklaşımla ele alarak, ilk kez işlemselleştirmesidir (Oktay, 2014: 226).

Almond ve Verba'ya göre; siyasî sistem de sosyal sistem gibi belirli roller ve bu roller arasındaki ilişkilerden oluşan bir düzendir. Siyasî sistem, temelde siyasî yapı ve siyasî kùltürden oluşmaktadır. Siyasî yapıyı, siyasal kurumlar ve siyasal alt yapılar oluştururken, siyasî kùltürü ise toplumdaki bireylerin siyasî sistem ile ilgili inançları, tutumları, değer yargıları ve eylemleri oluşturur (Sayarı, 2015: 106).

1.2.2. Siyasî Kùltürün Öğeleri

Almond ve Verba, bireylerin siyasî tutumlarını biçimlendiren etkenlerden hareket ederek siyasî kùltür tipolojilerini oluşturmuşlardır. Almond ve Verba'ya göre, bireylerin siyasî objeler karşısındaki tutumlarını biçimlendiren üç etkenden söz edilebilir. Bunlar; bilişsel (cognitive), duygusal (affective) ve yargısal (evaluative) etkenlerdir. (Görmez, 1997: 29). Söz konusu öğelerin bir anlamda siyasî kùltürün üç ayrı yönünü ortaya koyduğu söylenebilir.

Bilişsel öğeler: Bireyin içinde yaşadığı toplumun siyasî alanına ait, çeşitli yollardan elde ettiği belli bir bilgisi, algılaması ve inancı bulunmaktadır. Bu öğeler sayesinde birey sistemle olan bağı kurmaktadır.

Duygusal öğeler: Bilişsel alana göre daha öznel olan duygusal öğeler, siyasî alanın duygusal dürtülerle yorumlamasını sağlarlar. Belli bir siyasî parti başkanına beslenen sevgi ya da nefret, bu öğelere örnek gösterilebilir (Sarıbay, 1998: 50-51).

Yargısal (Değerlendirici) öğeler: Birey, daha önceden edindiği temel kabulleri de referans alarak siyasal alana ilişkin çeşitli değer yargılarına sahip olur. Laikliğe önem veren bir değer yapısına sahip bireyin, dini değerler taşıyan siyasî söylemlere tepkisel yaklaşması bu duruma örnek oluşturmaktadır. Siyasal kùltür, tüm bu öğelerin bir bileşkesi olarak ortaya çıkmaktadır (Çam, 1995: 201-202).

Bu açıdan siyasî kùltürün üç yönünü sırasıyla özetleyecek olursak, siyasî sistem hakkında bilgi sahibi olunması ile oluşan ve siyasî kùltürün tanıma yönünü oluşturan bilişsel yönü (bilme, algılama), siyasî olaylara tepkisel yaklaşan, yönetenlere ve kurumlara kişisel bir bağlılığa dayanan duygusal yönü ve siyasî olaylar üzerinde varılan değer yargılarını içeren yargısal (değerlendirici) yönü (Görmez, 1997: 29) olarak açıklanabilir.

1.2.3. Siyasî Kùltür Türleri

Almond ve Verba, bu etkenlere dayanarak ve toplum üyelerinin siyasî birimlere katılım derecesini esas alarak, üç tip siyasî kùltür kalıbı oluşturmùşlardır (Oktay, 2014: 226). Bunlar, cemaatçi ve yerel siyasî kùltür, tabiiyet kùltürü ve katılımcı siyasî kùltürdür.

1.2.3.1. Cemaatçi ve Yerel Siyasî Kùltür (Yöresel Kùltür)

Cemaatçi ve yerel (yöresel) siyasî kùltürde, birey içine doğduğu çevreyle özdeşleşmiştir. Çevreye aidiyeti, kısa mesafeli, yerel ve dar olan birey siyasî merkezin (örneğin ulus devletin) ya hiç farkında değildir ya da uzağında olup ona karşı kayıtsızdır. Devletin ve siyasî sistemin kurumlarını bilmez, tanımaz ve bu kurumlardan herhangi bir beklentisi yoktur. Modern siyasî merkez olarak ulus devlet, bireyin kapsama alanının dışındadır. Bu kùltür kalıbında bireyin ilgisi cemaatle sınırlıdır, tamamen yereldir. Bireyin varlığı, ancak içinde bulunduğu topluluk ya da cemaat sayesinde (Oktay, 2014: 226). Siyasî kùltür yönelimleri dinsel nitelik taşıyan bu kùltür türünde önemli ve köklü değışikliklerin gerçekleşmesi mümkün değildir. Genellikle geleneksel ve geçiş toplumlarına özgü olarak kalmaktadır (Sarıbay, 2000: 51).

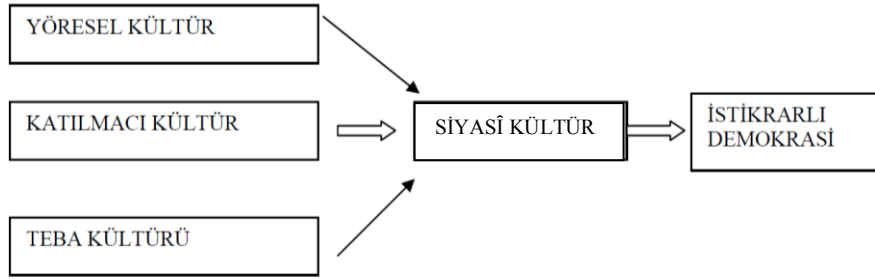
1.2.3.2. Tabiiyet- Tebâ Siyasî Kùltürü (Uyrukluk Kùltürü)

Tabiiyet- uyrukluk kùltüründe birey, siyasî merkezden haberdar olup siyasî merkezin farkında olmakla birlikte, kendisini tebaa olarak algılamaktadır. Siyasî merkez karşısında birey, edilgen bir tavır takınmıştır. Bireyin siyasî hayattaki rolü pasiftir ve hükümet tarafından yönlendirilir, genel olarak siyasî bir katılım rolü yoktur (Sarıbay, 1998: 52). Bireyde siyasî merkez üzerinde herhangi bir etkide bulunamayacağı düşüncesi hakîmdir. Siyaseti daha çok ileri gelen kimselerin işi olarak düşündüğünden siyasete ilişkin katılım türleri konusunda çekingen ve ilgisiz bir tavır izler. Siyasî süreçlerde bireyin önemine dair inancın az olduğu bir kùltür biçimidir (Oktay, 2014: 226).

1.2.3.3. Katılımcı Siyasî Kültür

Siyasî kültürün üçüncü biçimi olan katılımcı kültürde ise birey, siyasî düzenin bütünüyle farkındadır. Bu kültürde etkin, toplumsal ve siyasal yaşama yoğun biçimde katılan birey örneği yaygındır. Bireyin siyasî eylemleri ile bu eylemlerden beklediği sonuçlar arasında rasyonel bir bağ vardır. Katılımcı kültürde siyaset birey açısından etkilenebilen ve üzerinde denetim kurulabilen bir süreçtir. Siyasî kültürün bu türüne aynı zamanda yurttaşlık kültürü denebilir. Katılımcı kültürde, bireyin yurttaşlık anlayışını benimsemesi ve temel öge olması sebebiyle, modern ve demokratik bir yapıyı desteklemektedir (Oktay, 2014: 228).

Şekil 1. Almond ve Verba'nın Siyasî Kültür Teorisi

Kaynak : Rod Hauge, Martin Harrop, Shaun Breslin, **Comparative Government and Politics; An Introduction**, Third Edition, The Macmillan Press, Ltd, England, 1992, p.137.

Almond ve Verba'nın siyasî kültür (yurttaşlık kültürü) teorisine göre (şekil: 1), yöresel kültür, katılımcı kültür ve teba kültürünün farklı boyutlarda bir arada bulunduğu kültür yapısı, siyasî (sivil) kültür olarak adlandırılmaktadır. Almond ve Verba'ya göre siyasî kültürün farklı ve zıt kültürlerle ait ögeler içermesi, karmaşık bir yapı özelliği göstermesi, demokrasinin gelişmesinden yana bir etki yapmaktadır. Yurttaşlık kültürü, yöresel ögelerle, uyruklu ve katılımcı kültür öğelerini ahenkli bir şekilde dengeleyen bir kültürdür (Duverger, 1998: 90).

1.2.4. Siyasî Kültürün İşlevleri

Toplumdaki bireylerin birbirleriyle, diğer birey ya da gruplarla, grupların da birbirleriyle olan ilişkilerinin işleyişini belirleyen yöntem ve kurallar bütünü olarak tanımlanabilecek siyasî kültür, siyasal sürecin işleyişinde, önemli bir işleve sahiptir. Siyasî kültürün siyasal sürecin işleyişinde iki temel görevi bulunduğu ileri sürülebilir. Bunlardan ilki; siyasî sürecin işleyişini kolaylaştırmaktır. Toplumun benimsediği inanç ve davranış kurallarının standartlaşması yoluyla bunu sağlayan siyasî kültür, ikinci olarak mevcut siyasî sistemin benimsenmesine olan katkısıyla, sistemin devamlılığını sağlayan bir araç olarak ortaya çıkmaktadır (Turan, 1996: 33).

Siyasî kültürün temel işlevleri açısından bakıldığında siyasî kültür, toplum içindeki, siyasî sistem ile ilgili benimsenen inançlar, tutumlar, değerler ve siyasete dair davranış kurallarını akla getiren yönüyle önem taşımaktadır. Dolayısıyla toplumun siyasî kültürünün içinde bulunan ve genel kabul görerek standart değerler halini almış olan söz konusu inanç, tutum, değer ve davranış kuralları, siyasî sistemin işleyişine olumlu etki yaparak, siyasal sürecin işleyişinde ortaya çıkabilecek pek çok tıkanıklığın önünü de açabilir (Turan, 1996: 33). Bir diğer temel işlevi ise, siyasal sistemin benimsenmesi ve devamlılığının sağlanmasındaki rolü ile siyasal sistemin mevcut yapısına dair genel kabul görmüş tutum değer inanç ve davranış kurallarının bireylere aktarılmasındaki temel amaçlar oluşturmaktadır.

1.2.5. Siyasî Toplumsallaşma

Toplumsallaşma, birey ile toplumsal yapı arasındaki ilişkidir, kültür ise bu ilişkiyi sağlayan en önemli etken olarak gösterilebilir. Siyasî toplumsallaşma veya siyasî sosyalleşme olgusunun, siyasî kültür çalışmalarının başlıca konularından biri olduğunu vurgulamak gerekir. Toplumsallaşma, toplum ve bireyin karşılıklı etkileşim ve değişim sürecidir. Bu sürecin siyasal alanda gerçekleşmesi ise siyasî toplumsallaşma olarak adlandırılmaktadır. Bu noktadan hareketle, siyasî kültürün bireye aktarımı siyasî toplumsallaşmayı oluşturur (Kaya, 1985: 25). Siyasî kültürün kalıcı özelliklerinin kuşaklar arası aktarımı, özellikle toplumun yeni bireyelerine

öğretilmesi ve benimsetilmesi (Oktay, 2014: 230) ancak siyasî toplumsallaşma sayesinde gerçekleştirilebilir.

Siyasî toplumsallaşma, bir toplumda siyasal kültürün gelişmesi sonucu toplumu oluşturan bireylerin içinde bulundukları toplumsal ve siyasal çevre ile doğrudan veya dolaylı olarak etkileşimleri sonucu, edindikleri siyasi kültürleri oranında geliştirdikleri siyasal sistemlerle ilgili görüş, düşünce, tutum ve davranışlar bütünü olarak ifade edilebilir (Öztekin, 2001:214).

Siyasî toplumsallaşmanın üç hâlden bahsedilebilir (Almond vd., 2008: 51). Birinci siyasal toplumsallaşma modeli, doğrudan ve dolaylı olmak üzere ikiye ayrılır. Doğrudan toplumsallaşma bireyleri sahip oldukları siyasî bilgi, değer ve duygularını açıkça etrafındakilerle paylaşabildikleri modeldir. Dolaylı toplumsallaşma ise, gözlem yoluyla yapılan pasif yöntemlerin benimsenmesi ile ortaya çıkan siyasî davranışların şekillenmesi olarak tanımlanabilir.

Siyasî toplumsallaşma aynı zamanda ömür boyu süren bir süreçtir. Ailede ebeveynlerle başlayan bu süreç, daha ileriki yaşlarda farklı gruplarla edinilen birliktelik, göç ve iş değiştirme gibi tecrübeler ile siyasî toplumsallaşmayı ve dolayısıyla bireylerin siyasî algı ve davranışlarını da etkilediği söylenebilir.

Üçüncü çeşit siyasî toplumsallaşma ise; hükümetlerin siyasî toplumsallaşmadaki rolü ile ilgilidir. Toplumsallaşmada etkili olan bir diğer unsur ise, hükümetlerin siyasî alt kültürlerin ihtiyaçları konusunda takındığı tavidir. Bu ihtiyaçlar gözetilerek ya da göz ardı edilerek gerçekleştirdiği uygulamaların toplumları bir arada tutabilmesiyle alakalıdır (Almond vd., 2008: 52).

Siyasî toplumsallaşma, bireylerin farklı kanallardan (toplum, aile, eğitim, din, kültür, medya, iş vs.) beslenerek, siyasî yaşama uyum sağlamaları ve önceki nesillerin değerlerini benimsemelerini kapsar. Toplumu oluşturan bireyler, paylaştıkları ortak değerler, semboller ve normlar sayesinde birlikte yaşamayı başarır ve diğer toplumlardan ayrışırlar. Bu değerler ise, siyasî sosyalleşme sürecinde ve zamanla kazanılabilir. Siyasî sosyalleşme süreci ailede başlayan bir süreçtir. Aile, yakın akraba ve çevre grubu içerisinde, çocuk veya genç bir birey, bazı değerleri öğrenir ve içselleştirir. Toplumsal bazı davranış kalıpları, cinsiyet rolleri ve bazı milli değerler, bunlara örnek olarak gösterilebilir. Okulda alınan eğitim, ailenin ardından çocuğun gelişimine katkı sağlamaktadır. Arkadaş grupları, toplumsal yaşam, din kurumu, kültürel faaliyetler, medya ve iş dünyası da bir bireyin dünya görüşünü şekillendiren diğer önemli unsurlardan kabul edilirler. (Örmeci <http://politikaakademisi.org/2017/01/26/siyasî-kultur-olgusu/>).

1.2.5.1. Siyasî Toplumsallaşmanın Ajanları

Siyasi toplumsallaşmanın oluşmasında etkili olan birçok ajan bulunmaktadır. Bunlar; aile, okul, arkadaş grubu, çeşitli toplumsal ve meslekî örgütler ve kitle iletişim araçları gibi ajanlardır.

Aile, akraba ve okul gibi çevrelerde olgunlaşan ve sosyalleşme süreci içinde ilerleyen bireyin, iş hayatına dahil olmak, farklı konu ve faaliyet alanları ile ilgi kurmak suretiyle sosyal ilişkilerini arttırarak ve yoğunlaştırarak, çeşitli amaçları olan farklı kuruluşların faaliyetlerine katılarak sosyal hayat içindeki kimlik ve şahsiyetini geliştirdiği söylenebilir (Erkal, 2012: 106).

- **Aile:** Bireylerin yaşadığı topluma ve dünyaya karşı tutum ve davranışlarının ilk şekillendiği yer, üyesi olduğu ailedir (Sarıbay, 1998: 50). Aile, bireyin yaşamındaki en temel ve ilk toplumsallaşma kurumudur (Özkalp, 2008: 106). Ailenin siyasal toplumsallaşma sürecine olan etkisinin oldukça fazla olduğu söylenebilir. Aile, çocuğun dış dünyaya açılan ilk penceresi olarak ifade edilebilir.

Çocuğun otorite ile ilk bağlantısı aile içinde başlamaktadır. Yapılan araştırmalar ailenin ve ebeveynlerin oy verme davranışlarındaki eğilimleri ile çocukların siyasal davranışları arasında ilişkilerin olduğunu ortaya koymaktadır. Aile fertleri bazı siyasi değerleri ve tutumları bazen bilerek ve isteyerek çocuğuna aktarırken, bazen de çocukların ev ortamında kendiliğinden siyasetle ilgili konular hakkında aile bireylerinin davranışlarını izleyerek bilgi edindikleri söylenebilir (Türkkahraman, 2000: 31).

Ailedeki ebeveynlerin eğitim düzeyinin yüksek olmasının, çocuklarının siyasal toplumsallaşması üzerindeki etkilerinin de yüksek olmasını sağladığını saptayan araştırmalar bulunmaktadır (Sarıbay, 1998: 50). Ayrıca yapılan araştırmalara göre, bireylerin ailelerinden ayrıldıktan sonraki yaşamlarında, süreklilik gösteren siyasî ideoloji ve parti sempaticizmi gibi siyasî değerler, ailede kazanılmış değerlerin etkisi altında kalarak oluşmaktadır. Bunların birçoğu bireyin 3-13 yaş aralığında oluşmaya başlayarak, bireyin sonraki yetişkinlik döneminde devam eder (Sayarı, 2015:117).

Çocukların 12-15 yaş aralığı etkilere en açık olan yaş grubudur ve bu yaş aralığı çocuğun biçimlenmeye en elverişli olduğu dönem olarak adlandırılabilir (Alkan, 1989: 51). On üç yaşından önceki dönemlerde çocukların temel siyasi davranışlarına neredeyse sadece duygusal unsurlar etki etmektedir. Bu dönemde çocuklar otoriter davranış kalıplarına eğilim gösterirler. Bu yaş döneminde dünyaya eleştirel bir gözle bakma eğilimi söz konusu değildir. Çocuk genellikle taklit ve kendi kimliğine uygunluk açısından bir değerlendirme yaparak genel yargılara ulaşmaya çalışır. 13 yaşından sonraki dönem ve bireyin yetişkin olduğu dönemlerde kişinin algılarında daha eleştirel bir durum gözlemlendiği ve bu dönemlerde çok sayıda bilişsel davranış unsurlarına rastlanıldığı söylenebilir (Yılmaz, 2013: 324). Ailede başlayan siyasî toplumsallaşma sürecinde, çoğunlukla ebeveynler çocuklarını siyasî olarak şekillendirmeye başladıklarının farkında olmamaktadırlar (Sarıbay, 1998: 50).

Ailenin, kendisinden sonra gelen toplumsallaşma kurumlarına gerekli malzemeyi hazırlayan ve genel çerçeveyi çizen bir ön kurum niteliği taşıdığını söylemek mümkündür. Bireyin, siyasi toplumsallaşmasında ailenin biçimlendirdiği genel çerçevenin içini ayrıntılarla dolduran, onu işleyen, son halini veren ise, okul, arkadaş grubu, iş çevresi, mesleki gruplar ve kitle iletişim araçları gibi ikincil gruplar olduğu söylenebilir.

- **Okul:** Okul, toplumsallaşmanın oluşmasına katkısının yanında siyasi toplumsallaşma açısından da önemli bir araç olarak görülmektedir. Bu açıdan okul, çocukların aileleri ve ebeveynleri dışında bir otorite ile karşılaştıkları ikincil toplumsal kurum olmaktadır. Okul, çocuğun aile ve akrabalık gibi ilişkilerinin ötesinde bir kurum olarak ifade edilebilir (Clausen, 1968:153-164).

Ailenin, bireyin gelişiminin ilk yıllarındaki ağırlıklı etkisini giderek okula ve öğretmene devrettiği söylenmektedir. Okul ve eğitim kurumları daha resmi ve örgütlü toplumsallaşma kurumlarıdır. Birey, eğitim hayatı boyunca okuldan, sadece bilgi ve becerileri değil, toplumsal sorumlulukları da öğrenir. Bu nedenle çocuğu etkileyen ilk organizasyonun okul olduğunu söylemek mümkündür (Özkalp, 2008: 108). Siyasal sistem eğitim sistemi aracılığıyla, genç nesilleri kendi sistemine sadık bir birey olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle de eğitim programları hem siyasî bilgiyi vermek ve iletmek, hem siyasal bağlılık amacına yönelik olmuştur (Türkkahraman, 2000: 33-34). Okulun siyasî toplumsallaşmadaki etkisinin, geri kalmış ülkelerde, gelişmiş ülkelere oranla daha etkili olduğu çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur. Bunun yanında okul kurumunun, modern anlamda, yapılandırılmadığı ve ihtiyaçlara cevap veremediği toplumlarda ailenin etkisini koruduğu da söylenebilir.

- **Arkadaş grubu:** Bireyin yaşı ilerledikçe, toplumsal ve siyasal konular daha çok arkadaş gruplarına taşınmakta, oradaki çeşitli eğilimlere göre şekillenmektedir. Toplumsallaşma süreci içinde diğer önemli bir unsurlardan biri de bireyin yaş grubundaki arkadaşları ve içinde bulunduğu sosyal gruplardır. Siyasal davranışlar küçük yaşlarda belirlenerek, toplumsallaşma süreciyle birlikte şekillenmektedir. İlerleyen süreçte, statü değişiklikleri bu durumu etkileyebilmektedir. Askerlik, iş

hayatı, evlilik, coğrafi yer değişiklikleri, meslekte edinilen başarıların siyasal davranışlar üzerinde daha belirleyici bir yönde etki yaptığı söylenebilir (Çam, 1995: 178).

- **Çeşitli toplumsal ve meslekî örgütler:** Dernekler, sendikalar, meslek örgütleri, siyasî partiler gibi kişinin yaşamı içinde yaşı ilerledikçe katıldığı örgütler, siyasî toplumsallaşma süreci içinde bireyin etki grupları arasında yer almaktadır.

Bireyin içinde yer aldığı çeşitli toplulukların siyasi bir amaca yönelik olsun olmasın siyasetle olan az ya da çok ilişkileri, siyasal toplumsallaşma sürecine katkıda bulunmalarını sağlamaktadır. Bu çerçevede verilebilecek örneklerden biri, demokratik toplumlarda işçilerin içinde bulunduğu sendikaların bireyin hayatında oynadığı roldür. Bir diğer örnek ise, siyasal nitelikte olmamasına rağmen, içinde siyasetin siyasetle ilgili düşüncelerin aktarıldığı gruplardan biri olan komşuluktur. Komşuluk ilişkilerinde fikir ve görüşlerin yüz yüze ve doğrudan aktarılması ile psikolojik açıdan oluşan sosyal baskının bir sonucu olarak siyasi fikirlerimizin değişime uğradığı söylenebilir (Turan, 1977: 56-58).

Siyasal toplumsallaştırma sürecinde aile, okul, arkadaş grubu, kitle iletişim araçları gibi kurumların yanında siyasi partilerin de önemli işlevleri bulunmaktadır (Dursun, 2006: 260). Siyasi partilerin pek çok işlevi yanında, topluma ya da onu oluşturan bireylere kimlik kazandırmak gibi bir işlevlerinin olduğu söylenebilir (Turan, 1996: 100). Bireyler tek başlarına bırakıldıklarında sisteme katılma konusunda ilgisiz, isteksiz, olumsuz bir tutum sergileyebilmektedirler. Siyasi partiler, bu noktada bireyleri harekete geçirerek sisteme çeşitli yollarla katılmalarını ve sistemi etkileyebilmelerini sağlamaktadırlar (Dursun, 2006: 260).

- **Kitle iletişim araçları:** Günümüzde siyasal toplumsallaşmanın en önemli araçlarından birini de kitle iletişim araçları oluşturmaktadır. Bu araçlar içinde, radyo, televizyon, gazete, sinema, tiyatro ve elektronik basın yer almaktadır. Kitle iletişim araçları dolaylı nitelikte bir siyasallaşma aracı özelliği taşımaktadırlar. Çağımızın gelişen toplumlarında kitle iletişim araçlarının, her türlü siyasi akıma ait mesajları

zaman geçirir ve düzenli olarak ileten önemli bir kaynak haline geldiği söylenebilir (Sarıbay ve Ögün, 1999: 66). Modern siyasî toplumlarda zamanın toplumsallaşma aracı olan ve matbaanın yazılı eserleri kitle kullanımına sokmasıyla başlayan, kitle iletişimi olgusu, günümüzde internet ve sosyal medya mecraları ile yeni bir aşamaya taşınmaktadır. Devlet veya diğer başka toplumsal örgütlenmelerin, kitle iletişim araçları üzerinde denetim kurma ve onları yönlendirme çabasında olduğu da gözlemlenmektedir. Siyasî toplumsallaşma sürecinde birey, öğrendikleri ile siyasî eylemlerde bulunmakta, çeşitli aşamalar katetmektedir. (Sarıbay, 1998: 50-51).

Kitle iletişim araçlarının, haber ve program yayınlarının, sosyal mecraların anlık değişimlerinin bireylerin siyasî davranışlarının oluşumunda önemli etkileri bulunmaktadır. Globalleşen dünyada kitle iletişim araçları, dünyanın her yerinde meydana gelen siyasi olaylardan haberdar olmamızı sağlamaktadırlar. Genel olarak bakıldığında kitle iletişim araçları geçmişten günümüze gelen pek çok yönelimi değiştirmekte veya yenilerinin oluşmasına zemin hazırlayarak, var olanları da güçlendirmektedir. İletişim araştırmalarının çoğu, medyanın siyasal tutumlar üzerindeki etkisinin genellikle statükoya güç katma yönünde belirlediğini göstermektedir. Kitle iletişim araçlarının günlük siyasi gelişmelere ilişkin en önemli enformasyon kaynağı olması, bu sebeple de geçmişte aileden, okuldan, arkadaşlardan ve diğer toplumsallaşmaya ait aktörlerden edinilen siyasi bilgileri genellikle pekiştirir etki gösterdiği söylenebilir (Sarıbay ve Ögün, 1999: 66-67).

Aile, okul ya da akran grupları gibi diğer alanlardan daha sonra gerçekleşiyor ve sosyalleşmedeki rolü diğer alanlara göre daha dolaylı olsa da bütün bu alanlara ilave olarak, hükümetin de siyasî toplumsallaşmada önemli bir yer aldığını vurgulamak gerekmektedir. Hükümetin yönettiği tüm politikalar, eylemler, verdiği mesaj ve söylemler bireylerin sosyal değerlerinin oluşumunda ve dönüşümünde son derece önemli bir rol oynamaktadır. Bu noktada bireylerin mevcut hükümetlerin etkisine maruz kaldıkları da söylenebilir (Almond vd., 2008: 56).

Siyasî toplumsallaşma her ne kadar sadece genç bireylere değil, toplumun her bireyine hitap ediyorsa da, süreçlerin sadece yaşam içinde doğal akışa bırakılmadan eğitim programları aracılığı ile desteklenmesi önemlidir. Burada temel amaç, siyasal sistemle uyumlu bireyler yetiştirerek sistemin devamlılığının ve meşrutiyetin sağlanması olarak ifade edilebilir.

1.2.6. Siyasî Katılma

Devletlerin demokratikleşme süreci, yoğun bir toplumsal ve siyasal mücadele sonucunda gerçekleşmiştir. Demokratik çağdaşlaşmanın önemli göstergelerinden birisi, toplumda yer alan aktörlerin siyasal karar alma sürecine katılmalarının sağlanmasıdır. Bireylerin, siyasal alanla ilgili eylemlere katılmaları, her ne kadar siyasal mekanizmaları etkiliyor olsa da, onlar da siyasetten etkilenmektedirler. Siyasî katılım, devletin halkıyla bütünleşmesini ve bu sayede onun güçlenmesini sağlar (Çukurçayır, 2000: 27-28).

Sosyal bilimler alanında temel sorunlarından birisi olan siyasî katılma, tıpkı kültür kavramı gibi üzerinde ortak bir tanıma varılmayan kavramlardan olarak kalmıştır. Yapılan tanımların bir bölümünde siyasal davranışları, bir bölümünde üretim ilişkilerini, bir bölümünde hukuka dayalı eylemleri ve bir bölümünde ise bireylerin istekleri doğrultusunda sergiledikleri bağımsız eylemler katılma olarak tanımlamaktadırlar.

Siyasal toplumun bir üyesi olarak bireylerin her birinin eşit düzeyde siyasal katılımı gerçekleştirilmeleri beklenemez. Bireylerin, siyasi toplumsallaştırma sürecini nasıl geçirdikleri, içinde bulundukları toplumun siyasi kültür yapısı, sosyo-ekonomik yapısı gibi pek çok neden siyasal katılım düzeylerini farklılaştıran faktörler arasında değerlendirilebilmektedir.

Siyasî katılım, vatandaşların siyasal sistem karşısındaki durum, tutum ve davranışlarını belirleyen bir kavram olarak tanımlanmakta ve katılıma ilişkin, bireylerin siyasete ilgilerinin farklılaştığı, basit bir meraktan yoğun bir siyasal eyleme kadar uzanan geniş bir tutum ve faaliyet alanından oluştuğu söylenebilir (Kapani, 2016: 144).

Siyasî katılım; toplumu oluşturan birey ve grupların kendilerini yöneten kadroların eylemlerini etkilemek ve yön vermek için meydana getirdikleri faaliyetleri içine almaktadır (Turan, 1987: 37). Siyasal katılmanın iki önemli işlevi olduğu söylenebilir. Bir yandan kitlelerin kaynak ve değer dağılımındaki değişim taleplerini karşılamaya çalışırken, mevcut dağılım modeline yönelik köklü bir değişime neden olmadan değerlere bağlılığı sürdürücü önlemler olarak siyasal sistemi bütünleştirmeye çalışmaktır (Uysal, 1984: 40). Toplumu oluşturan bireylerin aldıkları siyasi kararlar ve bu kararların alınış biçiminin siyasal katılım sürecinin ikinci yönünü oluşturduğu söylenebilir (Uysal, 1984: 42).

Siyasî faaliyete katılma çeşitli biçimlerde ve düzeylerde gerçekleşebilir. Lester W. Milbrath siyasal katılma düzeylerini, siyasal faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde zorluk derecesi kriterine göre bir siyasal katılım düzeyi sınıflandırması ortaya koymaktadır. Milbrath, zor alandan kolay olan alana olmak üzere üç tip siyasal katılım düzeyi belirlemektedir. Milbrath' a göre bunlar yapılması en zor eylemler (gladiatorial Activities), geçiş eylemleri (transitional activities) ve yapılması en kolay eylemlerin oluşturduğu izleyici faaliyetler (spectator activities) grupları olarak sıralanmaktadır.

Siyasal katılma düzeylerini, siyasal faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde, yoğunlukları ölçüsünde kademelendirmek de mümkündür. En alt seviye, “seyirci faaliyetleri” olarak adlandırılmaktadır. Buna göre seyirci faaliyetlerinde gazete, dergi, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarından siyasî olayları izleme, dinleyici olarak mitinge katılma, siyasî konuları tartışma bulunmaktadır. Bu

kategoriye giren bireyler siyaset sahnesinde seyirci konumundadırlar (Baykal, 1970: 33).

Orta seviyede; siyasî olaylar ve sorunlar karşısında eylem gösterme davranışları bulunur. Gazetelerde yazı yazmak, kitle iletişim araçlarında ve mitinglerde halka hitap etmek, siyasî liderlerle görüşerek etki oluşturmaya çalışmak, herhangi bir parti veya aday için maddi destekte bulunmak faaliyetlerini kapsamaktadır.

En ileri seviye ise; doğrudan eylemlerin ve faaliyetlerin içinde bulunma durumunu kapsamaktadır. Bunlar, bir siyasî partide aktif üye olmak, yöneticilik görevi üslenmek, seçimli kamu görevlerine aday olmak veya bulunmak, seçim kampanyalarında aktif olarak çalışmak faaliyetlerini kapsamaktadır.

Bunların dışında demokratik katılma süreçlerinin dışında kalan mevcut kurulu düzeni değiştirmek maksadıyla zora başvurma, terörizm, her türlü şiddet içeren eylemler, silahlı ayaklanma, hükümet darbesi gibi, sosyal bir sonuç elde etmek amacıyla da olsa normal katılma sürecinin dışındadır ve illegaldır (Kapani, 2016: 144-145). Bireyleri siyasal rejim tarafından konulmuş kural ve normlara aykırı faaliyetler göstermeye iten siyasi faaliyetler, olağandışı siyasal katılma faaliyetleri olarak da ifade edilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İZMİT VE KARTEPE’NİN SİYASİ KÜLTÜRÜ

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle yapılan araştırmanın metodolojisi detaylı bir biçimde ortaya konulacaktır.

Kocaeli ilinin İzmit ve Kartepe ilçelerinin siyasî kültürü araştırması kapsamında tamamen tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilmiş 18 yaş ve üzeri, birbirinden farklı yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve gelire sahip, İzmit ilçesinden 239 ve Kartepe ilçesinden 119 kişi olmak üzere toplam 358 (seçmen) kişiye uygulanan anket sonuçlarından elde edilen bulgular ve tablolar ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonuç bölümüne destek olması açısından İzmit ilçesi için kendi içinde kısa bir değerlendirme, Kartepe ilçesi için de kendi içinde kısa bir değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca halkın siyasî kültürünün tespitine yönelik yapılan bu çalışmada, çalışılan ilçelerin daha geniş bir perspektifte kavranabilmesi için ilçelerin kısa ve özlü biçimde yapılan tanıtımları da bu bölüm kapsamında yer almaktadır.

2.1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

2.1.1. Araştırmanın Konusu

Kocaeli’nin İzmit ve Kartepe ilçelerindeki halkın, siyasî kültür yapısının belirlenmesi, bu sayede demokrasi ve toplum ilişkisinin ortaya çıkarılması, bireylerin sahip olduğu kimlik yapısının siyasî kültür ile ilişkisinin yanında, içinde yaşadıkları sosyo-ekonomik koşullar ve temel değerlerinin ilişkisi üzerinde durulmuştur.

2.1.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, Kocaeli'nin İzmit ve Kartepe ilçelerinin siyasî kültürünü belirlemektir. Bu bağlamda Kocaeli ilinin İzmit ve Kartepe ilçelerinde halkın gündemindeki, siyasî kültür kapsamında yer alan konular ve gelişmelerle ilgili kamuoyundaki kanaatleri incelenmiştir. Halkın sosyal ve ekonomik beklentilerinin seçilmiş hükümetler tarafından yerine getirilmesi ile ilgili görüşleri araştırılmış, belirlenen doğrultuda toplumun inanç, tutum ve davranışları ile değer değişkenleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın; İzmit ve Kartepe ilçelerinde halkın siyasî kültürünün özellikleri hakkında veri elde edilmesini sağlayacağı gibi, demokratik siyasî kültürün geliştirilmesi ve güçlendirilmesi için yapılabilecekler konusunda ipuçları verebileceği düşünülmektedir.

2.1.3. Araştırmanın Önemi

Çalışma, Kocaeli ilinin İzmit ilçesinde daha önce hiç yapılmamış olması ve bir ilki temsil etmesi açısından ipucu niteliğindedir. Kartepe ölçeğinde yapılmış kısıtlı bir çalışma dışında yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır.¹ Daha önce İzmit ve Kartepe ilçeleri üzerinde bu ölçekte uygulamalı bir siyasî kültür çalışmasının yapılmamış olması, ayrıca iki ilçenin karşılaştırmalı olarak ilk kez inceleniyor olması akademik literatüre katkı sağlaması açısından önemli bir çalışma niteliğindedir.

2.1.4. Araştırmanın Yöntemi- Anket Soru Formunun Hazırlanması

Uygulama anket modeline dayalıdır. Araştırmada genel olarak Prof. Dr. Yılmaz Esmer, Prof. Dr. İlkay Sunar, Dr. Şahin Alpay tarafından hazırlanan soru

¹ Dipnot: Hasan Yazıcı, Kartepe Kitabı II, İstanbul, 2013, s. 975.

kâğıdı (Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı), ayrıca kısmen Prof. Dr. Ronald Ingleart tarafından geliştirilen mülakat cetveli (TÜSİAD, İstanbul) ile Boğaziçi Üniversitesi İİBF İstanbul Araştırması Anket formu esas alınarak düzenlenen anket formu kullanılmıştır. Hazırlanan anket formunda tez danışmanın önerileri doğrultusunda bazı düzenlemeler ve değişiklikler yapılarak, soruların İzmit ve Kartepeliler için anlam taşıyacak nitelikte olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmanın uluslararası karşılaştırma özelliği muhafaza edilmek üzere bazı sorular değiştirilmeden kullanılmıştır.

2.1.5. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, Kocaeli ilinin nüfus açısından en yoğun ve demografik yapı olarak çeşitliliği en yüksek iki ilçesinde, merkez ilçesi olan İzmit ve Kartepe’de yapılmıştır.

2.1.6. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, Kocaeli iline bağlı İzmit ve Kartepe İlçelerinde yaşayan 18 yaş ve üzeri yaştaki kişiler (seçmenler) oluşturmaktadır.

2.1.7. Araştırmanın Örnekleme

- Örnekleme dâhil ilçe sayısı 2’dir (İzmit, Kartepe). Kocaeli ilinin İzmit ilçesine ve Kartepe ilçesine ait tüm mahallelerde gerçekleştirilmiştir.
- İzmit ilçesinden 239 ve Kartepe ilçesinden 119 kişi olmak üzere toplam 358 kişiye anket uygulanmıştır. Birbirinden farklı yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve sosyal statüye sahip katılımcıların tümüne anket ulaştırılmış ve birebir görüşmelerle uygulanmıştır.
- Örneklem tüm İzmit ve Kartepe ilçelerinde yaşayan halkı temsil eder.
- Oranlı tabakalı örneklem tekniği kullanılmıştır.

2.1.8. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma ile ilgili olarak oluşturulan hipotezlerde ankete cevap veren katılımcıların demografik özellikleri ile anket sorularında belirtilen değişkenleri algılamaları arasındaki ilişkiler test edilmiştir. Araştırmanın hipotezleri şunlardır:

H₁: Katılımcıların dindarlık seviyeleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₂: Katılımcıların siyasetçilere dair dindarlık beklentileri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₃: Katılımcıların milliyetçilik düzeyleri ve ön kimlikleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₄: Katılımcıların Türkiye'nin yerine dair beklentileri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₅: Katılımcıların siyasete ilgi düzeyleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₆: Katılımcıların siyasî kimlikleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₇: Katılımcıların siyasî görüşleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₈: Katılımcıların ülkenin en önemli sorununa dair fikirleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₉: Katılımcıların idam cezasına dair fikirleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₁₀: Katılımcıların Türkiye'nin yakın geleceğine dair beklentileri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

H₁₁: Katılımcıların dindarlık seviyeleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₁₂: Katılımcıların siyasetçilere dair dindarlık beklentileri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₁₃: Katılımcıların milliyetçilik düzeyleri ve ön kimlikleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₁₄: Katılımcıların Türkiye'nin yerine dair beklentileri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₁₅: Katılımcıların siyasete ilgi düzeyleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₁₆: Katılımcıların siyasî kimlikleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₁₇: Katılımcıların siyasî görüşleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₁₈: Katılımcıların ülkenin en önemli sorununa dair fikirleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₁₉: Katılımcıların idam cezasına dair fikirleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

H₂₀: Katılımcıların Türkiye'nin yakın geleceğine dair beklentileri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

2.1.9. Verilerin Toplanması

Araştırmaya ilişkin saha araştırması, 7 Temmuz 2018'de başlamış, 7 Eylül 2018'de sona ermiştir. Çalışma, tez yazarı ve sınırlı sayıda kişi (anketör) yardımı ile yapılmıştır. Veriler araştırma evrenini oluşturan 18 yaş ve üzeri seçmen nüfus arasından, tesadüfi örneklem yöntemiyle yüz yüze görüşülerek toplanmıştır.

2.1.10. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, vatandaşlardan yani katılımcılardan toplanan veriler SPSS 16.00 (Statistical Package For Social Sciences) istatistiksel veri analizi programı ile test

edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans dökümleri, ki kare testleri, t testi ve ANOVA testinden faydalanılmıştır.

2.2. İZMİT' İN SİYASİ KÜLTÜRÜ

Kocaeli İlinin İzmit ilçesinin siyasî kültürü araştırılmış, bu kapsamda İzmit ilçesi özelinde 239 seçmene (katılımcı), 85 farklı soru yöneltilerek elde edilen bulgular ve sonuçlar ayrı ayrı özetlenerek değerlendirilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

2.2.1. İzmit İlçesinin Tanıtımı

Siyasi kültür yapısı ortaya koymaya çalışılan İzmit'in geniş bir perspektifte kavranabilmesi amacıyla İzmit ilçesi tarihi ve coğrafi yapısı, nüfusu ve eğitim düzeyi bakımından özlü bir biçimde tanıtılmaya çalışılmıştır.

2.2.1.1. Tarihi

Dünyanın önemli yollarının kavşak noktalarından biri durumunda olan İzmit ve civarında yaklaşık olarak M.Ö. 3000'den itibaren insanların yaşamakta olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır.

İpek Yolu'nun İstanbul'dan önceki son durağı olması münasebetiyle İzmit, tarihte çok önemli gelişmelere sahne olmuştur. Günümüze kadar devamlı iskân alanı olmuş bulunan İzmit'te, ilk olarak Frigler bölgeyi ellerinde tutmuş, Astakoz adı verilen bir şehir kurulmuşlardır. Astakoz' un büyük bir deprem sonucu tahrip olmasıyla bugünkü İzmit'in de üzerinde bulunduğu yamaçlara Nikomedia adında yeni bir şehir kurulur. M.S. 284 yılında İmparator Diokletionus, Nikomedia'yı başkent yapar. Onun zamanında Nikomedia; Roma, Antakya, İskenderiye'den sonra dünyanın dördüncü büyük şehri haline gelir. Ortalama yüzyılda bir deprem felaketine uğrayan şehir, Bizans imparatoru Justinianus zamanında ciddi bir onarım görür ve yine yıkılır. İzmit, 1078 yılına Selçuklu Türkleri tarafından fethedilerek yeniden imar edilir. Ancak Birinci Haçlı seferinde İznik ile birlikte ciddi bir katliama maruz kalır. Şehrin Türk hâkimiyetine yeniden girişi ise Osmanlılar döneminde 1337

yılında Orhan Gazi'nin saltanatı yıllarına rastlar. Haçlılar zamanında yağmalanmış ve yakılmış olan eserler hızla imar edilmiş. 'İznikmid' olan şehrin ismi 'İzmid' haline dönüştürülmüştür (<https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/izmit/224>).

Osmanlı denizciliğinin gelişmesi ile birlikte, Yavuz Sultan Selim döneminde İzmit tersanesi düzenlenmiştir. 19'ncü yüzyılda şehir, en parlak dönemini yaşamış, 1873 yılında İstanbul-İzmit arası körfez gemi seferleri ve Haydarpaşa-Ankara tren seferleri şehrin önemini artırmıştır. Fakat 1894 yılındaki deprem şehirde ciddi tahribata yol açmıştır. I. Dünya Savaşı ardından önemini yitiren İzmit, 6 Temmuz 1920'de İngilizler, 28 Nisan 1921 tarihinde Yunanlılar tarafından işgal edilmiş ve 28 Haziran 1921 tarihinde Türk kuvvetlerince geri alınmıştır. Kent; kara, demir ve deniz yolu ulaşimleri ile Türkiye'nin en önemli geçiş noktalarından biridir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi oluşturulduktan sonra "İzmit" adının yaşatılması için merkezde bir ilçe belediyesinin kurulması sağlanmış, İzmit merkezdeki belde belediyeleri birleştirilerek "İzmit" adı altında ilçe belediyesi kurulmuştur. (<https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/izmit/224>).

2.2.1.2. Coğrafi Yapı

İzmit ilçesi Kocaeli ilinin merkezinde yer almakta olup Kocaeli ilinin merkez ilçesidir. İzmit'in yüzölçümü; toplam 58,04 km²'dir. Asya ile Avrupa'yı birleştiren önemli bir yol kavşağında bulunmaktadır. Doğal bir liman olan İzmit Körfezi işlek bir denizyoludur (<https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/izmit/224>).

Kendiyle aynı ismi taşıyan körfezin doğu yakasında yer alan İzmit, bir kıyı şehridir. Jeolojik ve coğrafi yapı açısından 40°-41° kuzey paralelleri ile 29°-31° doğu meridyenleri arasında bulunmakta, güneyde İzmit Körfezi, kuzeyde ise dik yamaçlarla Karadeniz'e uzanmaktadır. Arazi yapısının dik yamaçlara sahip olması nedeniyle, %5 eğime sahip olup, düzlükler az yer tutmaktadır. Kentin yerleşmiş olduğu alan ise geniş düzlüklerden mahrum, dar ve kıyıya paralel uzanan bir banttır. Topografya koşulları, kenti birbirine benzemeyen iki büyük kısma ayırmaktadır. Birinci kısım, meyilli yamaçlar üzerinde dar ve yokuşlu sokakların bulunduğu ve genellikle eski mahallelerin yer aldığı kesim; ikinci kısım ise, düzlük alana yayılmış

büyük binaların bulunduğu, kara ve demiryolunun içinden geçtiği, aktif iş merkezlerinin yer aldığı alanlardır. Diğer bir önemli konu ise, kentin 1. derece deprem bölgesi olmasıdır. (http://www.izmit.bel.tr/izmit/cografyasi_0121).

2.2.1.3. Nüfus

İzmit'in nüfusu 2016 yıl sonu verilerine göre 354.464' dür. Bu nüfus, 176.157 erkek ve 178.307 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: % 49,70 erkek, % 50,30 kadındır. Bu tüm nüfusun % 11,95' i yaşlı, % 50,38' i orta yaşlı, % 37,67' si ise genç nüfustur (<https://www.endeksa.com/tr/analiz/kocaeli/izmit/demografi#nufus>).

2.2.1.4. Eğitim

İzmit halkının eğitim düzeyi ise %61,81' i ilk-orta-lise, %25,02' si üniversite ve üstüdür. %13,17' si ise diğer (bilinmeyen, okur-yazar değil, okur-yazar eğitimsiz) şeklindedir (<https://www.endeksa.com/tr/analiz/kocaeli/izmit/demografi#egitim>).

2.3. İZMİT İLÇESİ ANKET VERİLERİNİN İNCELENMESİ

Bu bölümde siyasî kültürü belirlemek istenilen İzmit ilçesinde yaşayan vatandaşlara; katılımcılara dair demografik değişkenler, demokratik ilke ve değerlere bağlılık, dini değerler ve dindarlık, dini hoşgörü, din ve siyaset algıları, milli kimlik, milliyetçilik, Türkiye'nin yerine dair beklentileri, siyasete ilgileri, siyasî katılma, demokrasi, otoriter eğilimler, hak ve hürriyetler, siyaseti etkileme gücüne inançları, siyasî bilgileri, değişime bakışları, devletçilik, devletin geçime katkısı, siyasetten ve gelecekte beklenenleri, ülkeye en çok hizmet eden devlet adamları, Türkiye'nin dost ve düşmanları, sevilen ve sevilmeyen milletler, siyasî sistemler ve siyasî partiler hakkındaki görüşleri, kurumlara güven, yaşamdan memnuniyet ve tatmin düzeyleri, sosyo-ekonomik statüleri, siyasî eğilimleri, hoşgörü, güncel gelişmelerin takibi ve ülkenin en önemli sorunu, başlıkları altında toplanan 85 farklı soru yöneltilmiş ve alınan cevaplara bağlı olarak bulgular değerlendirilerek tablolar halinde açıklanmaya çalışılmıştır.

2.3.1. Bulgulardan Elde Edilen Verilerin Değerlendirilmesi

2.3.1.1. Katılımcılara Dair Demografik Değişkenler

Bu bölümde katılımcıların demografik özelliklerine dair dağılımlar verilmektedir.

Tablo 1. Cinsiyet

	Sıklık	%
Erkek	119	49,8
Kadın	120	50,2
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların cinsiyet sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Araştırmada gerçekleştirilen toplam 239 görüşmenin, Tabloda görüleceği üzere % 50'si (n=119) erkek; %50'si (n=120 kişi) ise kadınlardan oluşmaktadır. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü' nün 31 Aralık 2016 tarihli adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre İzmit nüfusunun % 49,7' si erkeklerden ve % 50,3' ü kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini İzmit değerleri ile örtüşmektedir.

Tablo 2. Yaş

	Sıklık	%
18-29 yaş	112	46,9
30-41 yaş	51	21,3
42-53 yaş	50	20,9
54-65 yaş	19	7,9
65 yaş üstü	7	2,9
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların yaş sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların % 47'si (n=112) 18-29 yaş grubunda oluşmakta olup; bu yaş grubu örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 21 (n=51 kişi) 30-41 yaş; % 21 (n=50 kişi) 42-53 yaş; % 8 (n=19 kişi) ve nihayetinde de % 3 (n= 7 kişi) 65 yaş üstü yaş grubu izlemektedir. Dağılım örneklemin temsiliyet oranını yansıtmaktadır.

Tablo 3. Eğitim Düzeyi

	Sıklık	%
Diplomasız	13	5,4
İlkokul mezunu	28	11,7
Ortaokul mezunu	28	11,7
Lise mezunu	61	25,5
Üniversite mezunu	55	23,0
Lise öğrencisi	4	1,7
Üniversite öğrencisi	50	20,9
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların eğitim düzeyi sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların % 26'si (n=61) lise mezunu grubundan oluşmakta olup; bu eğitim düzeyi, örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 23 (n=55 kişi) üniversite mezunu; % 21 (n=50 kişi) üniversite öğrencisi; % 12 (n=28 kişi) ilkokul mezunu; %12 (n=28 kişi) ortaokul mezunu; % 5 (n=13 kişi) diplomasız ve nihayetinde de % 2 (n= 4 kişi) lise öğrencisi grubu izlemektedir.

Tablo 4. Sosyal Sınıf

	Sıklık	%
İşçi	70	29,3
İşveren	11	4,6
Çiftçi	4	1,7
Memur	20	8,4
Serbest meslek	6	2,5

Esnaf	14	5,9
Emekli	14	5,9
Ev hanımı	30	12,6
Öğrenci	49	20,5
İşsiz	21	8,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların dâhil oldukları sosyal sınıf sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların % 29'u (n=70) işçi grubunda oluşmakta olup; bu sosyal, örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 21 (n=49 kişi) öğrenci; % 13 (n=30 kişi) ev hanımı; % 9 (n=21 kişi) işsiz; % 8 (n=20 kişi) memur; % 6 (n=14 kişi) esnaf; % 6 (n=14 kişi) emekli; % 5 (n=11 kişi) işveren; % 3 (n=6 kişi) serbest meslek ve de % 2 (n= 4 kişi) çiftçi grubu izlemektedir.

Tablo 5. Mahalle

	Sıklık	%
Yahya Kaptan	15	6,3
Malta	4	1,7
Şirintepe	6	2,5
Kuruçeşme Fatih	3	1,3
Kadıköy	8	3,3
Yenişehir	16	6,7
Kozluk	6	2,5
Terzibayırı	1	0,4
Veliahmet	2	0,8
Hacıhızır	3	1,3
Çukurbağ	3	1,3
Orhan	3	1,3
Akçakoca	1	0,4
Zabıtan	2	0,8
Karabaş	5	2,1
Tepecik	1	0,4
Serdar	8	3,3
Tavşantepe	9	3,8

Bekirdere	7	2,9
Yeşilova	9	3,8
Tepeköy	7	2,9
Yassıbağ	1	0,4
Sanayi	2	0,8
Karadenizliler	2	0,8
Ömerağa	1	0,4
Cedit	5	2,1
Hacıhasan	1	0,4
Çayırköy	1	0,4
Bayraktar	1	0,4
Alikahya	20	8,4
28 Haziran	7	2,9
Gündoğdu	2	0,8
Erenler	8	3,3
Ayazma	4	1,7
Cumhuriyet	3	1,3
Mehmet Ali Paşa	8	3,3
Doğan	3	1,3
Akmeşe Atatürk	2	0,8
Turgut	5	2,1
Tüysüzler	2	0,8
Kocatepe	3	1,3
Kabaoğlu Mah.	7	2,9
Hatıpköy	1	0,4
Yenidoğan	4	1,7
Kemalpaşa	1	0,4
Yeni	7	2,9
Gültepe	3	1,3
Fevzi Çakmak	4	1,7
Topçular	5	2,1
Akpınar	3	1,3
Körfez	4	1,7
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda, çalışmada görüşülen deneklerin (katılımcıların) mahallelere göre oranlanması görülmektedir. İzmit ilçesinin mahallelerindeki denek sayısı, görüşülen toplam denek sayısının nüfusa oranlanması ile belirlenmiştir.

2.3.1.2. Demokratik İlke ve Değerlere Bağlılık

Tablo 6. Demokratik İlkeler ve Değerlere Bağlılık

Aileniz ne kadar önemlidir?			Din ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	217	90,8	Çok önemli	153	64,0
Önemli	9	3,8	Önemli	58	24,3
Ne önemli ne önemsiz	8	3,3	Ne önemli ne önemsiz	21	8,8
Önemli değil	2	0,8	Önemli değil	4	1,7
Hiç önemli değil	3	1,3	Hiç önemli değil	3	1,3
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Dost ve arkadaşlarınız ne kadar önemlidir?			Laiklik ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%	Çok önemli	66	27,6
Çok önemli	119	49,8	Önemli	72	30,1
Önemli	92	38,5	Ne önemli ne önemsiz	51	21,3
Ne önemli ne önemsiz	24	10,0	Önemli değil	25	10,5
Önemli değil	4	1,7	Hiç önemli değil	25	10,5
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Kendinize ayırdığınız boş zamanlar ne kadar önemlidir?			Demokrasi ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	107	44,8	Çok önemli	109	45,6
Önemli	84	35,1	Önemli	75	31,4
Ne önemli ne önemsiz	35	14,6	Ne önemli ne önemsiz	35	14,6
Önemli değil	11	4,6	Önemli değil	11	4,6
Hiç önemli değil	2	0,8	Hiç önemli değil	9	3,8
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Tablo 6. Demokratik İlkeler ve Değerlere Bağlılık - Devam

Siyaset ne kadar önemlidir?			Gelir düzeyiniz ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	47	19,7	Çok önemli	121	50,6
Önemli	66	27,6	Önemli	80	33,5
Ne önemli ne önemsiz	91	38,1	Ne önemli ne önemsiz	23	9,6
Önemli değil	22	9,2	Önemli değil	10	4,2
Hiç önemli değil	13	5,4	Hiç önemli değil	5	2,1
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
İş ve çalışma ne kadar önemlidir?					
	Sıklık	%			
Çok önemli	124	51,9			
Önemli	83	34,7			
Ne önemli ne önemsiz	21	8,8			
Önemli değil	9	3,8			
Hiç önemli değil	2	0,8			
Toplam	239	100,0			

Değerler, toplumun devamını sağlayan en önemli unsurlardır. Bireylerin hem kendi hayatlarına hem de toplumsal ve siyasî yaşamlarına anlam katarken sahip oldukları kanaat, tutum, düşünce ve izlenimlerin bütününe temsil eder. Değerlerin bir bölümü bireyin kanaat ve düşüncelerini oluştururken, diğer bölümü de bireyin bu kanaat ve düşüncelerinden hareketle yöneldiği eylemler dizisinden oluşmaktadır. Bu nedenle siyasî değerler analiz edilirken, bireyin yöneldiği veya gerçekleştirdiği pratikler de göz önünde bulundurulmalıdır (Çaha, 2008: 2). İnsan, kendisi dışında gelişmiş olan değerlerden meydana gelen, sosyal eğilim ve davranışlar bütününe yani sosyal bir çevrenin içinde yaşamaktadır. Bu sosyal çevrenin içinde yer alan değer kavramı ile insanda ve toplumda karşılaştığımız, benimsenen, korunan, yaşanan ve yaşatılmaya çalışılan kabuller olduğu söylenebilir (Tural, 1988: 73).

Araştırma kapsamında İzmit'te demokratik düzenin ne ölçüde yerleşmiş olduğunu anlamak için, katılımcılara toplumsal hayatın çeşitli kurumlarının (aile, din, demokrasi, siyaset, gelir düzeyi ...) bireyler için ne ifade ettiği ve ne kadar önemli olduğuna ilişkin sorular yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcıların demokratik ilke ve değerlere bağlılığını gösteren sorulara verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Bulgular, “aileniz ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 91`nin (217 kişi) ile çok önemli yanıtı verdikleri görülmektedir. Soruya verilen cevaplardan elde edilen bulguların İzmit’ te aile kurumuna çok büyük bir değer ve önem verildiğini göstermektedir. İzmit ilçesinde aileden sonra ikinci önemli unsurun ”din” olduğu görülmektedir. Görüşülen İzmitlilerin % 64’ ü (153 kişi) dini, aileden sonra ikinci sıraya koymaktadır. Dini önemli bulmayanların sayısı sadece % 1,3 (3 kişi) tür. Bununla birlikte “iş ve çalışma ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 52’si (124 kişi) “çok önemli” cevabını vererek İş çalışmanın önemini aile ve dinden sonra üçüncü olarak belirlemişlerdir. Bununla birlikte “gelir düzeyiniz ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 51’i (121 kişi) “çok önemli” cevabını vererek gelir düzeyi ve geçimin önemini dördüncü sıraya koyarak iş ve çalışma olmadan gelir düzeyi olamayacağını açıkça ifade etmişlerdir.

“Dost ve arkadaşlarınız ne kadar önemlidir?” sorusuna ise katılımcıların %50`sinin (119 kişi) ile çok önemli; % 39`unun (92 kişi) önemli yanıtını verdiğini göstermektedir. İzmit halkı için dost ve arkadaşlarla olan ilişkilerinin güçlü ve sosyal çevre ile kurulmuş güven merkezli kültürel yapının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

“Demokrasi ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 46`sının (109 kişi) ile çok önemli; cevabını vererek, demokrasiyi "çok önemli" bulması, "demokrasi" nin gelmesi, İzmit’ te de demokratik düzene bağlılığın önemli olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte bulgular; “kendinize ayırdığınız boş zamanlar ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 45’i (107 kişi) ile çok önemli; “laiklik ne kadar önemlidir?” sorusuna ise katılımcıların % 28`sinin (66 kişi) ile çok önemli cevabını vermiştir. Bunun yanında “siyaset ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 20’ si (47 kişi) ile diğer değerler kadar olmasa da siyaset kavramını “çok önemli” yanıtını vermişlerdir. İzmitliler siyaset kurumunu diğer değerler kadar önemli bulmamakta, toplumsal hayatlarındaki düzenin siyasallaşmasına izin vermemektedirler.

Bulgular; demokratik değerlere bağlılıklarını anlamak için önem sırasını belirlemeleri istenilen İzmitli katılımcıların; en önemli değeri ailelerine verdiklerini

göstermektedir. Aileden sonra dine ve ailelerinin refah düzeyinin artırılmasına vererek aslında aileyi diğer bütün toplumsal olgulardan üstün tuttıklarını göstermektedir. Aile, kültürün ilk aktarıcısı ve toplumsallaşmanın en önemli kurumudur (Zincirkıran, 2018: 91). Aile; toplum hayatının devamını sağlamak amacıyla bireyler ile toplum arasında kuvvetli bağlar kuran en temel toplumsal kurumlardan biridir (T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 2010).

Aile kurumu kültürün ve geleneklerin devamını sağlamak misyonu ile toplumun düzenini, yeni nesillerin eğitimi, kültür ve değerlerin aktarımını ve kendisini oluşturan bireylerin ihtiyaçlarını sağlayan bir kurumdur. Bu nitelikleri aile kurumunun, din ve devlet tarafından desteklenerek günümüze kadar varlığını devam ettirmesini sağlamıştır (Selman, 2018: 13).

2.3.1.3. Dini Değerler ve Dindarlık

Tablo 7. Dini inanç

	Sıklık	%
Müslüman	230	96,2
Musevi	2	0,8
Ortodoks	1	0,4
Katolik	1	0,4
İnançsız	4	1,7
Diğer	1	0,4
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Siz bir dine inanır mısınız? (Evet ise) Hangi dine?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular İzmitli katılımcıların % 96’sının (230 kişi) ile Müslüman olduğunu; % 1’inin (n=2 kişi) Musevi; % 2 (n=4) kişinin is inançsız olduklarını beyan ettiklerini göstermektedir. Sadece birer kişi bu soruya Ortodoks, Katolik ve diğer cevaplarını vermektedir. Katılımcıların % 96’sının kendilerini Müslüman olarak beyan etmesi ve dinin İzmit halkı için önemi, dinin İzmit’in siyasî kültüründe önemli yeri olan bir etken olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 8. İnanç boyutları

Ölümden sonra bir hayatın varlığı			Cehennemin varlığı		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	221	92,5	Evet	219	91,6
Hayır	7	2,9	Hayır	16	6,7
Kararsız	11	4,6	Kararsız	4	1,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
İnsanın bedeninden ayrı bir ruhunun olduğu			Cennetin varlığı		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	211	88,3	Evet	222	92,9
Hayır	25	10,4	Hayır	11	4,6
Kararsız	3	1,3	Kararsız	6	2,5
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “İnanç boyutları” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. İzmitli katılımcılara “insanın bedeninden ayrı bir ruh taşıdığına” % 88,3 (211 kişi), “ölümden sonra bir hayatın varlığına” % 92,5 (221 kişi), cennet %93 (222 kişi) ve cehennemin % 91,6 (219 kişi) varlığına” inanıp inanmadıkları soruldu. Bulgulardan da görüldüğü üzere % 96’sının Müslüman olduğunu beyan ettiği ilçede, İslam dininin iman esasları içine giren bu sorulara alınan cevaplar, ilçe halkının dini değerlerle ilgili oldukça yüksek hassasiyet taşıdığını göstermektedir.

Tablo 9. “Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz”?

	Sıklık	%
Evet	166	69,5
Hayır	62	25,9
Ateist	5	2,1
Deist	5	2,1
Diğer	1	0,4
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Kendinizi dindar bir kişi olarak görür müsünüz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular, İzmitli katılımcıların % 69,5’inin (166 kişi) ile “evet” cevabı vererek kendisini dindar olarak tanımladığını, % 26 `sının (62 kişi) ise “hayır” cevabı vererek bir dine inanmasına

rağmen kendisini dindar olarak tanımlamadığını göstermektedir. Sadece % 4,5 ‘inin (11 kişi) ile bu soruya, ateist ve deist olduklarını belirten bir cevap verdiği görülmektedir.

Tablo 10. İnanç Düzeyi

	Sıklık	%
0 (İnançsız)	6	2,5
1	4	1,7
2	2	0,8
3	9	3,8
4	12	5,0
5	39	16,3
6	27	11,3
7	54	22,6
8	45	18,8
9	17	7,1
10	24	10,0
Toplam (Tam Dindar)	239	100,0

Araştırma kapsamında 0'dan 10'a kadar verilen ve hiç inançlı değilim (inançsız) den çok inançlıyım (tam dindar)a kadar verilen bir aralıkta katılımcılardan kendilerine dindarlık cetvelinde yer vermeleri istenmiş ve kendilerini ne kadar dindar/inançlı gördüklerini oylamaları istenmiş, katılımcılardan kendilerine dindarlık cetvelinde yer vermeleri istenmiştir. Yukarıdaki tabloda “inanç düzeyi“ sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular, İzmitli katılımcıların kendilerini orta (5-6-7 puan verenler) ve ortanın üzerinde değerlendirdiklerini göstermektedir. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunu temsil eden % 50,2'si (120 kişi) ile kendisini oldukça dindar olarak tanımlamaktadır. % 35,9'unun (86 kişi) ise kendisini çok dindar beyan ettiklerini göstermektedir. Kendisini az dindar ve inançsız olarak tanımlayanlar ise sadece % 13,8 (33 kişi) olmuştur.

Araştırmanın bulguları; dindarlık/inançlılık ile ilgili pozitif yönde bir eğilim olduğunu göstermektedir. İzmit’ te her iki kişiden birisinin kendini dindar ve inançlı bulduğunu, muhafazakâr değerlere daha fazla değer attettiklerini göstermektedir. İzmit halkının büyük çoğunluğu kendilerini oldukça dindar ve çok dindar olarak ifade etmektedir.

Tablo 11. “Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?”

	Sıklık	%
Çok dindar	49	20,5
Oldukça dindar	122	51,0
Pek dindar değil	60	25,1
Hiç dindar değil	8	3,3
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular İzmitli katılımcıların % 51’inin (122 kişi) ile babalarının oldukça dindar olduğunu; %20,5’inin (49 kişi) ile çok dindar olduğunu; % 25’inin ise pek dindar olmadığını beyan ettiklerini göstermektedir. Sadece % 3,3’ lük (8 kişi) kısım bu soruya diğer cevabını vermektedir. İzmit halkının % 69’u kendisini; % 51’i de babalarını oldukça dindar olarak nitelendirmektedir. Bulgular, İzmit halkının dini inançlarının oldukça güçlü olduğunu göstermektedir.

2.3.1.4. Dini Hoşgörü

Araştırmanın bu bölümünde; İzmit ilçesinde farklı inanç, düşünce ve davranış biçimlerine ne denli hoşgörü ile yaklaşıldığı konusunda tespitler yapılacaktır.

Demokratik siyasî kültürün en önemli öğelerinin başında gelen ve demokratik düzenin temel tutumlarından biri olan bireylerin farklı inanç, hayat görüşü ve yaşama biçimlerini saygı ile karşılamaları, hoşgörü çerçevesinde yaklaşmalarıdır (Yazıcı, 2013: 988).

Tablo 12. Türban ve Baş Örtüsüne bakış açısı

	Sıklık	%
Başörtüsü dinin gereğidir ve her Müslüman kadın örtünmelidir	119	49,8
Bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir	103	43,1
Başörtüsünü gereksiz buluyorum ama yasaklanması yanlış olur	7	2,9
Bu çağda baş örtmeyi kabul edemiyorum. Kıyafet kanununa bir madde eklenerek yasaklanmalıdır	9	3,8
Diğer	1	0,4
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcılara “Türban ve başörtüsüne bakış açılarını” belirlemek ve hangi düşüncenin onlara daha yakın geldiğini anlamak amacıyla “Türban ve başörtüsü konusunda hangi görüşe daha yakın oldukları” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi % 96’sinin Müslüman olduğunu beyan ettiği İzmit ilçesinde katılımcıların, başörtüsünün “yasaklanmasını” savunan, uçtaki görüşe sahip kesimde % 3,8 ile (9 kişi)’den ibaretken, büyük bir kesiminin % 49,8’i (119 kişi) ile başörtüsü takmanın dinin gereği olduğunu ve her Müslüman kadının örtünmesi gerektiğini savunduğunu göstermektedir. Katılımcılardan % 43,1’inin (103 kişi) ise “bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir” görüşünü savunmaktadır. Başörtüsünü gereksiz bulan ancak yasaklanmasının yanlış olacağını düşünenlerin ise % 2,9’u (7 kişi) olduğunu göstermektedir.

Bulgular, ilçede başörtüsü konusunda genel bir kabullenme olduğunu göstermektedir. Her iki İzmitliden biri başörtüsünü dinin bir gereği ve örtünmeyi bir gereklilik olarak gördüklerini göstermektedir. Bunun yanında her on İzmitliden dördü de yine başörtüsünü dinin bir gerekliliği olarak kabul etmekle birlikte bu durumun isteğe bağlı olduğunu düşündüğünü göstermektedir. İslam dininin bir gerekliliği olan tesettür ve başörtüsü kullanma konusunda katılımcıların içselleştirdikleri görüşü belirtmiş olmaları, bize İzmitlilerin başörtüsü konusunda karşılıklı hoşgörü içinde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 13. Farklı dinden “Geline” bakış açısı

	Sıklık	%
Zaten böyle bir gelinim var	14	5,9
Kesinlikle istemezdim	44	18,4
İstememekle birlikte mecburen katlanırdım	19	7,9
Gelinin dinini kabul etmesi şartıyla kabul eder	86	36,0
Benim için fark etmez, oğlum hangi dinden kız severse onunla evlenebilir	76	31,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Oğlunuz farklı dinden bir gelin ile evlenmeye karar verirse sizin düşünceleriniz ne olur?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. “Gelinin İslam dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim” diyenler % 36 ile (86 kişi) ilçenin büyük çoğunluğunun kanaatini belirtmektedir. “İstememekle birlikte mecburen katlanırdım” diyenler ortalama % 7,9 (19 kişi); “Benim için fark etmez, oğlum severse evlenebilir” diyenler % 31,8 iken (76 kişi); “Kesinlikle istemezdim” diyenler % 18,4 (44 kişi) derken; “zaten böyle bir gelinim var” cevabını ise % 5,9 (14 kişi) vermektedir.

Tablo 14. Farklı dinden “Damada” bakış açısı

	Sıklık	%
Zaten böyle bir damadım var	11	4,6
Kesinlikle istemezdim	79	33,1
İstememekle birlikte mecburen katlanırdım	25	10,5
Damadın dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederim	69	28,9
Benim için fark etmez, kızım hangi dinden severse onunla evlenebilir	55	23,0
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Kızını farklı dinden bir damat ile evlenmeye karar verirse sizin düşünceleriniz ne olur?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. “Damadın İslam dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim” diyenler % 29 iken (69 kişi); “İstememekle birlikte mecburen katlanırdım” diyenler % 10,5 (25 kişi); “Benim için fark etmez, kızım severse evlenebilir” diyenler % 23 (55 kişi) olarak

gerçekleşmiştir; “Kesinlikle istemezdim” diyenler % 33 (79) kişi ile ilçenin büyük çoğunluğunun kanaatini belirtmektedir.

“Dinsel hoşgörüyü ölçmeye ilişkin ve İzmit halkının başka dinlere ve başka dinden bireylere ne denli hoşgörülü olduklarını belirlemek” amacıyla katılımcılara, “Oğlunuz ya da kızınız farklı dinden biri ile evlenmeye karar verirse sizin düşünceleriniz ne olur?” sorusu sorulmuştur.

Tablo 13 ve tablo 14’e ilişkin bulgular; her iki tabloda katılımcıların verdiği cevaplardan da anlaşılaçağı gibi birbirine yakın cevaplar verilmesine rağmen, İzmit halkının Müslüman olmayan gelinlere, Müslüman olmayan damatlardan biraz daha hoşgörüyü baktıklarını göstermektedir.

“Damadın İslam dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim” diyenler tabloda % 29 iken, “gelinin İslam dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim” diyenler % 36’dır. “İstememekle birlikte mecburen katlanırdım” diyenler ortalama % 9-10’luk bir kesim iken, “Benim için fark etmez, kızım severse evlenebilir” diyenler % 23 iken “Benim için fark etmez, oğlum severse evlenebilir” diyenler % 32’lik bir kesimi oluşturmaktadır. Müslüman olmayan geline kesinlikle karşı olup istemediklerini beyan edenler % 18,4 iken Müslüman olmayan damada kesinlikle karşı olup istemeyenler İzmitli katılımcıların %33,1’lik bir çoğunluğunu göstermektedir.

Bulgular bize, İzmit halkının Müslüman olmayan gelin ve damada pek de hoşgörüyü bakmadıklarını, ancak burada geline nazaran, damat olarak farklı bir dine mensup birinin aileye girmesini istememelerinin, hem dini hassasiyetlerle hem de aileye verilen önemle ilişkili olduğunu düşündürmektedir. İzmit ilçesinde yaşayanlar arasında, dini hoşgörünün çok da yaygın olmadığı göstermektedir. Burada İslam dininin kadın ve erkek müminler açısından evlilik kurumunda farklı işleyen hükümlerinin olmasının halk üzerindeki etkilerinin de belirleyici olduğu şeklinde yorumlanabilir.

2.3.1.5. Din ve Siyaset

Tablo 15. “Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?”

Eğitim sistemi			Ana babaların çocuklarıyla ilişkileri		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	97	40,6	Evet	124	51,9
Kararsız	48	20,1	Kararsız	48	20,1
Hayır	94	39,3	Hayır	67	28,0
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Evlilik dışı ilişki (zina)			Eşcinsellik		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	125	52,3	Evet	92	38,5
Kararsız	43	18,0	Kararsız	44	18,4
Hayır	71	29,7	Hayır	103	43,1
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Hükümet işleri			Çocuk aldırma yani kürtaj		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	57	23,8	Evet	101	42,3
Kararsız	45	18,8	Kararsız	41	17,2
Hayır	137	57,3	Hayır	97	40,6
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcılara “Dini kuruluş ve şahsiyetlerin söz sahibi olabilecekleri konular” sorulmuştur. Katılımcıların verilen konulardan hangilerinde, dini kuruluş ve şahsiyetlerin söz sahibi olmalarının doğru olacağı sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Bulgular; “Ana babaların çocuklarıyla ilişkileri?” sorusuna katılımcıların % 20,1’i (48 kişi) “Kararsızken”, % 28’inin (67 kişi) ile “Hayır” cevabını; “Evlilik dışı ilişki (zina)” sorusuna katılımcıların % 18’inin (43 kişi) ile “Kararsızken”, % 29,7’sinin (71 kişi) ile Hayır cevabını; “Eğitim sistemi” sorusuna katılımcıların % 20,1’i (48 kişi) ile “Kararsızken”, % 39,3’ü (94 kişi) ile Hayır cevabını; “Çocuk aldırma yani kürtaj” sorusuna katılımcıların % 17,2’si (41 kişi) ile “Kararsızken”, % 40,6’sının (97 kişi) ile “Hayır” cevabını; “Eşcinsellik” sorusuna katılımcıların % 18,4’ünün (44 kişi) ile “Kararsızken”, % 43’inin (103 kişi) ile “Hayır” cevabını;

“Hükümet işleri” sorusuna katılımcıların % 18,8’ i (45 kişi) ile “Kararsızken”, % 57,3`ünün (137 kişi) ile “Hayır” cevabını verdiğini göstermektedir.

Bununla birlikte; “Ana babaların çocuklarıyla ilişkileri?” sorusuna katılımcıların % 51,9`unun (124 kişi) ile, “Evlilik dışı ilişki (zina)” sorusuna katılımcıların % 52,3`ünün (125 kişi) ile; “Eğitim sistemi” sorusuna katılımcıların % 40,6`sının (97 kişi) ile; “Çocuk aldırma yani kürtaj” sorusuna katılımcıların % 42,3 (101 kişi) ile; “Eşcinsellik” sorusuna katılımcıların % 38,5`inin (92 kişi) ile; “Hükümet işleri” sorusuna katılımcıların % 23,8 (57 kişi) ile; “ Evet” yanıtını vererek İzmit halkının ortalama yarısını temsil eden büyük bir çoğunluğunun dini kuruluş ve şahsiyetlerin hayatımızı ilgilendiren şahsi ve genel pek çok meselede söz sahibi olmalarını istediğini göstermektedir. Ancak İzmit halkının özel yaşantısında ve dünya görüşünün şekillenmesinde her ne kadar din önemli bir yer tutmuş olsa da eğitim, hükümet işleri, kürtaj, cinsel tercihlere, dini kurum ve şahsiyetlerin karışmasını ilçenin büyük bir çoğunluğu doğru bulmamaktadır. Dini kurum ve şahsiyetlerin özellikle hükümet işlerine karışmaması gerektiğini düşünenler ilçenin neredeyse on kişiden altısıdır. Sonuçlar, ilçede demokratikleşme sürecinde laiklik olgusunun geliştiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 16. “Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?”

	Sıklık	%
Zorunlu olmalı	134	56,1
İsteğe bağlı olmalı	102	42,7
Diğer	3	1,2
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. İzmitli katılımcıların % 42,7’si (102 kişi) din dersinin “isteğe bağlı olması gerektiğini” düşünürken; % 56,1’i (134 kişi) din dersinin “okullarda zorunlu olarak okutulmasını” istemektedir. Bu cevap ilçe halkının genel kanaatini ortaya koymaktadır. Sadece 3 kişi bu soruya “diğer” cevabını vermektedir.

Din dersinin okullarda mecbur oluşu Anayasanın 24.maddesinde belirlenmiştir. Yasada belirtilen madde konuyu açıkça tanımlamaktadır. “... Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır...” (<https://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>)

Türkiye’de birçok kişi çocuklarını, illegal olan dini grupların eğitim kurumlarına göndermek suretiyle, bu grupların sınırlarını çizdiği eğitimi yaptırma yoluna gitmişlerdir. Bu durum buralarda eğitim almış bireylerin sisteme entegre olmalarının önünde bir sorun algısı oluşturmaktadır.1982 anayasasında tanımı ve sınırları açıkça yukarıda da belirtilen din dersinin devlet tarafından veriliyor olması; toplumda genç nesillerin yetişmelerinde, dini meselelerde de bir bütünlük oluşturmayı amaçlamaktadır. Devletin dini eğitimi sistemli bir biçimde okullarda mecburi olarak veriyor olması, bir taraftan sisteme uygun bir İslam anlayışı sunacak, diğer taraftan da illegal eğitim kurumlarının etkisini azaltacaktır (Bruinessen’den aktaran: Akıncı, 2013: 55). Bu bilgiler ışığında İzmit halkının dini eğitimin zorunlu olması gerektiği hususundaki çoğunluğu temsil eden kanaatleri devlet politikalarını da destekleyici olması açısından da önemlidir.

Tablo 17. Din ve Siyaset

Tanrı’ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir.		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	68	28,5
Katılmıyorum	56	23,4
Kararsızım	28	11,7
Katılıyorum	26	10,9
Kesinlikle katılıyorum	61	25,5
Toplam	239	100,0

Tablo 17. Din ve Siyaset - Devam

Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır.		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	44	18,4
Katılmıyorum	46	19,2
Kararsızım	25	10,5
Katılıyorum	39	16,3
Kesinlikle katılıyorum	85	35,6
Toplam	239	100,0
Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	45	18,8
Katılmıyorum	17	7,1
Kararsızım	39	16,3
Katılıyorum	43	18,0
Kesinlikle katılıyorum	95	39,7
Toplam	239	100,0

Araştırma kapsamında katılımcılara “Siyasetçilere dair dindarlık beklentileri” ile ilgili bazı ifadelerle katılıp katılmadıkları sorulmuştur. İrdelenen konularla ilgili algılar yukarıdaki tabloda sunulmuştur. “Tanrı’ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir” ifadesi açısından bakıldığında bu konuda kararsızların % 11,7 (28 kişi) ile ilçede azınlıkta olduğu görülmektedir. Kesinlikle katılmadığını bildirenler % 28,5 (68 kişi) ve katılmadığını bildirenler % 23,4’tür. İzmitli katılımcıların % 36,4’ü (87 kişi) Tanrı’ya inanmayan siyasetçilerin, bu göreve uygun olmadığını düşünmektedir. Kesinlikle katılıyorum diyenler % 26 ve bu görüşe katıldığını bildirenler % 11’dir.

İzmitli katılımcıların % 52’si (124 kişi) Tanrı’ya inanmayan siyasetçilerin, bu göreve uygun olduğunu düşünmektedir. Bu görüşle ilgili bulgular bize ilçenin çoğunluğunun bu konuda Tanrı inancının siyasetçiler açısından belirleyici bir unsur olmadığını göstermektedir.

“Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır” ifadesine ise kesinlikle katılıyorum diyenler % 35,6 (85 kişi), bu görüşe katıldığını bildirenler % 16,3’tür. Din görevlileri ve dinî liderlerin, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmaması gerektiğini düşünen İzmitliler, ilçenin % 38’i (90 kişi) dir. Bu görüşe katılmadığını ve kesinlikle katılmadığını belirtenler ise % 37,6’sı (90 kişi) dır. Bu görüşte bir yargı bildirmeyip kararsız kalanlar ise sadece % 10,5’i (25 kişi) dir.

“Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu” ifadesine bakıldığında bu konuda “kararsız” ların sadece % 16,3 (39 kişi) olduğunu görmekteyiz. Kesinlikle katılmadığını bildirenler % 18,8 ve katılmadığını bildirenler % 7,1’dir. İzmitli katılımcıların sadece % 26’sı (62 kişi) yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunmasının ülkenin yararına olmadığını düşünmektedir. Kesinlikle katılıyorum diyenler % 39,7 ve bu görüşe katıldığını bildirenler % 18’dir. İzmitli katılımcıların % 57,7’si (138 kişi) yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olduğunu düşünmektedir.

Bulgular; İzmitli bireylerin üzerinde en çok fikir birliğine vardığı düşüncenin, Tanrı’ya inanmayan siyasetçilerin bu göreve uygun olduğu, siyasî yöneticilerin inançlarının belirleyici unsur olarak görmediklerini, din görevlileri ve dinî liderlerin insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmaması gerektiği ve yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunmasının ülkenin yararına olacağı görüşünde olduklarını göstermektedir.

2.3.1.6. Millî Kimlik, Aidiyet ve Ön Kimlik Düzeyleri

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların ön kimlikleri, millî ve kültürel kimliklerine ilişkin sorular sorulmuştur.

Tablo 18. “Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?”

	Sıklık	%
Son derece gurur duyuyorum	173	72,4
Oldukça gurur duyuyorum	48	20,1

Pek gurur duymuyorum	5	2,1
Hiç gurur duymuyorum	6	2,5
Diğer	7	2,9
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Milli duyguların yoğunluğunun ve milliyetçiliğin bir göstergesi olarak sorulan “Türk olmaktan ne kadar gurur duyarsınız?” sorusuna verilen cevaplardan, halkın büyük kesiminin Türklüğünden son derece gurur duyduğunu beyan ettiği görülmektedir. Bulgular; İzmitli katılımcıların % 7,5’inin (18 kişi) aksini ifade etmesine rağmen, büyük bir çoğunluğu temsil eden % 92,5’inin (221 kişi) ile Türk olmaktan gurur duyduğunu göstermektedir. Bu durum Türk kimliğinin sahiplenilmesi ile millî kimliğimizin bir tezahürü olarak İzmit’te mensubiyet ve kimlik şuurunun geliştiği şeklinde yorumlanabilir.

Türkiye Değerler Araştırmasının 2012 verilerine göre, Türk olmaktan son derece gurur duyduğunu ifade edenlerin oranı % 75 olarak tespit edilmiştir. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre Türkiye, 47 Avrupa ülkesi içinde vatandaşlıklarıyla en fazla gurur duyan insanların yaşadığı birkaç ülkeden bir tanesidir (<https://bau.edu.tr/turkiye-degerler-atlasi-2012>). Bu veriler ışığında İzmitlilerin, yüksek bir Türklük duygusuna sahip oldukları ve sonuçların Türkiye araştırması ile de ilişkili bulunduğu söylenebilir.

Tablo 19. “Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?”

	Sıklık	%
Türk	60	25,1
Müslüman	157	65,7
İkisi de değil	5	2,1
Diğer	17	7,1
Toplam	239	100,0

İzmit'te yaşayanların siyasî değer algılarını doğrudan etkileyen kültürel kimliklerine ilişkin davranışlarını anlamak ve toplumsal ilişkilerinde “ümme” bilincinin mi yoksa “millet” bilincinin mi daha ağır basıyor olduğunu aydınlatmak amacıyla görüşülen İzmitli katılımcılara “Kendinizi öncelikle Türk mü, yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?” “Sizin için hangisi daha önemlidir?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir.

Yukarıdaki tabloda katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; İzmitli katılımcıların % 65,7'sinin (157 kişi) ile kendilerini öncelikle Müslüman olarak tanımladığını, ardından % 25'inin (60 kişi) ile Türk olarak tanımladığını, kendini her ikisine de ait olarak görmeyenlerin ise % 9,2'lik (11 kişi) bir kesim olduğu görülmektedir. Tablo 18'de de görüldüğü gibi katılımcıların neredeyse tamamına bir kısmının Türk olmayı gurur kaynağı olarak görmelerine rağmen, kendini öncelikli olarak Müslüman kimliği ile tanımlayanların sayısının yüksek olması İzmit'te “millet” bilincinden daha fazla “siyasî ümme” bilincinin yerleştiği şeklinde yorumlanabilir.

Dini kimlik, millî kimlik ve etnik kimlik gibi kimlikler konusu; son yıllarda daha fazla önem kazanmış ve tartışılmaya başlanmıştır. Bunların içinde dini kimlik pek çok insan için birinci derecede önem arz etmiş ve pek çok çalışmada ilk sırada yerini almıştır. Türkiye değerler araştırmasının verilerine göre “siz kendinizi öncelikle Türk mü, yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?” sorusuna, toplumun yaklaşık üçte ikisi Müslüman cevabını vermiştir. 2009 yılında yapılan çalışmada da bu oran % 69 olarak karşılık bulmuştur (<https://bau.edu.tr/turkiye-degerler-atlasi-2012>).

Tablo 20. “Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?”

	Sıklık	%
Kocaeli, yaşadığım ilçe, mahalle, köy	40	16,7
Bir başka şehir veya kasaba	30	12,6
Bir bölge	15	6,3
Türkiye	65	27,2

Tablo 20. “Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?” - Devam

Türki topluluklar	8	3,3
İslam dünyası	54	22,6
Avrupa	4	1,7
Dünya	17	7,1
Hiçbiri	6	2,5
Toplam	239	100,0

Katılımcıların kendilerini yerel, milli ve ulus aşırı olarak hangi kimlik içinde tanımladığını belirlemek üzere “Kendinizi en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular, İzmitli katılımcılardan kendilerini öncelikle, yaşadıkları il (Kocaeli) ile özdeşleştirenler % 16,7 (40 kişi) dir. Kendisini öncelikle Türkiye’nin bir parçası olarak hissedenler ise % 27,2 (65 Kişi) katılımcıların dörtte biri dolayında ve birinci sırada gerçekleşmektedir. Başka bir bölge veya şehir ile özdeşleştirenler % 19’a (45 kişi) ulaşmaktadır. Kendini İslam dünyasının bir parçası olarak görenler ise % 22,6 ‘sı (54 kişi) dir. Geriye kalan % 15’lik üçüncü kesim ise kendilerini (Türki Topluluklar, Avrupa, Dünya ve Hiçbiri) parçası olarak hissetmektedir.

İzmit’te on kişiden neredeyse üçü % 27,2’si kendilerini Türkiye’nin bir parçası olarak görmektedir ve bu kesim çoğunluğu temsil etmektedir. İslam dünyasının bir parçası olarak görenler ise % 22,6 ile ardından gelmektedir. Kocaeli’nin veya yaşadıkları ilçenin parçası olarak görenler ise başka bir bölge veya şehir ile özdeşleştirenlerden daha az gelmektedirler. İzmit’in Kocaeli’nin merkez ilçesi olması ve çok farklı şehirlerden göç alması sebebiyle bireylerin kendilerini genel bir tanımlama ile Türkiye’nin bir parçası olarak görmeleri anlaşılabilir bir göstergedir.

2.3.1.7. Türkiye'nin Yerine Dair Beklentiler

Tablo 21. “Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?”

	Sıklık	%
Avrupa topluluğu	55	23,0
İslam Dünyası	108	45,2
Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	42	17,6
Şangay İşbirliği Örgütü	18	7,5
Diğer	16	6,7
Toplam	239	100,0

İzmit halkının; Türkiye'yi uluslararası alanda nerede konumlandığını, Türkiye'yi hangi dünyanın, hangi ülkeler topluluğunun bir üyesi olarak görmek istediğini; hangi ülkeler topluluğu ile özdeşleştirdiklerini anlamak maksadıyla katılımcılara; “Türkiye hangisinin bir parçası olmalıdır?” sorusu yöneltmiştir. Yukarıdaki tabloda katılımcıların bu soruya verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular; İzmitli katılımcılardan Türkiye'yi öncelikle İslam dünyasının bir parçası olarak, İslam dünyasının içinde bulunmasını isteyenler, % 45,2'lik (108 kişi) ile ilçenin büyük çoğunluğunun kanaatini göstermektedir. Türkiye'yi Avrupa topluluğunun bir parçası olarak görmek isteyenler, % 23 ile (55 Kişi)'dir. Katılımcıların % 17,6'sı (42 kişi) Türkiye'yi, Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin bir parçası olarak görmek istemektedir. Doğuda altı güçlü ekonomiye sahip ülkeden (Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan) oluşan, yeni bir ekonomik dinamiği de temsil edeceği düşünülen Şangay İşbirliği Örgütünün parçası olarak görmek isteyenlerin oranı % 7,5, bu soruya diğer yanıtını verenlerin ise % 6,7 olduğu görülmektedir.

Türkiye kültürel ve tarihi anlamda hem Doğu ile Batı dünyası hem de Avrupa ile İslam uygarlıkları arasında yer almaktadır. Bu önemli niteliği sebebi ile de her iki kültürün özelliklerini barındırmaktadır. Ancak halkın milli kültüre ve dini hassasiyetlere önem vermesi, hem içinde yer almak istedikleri topluluğun

belirlenmesinde, hem de dost ve düşman milletlerin belirlenmesi hakkında belirleyici unsur olmuştur.

İzmit halkı, 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanan pek çok yönden benzer geçmiş bağlarımızın, ortak kültürlerimizin olduğu soydaş Türk dünyası ülkeleri ile ilişkiler konusunda memnuniyet duyulmasına rağmen İslam dünyasının bir parçası olmak istemektedir. Katılımcıların Batı Dünyası Avrupa topluluğuna bakışı daha farklıdır. Batı uygarlığının simgesi olan Avrupa topluluğunun ekonomik gücünü giderek kaybetmesi, iç karışıklıkların artması ve İslamofobiyi tetikleyen aşırı milliyetçi hareketlerin baş göstermesi gibi nedenler bu kararı destekleyici rol üslenmektedir. İzmit halkının kültürel kodlarında ve siyasî kültürünü etkileyen kodlarında din çok önemli bir yer teşkil etmektedir. Ümmet bilincinin gelişmiş olduğu daha önce görülen ilçede, katılımcıların Türkiye'yi parçası olarak görmek istedikleri uluslararası platformun, İslam Dünyası olduğunu görülmektedir. İslam dünyasını Avrupa topluluğu ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri izlemektedir.

2.3.1.8. Milliyetçilik

Araştırmanın bu bölümünde Milliyetçilik'in İzmit İlçesinin siyasî kültüründe ne kadar önemli bir unsur olduğunu, İzmit halkının milliyetçiliğe ne kadar önem verdiğini anlamak için, araştırmanın bulgularına katkı sağlayacak bazı sorular sorulmuştur.

Milliyetçilik; toplu kimlikleri belirleyen, günlük konuşma, davranış ve tutumları yönlendiren bir yorumlama ve algılama biçimidir. Ama her şeyden önce bilincimizi şekillendiren ve dünyayı adlandırmamızı sağlayan bir söylem olarak değerlendirilebilir (Özkırmı, 2015: 14).

Tablo 22. “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?”

	Sıklık	%
Evet	150	62,8
Hayır	72	30,1
Diğer	17	7,1
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular; İzmitli katılımcıların % 62,8’inin (150 kişi) ile “Evet” cevabını vermeleri devletlerarası anlaşmazlıklarda milli kimliğin ön plana çıktığını ve milli duyguların ağır bastığını göstermektedir.

İzmit halkının % 30’unun (72 kişi) ile “Hayır” cevabını vermeleri devletlerarası anlaşmazlıklarda dahi hakkaniyet duygusunun, milliyetçilik duygusundan önde geldiğini göstermektedir. Katılımcıların sadece % 7,1’i bu soruya “diğer” cevabını vermiştir.

Tablo 23. “Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?”

	Sıklık	%
Türk’ün tarafını tutardım	51	21,3
Kim haklıysa onun tarafını tutardım	156	65,3
Hollandalının tarafını tutardım	3	1,3
Ben karışmazdım	29	12,1
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz nasıl davranırsınız?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; İzmitli katılımcıların % 21,3’ünün (51 kişi) Türk’ün tarafını tutardım demesine

rağmen, % 65,3'ünün (156 kişi) ile haklı olanın tarafını tutardım cevabını vermesi İzmitliler arasında hakkaniyet duygusunun, milliyetçi duygulara göre daha ağır bastığını göstermektedir. Karışmazdım, cevabını verenler yalnızca %1 2'sidir (29 kişi).

Tablo 24. “Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.”

	Sıklık	%
Katılmam	71	29,7
Kararsızım	84	35,1
Katılıyorum	84	35,1
Toplam	239	100,0

Bulgular; İzmitli katılımcıların % 35,1'inin (84 kişi) “Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir” görüşündedir. Ancak kararsızların da aynı oranda olmaları, % 29,7'sinin (71 kişi) yabancı işçilerin de serbestçe çalışması yönünde görüş bildirmiş olmaları, İzmit'in merkez ilçe olarak içinde yerleşik göçmenleri bulunduruyor olmasının halkın çalışma ve iş gücü konusunda tercihlerini etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

2.3.1.9. Siyasî Katılma

Tablo 25/1. Siyasî Eylem Onaylama

Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak			Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	48	20,1	Kesinlikle yanlıştır	164	68,6
Bazı şartlarda yapılabilir	107	44,8	Bazı şartlarda yapılabilir	65	27,2
Onaylarım	84	35,1	Onaylarım	10	4,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Toplu bir dilekçeye imza atmak			Yasal grev yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	33	13,8	Kesinlikle yanlıştır	40	16,7
Bazı şartlarda yapılabilir	139	58,2	Bazı şartlarda yapılabilir	107	44,8
Onaylarım	67	28,0	Onaylarım	92	38,5
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Tablo 25/1. Siyasî Eylem Onaylama - Devam

Kanuna aykırı olarak işi bırakmak			Gösteri amacıyla trafiği kapamak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	151	63,2	Kesinlikle yanlıştır	169	70,7
Bazı şartlarda yapılabilir	63	26,4	Bazı şartlarda yapılabilir	60	25,1
Onaylarım	25	10,5	Onaylarım	10	4,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak			Boykot yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	43	18,0	Kesinlikle yanlıştır	94	39,3
Bazı şartlarda yapılabilir	96	40,2	Bazı şartlarda yapılabilir	109	45,6
Onaylarım	100	41,8	Onaylarım	36	15,1
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Bina veya iş yeri işgal etmek					
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	195	81,6			
Bazı şartlarda yapılabilir	27	11,3			
Onaylarım	17	7,1			
Toplam	239	100,0			

Araştırma kapsamında çeşitli siyasal katılma biçimlerinin katılımcılar tarafından ne ölçüde benimsendiğini belirlemek amacıyla bazı ifadeleri “onaylayıp onaylamadıkları” sorulmuştur. İrdelenen konularla ilgili algılar yukarıdaki tabloda sunulmuştur. Sorduğumuz sorular, imza toplama, toplu dilekçeye imza atma, yasal grev ve yasal gösteri yürüyüşü gibi, kanunların izin verdiği siyasal eylem biçimlerinin toplumda geniş bir kabul gördüğüne işaret etmektedir.

"Bir talep veya görüşü dile getirmek için imza toplama"yı onaylayanlar % 79,9 oranındadır. Ancak bu eylemi şartlara bağlayanlar bu oranın % 44,8'ini oluşturmaktadır. "Toplu bir dilekçeye imza atmayı" onaylayanlar % 86,2 oranındadır. Ancak bu eylemi şartlara bağlayanlar bu oranın % 58,2'sini oluşturmaktadır. "Yasal grevleri" onaylayanlar %83,3, bu eylemi şartlara bağlayanlar bu oranın % 44,8'ini oluşturmakta iken; "yasal gösteri ve yürüyüşler" i onaylayanlar % 82'si ve bu eylemi şartlara bağlayanlar bu oranın % 40,2' si dolayında büyük çoğunluklar oluşturmaktadır.

Buna karşılık, "kanuna aykırı olarak iş bırakmayı" onaylayanlar % 10,5 oranındadır. Ancak bu eylemi şartlara bağlayarak onaylayanlar % 26,4'ünü oluşturmaktadır. "Gösteri amacıyla trafiği kapamayı" onaylayanlar % 4,2 oranındadır. Ancak bu eylemi şartlara bağlayarak onaylayanlar %25,1'ini oluşturmaktadır ve "bina veya işyeri işgal etmek" onaylayanlar % 7,1 iken bu eylemi şartlara bağlayarak onaylayanlar bu oranın %11,3'ünü oluşturmaktadır. "Boycot yapmak" ı onaylayanlar % 15,1 iken bu eylemi şartlara bağlayarak onaylayanlar bu oranın % 45,6'sını oluşturmaktadır.

İzmitli katılımcılar; yasa-dışı eylem yollarını ve bu eylemleri şartlara bağlı olarak da olsa onaylamama eğilimindedirler ve onaylayanların oranı oldukça düşüktür. Bulguları, siyasal katılımı yasal çerçeve içinde yürütmekten yana olan katılımcıların büyük çoğunlukta olduğu İzmit'te yasadışı-protesto eylemlerine başvurma eğiliminin nispeten zayıf olduğu şeklinde yorumlamak mümkün olabilir. Araştırma bulguları, İzmit' te en yaygın toplu siyasal katılma biçimlerinin; yasal gösteri ve yasal grev ile birlikte imza toplamak olduğuna işaret etmektedir. Burada İzmit'te tebâa ve katılımcı kültür tipinin olduğu ve yaşandığı demokratik işleyişin varlığı gözlemlenmiştir.

Tablo 25/2. Siyasî Eylem Katılım

Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak			Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	43	18,0	Katılmıyorum	165	69,0
Kararsızım	84	35,1	Kararsızım	54	22,6
Katılıyorum	112	46,8	Katılıyorum	20	8,4
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Toplu bir dilekçeye imza atmak			Yasal grev yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	33	13,8	Katılmıyorum	41	17,2
Kararsızım	99	41,4	Kararsızım	90	37,7
Katılıyorum	107	44,8	Katılıyorum	108	45,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Tablo 25/2. Siyasî Eylem Katılım - Devam

Kanuna aykırı olarak işi bırakmak			Gösteri amacıyla trafiği kapamak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	152	63,6	Katılmıyorum	167	69,9
Kararsızım	50	20,9	Kararsızım	47	19,7
Katılıyorum	37	15,5	Katılıyorum	25	10,5
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak			Boykot yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	41	17,2	Katılmıyorum	94	39,3
Kararsızım	77	32,2	Kararsızım	92	38,5
Katılıyorum	121	50,6	Katılıyorum	53	22,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Bina veya iş yeri işgal etmek					
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	195	81,6			
Kararsızım	20	8,4			
Katılıyorum	24	10,0			
Toplam	239	100,0			

Araştırma kapsamında çeşitli siyasal katılma biçimlerinin katılımcılar tarafından ne ölçüde benimsendiğini belirlemek amacıyla bazı ifadelerle “katılıp katılmadıkları” sorulmuştur. İrdelenen konularla ilgili algılar yukarıdaki tabloda sunulmuştur.

"Bir talep veya görüşü dile getirmek için imza toplamaya" katılanlar % 81,9 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 35,1'ini oluşturmaktadır. "Toplu bir dilekçeye imza atmayı" onaylayanlar % 86,2 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 41,4'ünü oluşturmaktadır. "Yasal grevler" i katılmayı onaylayanlar %82,9, bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 37,7'sini oluşturmakta iken; "yasal gösteri ve yürüyüşler" i onaylayanlar da % 82,8 ve bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 32,2'si dolayında büyük çoğunluklar oluşturmaktadır.

Buna karşılık, kanuna aykırı olarak iş bırakmaya "katılım" seçeneğini seçenler % 15,4 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar %20,9'unu oluşturmaktadır. Katılmayacağını belirtenlerin oranı % 63,6'dır. "Gösteri

amacıyla trafiği kapamak" ya katılım diyenler % 30,2 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar %19,7'sini, katılmayacağını belirtenlerin oranı % 69,9'unu oluşturmaktadır. "Bina veya işyeri işgal etmek" katılım diyenler % 18,4 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar %8,4'ünü, katılmayacağını belirtenlerin oranı % 81,6'sını oluşturmaktadır. "Boykot yapmaya" katılım diyenler % 60,7 iken bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 38,5'ini, katılmayacağını belirtenlerin oranı % 39,3'ünü oluşturmaktadır.

Bulgular dikkate alındığında İzmitli katılımcılar; yasa-dışı eylem yollarına tevessül etmemekte ve bu eylemlere katılmama eğilimindedirler. Bu tarz eylemlere katılacağını bildirenlerin oranı, oldukça düşüktür. Siyasî katılımı yasal çerçeve içinde yürütmekten yana olan katılımcıların büyük çoğunlukta olduğu; İzmit'te yasa dışı-protesto eylemlerine başvurma eğiliminin yüksek olmadığını görülmektedir. Katılınan eylem türlerine ilişkin bulgular da, yukarıda değinilen eğilimi doğrulamaktadır. Geçmişte imza toplama, yasal grev, yasal yürüyüş eylemlerine katıldıklarını veya gerekirse katılabileceklerini söyleyenlerin oranı, kanunların izin vermediği eylem biçimlerine katılmış olduklarını veya katılabileceklerini düşünenlere oranla daha yüksek oranlardadır. Bulgular; İzmit halkının siyasi faaliyetlere katılma biçimi olarak olağan dışı ve illegal katılma biçimlerini değil, seyirci faaliyetleri olarak adlandırılan katılma biçimi olan demokratik çerçevede ve yasal zeminde gerçekleşen katılma faaliyetlerini desteklediğini, onayladığını ve katıldığını göstermektedir.

Tablo 26. Seçimlerde birçok yurttaş oy kullanırken bazıları buna imkân veya fırsat bulamıyor. Siz acaba son seçimlerde oy kullandınız mı?

	Sıklık	%
Evet	196	82,0
Hayır	43	18,0
Toplam	239	100,0

Demokrasi ile yönetilen ülkelerde, demokrasinin işlemesi ve başarılı olabilmesi vatandaşların kamusal etkinliklere katılmasıyla mümkün olabilir. Kamusal etkinliklere katılmanın en yaygın şekli ve hatta başında da seçimlerde oy kullanmak

gelmektedir. Yaklaşık olarak kayıtlı iki seçmenden biri mutlaka düzenli olarak seçimlerde oy kullanmaktadır. Özellikle genel seçimlerde (cumhurbaşkanlığı-milletvekili) yerel seçimlere oranla daha çok insan oy kullanmaya eğilimlidir (Orum, 2016: 343). Oy kullanmak bireylerin en önemli siyasal katılma biçimlerinden biri olarak ifade edilebilir.

Siyasî katılma; toplumun üyesi olan bireylerin (vatandaşların) siyasî sistem karşısındaki durum, tutum ve davranışlarını belirler. Bu durumu sadece seçimlerde oy kullanmaktan ibaret saymak yanlış olur.

Siyasî katılma, basit bir meraktan yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir tutum ve faaliyet alanını kapsar. Elbette toplumdaki üyelerin her birinin siyasete olan ilgileri aynı değildir. Gece gündüz yoğun mesailerle siyasetle uğraşanlar olduğu gibi, siyasî sorunlara tamamen ilgisiz ve kayıtsız olanlar da vardır. Bu bakımdan Aristo'nun 'insan siyasal bir yaratıktır' sözü ancak bir ölçüde ve geniş anlamıyla insanların siyasal topluluklar içinde yaşamalarını ifade etmesi bakımından doğru bir ifade olduğu söylenebilir (Kapani, 2016: 144-145).

Yukarıdaki tabloda “Siz son seçimlerde oy kullandınız mı?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. İzmitli katılımcıların % 82’ si (196 kişi) son yapılan seçimlerde oy kullandığını belirtirken, sadece % 18’ i (43 kişi) oy kullanmadığını belirtmiştir.

Bulgular, İzmitlilerin % 82’sinin seçimlerde oy kullanarak, hem vatandaşlık görevlerini hem de demokrasinin bir gerekliliğini yerine getirdiğini ve bunu önemsediklerini göstermektedir. Burada İzmitliler için katılımcı kültür tipinin olduğu ve yaşandığı demokratik işleyişin varlığından söz edilebilir. Katılım, seçme, denetleme, ilgi ve bilgi sahibi olma gibi davranışlar çoğulcu ve katılımcı kültürlerde görülmektedir.

Tablo 27. Politikacılarla temas

Bir işiniz için milletvekili ile görüştünüz mü?			Bir bakana veya başbakana mektup yazdınız mı veya onunla görüştünüz mü?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	24	10,0	Evet	27	11,3
Hayır	215	90,0	Hayır	212	88,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Bir işiniz için milletvekilinize mektup yazdınız mı?			Bir gazeteye mektup yazdınız mı?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	21	8,8	Evet	30	12,6
Hayır	218	91,2	Hayır	209	87,4
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

İzmitli katılımcıların bir siyasete katılma biçimi olarak, siyasîlerle olan ilişkilerine ışık tutmak amacıyla sorular yöneltmiştir. Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular; katılımcıların % 91,2'si (218 kişi) “Bir işiniz için milletvekilinize mektup yazdınız mı?” sorusuna, % 88,7'si (212 kişi) “Bir bakana veya başbakana mektup yazdınız mı veya onunla görüştünüz mü?” sorusuna, % 87,4'ü (209 kişi) “Bir gazeteye mektup yazdınız mı?” sorusuna, % 90'ı (215 kişi) “Bir işiniz için milletvekili ile görüştünüz mü?” sorusuna “hayır” cevabını verdiğini göstermektedir. Katılımcıların % 10'u (24 kişi) bir işleri nedeniyle milletvekilleri ile görüştüğünü, % 11,3'ünün (27 kişi) bir bakana veya başbakana mektup yazdığını, % 12,6 (30 kişi) ile bir gazeteye mektup yazdıklarını belirtmektedirler. Bir işi için milletvekiline mektup yazdığını söyleyenler ise sadece % 8,8'dir. Bu bulgular ile İzmitlilerin siyasî karar sürecini bireysel olarak etkilemeye yönelik katılma biçimlerinin yeterli etkinlikte ve yaygın olmadığı, seyirci faaliyetleri olarak tabir edilen katılma biçimi olan izleyici siyasal katılma biçimini benimsedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 28. “Siz herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz”?

	Sıklık	%
Evet	73	30,5
Hayır	166	69,5
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Siz herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; İzmitli katılımcıların % 69,5’i (166 kişi) gibi çoğunluğu temsil eden bir bölümün, gönüllü kuruluş ya da derneklere üye olmadığını gösterirken, sadece % 30,5’i (73 kişi) gönüllü kuruluş ya da derneklere üye olduğunu göstermektedir. Gönüllü kuruluşlara katılım sayısı ilçede oldukça düşüktür.

İzmitliler dost, arkadaş ve akrabalık ilişkilerine oldukça önem veren kimseler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. İlçede aile merkezinde akrabalık, arkadaşlık gibi bağlara dayalı güven duygusunun daha yaygın olduğu, aile ve akraba grupları ile temel teşkilatlanma ihtiyacını karşılamaktan kaynaklanan yardımlaşma ve dayanışma kültürünün gelişmiş olduğu görülmektedir. Bu sebeplerle de sivil toplum kuruluşları veya derneklere katılım oranının düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir. 80 milyonu aşkın nüfusa sahip olan Türkiye’de nüfusun yalnızca 7 milyonu derneklere üyedir. Derneklere üye olmayanların toplam nüfusa oranı ise % 91’dir (www.siviltoplum.gov.tr).

Gönüllü dernekleri, dinî gruplar, dostluk ağları ve bağımsız medya gibi kurumlar sivil toplumu meydana getiren unsurları içerir. Sivil toplum ayrıca diyalogu ve karşılıklı etkileşimi kapsamaktadır. Bu unsurlar aracılığıyla siyasî yaklaşımlar şekillenmekte ve yine onların aracılığıyla gruplar birbirleriyle olan ilişkilerini ve buna bağlantılı olarak da kendi çıkarlarını oluşturmaktadır (Orum, 2016: 259).

2.3.1.10. Siyasî İlgi

Tablo 29. Siyasete İlgi

	Sıklık	%
Hiç ilgi duymam	23	9,6
Pek ilgi duymam	52	21,8
Ne ilgili ne ilgisiz	74	31,0
İlgiliyim	72	30,1
Çok yakından ilgiliyim	18	7,5
Toplam	239	100,0

Siyasete katılmanın ilk adımının siyasete ilgi duyma olduğu söylenebilir. İzmitli katılımcılar ne ölçüde siyasete katılmaktadırlar ve siyasetle ne kadar ilgili olduklarını anlamak amacıyla katılımcılara “Siyasete ne kadar ilgi duyarsınız?” şeklindeki soru sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda bu soruya katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular; İzmitli katılımcıların % 37,6’sının (90 kişi) “çok yakından ilgili ve ilgiliyim” cevabını verdiğini, siyasete “hiç–pek ilgi duymayan” ve önemli bulmayanlar katılımcıların % 31,4 ‘ünü (75 kişi) göstermektedir. Siyasetle “ ne ilgili ne ilgisiz” olduklarını söyleyenler ise yüzde % 31,0 dolayında olduğu görülmektedir. İzmit’te yaşayanların yaklaşık üçte birlik bir bölümünün siyasete az ya da çok ilgi duydukları ve önemli buldukları görülmektedir.

Siyasî ilgi, siyasal alanın yapısını, işleyişini ve siyasi kararların alınma biçimlerinin izlenmesini, bu eylemin sürekli ve düzenli olarak yapılmasını ifade eden bir kavramdır. Siyasî ilginin, siyasî olayların algılanmasını kolaylaştırıcı bir işlevi de bulunduğu söylenebilir (Kalaycıoğlu, 1983: 41).

Tablo 30. Siyasete İlgi Sıklığı

Gazetelerde siyasî haberleri ne kadar sıklıkla okursunuz?			Siyasî mitinglere, toplantılara katılırsınız?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	45	18,8	Hiç	87	36,4
Çok seyrek	64	26,8	Çok seyrek	64	26,8
Bazen, ara sıra	81	33,9	Bazen, ara sıra	69	28,9
Sık sık	49	20,5	Sık sık	19	7,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Arkadaşlarınızla ne kadar sıklıkla siyaset konuşur, tartışırsınız?			Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları ne kadar sıklıkla izlersiniz?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	30	12,6	Hiç	47	19,7
Çok seyrek	69	28,9	Çok seyrek	74	31,0
Bazen, ara sıra	92	38,5	Bazen, ara sıra	80	33,5
Sık sık	48	20,1	Sık sık	38	15,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Tablo 30. Siyasete İlgi Sıklığı - Devam

Başkalarını ne kadar sıklıkla sizin partinize oy vermeleri için ikna etmeye çalışırsınız?		
	Sıklık	%
Hiç	105	43,9
Çok seyrek	65	27,2
Bazen, ara sıra	51	21,3
Sık sık	18	7,5
Toplam	239	100,0

Siyasete duyulan ilginin yoğunluğunu belirlemek amacıyla, İzmitli katılımcılara yukarıda sayılan siyasî faaliyetleri ne sıklıkla yaptıkları sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda bu soruya verilen cevaplar görülmektedir.

İzmit'te siyasete ilginin, siyasete daha aktif biçimlerinde katılma oranları oldukça yüksektir. Sık sık ya da ara sıra “arkadaşlarıyla siyaset konuştuklarını” söyleyenlerin oranı % 58,6'sı (140 kişi) dolayındadır. “Başkalarını kendi destekledikleri partiye oy vermek için ikna etmeye çalıştıklarını” söyleyenlerin oranı % 28,8'i (69 kişi) dolayında iken, sık sık ya da ara sıra “siyasî miting ve toplantılara katıldıklarını” belirtenlerin oranı % 36,8'i (88 kişi) bulmaktadır.

“Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları ne kadar sıklıkla izlersiniz?” sorusuna katılımcılardan bu tür programları "sık sık" veya "ara sıra" izlediklerini söyleyenlerin oranı % 49,4 (118 kişi) dolayına ulaşmaktadır. Gazetelerdeki siyasî haberleri “sık sık” ya da “ara sıra” okuduklarını söyleyenlerin oranı da % 54,4 'ü (130 kişi) bulmaktadır.

Bulgular; İzmit' te siyasete duyulan ilginin en yoğun odağını İzmitlilerin arkadaşlarıyla siyaset konuşmalarının oluşturduğunu söyleyebiliriz. Siyasî toplantı ve mitinglere gittiğini belirtenlerin sayısı nispeten daha düşüktür. Bunun yanında televizyon kanallarından yayımlanan politikacıların katıldıkları açık oturumlar ve gazeteleri okumak suretiyle de siyaseti izleyen ve ilgi duyanların yoğunlukta olduğunu göstermektedir. İzmit' te bireylerin büyük çoğunluğunun gazetelerdeki siyasî haberleri okuyarak siyaseti izlediklerini göstermektedir. Bulgulara göre,

İzmitlilerin siyasi faaliyetlere katılımları alt seviyede ve seyirci düzeyde tabir edilen katılım biçimi şeklinde olduğu söylenebilir.

Tablo 31. Siyasî Partilere Üyelik

	Sıklık	%
Evet oldum	97	40,6
Hayır ama olabilir	71	29,7
Hiç düşünmem	71	29,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “hayatınızın herhangi bir döneminde bir siyasî partiye üye oldunuz mu?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular; İzmitli katılımcıların % 40,6’sı (97 kişi) gibi çoğunluğu temsil eden bir bölümün “evet, oldum” cevabı vererek, siyasete katılma eylemi göstermektedir. Herhangi bir siyasî partiye üye olmadığını, ancak olabileceğini belirtenlerin sayısı katılımcıların % 29,7’ si (71 kişi) dir. % 29,8’lik (23 kişi) kısım ise herhangi bir siyasî partiye üye olmayı hiç düşünmediğini göstermektedir. Demokrasinin işlemesi ve başarılı olabilmesi için halkın siyasal katılımı önemlidir (Orum, 2016: 343) Siyasî katılımın pek çok türü bulunmakta, siyasî partilere üyelik veya buralarda faaliyet gösterme bunlardan yalnızca bazılarıdır. İzmit halkının siyasî partilere üye olma oranının yüksek olması siyasete katılım eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Bireylerin siyasete ilgi düzeyine göre, siyasî alandaki etkinlikleri artmakta ve birey daha karmaşık katılma biçimlerine yönelmektedir. Örneğin, oy verme davranışı için çok yoğun bir siyasal ilgiye gereksinim duyulmazken, bürokratik yapıyı anlama ve işleyişine müdahale etme düşüncesi, yoğun bir siyasî ilgi gerektirmektedir (Kalaycıoğlu, 1983: 42).

2.3.1.11. Demokrasi

Tablo 32. Demokrasinin Anlamı

Hürriyetler demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin herkese iş bulması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	17	7,1	Hiç ilişkili değil	40	16,7
Pek ilişkisi yok	36	15,1	Pek ilişkisi yok	70	29,3
Biraz ilişkili	53	22,2	Biraz ilişkili	64	26,8
Çok ilişkili	133	55,6	Çok ilişkili	65	27,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Eşitlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Ülkenin kalkınması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	21	8,8	Hiç ilişkili değil	26	10,9
Pek ilişkisi yok	26	10,9	Pek ilişkisi yok	46	19,2
Biraz ilişkili	48	20,1	Biraz ilişkili	54	22,6
Çok ilişkili	144	60,3	Çok ilişkili	113	47,3
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Halkın yönetime katılması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	25	10,5	Hiç ilişkili değil	18	7,5
Pek ilişkisi yok	57	23,8	Pek ilişkisi yok	30	12,6
Biraz ilişkili	52	21,8	Biraz ilişkili	49	20,5
Çok ilişkili	105	43,9	Çok ilişkili	142	59,4
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Azınlıkların haklarının korunması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Çoğunluğun istediği her şeyin olması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	18	7,5	Hiç ilişkili değil	39	16,3
Pek ilişkisi yok	45	18,8	Pek ilişkisi yok	44	18,4
Biraz ilişkili	85	35,6	Biraz ilişkili	67	28,0
Çok ilişkili	91	38,1	Çok ilişkili	89	37,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Tablo 32. Demokrasinin Anlamı - Devam

Cinsel konularda serbestlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	69	28,9	Hiç ilişkili değil	47	19,7
Pek ilişkisi yok	79	33,1	Pek ilişkisi yok	64	26,8
Biraz ilişkili	44	18,4	Biraz ilişkili	65	27,2
Çok ilişkili	47	19,7	Çok ilişkili	63	26,4
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin fiyatları kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	32	13,4	Hiç ilişkili değil	40	16,7
Pek ilişkisi yok	47	19,7	Pek ilişkisi yok	53	22,2
Biraz ilişkili	59	24,7	Biraz ilişkili	75	31,4
Çok ilişkili	101	42,3	Çok ilişkili	71	29,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Demokrasi; sözlük anlamı itibariyle halkın kendi kendini yönetme biçimi olarak tanımlanmaktadır (Ejder, 1996:190). Demokrasilerde vatandaşlar, doğrudan ya da temsilciler vasıtasıyla hükümette yer alabilirler. Demokrasinin en önemli özelliği, toplumdaki ekonomik, siyasî, dini, kültürel, etnik ve yasal eşitlik konularını öne çıkararak, insanın insanla olan ilişkilerini düzenlediği gibi, insanın toplum ve devletle olan ilişkisini de düzenleyen, diğer siyasî sistemlere göre en fazla koruyan, özgürlük ve hukukun üstünlüğünü merkeze alarak, bireyin hak ve özgürlüklerini teminat altına alan bir rejim olmasıdır.

Yukarıdaki tabloda katılımcıların demokrasi ile ilgili görüşlerini ve demokrasiye yükledikleri anlamlarda bir farklılık olup olmadığını anlamak amacıyla “İnsanlar demokrasiyi çok değişik şekillerde anlayabiliyorlar. Size sayacaklarımızdan her birini değerlendirip demokrasiyle ilgili olup olmadığını söyleyiniz” şeklindeki soruya katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

İzmitli katılımcıların % 77,8’i hürriyetleri, % 80,4’ü eşitliği, % 79,9’u halkın yönetime katılmasını, % 73,7’ si azınlıkların haklarının korunması gibi demokrasiyle yakından ilişkili kavram ve ifadeleri demokrasiyle az ya da çok ilişkili

görmektedirler. Ancak İzmitlilerin bir bölümünün de demokrasiyle ilişkili olmayan bazı ifadeler ve kavramlarla demokrasiyi ilişkilendirdiklerini görmekteyiz. Katılımcıların % 67'si mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışmasının, % 61,1'i devletin fiyatları kontrol etmesinin, %53,6'sı devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesinin, % 69,9'u ülkenin kalkınmasının, % 65,7'si rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesinin az ya da çok demokrasi ile ilişkili olduğu kanısını paylaşmaktadır.

Bulgular, İzmitli katılımcıların büyük çoğunluğunun demokrasiyi, bir siyasal yönetim biçimi olarak algıladıklarını, ancak bir bölümünün de demokrasiye bunun ötesinde anlamlar yüklediklerini ortaya koymaktadır. İzmitlilerin büyük çoğunluğunun bir yönetim biçimi olan demokrasiye siyasî anlamlar yanında, ekonomik anlamlar da yükledikleri; demokrasiden, siyasî hak ve özgürlüklerin yanında, ekonomik refah da beklendikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 33. Demokrasiye Bakış

Demokrasilerde ekonomi kötü işler.			Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	109	45,6	Kesinlikle katılmıyorum	87	36,4
Katılmıyorum	56	23,4	Katılmıyorum	76	31,8
Kararsızım	50	20,9	Kararsızım	55	23,0
Katılıyorum	13	5,4	Katılıyorum	12	5,0
Kesinlikle katılıyorum	11	4,6	Kesinlikle katılıyorum	9	3,8
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur.			Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	64	26,8	Kesinlikle katılmıyorum	42	17,6
Katılmıyorum	71	29,7	Katılmıyorum	33	13,8
Kararsızım	55	23,0	Kararsızım	50	20,9
Katılıyorum	24	10,0	Katılıyorum	45	18,8
Kesinlikle katılıyorum	25	10,5	Kesinlikle katılıyorum	69	28,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların demokrasiye bakış açılarını ve demokrasiyi nasıl değerlendirdiklerini anlamak amacıyla “İnsanların demokratik yönetim

biçimleriyle ilgili ileri sürdüğü bazı görüş ve ifadelere “katılıp katılmadıkları” sorulmuştur.

İzmitli katılımcıların “Demokrasilerde ekonomi kötü işler” ifadesine % 20,9’u kararsız olmakla birlikte ,% 69 ’u katılmadığını , “Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz” görüşüne % 23’ü kararsız olmakla birlikte, katılımcıların % 68,2’si katılmadığını, “Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur” ifadesine katılmadığı görüşünü belirtenler ise % 56,5’idir. “Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir” diyenler araştırmaya katılanların sadece % 47,7’sini oluşturmaktadır. Sorduğumuz ifadelerde kararsızların olması genel kanıyı değiştirmemektedir. Bulgular, İzmitlilerin demokrasi rejiminin her ne kadar ufak tefek problemleri içinde barındırsa da kamu düzeninin, hak ve özgürlüklerin hatta ekonomilerin istikrarının sağlanması açısından diğer yönetim biçimlerinden daha iyi olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 34. “Sizce belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur?”

	Sıklık	%
Belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur	187	78,2
Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir	52	21,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. “Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir” cevabını verenler % 21,8’i (52 kişi), “Belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur” cevabını verenlerin oranı ise ilçenin çoğunluğunu temsilen % 78,2’si (187 kişi) olmuştur.

Bulgular; demokrasilerin daha doğru işleyebilmesi ve yerel yönetimlerde de halkın söz sahibi olabilmesi için İzmit halkının, belediye başkanlarının halk tarafından seçilmesinin, en doğru ve isabetli tercih olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Tablo 35. “Peki sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?”

	Sıklık	%
Seçilmeli	101	42,3
Tayinle gelmeli	132	55,2
Diğer	6	2,5
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. İzmitlilerin % 55,2’si (132 kişi) kaymakamın hükümet tarafından görevlendirilerek tayinle gelmesini isterken, % 42,3’ü (101 kişi) seçilmeli görüşünü ifade etmiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu güne Kaymakam mülki idarenin bir temsilcisi olarak görev yaptığı yerlerde devleti temsil etmekte ve tayinle gelmektedir. İlçede kaymakamın tayinle gelmesi görüşünün daha ağır basmasına rağmen, hatırı sayılır bir bölümün de uygulamanın değiştirilerek seçimle göreve gelmesi görüşünü beyan etmesi, İzmitlilerin iktidarın seçimle belirlenmesi ilkesine bağlı olduklarını göstermektedir.

Tablo 36. “Türkiye’nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?”

	Sıklık	%
Seçilmiş hükümet	167	69,9
Diktatör	72	30,1
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Türkiye’nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. İzmitli katılımcılardan otoriter tercihten yana olanların sadece % 30,1 (72 kişi) olduğunu, demokratik bir biçimde halk tarafından seçilerek gelen hükümetin, ülkenin dertlerini daha iyi çözeceğini düşünenlerin halkın % 69,9’unu (167 kişi) oluşturduğunu göstermektedir.

Bulgular; İzmit halkının % 70'inin, politikacılara tepki duyulsa da seçimle gelen yöneticilere, otoriter tercihten daha fazla güven duyduklarını ve Türkiye'nin sorunlarını en iyi, seçimle gelen hükümetlerin çözebileceğine inandıklarını göstermektedir.

Tablo 37. “Ülkemizin Güney Doğu’sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?”

	Sıklık	%
Bölgede daha fazla yatırım yapmak ve iş alanı oluşturmak	101	42,3
Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vermek	63	26,4
Askerî tedbirleri arttırmak	75	31,4
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda "ülkemin güneydoğusunda ki sorunun çözümü için, sayacağım üç şeyden hangisine öncelik verilmelidir?" şeklindeki soruya verilen cevaplar görülmektedir.

İzmitli katılımcılardan, söz konusu sorunun çözümü için “bölgede daha fazla yatırım yaparak ve iş alanı oluşturarak” bölgenin kalkındırılmasının öncelikli olduğunu ve ekonomik önlemler alınmasını önerenlerin oranı % 42,3’ü (101 kişi) dir. “Askerî tedbirleri arttırarak”, askeri önlemlere öncelik verilmesini gerektiğini düşünenlerin oranı % 31,4’ü (75 kişi) dolayındadır. “Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vererek”, soruna öncelikle siyasî çözüm aranmasından yana olanların oranı ise % 26,4 (63 kişi) dolayında kalmaktadır.

Bulgular, İzmitlilerin ülkemizin güneydoğusunda yaşanan sorunun ekonomik kalkınma ile çözüme kavuşturulabileceğini düşünenlerin çoğunluğu temsil ettiği, bu sorunu bir haklar sorunu olarak görenlerin ise küçük bir azınlık olduğunu, askeri tedbirlerinde artırılması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 38. Oy Endişesi

	Sıklık	%
Evet, böyle	148	61,9
Hayır, değil	82	34,3
Diğer	9	3,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcılara, “bazılarına göre Türkiye’de hükümetler kendi oy endişeleri yüzünden gerekli bazı kararları almaya cesaret edememektedir. Sizce bu böyle midir?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Siyaset üretenlere ve karar mekanizmasında bulunacak ya da bulunmuş olanlara kısaca siyasîlere duyulan bir güvensizlik olarak, İzmitli katılımcıların % 1,9’ u (148 kişi) bu görüşü paylaştıklarına dair görüş bildirmiştir.

2.3.1.12. Otoriter Eğilimler

Tablo 39. Aileye Dair Görüş

	Sıklık	%
İnsan, anne ve babasını, hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır	176	73,6
Sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir	63	26,4
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda aileye, anne babaya saygı konusuna dair düşüncelerinin netleştirilmesi amacıyla “İki görüşten hangisi sizin düşüncenize daha yakındır?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; İzmitli katılımcıların büyük çoğunluğunun “İnsan, anne ve babasını, hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır” görüşüne % 73,6’sının (176 kişi) sahip olduğunu göstermektedir.

“Sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir”, görüşüne sahip olanların ise sadece % 26,4’ünün (63 kişi) görmekteyiz. İzmit halkı şartlar ne olursa olsun, aile bağlarına önem vermekle

birlikte anne-babanın sevgi ve saygıyı sonuna kadar hak ettiğine kanaat getirmektedir.

Tablo 40. Çocuk yetiştirmede Önemli Unsurlar

Terbiyeli olması			İtaatkar olması ve söz dinlemesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	47	19,7	Birinci tercih	7	2,9
İkinci tercih	22	9,2	İkinci tercih	14	5,9
Tercih edilmemiş	170	71,1	Tercih edilmemiş	218	91,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Çalışkan olması			Tutumlu olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	25	10,5	Birinci tercih	2	,8
İkinci tercih	27	11,3	İkinci tercih	6	2,5
Tercih edilmemiş	187	78,2	Tercih edilmemiş	231	96,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Hoşgörülü olması			Sorumluluk sahibi olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	17	7,1	Birinci tercih	10	4,2
İkinci tercih	16	6,7	İkinci tercih	73	30,5
Tercih edilmemiş	206	86,2	Tercih edilmemiş	156	65,3
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Hayırlı evlat olması			İcatçı olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	83	34,7	İkinci tercih	33	13,8
İkinci tercih	26	10,9	Tercih edilmemiş	206	86,2
Tercih edilmemiş	130	54,4	Toplam	239	100,0
Toplam	239	100,0			
Dindar olması					
	Sıklık	%			
Birinci tercih	47	19,7			
İkinci tercih	22	9,2			
Tercih edilmemiş	170	71,1			
Toplam	239	100,0			

Araştırma kapsamında katılımcıların gelecek nesillerin yetişmesi hususunda ne gibi değerlere önem verdiklerini belirlemek amacıyla çocuk yetiştirmede dikkat edilecek hususları önem sırasına göre tercih yapmaları istenmiştir.

Yukarıdaki tabloda “Çocuk yetiştirirken dikkat edilecek en önemli iki husus nedir?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Çocuk yetiştirmede dikkat edilecek hususları birinci sırada önemli görülenler ve ikinci sırada önemli görülenleri belirlemelerini isteyerek yaptığımız değerlendirmenin sonuçları İzmitli katılımcıların birinci tercih olarak; % 34,7 (83 kişi) ile hayırlı evlat olması, ikinci sırada ise terbiyeli olması ve dindar olması % 19,7 (47 kişi) ile eşit çıkmıştır, % 7,1 (17 kişi) ile de hoşgörölü ve sorumluluk sahibi olmasını istediklerini göstermektedir.

İkinci tercih olarak, % 30,5 (73 kişi) ile sorumluluk sahibi, % 13,8 (33 kişi) ile icatçı ve % 10 (25’er kişi) ile de çalışkan, dindar, hayırlı evlat ve terbiyeli bireyler yetiştirmek istediğini göstermektedir.

Bulgular, İzmit’te de genel olarak Türk toplumunda çocuktan beklenen özgüvenli olması, sorumluluk sahibi, terbiyeli, hayırlı evlat olma ve dindar olması gibi değerlerin yüksek öneme sahip olduğunu; itaatkâr ve saygılı olması gibi otoriter değerler yanında; hoşgörölü, icatçı, çalışkan olma gibi demokratik değerlerin önem sırasında daha sonra yer bulabildiğini göstermektedir. Toplumun çocuk yetiştirmede otoriter değerlerden, demokratik ve evrensel olarak nitelendirebileceğimiz değerlere doğru bir geçiş yaşadığını düşündürmektedir. Ancak genel olarak Türk toplumunda olduğu gibi, İzmit’te de geleneksel değerlerden uzaklaşmadan modern değerlerle harmanlanmış çocuklar yetiştirme isteği olduğu görülmektedir.

Tablo 41. “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?”

	Sıklık	%
Hayır	38	15,9
Kararsızım	41	17,2
Evet	160	66,9
Toplam	239	100,0

Araştırmanın bu bölümünde İzmitli katılımcılara son dönemde ülkemiz gündeminde geniş yer bulan idam cezası ile ilgili görüşleri sorulmuştur.

Yukarıdaki tabloda İzmitlilerin “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir.

Katılımcıların % 66,9’u (160 kişi) “Evet” cevabı vererek idam cezasının ülkemizde yeniden uygulanması görüşünü savunmakta olduğu görülmektedir. Bu konuda kararsız” olanlar % 17,2 (41 kişi), “kalkmasından” yana olanlar ise sadece % 15,9 (38 kişi) dur.

Bulgular; idam cezasıyla ilgili İzmitlilerin büyük çoğunluğunun ülkemizde idam cezasının belli şartlar ve bazı suçları işleyenler için uygulanmasını istediklerini göstermektedir. 15 Temmuz 2016 ’da Türkiye’de yaşanan darbe girişimi sonrasında idam konusu bir kez daha ülkenin gündemine gelmiştir. Yüzlerce sivilin hayatını kaybettiği yüzlercesinin de yaralandığı darbe girişimi ile birlikte halkın çeşitli kesimlerinden darbecilerin idam ile cezalandırılması yönünde talepler seslendirilmiştir. Ayrıca son yıllarda çocuk ve kadın cinayetlerindeki artış kamuoyunda olumsuz bir etki yaratmıştır. Konu ile ilgili olarak Cumhurbaşkanı ve siyasetçiler konunun mecliste ele alınabileceği yönünde açıklamalarda bulunmuşlardır. 1984’ten beri fiilen, 2004’ten bu yana ise hukuken idam cezalarının Türk Hukuk sisteminden tamamıyla kaldırılmış olmasına rağmen (Önder, 1992: 493), ülkenin içinden geçtiği hassas dönemler konunun gündeme gelmesine ve halkın idam cezası isteğine sebep olmuştur.

Bu bilgiler ışığında, İzmitli katılımcıların idam cezasını onaylamaları ve tablo 42’de görüleceği gibi bazı suçlarda hassas olmaları, bize İzmit’ te elde edilen bulguların, ülkenin genel tutumu ile örtüştüğünü göstermektedir.

Tablo 42. “Peki aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?”

İrz düşmanları			Rüşvet alan devlet görevlileri		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	152	63,6	İdamlık	78	32,6
İdamlık değil	8	3,3	İdamlık değil	81	33,9
Toplam	160	66,9	Toplam	160	66,9
Cevapsız	79	33,1	Cevapsız	80	33,5
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Uyuşturucu kaçakçıları			Şiddete başvuran ama adam öldürmeyen teröristler, anarşistler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	91	38,1	İdamlık	105	43,9
İdamlık değil	69	28,9	İdamlık değil	54	22,6
Toplam	160	66,9	Toplam	159	66,5
Cevapsız	79	33,1	Cevapsız	80	33,5
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Karaborsacılar			Hileli mal satanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	51	21,3	İdamlık	55	23,0
İdamlık değil	109	45,6	İdamlık değil	105	43,9
Toplam	160	66,9	Toplam	160	66,9
Cevapsız	79	33,1	Cevapsız	79	33,1
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda ise “hangi suçların idamlık suçlar” olduğuna ilişkin soruya verilen cevaplar görülmektedir.

Araştırmada görüşülen katılımcıların % 63,6 'sının (152 kişi) “ırz düşmanları”nın, % 44'ünün (105 kişi) ile “adam öldürmeyen anarşistlerin”, % 38'i “uyuşturucu madde kaçakçıları”nın, % 32,6 ile “Rüşvet alan devlet görevlileri” nin, % 23'ünün (55 kişi) ile hileli mal satanların, % 21,3'ünün (51 kişi) ile karaborsacıların idam edilmelerinden yana olduklarını göstermektedir.

Bulgular, İzmit halkının toplumsal sorunların çözümünde yaygın olarak otoriter bir yaklaşımdan yana olduğunu göstermektedir.

Tablo 43. “Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?”

	Sıklık	%
Serbest olmalı	63	26,4
Devlet kontrolü gerekir	164	68,6
Diğer	12	5,0
Toplam	239	100,0

İzmitli katılımcılara “Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?” sorusu sorulmuştur. Bulgular, İzmitlilerden özel televizyon kanalları üzerinde devlet denetiminin olması gerektiğini savunanların oranının % 68,6’sı (164 kişi) olduğu görülmektedir. Özel kanalların yayınlarında serbest bırakılmaları gerektiğini savunanlar ise sadece % 26,4’ ü (63 kişi) dür.

Tablo 44. “Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?”

Siyasetçilerin özel hayatları			Demokrasi karşıtı, demokrasi aleyhine yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	89	37,2	İzin verilmemeli	107	44,8
Bir ölçüde kısıtlanmalı	128	53,6	Bir ölçüde kısıtlanmalı	105	43,9
Tamamen serbest olmalı	22	9,2	Tamamen serbest olmalı	27	11,3
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Yıkıcı, bölücü köşe yazıları ve yorumlar			Ülke çıkarlarına açıkça aykırı haberler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	139	58,2	İzin verilmemeli	143	59,8
Bir ölçüde kısıtlanmalı	84	35,1	Bir ölçüde kısıtlanmalı	81	33,9
Tamamen serbest olmalı	16	6,7	Tamamen serbest olmalı	15	6,3
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Hükümeti çok ağır eleştiren yazılar			Dini kuralları eleştiren, dine ters düşen yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	69	28,9	İzin verilmemeli	133	55,6
Bir ölçüde kısıtlanmalı	132	55,2	Bir ölçüde kısıtlanmalı	83	34,7
Tamamen serbest olmalı	38	15,9	Tamamen serbest olmalı	23	9,6
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Tablo 44. “Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?” - Devam

İş adamlarının kazançları, vergileri			Açık saçık resimler ve yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	51	21,3	İzin verilmemeli	133	55,6
Bir ölçüde kısıtlanmalı	123	51,5	Bir ölçüde kısıtlanmalı	92	38,5
Tamamen serbest olmalı	65	27,2	Tamamen serbest olmalı	14	5,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılması			Kişilerin özel hayatları		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	74	31,0	İzin verilmemeli	144	60,3
Bir ölçüde kısıtlanmalı	98	41,0	Bir ölçüde kısıtlanmalı	76	31,8
Tamamen serbest olmalı	67	28,0	Tamamen serbest olmalı	19	7,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Devlet adamları ile alay eden, onları küçük düşüren yazılar					
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	135	56,5			
Bir ölçüde kısıtlanmalı	92	38,5			
Tamamen serbest olmalı	12	5,0			
Toplam	239	100,0			

Demokratik hak ve özgürlüklerin toplumda benimsenmesi ve kullanılmasına ilişkin ne kadar saygılı davranışlar sergilendiği konusu da demokratik siyasî kültürün göstergelerinden biridir. İzmit’ te hak ve özgürlüklere saygının yaygınlığını ölçmek amacıyla, katılımcılardan basın ve yayın özgürlüğüyle ilgili sorulan bazı ifadelerle ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir.

Yukarıdaki tabloda, “size göre gazetelerin yazabileceği konulara kısıtlama gelmesi doğru mudur, yoksa gazeteciler her konuda istediğini yazabilmeli mi?” sorusuna verilen cevaplar görülmektedir. Araştırmada görüşülen İzmitlilerin, % 95’ i gazetelerde "devlet adamlarıyla alay eden ve onları küçük düşüren yazıların", % 94,1’ i "açık saçık yazı ve resimlerin", % 93,7’ si “ülke çıkarlarına aykırı haberlerin”, % 93,3’ ü "yıkıcı ve bölücü yazıların", % 92,1 ‘ i “kişilerin özel hayatları”, % 90,8’ i “siyasetçilerin özel hayatlarının ”, % 90,3’ ü "dine ters yazıların", % 88,7’ si

"demokrasi karşıtı yazıların", % 84,1'i "Hükümete ağır eleştiriler içeren yazıların" yasaklanması ya da bir ölçüde kısıtlanması gerektiği kanısını dile getirmiştir.

Görüşülenlerin katılımcıların her ne kadar dörtte biri dolayındaki bir bölümünün “serbest olması” gerektiği konusunda görüş bildirmiş olsa da % 72’si “zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılması” ve % 72,8’i “iş adamlarının kazançları, vergileri” konularında dahi genel kanının yasaklanmasından yana olduğu görülmektedir.

Bulgular, İzmitlilerin onda dokuzunda basın özgürlüğünün kısıtlanmasından yana güçlü bir eğilimin varlığına işaret etmektedir.

Tablo 45. “Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüş okuyacağım. Birbirinden farklı bu üç görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?”

	Sıklık	%
Gazeteler, devlet siyasetiyle uyuşmasa bile her türlü haberi basabilmeli. Bu konuda hiçbir kısıtlama olmamalıdır	75	31,4
Gazeteler, ülke çıkarlarını göz önünde bulundurarak bazı haberleri gönüllü olarak basmamalıdır	79	33,1
Devlet, ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirebilmelidir	85	35,6
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda basın özgürlüğüne ilişkin “gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?” şeklinde sorulan soruya katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

İzmitli katılımcıların “gazeteler, devlet siyasetiyle uyuşmasa bile her türlü haberi basabilmeli. Bu konuda hiçbir kısıtlama olmamalıdır” görüşüne % 31,4’ ü (75 kişi), yine “gazeteler, ülke çıkarlarını göz önünde bulundurarak bazı haberleri gönüllü olarak basmamalıdır” diyenler ise % 33,1’idir (79 kişi). “Devlet, ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirebilmelidir” görüşünü ilçenin çoğunluğu olan % 35,6’ ısı (85 kişi), görüş bildirmiştir.

Bulgular, İzmitli katılımcıların basın özgürlüğü ile ilgili ifadelerine verdikleri cevapların sonucunda üç farklı görüşe ayrıldıklarını göstermektedir. İlçede oldukça yaygın benimsenen görüşün, devlet ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirebilmelidir yönündeki görüş olduğudur. Aynı zamanda bulgulardan ilçenin onda üçü gibi bir bölümünün basına hiçbir kısıtlama olmaması gerektiğini düşündüğünü, bu kesime karşılık, basının özgürlüğü üzerinde kısıtlayıcı bir tutum izlenmesi gerektiğini savunanların oldukça geniş bir kesimi içine aldığını göstermektedir.

2.3.1.13. Hak ve Hürriyetler

Tablo 46. “Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?”

	Sıklık	%
Evet	34	14,2
Hayır	205	85,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; İzmitli katılımcıların % 85,8’i (205 kişi) yani çoğunluğu temsil eden bir bölümün, herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye olmadığını gösterirken, % 14,2’inin (34 kişi) bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye olduğunu göstermektedir. Sendika veya meslek kuruluşlarına katılım ilçede azınlıkta kalmaktadır. Sonuçlar, İzmitlilerin örgütlü bir topluluk oluşturamadıklarını göstermektedir.

Tablo 47. “İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”

	Sıklık	%
Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, karışıklığa ve gereksiz çatışmalara yol açar. İşçileri temsil edecek tek bir sendika olmalıdır	60	25,1
Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, değişik fikirlerin dile getirilmesi ve seçim imkânı sağlaması bakımından yararlıdır	179	74,9
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda” işçi sendikaları konusunda katılımcılara, hangi görüşü daha doğru buldukları?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; İzmitli katılımcıların % 74,9’u (179 kişi), “birbiriyle rekabet eden birçok sendika olmasının, değişik fikirlerin dile getirilmesi ve seçim imkanı sağlaması bakımından yararlı olacağı” görüşünü doğru bulduklarını göstermiştir. “Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, karışıklığa ve gereksiz çatışmalara yol açar. İşçileri temsil edecek tek bir sendika olmalıdır” görüşünü doğru bulanlar ise % 25,1 (60 kişi) dir.

Sendikalar; işçi ya da işverenler açısından hak ve özgürlüklerin yasal düzlemde ifade edildiği kurumlardır. Yaklaşık elli yıldır ülkemizde sendika kurma özgürlüğü bulunmaktadır. Sonuçlar göstermektedir ki; işçi sendikaları konusunda da İzmitliler, hak ve özgürlüklerin demokratik bir şekilde aranması gerektiğine, bu hususta da birden fazla sendikanın çokseslilik getirmesi açısından önemli olduğuna inanmaktadırlar.

Tablo 48. Gösteri Hakkıyla İlgili Görüşler

Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanması			Ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmam	41	17,2	Katılmam	103	43,1
Şartlara bağlı	175	73,2	Şartlara bağlı	133	55,6
Katılırim	23	9,6	Katılırim	3	1,3
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Hak ve hürriyetlerin kullanılması ile ilgili görüşlerini öğrenmek amacıyla, katılımcılardan temel siyasal haklardan biri olan toplantı ve gösteri düzenleme özgürlüğüyle ilgili görüşlerini bildirmeleri istenmiştir.

Yukarıdaki tabloda bu görüşlerle ilgili ifadeler görülmektedir. Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanmasından yana olanların oranı sadece % 9,6 (23 kişi), "ülkede hiçbir gösteriye izin verilmemesi" gerekir diyen yasakçıların oranı da sadece % 1,3 (3 kişi) lük küçük bir azınlıktır. İzmitli katılımcıların % 73,2’si (175 kişi) “Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanmasının” ve % 55,6’sı (133 kişi)

ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesinin de “şartlara bağlı” olacağını ifade etmekte olan büyük bir çoğunluktur. Bu ifadelere katılmayanların oranı da % 60,3’tür. Bulgular, İzmitlilerin siyasal özgürlüklerin kısıtlanmasından yana bir tutum içinde bulunmadığını göstermektedir.

2.3.1.14. Değişime Bakış

Tablo 49. Değişime Bakış

Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi			Yetkililere daha fazla saygı duyulması.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kötü olurdu	33	13,8	Kötü olurdu	53	22,2
Fark etmez	48	20,1	Fark etmez	73	30,5
İyi olurdu	158	66,1	İyi olurdu	113	47,3
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

İzmitli katılımcılara toplumda meydana gelebilecek değişimlere ilişkin tutumlarını anlamak amacıyla, bazı görüşler hakkında düşünceleri sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda “Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi” ile ilgili bu durumun “daha iyi” olacağını düşünenler % 66,1 (158 kişi) ile çoğunluğu oluştururken, % 20,1 (48 kişi) ile de “fark etmez” görüşünü bildirdiklerini göstermektedir. “Yetkililere daha fazla saygı duyulması” ile ilgili ise “fark etmez” diyenler % 30,5 (73 kişi), iyi olurdu diyenler ise % 47,3’üdür (113 kişi).

Bulgular, İzmitlilerin büyük bir çoğunluğu % 66’sı toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi gerektiğini düşünmektedir. İlçede yaygın görüş bireyin önemsenmesi noktasındadır.

2.3.1.15. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç

Tablo 50. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç

Benim gibi insanların Ankara'daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir.			Genel olarak milletvekili seçimlerinden hemen sonra kendilerini seçenleri unutuyor		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	41	17,2	Tamamen yanlış (katılmam)	19	7,9
Kısmen yanlış (katılmam)	54	22,6	Kısmen yanlış (katılmam)	39	16,3
Kararsızım	21	8,8	Kararsızım	18	7,5
Kısmen doğru (katılırim)	61	25,5	Kısmen doğru (katılırim)	68	28,5
Tamamen doğru (katılırim)	62	25,9	Tamamen doğru (katılırim)	95	39,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır			Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyorlar yoksa düşünce ve istekleriyle değil		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	30	12,6	Tamamen yanlış (katılmam)	21	8,8
Kısmen yanlış (katılmam)	35	14,6	Kısmen yanlış (katılmam)	37	15,5
Kararsızım	22	9,2	Kararsızım	17	7,1
Kısmen doğru (katılırim)	59	24,7	Kısmen doğru (katılırim)	62	25,9
Tamamen doğru (katılırim)	93	38,9	Tamamen doğru (katılırim)	102	42,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor			Türk ordusu demokrasinin güvencesidir		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	48	20,1	Tamamen yanlış (katılmam)	23	9,6
Kısmen yanlış (katılmam)	54	22,6	Kısmen yanlış (katılmam)	26	10,9
Kararsızım	25	10,5	Kararsızım	27	11,3
Kısmen doğru (katılırim)	65	27,2	Kısmen doğru (katılırim)	58	24,3
Tamamen doğru (katılırim)	47	19,7	Tamamen doğru (katılırim)	105	43,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor					
	Sıklık	%			
Tamamen yanlış (katılmam)	35	14,6			
Kısmen yanlış (katılmam)	46	19,2			
Kararsızım	27	11,3			
Kısmen doğru (katılırim)	55	23,0			
Tamamen doğru (katılırim)	76	31,8			
Toplam	239	100,0			

Demokrasilerde vatandaşların kararların alınmasında etkili olabileceklerine inanmaları gerekir. Araştırma kapsamında İzmit' te bireylerin “siyaseti etkileme gücüne inanç” ve “siyasî kararların alınmasında kendilerinin söz sahibi olmaları” ile ilgili konularda görüşlerini öğrenmek amacıyla, bazı ifadelere katılıp katılmadıkları sorulmuştur. İzmitli katılımcıların irdelenen konularla ilgili görüş ve algıları tablo 37'de sunulmuştur.

Katılımcılardan, "milletvekilleri seçimden hemen sonra kendilerini seçenleri unutuyor" görüşüne kısmen veya tamamen katılanların oranı % 68,2'si (163 kişi) gibi büyük bir çoğunluk oluşturmaktadır. "Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor" görüşünü kısmen veya tamamen benimseyenler ise % 54,8'i (131 kişi) gibi çok yüksek bir orandadır. "Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyor, yoksa düşünce ve istekleriyle değil" şeklindeki görüşü kısmen veya tamamen doğru bulanların oranı % 68,6 (164 kişi) gibi çok yüksek bir düzeydedir. “Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor” şeklindeki görüşü kısmen veya tamamen doğru bulanların oranı % 46,9'u (112 kişi) dir.

“Türk ordusu demokrasinin güvencesidir” görüşüne kısmen veya tamamen katılanların oranı % 68,2'si (163 kişi) gibi bir çoğunluk oluşturmaktadır. “Benim gibi insanların Ankara'daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir” görüşünü kısmen veya tamamen benimseyenlerin oranı da % 51,4' ü (123 kişi) dir. “Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır” şeklindeki görüşü kısmen veya tamamen doğru bulanların oranı % 63,6 (152 kişi) iken bu görüşe katılmayanların oranı da yine % 27,2'si (65 kişi) dir.

Bulgular, İzmit'teki katılımcıların on kişiden yedisinin siyasîlere olan güvensizliklerini net bir çoğunlukla ifade ettiği görülmektedir. Siyasî partilerin vatandaşın düşünce ve istekleriyle değil sadece oyuyla ilgilendikleri şeklindeki görüşü kısmen veya tamamen doğru bulanların oranı da oldukça yüksektir. Türk ordusunu demokrasinin teminatı olarak görenler katılımcıların ağırlıklı çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bununla beraber İzmitliler her ne kadar hükümet ve siyaset işlerini

karmaşık olarak bulsalar da on kişiden altısı hükümeti etkileyebilmenin tek yolunun sadece oy kullanmak olmadığı görüşünde birleşmektedir.

Tablo 51. “Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır?”

	Sıklık	%
İmkânsız	63	26,4
Zor	127	53,1
Kolaylıkla arayabilir	49	20,5
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda "Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş, hakkını kolaylıkla alabilir mi? Yoksa hakkını alması çok zor ya da imkânsız mıdır?" şeklindeki soruya verilen cevaplar görülmektedir. İzmit’ te katılımcıların büyük bir çoğunluğu % 79,5’ i (190 kişi) devletin kendisine yaptığı haksız bir muameleyi düzeltmenin “zor” % 53,1’ i (127 kişi) ya da “imkânsız” % 26,4’ ü (63 kişi) olduğu kanısını paylaşmaktadır. İzmitlilerin % 20,5’ i (49 kişi) ise devlet tarafından uğradığı haksızlık karşısında "kolayca" hakkını arayabileceğine inanmaktadır.

Siyasi sistemin sahip olduğu kurum ve yöntemlerin, toplum düzeni için en uygun kurum ve yöntemler olduğuna inanç ve güven; meşruiyet olarak tanımlanmaktadır. Toplumda kabul gören meşruiyet anlayışı, siyasi sistem içindeki inanç ve güven kavramlarını önemli kılmaktadır. Toplumu bir arada tutan varlık ve değer dağıtmaya yönelik girişimlerin devamını sağlamak, ancak inanç ve güvenin tazelenip pekiştirilmesiyle diri kalabilir (Oktay, 2014: 61-62). Bu bağlamda meşruiyetin (yasal-ussal) eşitlik düşüncesinden yola çıkarak, yasalar karşısında kişiler üstü bir kurallar bütünü olması (Oktay, 2014: 53) ile tüm vatandaşların haklarını kolayca arayabilmelerine zemin hazırlaması gerektiği ifade edilebilir.

Bulgular, İzmit’ te her on kişiden yaklaşık sekizinin yapılan haksız muameleyi düzeltmenin güç olduğuna olan inancı, devletin vatandaşları arasında adaletle davrandığına olan inancın zayıflığını göstermesi bakımından endişe vericidir.

2.3.1.16. Devletin Geçime Katkısı

Tablo 52. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
1=Devletten yardım beklememeli	7	2,9
2	7	2,9
3	9	3,8
4	16	6,7
5	60	25,1
6	33	13,8
7	29	12,1
8	24	10,0
9	16	6,7
10= Devlet yardım etmeli	38	15,9
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “geçim için devletten yardım beklenmemeli- devlet geçime yardım etmeli” görüşüne katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Katılımcılardan görüşlerine, kendilerine devlet yardımı ile ilgili cetvelde yer vermeleri istenmiştir.

Bulgular, İzmitli katılımcıların 1- 4 arasında puan veren ve geçimin çalışma ile olması gerektiğine inanarak, geçim için devletten yardım beklenmemesi görüşünde olanlar sadece % 16,3’ü (39 kişi) dür. Katılımcıların büyük çoğunluğunu temsil eden ve cetvelde 5-7 arasında puan verenler % 51,0’i (122 kişi) ile tamamen devlete muhtaç olmasa da yapılacak yardımlardan yararlanmak isteyen bir görüşte iken, araştırma kapsamında tüm görüşülen katılımcılardan % 32,6’sı (78 kişi) geçim için devlet yardımının yapılması gerektiği görüşündedir.

Devletin sosyal politikalarının bir gerekliliği olarak, ekonomik ve toplumsal pek çok alanda, devlet politikaları kapsamında vatandaşların yaşam düzeylerini iyileştirmeyi hedefleyerek, çeşitli geçim yardımları yapılmaktadır. Kadını, aileyi, çocuk-genç ve yaşlıları, engellileri de kapsayan bu yardımlar direkt olabildiği gibi doğrudan da yapılmaktadır. Çalışanların tamamına uygulanan işsizlik fonu, aile geçim indirimi, 65 yaş üzeri uygulanan yaşlı aylığı, hasta ve engellilerin bakımını üslenenler için yapılan destek yardımları, çalışan anneler için yapılan yardımlar, yeni evlenecek gençler için yapılan yardımlar vb. yardımlarda devletin geçime katkı sağladığı alanlar olarak değerlendirilmelidir.

Bulgular, İzmitli katılımcıların büyük çoğunluğunun devletin yurttaşların geneli için oluşturduğu yukarıda da bahsettiğimiz geçim yardımlarına erişimleri olabildiği düzeyde faydalanmak istediklerini göstermektedir.

2.3.1.17. Siyasî Bilgi

Tablo 53. “Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor?”

	Sıklık	%
Atama ile	187	78,2
Bilmiyorum	30	12,6
Tayinle geliyor	10	4,2
Hükümet atıyor	2	0,8
Vali atıyor	2	0,8
İçişleri bakanı tarafından kararname ile atanıyor	1	0,4
Kararname ile	3	1,3
Sınava girilir ve içişleri bakanı atar	1	0,4
Torpil ile	2	0,8
Yeterli oyu toplarsa	1	0,4
Toplam	239	100,0

İzmit ' teki katılımcılara, siyasal sistemle ilgili bazı basit sorularla, siyasî bilgi düzeylerini anlamak amacıyla “Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor” sorusunu yönelttik. Bu soruya, kaymakamların” atama veya tayin” ile göreve geldiğini bilenlerin oranı % 82,4’ ü (197 kişi) dolayındadır. İzmitlilerin büyük çoğunluğunun bu konuda bilgi sahibi olduğu görülmektedir.

Tablo 54. “Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?”

	Sıklık	%
Halk tarafından seçiliyor	232	97,1
Bilmiyor	6	2,5
Parlamento	1	0,4
Toplam	239	100,0

Yine İzmit' teki katılımcılara, siyasî sistemle ilgili, siyasî bilgi düzeylerini anlamak amacıyla “Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?” sorusun yöneltilmiştir. Bu soruya cumhurbaşkanının “halk tarafından seçilerek” göreve geldiğini bilenlerin oranı % 97,1’i (232 kişi) dolayındadır. İzmitlilerin büyük çoğunluğunun bu konuda bilgi sahibi olduğu görülmektedir.

Tablo 55. “Danıştay’ın ne iş yaptığını söyler misiniz?”

	Sıklık	%
Danışma mercii	4	1,7
Bilmiyor	132	55,2
Denetleme	20	8,4
Karar alır	1	0,4
Denetleme mahkemesi	1	0,4
İdarenin temyiz merci	9	3,8
İdari mahkeme	33	13,8
Kanunları onaylayan ve reddeden kurum	4	1,7
Mali işlere bakar	4	1,7
İdari yönden alınan kararları denetler. Üst mahkeme görevi yapar	1	0,4
Yer	1	0,4
Atamaları onaylar	1	0,4
Boş işler yapıyor	2	0,8
Bağımsız mahkeme	1	0,4
Galiba mahkemeleri denetler	1	0,4
Hükümete ve bakanlara görevlerinde yardımcı olur	2	0,8
İnceleme	2	0,8
Mahkeme	14	5,9
Özel hukuka tabi kişilerin kamu erkiyle olan davalarına bakar	1	0,4

Tablo 55. “Danıştay’ın ne iş yaptığını söyler misiniz?” - Devam

Yasa ve yönetmeliklerin danışıldığı hukuki bağımsız bir kurum	1	0,4
Yolsuzlukları örtbas etmek, ortaya çıkaranları görevden alma	1	0,4
Yürütme organını denetler	1	0,4
Yüksek yargı organı	2	0,8
Toplam	239	100,0

İzmitli katılımcılardan, siyasal sistemle ilgili, siyasî bilgi düzeylerini anlamak amacıyla Danıştay’ın ne iş yaptığını söylemeleri istenmiştir. İlçenin genelini teşkil edecek büyük çoğunluğu % 55,2’si (132 kişi), Danıştay’ın görevini bilmediğini belirtmiştir. % 13,8’i (33 kişi) idari mahkeme görevi üstlendiğini, % 8,4’ü denetleme görevini, % 3,8’i idarenin temyiz merci, % 1,7’si de danışma mercii olduğunu belirtmiştir. İzmitlilerin büyük çoğunluğunun bu konuda bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir.

Tablo 56. “Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?”

Süleyman Soylu			Adele		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	171	71,5	Biliyor	132	55,2
Bilmiyor	68	28,5	Bilmiyor	107	44,8
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Angela Merkel			Mesut Mertcan		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	160	66,9	Biliyor	30	12,6
Bilmiyor	79	33,1	Bilmiyor	209	87,4
Toplam	239	100	Toplam	239	100,0
Hulusi Akar			Hüseyin Aksoy		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	175	73,2	Biliyor	71	29,7
Bilmiyor	64	26,8	Bilmiyor	168	70,3
Toplam	239	100	Toplam	239	100,0
Donald Trump			Sadettin Hülagü		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	192	80,3	Biliyor	110	46,0
Bilmiyor	47	19,6	Bilmiyor	129	54,0
Toplam	239	100	Toplam	239	100,0

Tablo 56. “Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?” - Devam

Münir Özkul			İsmail Kahraman		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	179	74,9	Biliyor	82	34,3
Bilmiyor	60	25,1	Bilmiyor	157	65,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Ahmet Refik Erduran			İbrahim Karaosmanoğlu		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	28	11,7	Biliyor	149	62,3
Bilmiyor	211	88,3	Bilmiyor	90	37,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Semahat Arsel			Fikri Işık		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	28	11,7	Biliyor	126	52,7
Bilmiyor	211	88,3	Bilmiyor	113	47,3
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Recep Tayyip Erdoğan			Nevzat Doğan		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	239	100,0	Biliyor	143	59,8
Toplam	239	100,0	Bilmiyor	96	40,2
			Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcılara müzik, eğlence, sanat, basın, iş ve siyaset dünyasından seçtiğimiz bazı ünlü kişilerin adlarını vererek, kim oldukları sorulmuştur. İzmit' te kişilerin siyasal bilgi düzeylerini anlamak, siyaset konusunda ne ölçüde bilgili ve siyasî gelişmeleri ne ölçüde takip ettiklerini de belirlemek amacıyla sorulan sorular, siyaset dünyasına ait siyasî aktörlerin, en çok tanınan kimseler olduğunu ortaya koymaktadır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kim olduğunu bilenlerin oranı % 100 düzeyindedir. Buna karşılık araştırmanın yapıldığı tarihte Alman şansölyesi olan Angela Merkel' in kim olduğunu % 67 oranında, A.B.D başkanı Donald Trump'ın kim olduğunun ise %80'ler oranında bilindiği görülmüştür. Araştırmanın yapıldığı tarihte Savunma Bakanı olan Hulusi Akar'ı tanıyanlar % 73, iç işlerinden sorumlu devlet bakanı Süleyman Soylu' yu tanıyanların oranı % 72'dir. Araştırmanın

yapıldığı sırada ilçe belediye başkanı olan Nevzat Doğan'ın kim olduğunu doğru olarak söyleyebilenlerin oranı % 59,8 ve o sırada Büyükşehir belediye başkanı olan İbrahim Karaosmanoğlu'nu tanıyanlar % 62,3 dolayındadır. Sanat camiasından olan Münir Özkul'u tanıyanlar % 74,9 iken, basın camiasından Mesut Mertcan'ı tanıyabilenler % 12,6 dolayında kalmaktadır.

Bulgular, İzmitliler tarafından hem ülkede hem de yurtdışında bulunan siyaset yapıcı, siyasetçi olan kimselerin sanat, basın ve iş dünyasından olan kişilerden çok daha geniş bir kesim tarafından biliniyor olması hem dikkat çekicidir, hem de İzmitlilerin siyasete olan ilgilerini göstermektedir. Katılımcı siyasi kültür bağlamında İzmitlilerin toplumsal ve siyasi yaşamın öğelerine ilgili oldukları belirlenmiştir.

Tablo 57. “Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz?”

	Sıklık	%
Hatırlıyor	143	59,8
Hatırlayamıyor	95	40,2
Toplam	238	99,6
Cevapsız	1	0,4
Toplam	239	100,0

İzmitli katılımcıların siyaset ile ne kadar yakın ilgili olduğunu anlamak için katılımcıların siyasî bilgilerine de başvurarak sorulan sorulardan biri de, yukarıdaki tabloda cevapları verilen "Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz?" şeklindeki sorudur. Soruya ilişkin cevabını, "Mevlüt Çavuşoğlu" diyerek doğru olarak cevaplayanların oranı % 59,8 (143 kişi), kim olduğunu bilmeyen veya hatırlayamayanlar ise % 40,2 (95 kişi) dolayındadır. Bulgular, İzmitlilerin siyaset ve dış politika ile ilgili olduklarını göstermektedir.

2.3.1.18. Devletçilik

Tablo 58. “Şimdi size ülkede yapılması gerekli birtakım işler sayacağım. Bunların hangilerinin esas olarak devletin görevi olduğunu söyler misiniz? Yani bunların hangilerini devlet yapmalı, hangilerine ise devlet hiç karışmamalı ve bu işleri özel şahıslara bırakmalıdır?”

Toplu konut inşa etmek			Büyük mağazalar açmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	121	50,6	İzin verilmemeli	33	13,8
Bir ölçüde kısıtlanmalı	118	49,4	Bir ölçüde kısıtlanmalı	80	33,5
Toplam	239	100,0	Tamamen serbest olmalı	126	52,7
			Toplam	239	100,0
Fiyatları kontrol etmek			Fabrikalar, iş yerleri açmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	48	20,1	İzin verilmemeli	41	17,2
Bir ölçüde kısıtlanmalı	141	59,0	Bir ölçüde kısıtlanmalı	99	41,4
Tamamen serbest olmalı	50	20,9	Tamamen serbest olmalı	99	41,4
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Banka kurmak ve işletmek			Pahalı mal satanları cezalandırmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	55	23,0	İzin verilmemeli	67	28,0
Bir ölçüde kısıtlanmalı	139	58,2	Bir ölçüde kısıtlanmalı	110	46,0
Tamamen serbest olmalı	45	18,8	Tamamen serbest olmalı	62	25,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Baraj yapmak			Cami yaptırmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	42	17,6	İzin verilmemeli	31	13,0
Bir ölçüde kısıtlanmalı	134	56,1	Bir ölçüde kısıtlanmalı	72	30,1
Tamamen serbest olmalı	63	26,4	Tamamen serbest olmalı	136	56,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Okul, hastane yapmak			Ahlaki değerleri korumak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	57	23,8	İzin verilmemeli	48	20,1
Bir ölçüde kısıtlanmalı	97	40,6	Bir ölçüde kısıtlanmalı	72	30,1
Tamamen serbest olmalı	85	35,6	Tamamen serbest olmalı	119	49,8
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Araştırma kapsamında İzmitli katılımcılardan ülkede yapılması gerekli birtakım işler konusunda bu işleri devletin mi yoksa özel şahısların mı yapması gerektiği hakkındaki görüşlerini bildirmeleri istenmiştir. Görüşülen kimselerin yarısı toplu konut inşa etmeyi % 50,6'sı (121 kişi) yalnızca devletin üstleneceği bir görev olarak görmektedir. Aynı katılımcılardan fiyatların denetimini % 59'u (141 kişi), pahalı mal satanlara ceza vermeyi % 46'si (110 kişi), banka kurma ve işletmeyi % 58,2'si (139 kişi), okul ve hastane yapımını % 40,6'sı (97 kişi), baraj yapmayı % 56'sı (134 kişi) ise devletle birlikte özel şahıs veya sektörlerin de üstlenebileceği görevler olarak görmektedirler. İzmitliler, büyük mağazalar açma % 52,7'si (126 kişi), cami yaptırma % 57'si (136 kişi), fabrika ve işyeri açmayı % 41,4'ü (99 kişi), ahlaki değerlerin korunması konusunda % 50'si (119 kişi) sadece özel şahıs ve sektörlerle bırakılması gerektiğini düşünmektedirler. Bulgular; siyasî eğilimlerini gözetmeksizin İzmitlilerin devletten büyük beklenti içinde olmadıklarını göstermektedir. Toplumsal ve ekonomik hayata ilişkin pek çok işin sadece devlet merkezli değil, şahıs ve özel kurumların da desteği ile yürütülebileceği, ekonomide devletçi zihniyetten uzaklaşmaya başlandığını düşündürmektedir.

2.3.1.19. Siyasetten Beklentiler

Tablo 59. “Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir? “

	Sıklık	%
Ülkede huzur ve düzeni sağlamak	143	59,8
Ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak	53	22,2
Hayat pahalılığı, fiyat artışları ile mücadele etmek	34	14,2
Düşünce ve ifade hürriyetini tam olarak sağlamak	9	3,8
Toplam	239	100,0

İzmit' te insanların siyasetten ve iyi işleyen bir siyasal düzenden öncelikli beklentilerinin neler olduğu hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla katılımcılara

"Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce, sayacağımız dört amaçtan hangisi en önemlisidir?" şeklindeki soru yöneltilmiştir.

Siyasette en önemli amacın "ülkede huzur ve düzeni sağlamak" olduğunu söyleyen İzmitliler, % 59,8'i (143 kişi) ile ilçenin çoğunluğunu temsil etmektedir. Siyasetin en önemli amacının " ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak" olduğu düşüncesini paylaşılanlar % 22,2'si (53 kişi) ile ikinci geniş kesimi oluşturmaktadır. "Hayat pahalılığı ve fiyat artışları ile mücadele etmek" görüşünde olanlar % 14,2 (34 kişi) olurken, " düşünce özgürlüğünü tam olarak sağlamak " gibi siyasal düzenin demokratik ilkelere göre işlemesine öncelik verdiğini söyleyenler ise sadece % 3,8 (9 kişi) oranıyla son sırada gelmektedir.

2.3.1.20. Gelecekte Beklentiler

Tablo 60. “Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Aşağıda değişik insanların öncelik verdiği bazı hedefler sıralanmaktadır. Bunlar içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır?”

	Sıklık	%
Yüksek bir ekonomik kalkınma hızı	152	63,6
Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması	57	23,8
Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz hakkına sahip olması	20	8,4
Şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi	10	4,2
Toplam	239	100,0

Araştırmaya katılan İzmitli katılımcılardan “önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği” ne ilişkin verilen ifadelerden hangisinin kendileri için öncelikli hedef olduğunu belirtmeleri istenmiştir.

Katılımcıların % 63,6'sı (152 kişi) “yüksek bir ekonomik kalkınma hızı” cevabını vermiştir. “Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması” cevabını verenler % 23,8'idir (57 kişi). Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz

hakkına sahip olması, şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi konuları katılımcıların ülkemiz için belirledikleri öncelikle hedefler arasında az bir oranı ifade etmektedir.

Bulgular, İzmitlilerin ülkemizin gelecek on yılında en önemli hedefinin, daha güçlü bir devlet olmasının kapısını açacak olan güçlü bir ekonomi ve yüksek kalkınma hızı, daha sonra da ülkenin yeterli ve güçlü bir savunma gücüne sahip olması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Uluslararası arenada ülkenin güçlü bir konumda olması, ancak yüksek ekonomik kalkınma hızı ve yeterli savunma gücüne sahip olmakla olacağına inanmakta olduklarını göstermektedir.

Tablo 61. “Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?”

	Sıklık	%
İstikrarlı bir ekonomi	124	51,9
Daha insancıl bir topluma doğru ilerleme	64	26,8
Fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerleme	40	16,7
Suç ve suçlularla mücadele	11	4,6
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcıların “Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir. İstikrarlı bir ekonomiye sahip olmak isteyenler % 51,9 ‘u (124 kişi) ilçenin çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bunu “daha insancıl bir topluma doğru ilerlemek” isteyenler % 26,8’ i (64 kişi) takip etmektedir. Katılımcıların “fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerlemek” ifadesine % 16,7’sini, “suç ve suçlularla mücadele” edilmesi ifadesine katılanlar ise sadece % 4,6’lık bir azınlığı oluşturmaktadır.

İzmitliler, istikrarlı bir ekonomiye sahip olmanın; suç ve suçlularla mücadeleden, toplumda fikirlere paradan daha fazla önem verilmesinden hatta daha insancıl bir toplumdan bile önemli görmektedir. Ekonominin istikrarlı ve güçlü olması toplumda refah düzeyini arttıracığından, İzmitlilerin refah düzeylerini önemsedikleri şeklinde yorumlanabilir.

2.3.1.21. En Çok Hizmet Eden Devlet Adamı

Tablo 62. “Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye’ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı”

	Sıklık	%
Atatürk	153	64,0
Adnan Menderes	4	1,7
Necmettin Erbakan	11	4,6
Turgut Özal	12	5,0
Recep Tayyip Erdoğan	48	20,1
Yok	1	0,4
Abdullah Gül	1	0,4
Bülent Ecevit	1	0,4
İsmet İnönü	3	1,3
Süleyman Demirel	1	0,4
Toplam	235	98,3
Cevapsız	4	1,7
Toplam	239	100,0

İzmitli katılımcıların siyasal eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla ile “Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana Türkiye’ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı sizce kimdir?” sorusu yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda bu soruya katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Soruya verilen cevaplar, "ülkeye en çok hizmet eden kişi" nin Mustafa Kemal Atatürk olduğu konusunda çok yaygın bir görüş birliği olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmayı yaptığımız 2018 yılında, İzmit halkının % 64,0’ ü (153 kişi), Atatürk’ü Türk halkının kahramanı olarak görmeye devam etmektedir. Katılımcıların % 20,1’i (48 kişi) "Ülkeye en çok hizmet eden kişi" olarak gösterilenler arasında, ikinci sırada Recep Tayyip Erdoğan’ı görmektedir.

Tablo 63. “İkinci en büyük devlet adamı”

	Sıklık	%		Sıklık	%
Atatürk	10	4,2	Kenan Evren	2	0,8
Adnan Menderes	18	7,5	Binali Yıldırım	3	1,3
Necmettin Erbakan	9	3,8	Toplam	195	81,6
Turgut Özal	32	13,4	Cevapsız	44	18,4
Recep Tayyip Erdoğan	85	35,6	Toplam	239	100,0
Yok	20	8,4			
Abdullah Gül	1	0,4			
Bülent Ecevit	6	2,5			
İsmet İnönü	4	1,7			
Süleyman Demirel	3	1,3			
Alparslan Türkeş	2	0,8			

Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcıların "Ülkeye en çok hizmet eden ikinci kişi kimdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar görülmektedir. Bulgular, İzmit'te Atatürk'ten sonra en çok takdir edilen liderin, % 35,6 (85 kişi) ile Recep Tayyip Erdoğan olduğunu göstermektedir. Erdoğan'ı sırasıyla, % 13,4 (32 kişi) ile Turgut Özal, % 7,5 (18 kişi) ile Adnan Menderes, % 3,8 (9 kişi) ile Necmettin Erbakan, % 2,5'lik oran ile Ecevit, %1,7 ile İnönü ve % 1,3 ile Gül ve Yıldırım izlemektedir.

Atatürk'ten sonra bu ülkeye hizmet eden bir liderin olmadığını düşünenler % 8,4' ünü (20 kişi) ve aynı düşünce ile bu soruya cevap vermeyenler ise katılımcıların % 18,4'ünü (44 kişi) oluşturmaktadır. İzmit halkı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra, Recep Tayyip Erdoğan'ı memlekete en çok hizmeti yapan lider olarak görmektedir.

2.3.1.22. Kurumlara Güven

Tablo 64. Güven Düzeyi

Dinî kuruluşlar			Polis		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	29	12,1	Hiç güvenmem	18	7,5
Pek güvenmem	29	12,1	Pek güvenmem	27	11,3
Kararsızım	50	20,9	Kararsızım	45	18,8
Biraz güvenirim	68	28,5	Biraz güvenirim	66	27,6
Çok güvenirim	63	26,4	Çok güvenirim	83	34,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Silahlı kuvvetler			Meclis		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	12	5,0	Hiç güvenmem	43	18,0
Pek güvenmem	18	7,5	Pek güvenmem	71	29,7
Kararsızım	35	14,6	Kararsızım	53	22,2
Biraz güvenirim	52	21,8	Biraz güvenirim	40	16,7
Çok güvenirim	122	51,0	Çok güvenirim	32	13,4
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Eğitim sistemi			Memurlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	51	21,3	Hiç güvenmem	42	17,6
Pek güvenmem	57	23,8	Pek güvenmem	68	28,5
Kararsızım	54	22,6	Kararsızım	66	27,6
Biraz güvenirim	29	12,1	Biraz güvenirim	47	19,7
Çok güvenirim	48	20,1	Çok güvenirim	16	6,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Mahkemeler			Büyük şirketler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	46	19,2	Hiç güvenmem	47	19,7
Pek güvenmem	63	26,4	Pek güvenmem	70	29,3
Kararsızım	61	25,5	Kararsızım	65	27,2
Biraz güvenirim	35	14,6	Biraz güvenirim	40	16,7
Çok güvenirim	34	14,2	Çok güvenirim	17	7,1
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Basın			Emekli sandığı veya SSK		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	107	44,8	Hiç güvenmem	22	9,2
Pek güvenmem	72	30,1	Pek güvenmem	42	17,6
Kararsızım	33	13,8	Kararsızım	58	24,3
Biraz güvenirim	23	9,6	Biraz güvenirim	61	25,5
Çok güvenirim	4	1,7	Çok güvenirim	56	23,4
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Tablo 64. Güven Düzeyi - Devam

Sendika			Türk siyasî sistemi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	60	25,1	Hiç güvenmem	44	18,4
Pek güvenmem	63	26,4	Pek güvenmem	57	23,8
Kararsızım	77	32,2	Kararsızım	62	25,9
Biraz güvenirim	29	12,1	Biraz güvenirim	34	14,2
Çok güvenirim	10	4,2	Çok güvenirim	42	17,6
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılan İzmitli katılımcıların kurumlara olan güven düzeylerini anlamak için aşağıda sayacaklarımıza ne kadar güvenirsiniz” sorusu yöneltilmiştir.

İzmit’te en çok güven duyulan kurumun silahlı kuvvetler olduğu görülmektedir. Silahlı kuvvetlere “çok güvenirim” ve “biraz güvenirim” diyenlerin tamamının oranı % 72,8 (174 kişi) olduğu görülmüştür. Silahlı kuvvetlerden sonra sırasıyla polis % 62,3’ü (149 kişi), dinî kuruluşlar % 54,9’u (131 kişi), emekli sandığı veya SSK % 48,9’ u (117 kişi), Türk siyasî sistemi ve eğitim sistemine duyulan güven oranı aynı olmakla birlikte % 32’ si (77 kişi), meclis % 30’ u (72 kişi), mahkemeler % 28,8’ i (69 kişi) gelmektedir. İzmit ’te memurlara % 26,4’ ü (63 kişi), büyük şirketlere % 23,8’ i (57 kişi), sendikalara % 16,3 (39 kişi) duyulan güven daha az seviyededir.

İzmit’ te en az güvenilen kurum ise “basın”dır. Basın’a “çok güvenirim % 1,7 “biraz güvenirim” % 9,6” diyenlerin tamamının oranı % 11,3’ü (27 kişi) dir. Basının maddi kaygılar ve yönetim gruplarının ağırlığı nedeniyle doğru ve şeffaf habercilikten uzak olduğunu, bu durumunda halk nezdinde olumsuz ve güvensiz sonuçlar doğurduğunu söyleyebiliriz.

İzmit özelinde bakıldığında da eleştiriden uzak, doğru bilgilendirme ve ciddiyeti tartışılacak noktada olan basın, en az güven duyulan kurum olarak değerlendirilmektedir.

Bir ülkede sosyal kurumlara duyulan güven, toplumdaki birlik ve beraberliğin istikrarı açısından önem taşımakta iken, siyasal kurumlara duyulan güven, o ülkedeki

siyasal rejimin meşruiyetinin bir göstergesidir. Demokratik düzenin devamının sağlanmasında etkin olan kurumlara duyulan güvenin orduya ve güvenlik güçlerine duyulan güvenden düşük olması dikkat çekicidir. 2017 yılı Türkiye sosyal ve siyasal eğilimler araştırması sonuçlarına göre Türkiye’de en çok güvenilen kurumlar % 60’lık oranlarda silahlı kuvvetler ve polis olmuştur. En az güvenilen kurum ise basın (medya) olmuştur (<http://ctr.s.khas.edu.tr/post/34/turkiye-sosyal-siyasal-egilimler-arastirmasi-2018-sonuclari>). Araştırmanın 2017 yılı raporu dikkate alındığında İzmit ilçesinin Türkiye’nin genelini yansıttığı söylenebilir.

2.3.1.23. Türkiye’nin Dostları- Düşmanları

Tablo 65. Türkiye’nin en iyi dostu

	Sıklık	%
Azerbaycan	110	46,0
Katar	20	8,4
Türkmenistan	3	1,3
Rusya	24	10,0
Pakistan	8	3,3
Japonya	4	1,7
Yok	32	13,4
ABD	8	3,3
Almanya	9	3,8
Bosna Hersek	7	2,9
Kıbrıs	4	1,7
Arabistan	1	0,4
Kuzey Kore	1	0,4
Herkesin çıkarı olduğu sürece bizim dostumuz	1	0,4
Mısır	2	0,8
Uganda	1	0,4
Afganistan	1	0,4
Toplam	236	98,7
Cevapsız	3	1,3
Toplam	239	100,0

Türkiye'nin “en iyi dostu” ve Türkiye'ye “en çok zarar veren” yabancı ülkeleri belirlemek üzere katılımcılara sorular yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcıların “Türkiye'nin en iyi dostu olan yabancı ülke hangisidir” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir.

Bulgular; katılımcıların % 46' sının (110 kişi) Azerbaycan'ı, Türkiye'nin en önemli (müttefiki) ve kadim dostu olarak gördüğünü göstermektedir. Azerbaycan'ı % 10 ile Rusya, % 8,4 ile Katar, % 3,8 ile de Almanya'nın izlediği görülmektedir. “Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur” sözünü hatırlatacak biçimde “Türkiye'nin dostu yoktur” diyenler katılımcıların %13,4'üdür. İzmitlilerin sadece % 1,3' ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Türkiye'nin 1991 yılında Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra ortaya çıkan ve etnik olarak Türk olan, dil, din ve kültür kardeşlikleri ile Türk dünyası ülkeleri ile özellikle de Azerbaycan ile yakın ilişkileri önem kazanmıştır. (İbrahimov, 2004: 64). Türkiye-Azerbaycan ilişkileri çok boyutlu bir nitelikte, ekonomi, enerji, kültürel pek çok yönden farklı bir derinliğe sahiptir. İkili ilişkilerin temelinde yatan ve sıkça vurgulanan “bir millet - iki devlet” düşüncesi ile ilişkilerin stratejik boyutu giderek güçlenmektedir (Aslanlı, 2018: 1).

Rusya ile de soğuk savaş dönemi sonrası geliştirilen ikili ilişkilerin Suriye ve güvenlik konusunda devletlerarası işbirliğinin, İzmitliler tarafından dost ülkeler sıralamasında Rusya'yı ikinci ülke olarak görmelerinin sebebi olabilir. Avrupa ülkeleri bu sıralamada kendine yer bulamamıştır. 2017 yılında yapılan Türkiye Sosyal ve Siyasal Eğilimler Araştırmasının verilerine bakıldığında da, Türkiye'nin en önemli dostu/müttefiki şeklinde ifade edilen ülke ise % 67,8 ile yine Azerbaycan'dır. Azerbaycan'ı Rusya takip etmektedir.” İfadesi ile sonuçların İzmit ilçesinde de Türkiye genelinde olduğu gibi araştırma bulgularının bu araştırmayı destekler nitelikte olduğu görülmektedir (<http://ctrs.khas.edu.tr/post/34/turkiye-sosyal-siyasal-egilimler-arastirmasi-2018-sonuclari>)

Tablo 66. Türkiye’ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke

	Sıklık	%
Rusya	8	3,3
Fransa	5	2,1
Yunanistan	5	2,1
Yok	1	0,4
ABD	143	59,8
İngiltere	19	7,9
Almanya	4	1,7
İsrail	43	18,0
Sınır komşuları	1	0,4
Hepsi	3	1,3
Düşmanımız çok	1	0,4
Etiyopya	1	0,4
Gine	1	0,4
Kimse zarar veremez	2	0,8
Toplam	237	99,2
Cevapsız	2	0,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcıların “Türkiye’ye en çok zarar verebilecek olan yabancı ülke hangisidir” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir.

Bulgular; katılımcıların % 59,8’inin (143 kişi) ABD’yi, Türkiye’ye en fazla zarar verebilecek ülke olarak gördüğünü göstermektedir. İzmit halkı ABD’den sonra % 18 ile İsrail, % 7,9 ile İngiltere, % 2,1 ile de Fransa ve Yunanistan’ın Türkiye’ye zarar verebilecek ülkeler olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Katılımcıların % 10’unun Rusya’yı dost ülkeler arasında gördüğünü bildirmesine rağmen, % 3,3’lük bir katılımcının da Rusya’yı Türkiye’ye zarar verecek ülkeler arasında görmektedir. İzmitli katılımcıların sadece % 0,8’i bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Kadir Has Üniversitesi Türkiye Çalışmaları Merkezinin yaptığı, Türkiye Sosyal ve Siyasal Eğilimler Araştırmasının 2017 sonuçlarına göre; 2016 yılında Türkiye için tehdit oluşturduğu düşünülen ülkeler arasında %73,3'lük oran ile İsrail ilk sırada yer almaktaydı. Ancak 2017 yılında % 64,3'lük oranla ABD, Türkiye'ye tehdit oluşturan ülkelerin başında yer almıştır (<http://ctr.s.khas.edu.tr/post/34/turkiye-sosyal-siyasal-egilimler-arastirmasi-2018-sonuclari>). % 61,4 oranıyla İsrail de ikinci sırada yer aldı. İzmit' te yaptığımız araştırmanın bulguları bu araştırmayı destekler niteliktedir.

2.3.1.24. Sevilen- Sevilmeyen Milletler

Tablo 67. En sevilen yabancı millet

	Sıklık	%
Norveç	1	0,4
Ukrayna	1	0,4
Çin	1	0,4
S.Arabistan (Araplar)	3	1,2
Filistin	4	1,7
Rusya	28	11,7
Pakistan	2	0,8
Fransa	1	0,4
Japonya	9	3,8
Yok	54	22,6
ABD	5	2,1
İngiltere	4	1,7
Almanya	11	4,6
İran	2	0,8
Bosna Hersek (Boşnak)	9	3,8
Güney Kore	4	1,7
İzlanda	1	0,4
Kıbrıs Türkü	4	1,7

Kuzey Kore	1	0,4
Mısır	2	0,8
Uganda	1	0,4
İtalyan	5	2,1
Uzak Doğu	1	0,4
Müslüman milletler	2	0,8
Hümanist olanlar	1	0,4
Avusturalya	1	0,4
Fiji	1	0,4
Ortadoğu	1	0,4
Orta Asya	1	0,4
Kazakistan	1	0,4
Kanada	1	0,4
Kosova	1	0,4
Brezilya	1	0,4
Malezya	2	0,8
Singapur	1	0,4
İsveç	2	0,8
Arnavutluk	1	0,4
Toplam	235	98,3
Cevapsız	4	1,7
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “Siz yabancı milletler arasında en çok hangisini seversiniz?” sorusuna ait katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. İzmitlilerin en sevdiği yabancı millet % 24,3 (46 kişi) ile (Azerbaycan) Azeri Türkleri’dir. Sevilen milletler arasında Azerilerin başta gelmesi Türkiye’nin dostları sorusundan elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Azerileri Türklerini, % 11,7 ile Ruslar takip etmektedir. ABD ve Batılı ülkelerin sevilme oranı toplamda % 13,7’dir. İzmitlilerin % 3,8’i Japonları ve Boşnakları eşit oranlarda sevdiklerini belirtmiştir. İzmitlilerin % 22,6’sı da yabancı milletler arasında sevdikleri bir millet olmadığını belirtmiştir.

Bulgular, İzmitlilerin kültür bağı ile olduğu kadar din bağı ile de bağlı olduğu Azeri Türkleri’ni, Müslüman ve Türk kimliği sebebiyle sevilen milletler

sıralamasının en üstüne yerleştirdiklerini göstermektedir. Sonuçların Türkiye'nin dostu olan ülkeler sorusunun cevabı ile de örtüşüyor olması, bu konudaki kanaati net olarak göstermektedir.

Tablo 68. En sevilmeyen yabancı millet

	Sıklık	%
Rusya	12	5,0
Fransa	4	1,7
Yunanistan	6	2,5
Yok	15	6,3
ABD	55	23,0
İngiltere	29	12,1
Almanya	10	4,2
İsrail	58	24,3
Suriye	6	2,5
Hollanda	1	0,4
Norveç	1	0,4
Çin	3	1,3
Ermenistan	5	2,1
S.Arabistan (Araplar)	16	6,7
Hepsi	2	0,8
Etiyopya	1	0,4
Kuzey Kore	1	0,4
Gine	1	0,4
İtalya	1	0,4
Hümanist olmayanlar	1	0,4
Sırbistan	3	1,3
Hindistan	1	0,4
Venezuela	2	0,8
Meksika	1	0,4
Bangladeş	1	0,4
Macaristan	1	0,4
Toplam	237	99,2
Cevapsız	2	0,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “En sevmediğiniz yabancı millet hangisidir?” sorusuna ait katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

İzmitli katılımcıların en sevmedikleri yabancı millet; % 24,3 (58 kişi) ile İsraililerdir. İsrail’den sonra ikinci sırada % 23,0’lük oranla (55 kişi) Amerikalılar (ABD) gelmektedir. Bu sırayı % 12,1 (29 kişi) ile İngilizler (İngiltere) takip etmektedir. Devamında ise % 5 (12 kişi) Ruslar, % 6,7 (16 kişi) ile Araplar, % 2,5 (6 kişi) ile de Suriyeliler gelmektedir. Güneyde Suriye’de meydana gelen savaş ve ülkemizde mülteci olarak bulunmaları, Suriyeli mülteciler ile şehirlerimizi paylaşmak zorunda bırakmıştır. Bu durumun zorlukları sebebiyle İzmitliler, sevilmeyen milletler arasında Suriyelilere de yer vermektedir. ABD ve Batılı ülkelerin sevilme oranı toplamda % 46,4’e ulaşmaktadır.

Bulgular, İzmitlilerin özellikle Batılı ülkelerin ABD, İngiltere ve İsrail halkının ülke için tehdit oluşturabileceğini düşündüğünü göstermektedir. Sonuçların Türkiye’ye zarar veren ülkeler sorusunun da cevabıyla örtüşüyor olması bu konudaki kanaati net olarak göstermektedir.

2.3.1.25. Yaşamdan Memnunluk ve Tatmin

Tablo 69. “Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti?”

	Sıklık	%
Daha kötü	81	33,9
Aynı	34	14,2
Daha iyi	124	51,9
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcılara beş yıllık bir periyod da memleketin genel durumuna ilişkin görüşlerini öğrenmek amacıyla, “Ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti?” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir.

İzmitli katılımcıların büyük bir bölümünün ülkenin genel durumu konusunda olumlu ve iyimser yaklaşımda olduğu görülmektedir. Memleketin genel gidişatı ile ilgili beş yıl öncesi ile bugünü karşılaştırdıklarında, daha iyi bir durumda olduğunu düşünenlerin oranı % 51,9 (124 kişi), memleketin durumunun beş yıl öncesine göre daha kötüye gittiğini düşünenlerin oranı ise % 33,9 (81 kişi) dir. Memleketin genel durumunun aynı düzeyde kaldığını ve değişmediğini düşünenler ise % 14,2 (34 kişi) dolayında kalan bir azınlık durumundadır. Genel olarak İzmitliler, geçmişten günümüze beş yıla ilişkin, iyimser bir tutum benimseyerek, memleketin daha iyi durumda olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 70. “Önümüzdeki beş yıla bakalım... Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?”

	Sıklık	%
Daha kötü	75	31,4
Aynı	57	23,8
Daha iyi	107	44,8
Toplam	239	100,0

İzmitli katılımcıların önümüzdeki beş yılda ülkenin genel durumuna ilişkin iyimser-karamsar görüşlerini öğrenmek amacıyla, “Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?” sorusu sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir.

Memleketin genel gidişatı ile ilgili önümüzdeki beş yılda durumun daha da kötüye gideceğini düşünen karamsarlar (75 kişi) ile % 31,4’ünü, memleketin durumunun gelecek beş yıl aynı kalacağını, şartların değişmeyeceğini düşünenler ise % 23,8’ i (57 kişi) dir. Memleketin genel durumunun bundan sonraki beş yılda daha iyi olacağını düşünen iyimserlerin oranı, katılımcıların % 44,8’i (107 kişi) dir. İzmitli katılımcıların çoğunluğunun ülkenin bundan sonraki beş yılında genel durumu konusunda olumlu ve iyimser yaklaşımda olduğu görülmektedir. İzmitliler gelecekle ilgili umutlu inançlar beslemektedir.

Tablo 71. “Aynı soruları sizin ve aileniz için soralım... Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?”

	Sıklık	%
Daha kötü	46	19,2
Aynı	99	41,4
Daha iyi	94	39,3
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların ailelerinin maddi durumuna ilişkin, “beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir.

İzmitli katılımcıların ailelerinin maddi durumu konusunda iyimser ve aynı olduğunu belirtenlerin oranının çok yakın olduğu görülmektedir. Beş yıllık bir periyod baz alındığında daha iyi bir maddi konumda olduğuna inananların oranı % 39,3’ü (94 kişi) ve maddi durumlarının aynı düzeyde kalacağını düşünenler % 41,4’ü (99 kişi) dır. Ailelerinin maddi durumunun daha kötü olacağını düşünen karamsarlar ise % 19,2 (46 kişi) dolayında kalan bir azınlık durumundadır.

Genel olarak İzmitliler, geçmişten günümüze beş yıla ilişkin, memleketin daha iyi durumda olduğuna inanmalarına rağmen, ailelerine ait maddi durumun bugün daha iyi olduğunu düşünenlere çok yakın bir oranla genel algı maddi durumun aynı kalacağı yönündedir.

2.3.1.26. Siyasî Sistemlere Dair Görüşler

Tablo 72. “Siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”

	Sıklık	%
Her görüşü temsil eden çok sayıda siyasî parti bulunması ülke için yararlıdır	117	49,0
Memleketimize iki parti yeter, fazlası zararlı oluyor	49	20,5
Kısır parti çekişmeleri ve partiler, memlekete zarar vermektedir. En iyisi bir tane parti bulunmasıdır	73	30,5
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcılardan siyasî partilerle ilgili verilen ifadelerden hangisini doğru buldukları ile ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. İzmitli katılımcıların iktidar için “her görüşü temsil eden çok sayıda siyasî parti bulunması ülke için yararlıdır” görüşünü, çoğunluğunun % 49’unun (117 kişi) benimsemesi çok sayıda partinin rekabet ettiği çoğulcu ve özgürlükçü nitelikte bir siyasî düzeni desteklediklerini göstermektedir. Ülkemizde 1946 yılından itibaren yaklaşık yetmiş yıldır çok partili düzen uygulanmasına rağmen, oldukça yüksek bir oranda İzmitli katılımcı % 30,5’i (70 kişi) ile kısır parti çekişmelerinin memlekete zarar verdiğini düşünerek, tek partili bir rejimi uygun bulduklarını belirtmiştir. “Memleketimize iki parti yeter, fazlası zararlı oluyor” görüşünde olanlar ise % 20,5’i (49 kişi) dir. İzmit’te her on kişiden ikisi iktidar için rekabetin olmadığı otoriter bir rejimden yana görüş bildirmiştir.

Bulgular, İzmitlilerin iktidarın, demokratik sistemin devamının çok partili sistemle sağlanabileceğini ve yönetim hakkının çoğunluğa ait olması gerektiğini düşünenlerin çoğunluğu temsil ettiğini göstermektedir.

Tablo 73. Siyasî Sistemlere Dair Görüşler

Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan güçlü bir lidere sahip olmak			Ordunun yönetmesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok kötü	64	26,8	Çok kötü	88	36,8
Kötü	46	19,2	Kötü	50	20,9
Kararsızım	45	18,8	Kararsızım	40	16,7
İyi	25	10,5	İyi	27	11,3
Çok iyi	59	24,7	Çok iyi	34	14,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları			Demokratik bir siyasî sistemle yönetim		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok kötü	48	20,1	Çok kötü	21	8,8
Kötü	53	22,2	Kötü	14	5,9
Kararsızım	70	29,3	Kararsızım	33	13,8
İyi	39	16,3	İyi	55	23,0
Çok iyi	29	12,1	Çok iyi	116	48,5
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Karar alma süreçlerinde siyasal yapıların karşılıklı etkileşimi ile meydana gelen bütünlük, siyasal sistemi oluşturur (Kalaycıoğlu, 2016: 17). Siyasî kültüre sahip bireylerin, siyasal alanda meydana gelen gelişmeleri takip etmesi ve daha önemlisi, birey olarak verdiği tepkilerin ve yaptığı girişimlerin siyasal kararların alınması ve uygulamaya geçirilmesinde etkili olduğuna inanması gerekir (Kalaycıoğlu, 2008: 5). Bu bağlamda araştırma kapsamında İzmitlilerin siyasî sistemlere ilişkin görüşlerini anlamak amacıyla verilen ifadelerle ilgili görüşlerini belirtmelerini istedik.

İzmitli katılımcılar arasında, “Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan, güçlü bir lidere sahip olmak” görüşü % 18,8’ i “kararsız” kalınsa da , % 46’sının “kötü” ya da “çok Kötü” cevabını verdiğini, “hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları” görüşü ile ilgili % 29,3’ü “kararsız” olsa da % 42,3’ünün bu görüşün “kötü” olacağına inandığını, “ordunun yönetmesi” görüşüne ise İzmitlilerin büyük çoğunluğu olan % 57,7’sinin (138 kişi) bu görüşün “kötü” yada “çok Kötü” olacağına inandığını göstermektedir.

Aynı şekilde “demokratik bir siyasî sistemle yönetim” görüşü % 71,5’ i (171 kişi) ile katılımcılar tarafından genel kabul görmektedir.

Bulgular, İzmitlilerin “ülkeyi ordunun yönetmesinin” geçmiş yıllarda meydana gelen askeri darbelerde yaşanan olumsuzluklar göz önünde bulundurularak ülkenin yönetiminde uygulanacak siyasal sistemler açısından doğru olmayacağı kanısını paylaştıklarını göstermektedir. Ülkenin, hükümet yerine uzmanların karar mekanizmasının başında olması ile yönetilmesi veya halkın oyları ile oluşan parlamento veya seçimler olmadan sadece bir liderin yönetmesi konusunda da İzmitlilerin yaklaşık onda dördü aynı olumsuz görüşü paylaşmaktadır. İzmitlilere göre en doğru yönetim şeklinin, demokratik siyasî sistem yönetimi olduğu çok açıktır. İzmit’te halkın % 72’si demokratik yönetimin, siyasal sistemler içinde en iyisi olduğunu düşünmektedir.

2.3.1.27. Yenilikçilik- Tutuculuk

Tablo 74. “Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır?”

	Sıklık	%
Cevapsız	11	4,6
1= En doğru fikir uzun zamandır sınanmış fikir	4	1,7
2	4	1,7
3	4	1,7
4	8	3,3
5	40	16,7
6	35	14,6
7	37	15,5
8	29	12,1
9	16	6,7
10= Yeni fikirler genellikle iyidir	51	21,3
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda yenilikler ve geleneksellik arasında katılımcılardan sınanmış ve yeni fikirlerle ilgili verilen cetvelde kendi anlayışını belirlemelerini istedik.

Cetvelde 1- 4 arasında puanlama yapan, uzun zamandır sınanmış eski fikirlerin en doğru fikir olduğunu inanmış olan tutucular ya da gelenekselciler, katılımcıların % 8,4'lük (20 kişi) bir bölümünü oluşturan azınlıktır. Cetvelde 5-6 arasında puanlama yapan % 31,3'lük (75 kişi) bölüm ise eski veya yeni fikirlerin doğruluğu hakkında fikirlerini ifade edemeyenler oluşturmaktadır. Cetvelde 7- 10 arasında puanlayanlar ise % 55,6'lık (133 kişi) yeni fikirlerin daha iyi olduğuna inan bölümüdür.

Bulgular, İzmit'te faaliyet gösteren ticari işletmelerin varlığı ile nüfus hareketliliğinde meydana gelen yoğunluk, iletişim ve ulaşımın yaygınlık kazanmasıyla beraber farklı kimliklerden ve daha büyük toplum birimleri ortaya

çıkmasına sebep olmuştur. Bu sebeple eski fikir ve görüşlerin doğruluğuna inananların eriyerek bir azınlık olarak kalması kaçınılmazdır. Toplumsal hareketliliğin yaşandığı İzmit’ te bireylerin yeni fikirlere açık olması “yeni fikirler iyidir” anlayışının yaygınlaşması zorunluluk haline gelmiştir.

Tablo 75. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözüpek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
Cevapsız	26	10,9
1=Tedbirli olmayan başarılı olamaz	13	5,4
2	11	4,6
3	23	9,6
4	14	5,9
5	50	20,9
6	29	12,1
7	20	8,4
8	21	8,8
9	17	7,1
10=Gözüpek olmayan başarılı olamaz	15	6,3
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda değişiklikler konusunda “tedbirli” mi yoksa “gözüpek” mi davranış sergilediklerini, bu konudaki yaklaşıklarını belirlemeleri istenmiştir.

İzmitlilerin % 30,6’ sının (73 kişi) “gözüpek olmayan başarılı olamaz” görüşünü savunduklarını ve başarıya ulaşmak için cesaret gerektiğini savunanların pek de yaygın olmadığını göstermektedir. Toplumun sadece % 25,5’ inin (61 kişi) “tedbirli olmayan başarılı olamaz” görüşünü savunarak büyük değişiklikler konusunda tedbirli olduklarını göstermektedir. Bulgular, İzmitliler içinde tedbirli davranışların yaygın olduğu, gözüpek bir biçimde yeniliklere atılma eğiliminin ise yaygın olmadığını göstermektedir. Değişiklikler ve büyük değişimler konusunda İzmitlilerin % 33’ ününde (79 kişi) tereddütlü yaklaşıkları söylenebilir.

Tablo 76. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
Cevapsız	6	2,5
1= Değişim ürkütür	3	1,3
2	2	0,8
3	7	2,9
4	13	5,4
5	31	13,0
6	33	13,8
7	29	12,1
8	30	12,6
9	34	14,2
10=Değişiklik yeniliktir	51	21,3
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda değişimler ve yeniliklere yaklaşımları açısından katılımcılardan “değişim ürkütür” ve “değişiklik yeniliktir” eğilimini gösteren cetvelde kendi eğilimlerini belirlemeleri istenmiştir.

Bulgular; İzmitlilerin % 60,2’ sinin (144 kişi) “değişiklik yeniliktir” görüşünü savunduklarını ve değişikliğe açık bireylerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir. Toplumun sadece % 10,4’ü (25 kişi) “değişim ürkütür” görüşünü savunarak değişime kapalı bir eğilimdedir. Değişimin doğa ve toplum dışı etkenlerle açıklandığı geleneksel anlayışın, kendi içinde gittiği değişime bağlı olarak, adına modern denilen süreçte toplumda gözlemlenen başkalaşma ve farklılaşmalar “değişme” kavramıyla tanımlanmaya çalışılmıştır.

İzmit’te halkın büyük bir bölümü değişimi büyük oranda yenilik olarak algılamaktadır. İzmitliler hem toplumsal anlamda hem de siyasî anlamda yeniliklere açık, reformist bir tutum takınmaktadırlar.

2.3.1.28. Siyasî Eğilimler

Tablo 77. Siyasî Görüş

	Sıklık	%
Milliyetçi	60	25,1
İslamcı	59	24,7
Kemalist	20	8,4
Sosyal Demokrat	35	14,6
Liberal	11	4,6
Muhafazakâr	42	17,6
Diğer	12	5,1
Toplam	239	100,0

Araştırma kapsamında İzmitli katılımcılara “siyasî görüşünüzü nasıl tanımlarsınız” sorusu sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda İzmitlilerin sahip oldukları siyasî görüşle ilgili cevapları görülmektedir. Katılımcıların % 25,1’i (60 kişi) kendi siyasî görüşünü “Milliyetçi”, % 24,7’si (59 kişi) ise “İslamcı” olarak tanımlamaktadır. “Muhafazakâr” olduğunu söyleyenler, % 17,6’sı (42 kişi) iken, % 14,6’sı (35 kişi) “sosyal demokrat” olarak tanımlamaktadır. Siyasî görüşünü “Kemalist” olarak tanımlayanlar % 8,4 (20 kişi), “liberal” olarak tanımlayanlar ise sadece % 4,6’sıdır.

İzmitlerin büyük çoğunluğunun kendi siyasî görüşünü, milliyetçi ve İslamcı olarak tanımladıklarını görmekteyiz. Genel olarak Türk toplumunun çoğunluğunu dini değerlerine bağlıdır ve bireylerin tercihleri sağa yakındır. Yapılan araştırmalar pek çok seçim sonucunda, bu tanımlamanın etkili olduğunu göstermektedir. İzmitli katılımcıların da büyük çoğunluğunun kendisini milliyetçi ve İslamcı olarak tanımlaması, araştırmamızda yönelttiğimiz sorulara din ve milliyetçiliği ön plana alarak cevaplar vermesi bu sonucu destekler niteliktedir.

Tablo 78. “Siyasî konularda “sol”dan ve “sağ”dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağ gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?”

	Sıklık	%
1=Sol	8	3,3
2	6	2,5
3	8	3,3
4	8	3,3
5	76	31,8
6	19	7,9
7	27	11,3
8	32	13,4
9	16	6,7
10=Sağ	39	16,3
Toplam	239	100,0

İzmit’ te yaşayan halkın siyasî tercihlerini anlayabilmek ve siyasal eğilimlerini aydınlatmak amacıyla araştırmada görüşülen kimselerden kendilerine sağ-sol cetvelinde yer vermelerini istedik. Yukarıdaki tabloda “Sizin kendi görüşleriniz sağ-sol yelpazesinin neresinde yer alır?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular, İzmitli katılımcılardan kendilerini “sol” % 3,3 ve "ortanın solu" na (2-3-4 puan) yerleştirenlerin oranının sadece % 9,1’lik bir oranla çok küçük bir bölümü temsil ettiğini göstermektedir. Kendilerini "orta" ya (5 puan) yerleştirenlerin % 31,8 (76 kişi) ve "ortanın sağ" na (6-7 puan) yerleştirenlerin ise % 19,2’si (46 kişi) olduğunu görmekteyiz. Sağ- sol yelpazesinde kendini “sağ” a (8-9-10 puan) yerleştirenler % 36,4’ü (87 kişi) ilçenin en büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Sonuçlara bakıldığında, İzmitli seçmenin en geniş bölümünün kendi siyasî görüşlerini sağ ile özdeşleştirdiği görülmektedir. İzmitli seçmenlerin siyasî tercihlerinin merkezde ve merkezin sağında toplandığını göstermektedir.

Türk seçmeni üzerinde yapılan çeşitli araştırmalarda, oy tercihini belirleyen faktörlerin içinde en önemlilerinden birinin sol-sağ ideolojisi olduğu görülmüştür. Herhangi bir bireyin, hangi partiye oy verdiğini veya hangi partilere oy vermediğini belirlemenin yollarından biri de kişinin kendisini sol-sağ yelpazesinin neresine yerleştirdiği, görüş olarak kendini nerede tanımladığıdır. Bireyin kendisini sol-sağ yelpazesinde konumlandırması, elbette ki sadece oy tercihi ile değil, birçok başka tutum ve davranışla da ilişkilidir (<https://bau.edu.tr/turkiye-degerler-atlasi-2012>).

Türkiye’de merkez sağ bir siyasî hareket olarak adlandırılması yanında önemli bir siyasî düşüncedir. Merkez sağın siyasî düşüncelerini; demokrasi ve sivil toplum, milliyetçilik, (dini) muhafazakârlık, laiklik ve yerlilik olarak değerlendirilebilir (Mert, 2007: 12). Dinin milliyetçilikle uzlaşması sonucu merkez sağda ortaya Türk-İslam sentezinde ifade edebileceğimiz muhafazakâr milliyetçi bir görüşü ortaya çıkarır (Şeyhanlıoğlu, 2011: 247).

Tablo 79. Babanızın Size Göre Siyasî Görüşü

	Sıklık	%
Babam daha sağda(ydı)	93	38,9
Aynı görüşte(ydi)	110	46,0
Babam daha solda(ydı)	24	10,0
Diğer	11	4,6
Toplam	238	99,6
Cevapsız	1	0,4
Toplam	239	100,0

İzmitlilerin siyasî eğilimlerini belirlemek amacıyla yöneltilmiş sorulardan biri de “babanızın size göre siyasî görüşü nedir?” sorusudur. Yukarıdaki tabloda katılımcıların bu soruya verdiği cevaplar görülmektedir.

Babalarının kendilerine göre "daha sol" da olduğunu düşünenlerin oranı, yalnızca % 10 (24 kişi) iken, babalarının kendilerine göre "daha sağ" da olduğunu düşünenler % 38,9 (93 kişi) dolayındadır. Araştırmada görüşülen İzmitlilerin % 46’sı

(110 kişi) babalarının siyasî görüşünün kendilerinin siyasî görüşü ile “aynı” olduğunu belirtmiştir.

Ortaya çıkan bulgular, İzmit’ te iki kuşak arasında parti tercihleri bakımından herhangi bir kayma olmadığını, siyasî eğilimlerin, hatta tercihlerin belirlenmesinde babadan çocuğa “aynı” eğilimlerin sürdürüldüğünü göstermektedir.

Yapılan birçok araştırma aile geçmişimizin, bizim dünyaya bakışımız ve onu nasıl canlandırdığımız konuları ile ilgili olarak güçlü bir etkisi olduğunu göstermektedir. Çocuklar doğrudan öğrenme ve sosyal sınıfın yan ürünü olmaları vasfıyla, genellikle ebeveynleri gibi düşünecek şekilde yetişirler (Orum, 2016: 328).

Bir kuramsal yaklaşım olan sosyal yaklaşım modeli ya da (Columbia modeli-ekolü) olarak da adlandırılan seçmenin oy verme davranışına, aynı zamanda siyasî görüşüne etki eden, içinde yaşadığı toplum ve ait olduğu grup bilincinin etkisiyle hareket ettiği bir faktör bulunmaktadır. Bu yaklaşımın temelinde bireyler değil gruplar bulunmaktadır. Bu sebeple oy verme davranışı bireysel temellere değil, daha çok grup temellerine dayanır. Bu yaklaşıma göre genel olarak birlikte yaşayan bireyler, aynı partiye oy verme eğilimi gösterirler ve oy verme eyleminde aile fazlaca etkilidir. Çocuklar ebeveynlerinden etkilenecek şekilde onların siyasî tercihlerine yakın tercihler yapmaktadırlar (Özer ve Meder, 2008: 35).

Aile bir siyasal parti ile yakın bağlar oluşmasında siyasal toplumsallaşma sürecinde çocuklara parti kimliğinin aşılmasında önemli bir faktördür. Anne baba ve çocuk arasında siyasî bilgi alışverişinin olmasından dolayı, çocuğun tercih ettiği parti ile anne babanın desteklediği parti arasında ciddi bir uyum gözlenmektedir. Aile özellikle ebeveynlerin siyasî tercihleri bireyin parti seçme işinde olduğu kadar siyasal toplumsallaşmada da davranışın temelini belirleyen sosyo-politik bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Aydın ve Özbek, 2004: 148).

2.3.1.29. Sosyo- Ekonomik Statü

Tablo 80. Refah Düzeyi

	Sıklık	%
1=En yoksul	2	0,8
2	1	0,4
3	16	6,7
4	42	17,6
5	77	32,2
6	51	21,3
7	34	14,2
8	11	4,6
9	2	0,8
10=En zengin	3	1,3
Toplam	239	100,0

İzmitlilerin sosyal ve ekonomik statülerini nasıl değerlendirdiklerini ve kendilerini sosyo-ekonomik olarak güç–zenginlik değerlendirmesinde nasıl konumlandıklarını anlamak için katılımcılara “kendinizin ve ailenizin durumunu düşünürseniz siz merdivenin hangi basamağında yer alırsınız?” sorusu yöneltilmiştir. Değerlendirmede merdivenin en üst basamağı toplumun en zengin ve güçlülerini en alt basamağı ise en yoksul ve güçsüzleri temsil etmektedir.

Bulgular, İzmitli katılımcıların, en yoksul ve zayıf basamağındaki değerlendirmeleri % 7,9 ile (19 kişi), en zengin ve güçlü basamağındaki değerlendirmeleri % 6,7’si (16 kişi) dolayındadır. % 32,2’si (77 kişi) ile kendini orta olarak, % 17,6’sı (42 kişi) ortanın altında, % 35,5’i ortanın üstünde değerlendirmektedir.

Bulgular, İzmitlilerin kendisinin ve ailesinin durumunu dikkate alarak yaptıkları puanlamada katılımcıların büyük çoğunluğunu kendini orta ve ortanın üstünde konumlandırmaktadır.

Gelir ve yaşam koşulları araştırması sonuçlarına göre; eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirinin % 60'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırı incelendiğinde, yoksulluk sınırının altında yaşayan bireylerin oranının 2015 yılında % 21,9 olduğu görüldü. (<http://www.tuik.gov.tr/>).

TÜİK'in yaptığı araştırma verilerinin sonucuna göre, bireylerin %21,9'u yoksulluk sınırının altında olduğu da dikkate alındığında İzmit halkının refah düzeyinin olumlu göstergelere sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 81. Gelir Düzeyi Memnuniyeti

	Sıklık	%
1 = Hiç yeterli değil	21	8,8
2	9	3,8
3	18	7,5
4	46	19,2
5	74	31,0
6	27	11,3
7	24	10,0
8	13	5,4
9	4	1,7
10=Çok memnun	3	1,3
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda “hane gelirinden duyulan memnuniyet” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Katılımcılardan kendilerine gelir düzeyi cetvelinde yer vermeleri istenmiştir.

Bulgular, İzmitli katılımcıların hane gelirlerini 0-1-2 puan ile değerlendirip “hiç yeterli değil” cevabını vererek, çok yetersiz bulanlar % 12,6 (30 kişi), 3-4 puan ile değerlendirip “yetersiz” bulanlar % 26,7 (64 kişi), 5 puan vererek “yeterli” bulanlar % 31 (74 kişi), 6-7 puan vererek “yeterin üstü” olarak değerlendirenler % 21,3'ü (51 kişi) dir. Hane gelirinden yüksek memnuniyet duyanlar gelir düzeyi cetvelinde kendine 8-9-10 puan verenler ise sadece % 8,4'ü (20 kişi) dir.

Bu değerlendirme İzmitlilerin kendi gereksinimlerini dikkate alarak verdikleri puanlamada, katılımcıların büyük çoğunluğunu temsil eden % 31` i (74 kişi) hane gelirini “yeterli” olarak tanımladığını ve gelirlerini tatmin edici bulduklarını göstermektedir.

2.3.1.30. Hoşgörü

Tablo 82. Komşu Tercihi

Sabıkalılar			Bekârlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	62	25,9	Komşu olabilir	175	73,2
İstenmiyor	177	74,1	İstenmiyor	64	26,8
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Aşırı solcular			Musevîler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	103	43,1	Komşu olabilir	139	58,2
İstenmiyor	136	56,9	İstenmiyor	100	41,8
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Çok içki içenler			Esrar kullananlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	44	18,4	Komşu olabilir	29	12,1
İstenmiyor	195	81,6	İstenmiyor	210	87,9
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Çok kalabalık aileler			Eşcinseller		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	141	59,0	Komşu olabilir	41	17,2
İstenmiyor	98	41,0	İstenmiyor	198	82,8
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Aşırı sağcılar			Araplar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	124	51,9	Komşu olabilir	136	56,9
İstenmiyor	115	48,1	İstenmiyor	103	43,1
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
AIDS hastası			Hristiyanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	81	33,9	Komşu olabilir	140	58,6
İstenmiyor	158	66,1	İstenmiyor	99	41,4
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Tablo 82. Komşu Tercihi – Devam

Evli olmadan birlikte yaşayan çiftler			Öğrenciler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	92	38,5	Komşu olabilir	186	77,8
İstenmiyor	147	61,5	İstenmiyor	53	22,2
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0
Sizden farklı siyasî görüşü olanlar			Dindar olmayanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	192	80,3	Komşu olabilir	144	60,3
İstenmiyor	47	19,7	İstenmiyor	95	39,7
Toplam	239	100,0	Toplam	239	100,0

Demokratik siyasî kültürün temel öğelerden biri de bireylerin farklı inançları, görüşleri ve yaşama biçimlerini saygıyla karşılamaları, birbirlerine hoşgörüyle yaklaşmalarıdır. Araştırmamızda görüşülen katılımcıların farklı inanç, düşünce ve davranış biçimlerine ne denli hoşgörüyle yaklaştıkları konusunda bilgi sahibi olmak için “aşağıda sayacağımız insanlardan hangilerinin komşunuz olmasını istemezsiniz?” şeklindeki soru yöneltilmiştir.

Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcıların sorumuza verdikleri cevaplar görülmektedir. İzmit halkına göre “istenmeyen komşular” kategorisinde, komşu olarak istenmeyen kimselerin başında, % 87,9 (210 kişi) ile esrar kullananlar, % 82,8 (198 kişi) ile Eşcinseller ve % 81,6 (195 kişi) ile çok içki içenler (alkol düşkünleri) gelmektedir. Bu üç gruptaki kişileri İzmitlilerin yaklaşık onda dokuzunun istemediği görülmektedir. Ayrıca İzmit halkının % 74,1’inin (177 kişi) “sabıkalılar” ı, % 66,1’i (158 kişi) “AIDS hastaları” nı, % 61,5’inin (147 kişi) “evli olmadan birlikte yaşayan çiftler” i, komşu olarak istememektedir.

İzmit halkının % 56,9’u (136 kişi) aşırı solcuları, % 48,1’ i (115 kişi) aşırı sağcılar, % 43,1’i (103 kişi) arapları komşu olarak istememektedir. "Araplar"ı komşu olarak istemeyenlerin oranı % 43,1 (103 kişi) gibi yüksek bir düzeyde iken, Dindar olmayanları istemeyenlerin oranı % 39,7 (95 kişi) dir. “Siyasî görüşleri kendisinden farklı olan” komşu istemeyenlerin oranı % 19,7 (47 kişi) dir.

Bulgular; İzmitlilerin siyasî olarak kendilerini sağda tanımladıkları, muhafazakâr ve İslamcı kimliklerini komşu tercihlerine de yansıttıklarını göstermektedir. Komşuluk ilişkisi kısıtlı bir sosyal ilişki düzeyi olmasına rağmen, İzmitliler bazı gruplarla bu kadar kısıtlı bir ilişki içinde dahi olmak istememektedir. İzmitli katılımcıların hoşgörü düzeyi oldukça düşüktür. Hoşgörüsüzlüğün temelinde, sadece din değil farklı milletlere ve inançlara karşı önyargıların yaygınlığının da olduğunu düşündürmektedir.

2.3.1.31. Ülkenin En Önemli Sorunu

Tablo 83. Türkiye'nin En Büyük Sorunu

	Sıklık	%
İşsizlik	47	19,7
Hayat pahalılığı	43	18,0
Gelir dağılımındaki eşitsizlik	34	14,2
Dış ilişkiler	5	2,1
Terör	58	24,3
Ahlakî yozlaşma	41	17,2
Diğer	11	4,6
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda "Size göre bugün Türkiye'nin en önemli sorunu nedir?" şeklindeki soruya verilen cevaplar görülmektedir. İzmit' te Türkiye'nin en önemli sorununun "terör" olduğunu düşünenlerin oranı % 24,3 (58 kişi) ile ilçenin dörtte biri ve ağırlıklı çoğunluğu temsil etmektedir. Katılımcıların % 19,7'si (47 kişi) terörden sonra en önemli sorunun "işsizlik" olduğu kanısındadır. % 18'i (43 kişi) ile hayat pahalılığı, % 17,2'si (41 kişi) ile ahlaki yozlaşmayı, % 14,2'si (34 kişi) gelir dağılımındaki eşitsizliği ve %2,1'i dış ilişkileri, bugün ülkenin en önemli sorunları olarak görmektedirler.

Bulgular, İzmitlilerin siyasî ve ekonomik istikrarla ilgili taleplerinin, demokratikleşmeyle ilgili taleplere göre çok daha önem verdiklerini göstermektedir.

2.3.1.32. Güncel Gelişmeleri Takip

Tablo 84. Günceli takip kanalı

	Sıklık	%
Televizyon	78	32,6
Gazete	33	13,8
İnternet	126	52,7
Radyo	2	0,8
Toplam	239	100,0

Yukarıdaki tabloda İzmitli katılımcıların güncel gelişmeleri nereden takip ettiklerine ait cevaplarının verileri bulunmaktadır. Güncel meseleleri gazetelerden yani yazılı basından takip edenler % 13,8' i (33 kişi) iken, televizyondan takip eden İzmitliler % 32,6'dır (78 kişi). İzmitlilerin güncel meseleleri öğrenmek için kullandıkları en etkili ve yaygın haber alma aracı ise internettir. İlçede gelişmeleri internetten takip edenlerin oranı % 52,7'dir (126 kişi). % 0,8'lik (2 kişi) bir oran ise radyodan takip ettiklerini beyan etmişlerdir.

İnternet, kitlesel medyanın siyaset anlayışımızı ve haber alma tarzımızı şekillendirmesi açısından, bir devrim niteliğindedir (Orum, 2016: 313). İnsanlar televizyon ve gazete gibi eski medyadan, haberlere anlık ulaşabildikleri yeni sanal medyaya geçmektedirler.

Günümüzde daha fazla insan güncel gelişmeleri, yazılı basından ve televizyondan ziyade internetten takip etmektedir. Gelecekteki büyük değişimler kamusal alandaki etkileşimlerimizde ve interneti kullanımımızla gerçekleşecektir. Burada önemli olanın demokratik toplumlarda internetin demokrasiyi destekleyebileceği yöntemlerin geliştirilmesidir (Orum, 2016: 329).

2.3.2. İzmit İlçesinin Değerlendirmesi

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; siyasî kültürün oluşma sürecindeki demokratik değer ve ilkelere bağlı olduğunu gördüğümüz İzmitliler için aile, siyasî kültür davranışlarına yön veren temel rolü üstlenmektedir. Katılımcıların % 91'nin çok önemli yanıtı verdiği aileden sonra ise en önemli unsurun, din unsuru olduğunu göstermektedir. İzmitlilerin aileden sonra da, dine (% 64) ve ailelerinin refah düzeyinin (% 51) artırılmasına önem vererek aslında aileyi diğer tüm toplumsal olgulardan üstün tuttuklarını göstermektedir.

İzmitlilerin dini değerler ve dindarlık başlığı altında temel inanç, değer ve dindarlık seviyelerini incelemeye çalıştığımız İzmitlilerin büyük çoğunluğu (% 70'i) kendisini dindar olarak görmektedir. % 96'sının Müslüman olduğu ilçede, halkın dini değerlere bağlılıkları ve bu konuda yüksek hassasiyet taşıdıkları görülmektedir. Dini kuruluş ve şahsiyetlerin hem dini konularda hem de bireylerin siyasî yönelimlerinde söz sahibi olmalarını istemediklerini görmekteyiz. Siyasetçilere dair dindarlık beklentileri açısından bakıldığında İzmitlilerin % 58'inin yönetim görevlerinde dindar kişilerin olmasının ülkenin yararına olacağını belirtmelerine rağmen, % 52'sinin yöneticilerin inançlarının bu konuda belirleyici bir unsur olmadığını düşündüklerini göstermektedir.

Milli kimlik, ön kimlik ve milliyetçilik düzeyleri açısından bakıldığında İzmitlilerin milli duygularının yüksek olduğu, % 72'sinin Türk olmaktan gurur duyduğunu ancak ön kimliğini tanımlaması istendiğinde % 66'sının kendini öncelikli olarak Müslüman olarak tanımladığını göstermektedir. İzmitliler arasında ümmet bilincinin millet bilincinden daha önde olduğu görülmektedir. Kendisini öncelikle Türkiye'nin bir parçası olarak hissedenler % 27 ile kendisini yaşadığı ilin bir parçası olarak görenlerden daha fazladır. İzmit'in, Kocaeli'nin merkez ilçesi olması ve çok farklı şehirlerden göç alması sebebiyle bireylerin kendilerini genel bir tanımlama ile Türkiye'nin bir parçası olarak görmeleri anlaşılabilir bir göstergedir.

İzmitlilerin % 45'i Türkiye'yi uluslararası alanda öncelikle İslam dünyasının bir parçası olarak görmek istese de Avrupa'nın (%23) ve Türki Cumhuriyetlerin

(%18) bir parçası olması gerektiğini düşünenlerde oldukça fazladır. En sevilen milletlerin Azerbaycan ve Türki cumhuriyetlerden olması halkın genel olarak din birliği şemsiyesi altında ve aynı milliyete sahip toplumlarla bir arada olmamız gerektiği görüşünü taşımaktadır.

İzmitlilerin yakın geleceğe dair beklentileri konusunda memleketin daha iyi durumda olduğuna inanmalarına rağmen, ailelerine ait maddi durumun bugün daha iyi olduğunu düşünenlere çok yakın bir oranla genel algı, durumlarının değişmeyeceği aynı kalacağı (% 41) veya kötüye gideceği (% 19) yönündedir. Buna bağlı olarak İzmitliler, ülkemizin gelecek on yılında en önemli hedefinin, daha güçlü bir devlet olmasının kapısını açacak olan güçlü bir ekonomi ve yüksek kalkınma hızı (% 64) ve istikrarlı bir ekonomiye sahip olması gerektiğini (% 52), daha sonra da ülkenin yeterli ve güçlü bir savunma gücüne sahip olması (% 24) düşündüklerini göstermektedir. Uluslararası arenada ülkenin güçlü bir konumda olması, ancak ekonomik göstergelerin olumlu olması ile sağlanabilir. Yüksek ekonomik kalkınma hızı ve yeterli savunma gücüne sahip olmakla olacağına inanmakta olduklarını göstermektedir.

İzmitliler arasında ülkenin en önemli sorununun terör olduğunu düşünenlerin oranı % 24,3'ü ile ilçenin dörtte biri ve ağırlıklı çoğunluğu temsil etmektedir. Buna rağmen % 19'u, terörden sonra en önemli sorunun işsizlik, % 18'i ise hayat pahalılığını ülkenin önemli sorunları arasında olduğunu düşünmektedirler. İzmitliler ekonomik göstergelerin hayatlarına olan etkisini önemsemektedir. Refah düzeyleri ve ailelerinin geçimi İzmitliler için önemlidir. Ekonomide meydana gelen değişimler, halkın bu konuda kaygı duymalarına zemin hazırlamaktadır.

İzmit halkı siyasete, hayatlarının akışı içinde önem vermemekte ve etki sahibi bir unsur olarak görmemektedir. Siyaseti çok önemli bulanların oranı yalnızca % 20'dir. Bu da, toplumunun aslında siyasî bir yapısının bulunmadığının somut bir ispatıdır. Siyasetle ilgilenenlerin oranı yalnızca %37'dir.

Hükümet ve siyaset işlerini takip etmekte zorlandıklarını, hükümete seslerini duyurmanın mümkün olmadığını (% 51), bunun yolunun oy vermek olduğunu

düşündüklerini (% 63), İzmit' te bireylerin büyük çoğunluğunun (% 59'u) arkadaşları ile siyaseti konuşarak ve % 55'i gazetelerdeki siyasî haberleri okuyarak siyaseti izlediklerini göstermektedir. % 68'i siyasî partilerin vatandaşın düşünce ve istekleriyle değil, sadece oyuyla ilgilendikleri, gerekli kararları alamadıklarını düşünmektedirler. Hükümet ve siyasetçilerin toplumun beklentilerine cevap veremediği algısı yüksektir. Bu durum demokratik düzenin gelişmesi açısından olumsuz etki yapabilir. Ancak İzmitliler her ne kadar siyasete ve yönetenlere güven duymasa da alternatif bir rejim arayışları yoktur. Halkın çoğunluğu olan % 72'si için en iyi siyasî yönetim biçimi demokrasidir.

Siyasî kimliklerini, % 25 milliyetçi, % 24 islâmcı ve % 17 muhafazakâr olarak tanımlayan İzmitli seçmenin en geniş bölümünün kendi siyasî görüşlerini sağ ile özdeşleştirdiği görülmektedir. İzmitli seçmenlerin siyasî tercihlerinin merkezde ve merkezin sağında toplandığını din ve milliyetçiliği ön plana aldıklarını görmekteyiz.

İzmit halkının idam cezası ile ilgili görüşleri ise toplumun bazı hassasiyetlerini yansıtır niteliktedir. İdam cezasıyla ilgili İzmitlilerin büyük çoğunluğunun(% 67) ülkemizde idam cezasının belli şartlar ve bazı suçları işleyenler için özellikle (% 64) ırz düşmanları, (% 44) anarşistler, (%3 8) uyuşturucu kaçakçıları ve rüşvet alan devlet görevlilerine (% 33) uygulanmasını istediklerini göstermektedir. Toplum vicdanını yaralayan toplumsal sorunların çözümünde İzmitlilerin otoriter yöntemlere başvurabileceğine dair kabullerinin olduğu görülmektedir.

2.4. KARTEPE' NİN SİYASİ KÜLTÜRÜ

Kocaeli İlinin Kartepe İlçesinin siyâsî kültürü araştırılmış, bu kapsamda Kartepe ilçesi özelinde 119 seçmene (katılımcı), 85 farklı soru yöneltilerek elde edilen bulgular ve sonuçlar ayrı ayrı özetlenerek değerlendirilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

2.4.1. Kartepe İlçesinin Tanıtımı

Siyasi kültür yapısı ortaya koymaya çalışılan Kartepe'nin geniş bir perspektifte kavranabilmesi amacıyla Kartepe ilçesi tarihi ve coğrafi yapısı, nüfusu ve eğitim düzeyi bakımından özlü bir biçimde tanıtılmaya çalışılmıştır.

2.4.1.1. Tarihi

Kartepe'de merkez belediye olan Köseköy' ün kuruluşu 1600'lü yıllara kadar gitmektedir. Ancak zaman zaman yapılan kazılarda ortaya çıkan Roma ve Bizans dönemlerine ait tarihi eser ve mezarlara bakıldığında Köseköy'ün kuruluşunun 1600'lü yıllardan çok daha önceki tarihlere dayandığı, Bitinya ile başladığı söylenebilir. Kurtuluş Savaşı'nda çevre köylerde ikamet eden Rumlar hem beldeye hem de belde halkına büyük zarar vermişlerdir. 1925 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan nüfus mübadelesi sonunda Yunanistan'dan Türkiye'ye gönderilen vatandaşların yerleşmeleri ile göç almaya başlayan Köseköy, daha sonraki yıllarda başta Karadeniz Bölgesi olmak üzere ülkemizin değişik yörelerinden göç almaya devam etmiştir. 1955 yılında yapılan genel nüfus sayımında 400 civarında nüfusa sahip Köseköy, 1960 yılından itibaren lastik fabrikaları ve diğer sanayi tesislerinin kurulup gelişmesi ile hızlı bir nüfus artışı gerçekleşmiş ve 1970'li yılların başlarında 2000 nüfusa ulaşarak belediye kurulması için yapılan referandum sonucunda belediye statüsüne kavuşmuştur.

22.3.2008 tarihinde Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ilçe kurulması hakkındaki kanun ile Uzunçiftlik,

Uzuntarla, Eşme, Acısu, Maşukiye, Büyükderbent, Arslanbey, Sarımeşe ve Suadiye ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Köseköy İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Köseköy Belediyesi merkez olmuş; Sultaniye, Pazarçayırı, Örnekköy, Karatepe, Balaban, Nusretiye, Şirinsulhiye, Avluburun, Eşme, Ahmediye, Ketenciler köyleri merkeze bağlanmış ve Köseköy Belediyesi'nin adı Kartepe olarak değiştirilmiştir. Böylece Kocaeli ilinin Kartepe ilçesi oluşturulmuştur (<https://www.kartepe.bel.tr/idet/48/644/tarihce>)

2.4.1.2. Coğrafi Yapı

Kartepe ilçesi; 269 km²'lik yüzölçümü, 111.790 nüfusu ile Kocaeli'nin önemli ilçelerinden biridir. İzmit Körfezi ile Sapanca Gölü arasında yer almaktadır. İlçenin batı bölgesinde Köseköy ve Arslanbey yerleşim alanları dâhil olmak üzere, doğuya doğru ilerlendiğinde, Köseköy 'ün batısında Sarımeşe, kuzey kesimde Uzunçiftlik, Uzuntarla ve Eşme, güney kesimde Suadiye, Büyükderbent ve Maşukiye, orta kesimde Acısu yerleşimleri bulunmaktadır.

İlin en güneydoğu ucunda yer alan Kartepe, doğuda Sakarya ilinin Sapanca ilçesi, Sapanca Gölü ve Sakarya sınırına, yine güneyde ve güneydoğuda Kartepe Dağını içine alacak şekilde Sakarya sınırına, güneybatıda ve güneyde Başiskele ilçesine, kuzeyde İzmit ilçesine dayanmaktadır. Kartepe'nin güney kesimini, doğu-batı doğrultusunda uzanan ve yüksek bir kütle oluşturan Samanlı Dağları'nın orta bölümü meydana getirir. Kuzeyde Kocaeli ilinin merkez ilçesi olan İzmit'e komşudur. İzmit Körfezi ile İznik Gölü, kısmen de Sakarya Nehri arasındaki su bölümü sahasını teşkil eden bu bölüm çeşitli yüksekliklerdeki platolardan oluşur.

İlçe ismini Samanlı Dağlarının en yüksek noktasını oluşturan 1602 m rakımlı Kartepe, eski adıyla Keltepe'den almaktadır. Kartepe ilçe sınırlarında bulunan ve ilin de en yüksek tepesidir. Topoğrafik eğim Kocaeli kuzeyine göre daha diktir. Samanlı Dağları, Armutlu Yarımadası'ndan başlayıp, güneybatıdan il alanına girer. Samanlı Dağları ilçenin coğrafi görünümüne damgasını vuran öğedir (Tuncel, 2013: 3).

Bu dağlar, batı-doğu doğrultusunda uzanır. 130 km uzunlukta, 30 km genişliğindedir. Kocaeli'nin Samanlı Dağları kesimi ormanlarla kaplıdır. Genellikle dağların yukarı kesimleri iğne yapraklı ağaçlarla, aşağı kısımları geniş yapraklı ağaçlarla kaplıdır. Arazi yapısı jeolojik yönden alüvyonlu malzemelerle kaplı olup, yerleşim alanının kuzeyinde Kuzey Anadolu Dağları uzantıları, mevcut olup, içinden Kilez deresi geçmektedir (<https://www.kartepe.bel.tr/idet/218/1439/ilcemiz>).

2.4.1.3. Nüfus

Kartepe nüfusu 2016 yıl sonu verilerine göre 111.790' dır. Bu nüfus, 56.854 erkek ve 54.936 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise: %51,0 erkek, %49,0 kadındır. Bu tüm nüfusun %10,74' ü yaşlı, %50,29' u orta yaşlı, %38,98' i ise genç nüfustur (<https://www.kartepe.bel.tr/idet/236/1440/demografik-bilgi>).

2.4.1.4. Eğitim

Kartepe halkının eğitim düzeyi ise %67,56' sı ilk-orta-lise, %17,50' si üniversite ve üstü, %14,94' ü ise diğer (bilinmeyen, okuryazar değil, okuryazar eğitimsiz)şeklindedir.

(<https://www.endeksa.com/tr/analiz/kocaeli/kartepe/demografi#nufus>).

2.5. KARTEPE İLÇESİ ANKET VERİLERİNİN İNCELENMESİ

Bu bölümde siyasî kültürü belirlemek istenen Kartepe ilçesinde yaşayan vatandaşlara; katılımcılara dair demografik değişkenler, demokratik ilke ve değerlere bağlılık, dini değerler ve dindarlık, dini hoşgörü, din ve siyaset algıları, milli kimlik, milliyetçilik, Türkiye'nin yerine dair beklentileri, siyasete ilgileri, siyasî katılma, demokrasi, otoriter eğilimler, hak ve hürriyetler, siyaseti etkileme gücüne inançları, siyasî bilgileri, değişime bakışları, devletçilik, devletin geçime katkısı, siyasetten ve gelecekte beklenenleri, ülkeye en çok hizmet eden devlet adamları, Türkiye'nin dost ve düşmanları, sevilen ve sevilmeyen milletler, siyasî sistemler ve siyasî partiler hakkındaki görüşleri, kurumlara güven, yaşamdan memnuniyet ve tatmin düzeyleri, sosyo-ekonomik statüleri, siyasî eğilimleri, hoşgörü, güncel

gelişmelerin takibi ve ülkenin en önemli sorunu başlıkları altında topladığımız 85 farklı soru yöneltilmiş ve alınan cevaplara bağlı olarak bulgular değerlendirilerek tablolar halinde açıklanmaya çalışılmıştır.

2.5.1. Bulgulardan Elde Edilen Verilerin Değerlendirilmesi

2.5.1.1. Katılımcılara Dair Demografik Değişkenler

Bu bölümde katılımcıların demografik özelliklerine dair dağılımlar verilmektedir.

Tablo 1. Cinsiyet

	Sıklık	%
Erkek	63	52,9
Kadın	56	47,1
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların cinsiyet sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Araştırmada gerçekleştirilen toplam 119 görüşmenin, Tabloda da görüleceği üzere % 53'ü (n=63) erkek; % 47'si (n=56 kişi) ise kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün 31 Aralık 2016 tarihli adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre Kartepe nüfusunun % 51'i erkeklerden ve % 49'u kadınlardan oluşmaktadır. Sonuçlar Kartepe değerleriyle paralel çıkmıştır.

Tablo 2. Yaş

	Sıklık	%
18-29 yaş	45	37,8
30-41 yaş	27	22,7
42-53 yaş	24	20,2
54-65 yaş	18	15,1
65 yaş üstü	5	4,2
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların yaş sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların % 38'i (n=45) 18-29 yaş grubunda oluşmakta olup; bu yaş grubu örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 23 (n=27 kişi) 30-41 yaş; % 20 (n=24 kişi) 42-53 yaş; % 15 (n=18 kişi) ve nihayetinde de % 4 (n= 5 kişi) 65 yaş üstü yaş grubu izlemektedir. Dağılım örneklemin temsiliyet oranını yansıtmaktadır.

Tablo 3. Eğitim Düzeyi

	Sıklık	%
Diplomasız	1	0,8
İlkokul mezunu	20	16,8
Ortaokul mezunu	13	10,9
Lise mezunu	38	31,9
Üniversite mezunu	26	21,8
Lise öğrencisi	8	6,7
Üniversite öğrencisi	13	10,9
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların eğitim düzeyi sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların % 32'si (n=38) lise mezunu grubunda oluşmakta olup; bu eğitim düzeyi, örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 22 (n=26 kişi) üniversite mezunu; % 17 (n=20 kişi) ilkokul mezunu; % 11 (n=13 kişi) üniversite öğrencisi; % 11 (n=13 kişi) ortaokul mezunu; % 7 (n=8 kişi) lise öğrencisi ve nihayetinde de % 1 (n= 1 kişi) diplomasız grubu izlemektedir.

Tablo 4. Sosyal Sınıf

	Sıklık	%
İşçi	41	34,5
İşveren	6	5,0
Çiftçi	3	2,5
Memur	8	6,7
Serbest meslek	4	3,4
Esnaf	8	6,7

Tablo 4. Sosyal Sınıf - Devam

Emekli	13	10,9
Ev hanımı	18	15,1
Öğrenci	15	12,6
İşsiz	3	2,5
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tablo, katılımcıların dahil oldukları sosyal sınıf sorusuna verdikleri cevapların dağılımını göstermektedir. Tabloda görüleceği üzere katılımcıların % 35'i (n=31) işçi grubunda oluşmakta olup; bu sosyal grup, örneklemimizdeki en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubu sırasıyla % 15 (n=18 kişi) ev hanımı; % 13 (n=15 kişi) öğrenci; % 11 (n=13 kişi) emekli; %7 (n=8 kişi) memur; % 7 (n=8 kişi) esnaf; % 5 (n=6 kişi) işveren; % 3 (n=4 kişi) serbest meslek; % 3 (n=3 kişi) çiftçi; ve de % 3 (n= 3 kişi) işsiz grubu izlemektedir.

Tablo 5. Mahalle

	Sıklık	%		Sıklık	%
Köseköy	7	5,9	Karatepe	1	0,8
Dumlupınar	7	5,9	Ketenciler	1	0,8
Avluburun	1	0,8	Arslanbey	4	3,4
İstasyon	8	6,7	Ataevler	13	10,9
Çepni	4	3,4	Rahmiye	5	4,2
Uzunbey	1	0,8	Uzuntarla	2	1,7
Şirinsulhiye	2	1,7	İbrikdere	3	2,5
Ertuğrul Gazi	4	3,4	Derbent	5	4,2
Uzunçiftlik	3	2,5	Maşukiye	6	5,0
Balaban	1	0,8	Eşme	4	3,4
Suadiye	4	3,4	Toplam	119	100,0
Fatih Sultan Mehmet	11	9,2			
Sarımeşe	3	2,5			
Emekler	7	5,9			
Şevkatiye	2	1,7			
Nusretiye	1	0,8			
Acısu	4	3,4			
Ataşehir	5	4,2			

Yukarıdaki tabloda, çalışmada görüşülen deneklerin (katılımcıların) mahallelere göre oranlanması görülmektedir. Kartepe ilçesinin mahallelerindeki denek sayısı, görüşülen toplam denek sayısının nüfusa oranlanması ile belirlenmiştir.

2.5.1.2. Demokratik İlke ve Değerlere Bağlılık

Bu bölümde demokratik ilkelere bağlılık başlığı altındaki sorulara verilen cevapların dağılımı yer almaktadır.

Tablo 6. Demokratik İlkeler ve Değerlere Bağlılık

Aileniz ne kadar önemlidir?			Din ne kadar önemlidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok önemli	109	91,6	Çok önemli	67	56,3
Önemli	5	4,2	Önemli	29	24,4
Ne önemli ne önemsiz	5	4,2	Ne önemli ne önemsiz	8	6,7
Toplam	119	100	Önemli değil	12	10,1
Dost ve arkadaşlarınız ne kadar önemlidir?			Hiç önemli değil	3	2,5
	Sıklık	%	Toplam	119	100
Çok önemli	38	31,9	Laiklik ne kadar önemlidir?		
Önemli	61	51,3		Sıklık	%
Ne önemli ne önemsiz	18	15,1	Çok önemli	32	26,9
Önemli değil	2	1,7	Önemli	27	22,7
Toplam	119	100	Ne önemli ne önemsiz	34	28,6
Kendinize ayırdığınız boş zamanlar ne kadar önemlidir?			Önemli değil	11	9,2
	Sıklık	%	Hiç önemli değil	15	12,6
Çok önemli	45	37,8	Toplam	119	100
Önemli	31	26,1	Demokrasi ne kadar önemlidir?		
Ne önemli ne önemsiz	32	26,9		Sıklık	%
Önemli değil	11	9,2	Çok önemli	49	41,2
Toplam	119	100	Önemli	30	25,2
Siyaset ne kadar önemlidir?			Ne önemli ne önemsiz	31	26,1
	Sıklık	%	Önemli değil	8	6,7
Çok önemli	14	11,8	Hiç önemli değil	1	0,8
Önemli	33	27,7	Toplam	119	100
Ne önemli ne önemsiz	45	37,8	Gelir düzeyiniz ne kadar önemlidir?		
Önemli değil	9	7,6		Sıklık	%
Hiç önemli değil	18	15,1	Çok önemli	59	49,6
Toplam	119	100	Önemli	37	31,1

Tablo 6. Demokratik İlkeler ve Değerlere Bağlılık - Devam

İş ve çalışma ne kadar önemlidir?			Ne önemli ne önemsiz	8	6,7
	Sıklık	%	Önemli değil	14	11,8
Çok önemli	43	36,1	Hiç önemli değil	1	0,8
Önemli	54	45,4	Toplam	119	100
Ne önemli ne önemsiz	18	15,1			
Önemli değil	3	2,5			
Hiç önemli değil	1	0,8			
Toplam	119	100			

Değerler, topluma anlam kazandıran ve önem verdiren ölçülerdir (Bolay, 2007:12). Toplumu basit insanlar yığını olmaktan ayıran en önemli olgu o toplumun sahip olduğu değerleridir. Bir toplumda bireylerin ve sosyal yapıların kurumsallaşabilmesi ve toplumsallaştırılmasının temelinde değerler yatmaktadır.

Araştırma kapsamında Kartepe’ de demokratik düzenin ne ölçüde yerleşmiş olduğunu anlamak üzere katılımcılara toplumsal hayatın çeşitli kurumlarının (aile, din, demokrasi, siyaset, gelir düzeyi ...) bireyler için ne ifade ettiği ve ne kadar önemli olduğuna ilişkin sorular yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcıların demokratik ilke ve değerlere bağlılığını gösteren sorulara verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Bulgular, “aileniz ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 92’sinin (109 kişi) ile çok önemli yanıtı verdiklerini göstermektedir. Soruya verilen cevaplardan elde edilen bulguların Kartepe’de aile kurumuna çok büyük bir önem ve değer verildiğini göstermektedir. Kartepe ilçesinde aileden sonra ikinci önemli unsurun” Din” olduğunu göstermektedir. Görüşülen Kartepelilerin % 56’sı (67 kişi) dini, aileden sonra ikinci sıraya koymaktadır. Dini önemli bulmayanların sayısı sadece % 2,5 (3 kişi) tur. Bununla birlikte “gelir düzeyiniz ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 50’si (59 kişi) “çok önemli” cevabını vererek gelir düzeyi ve geçimin önemini aile ve dinden sonra üçüncü olarak belirlemişlerdir. “Demokrasi ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 41’inin (49 kişi) ile çok önemli; cevabını vererek, demokrasiyi "çok önemli" bulması, dördüncü sırada "demokrasi"nin gelmesi, Kartepe' de demokratik düzene bağlılığın nispeten önemli olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte bulgular, “kendinize ayırdığınız boş zamanlar ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 38’sinin (45 kişi) ile çok önemli; “dost ve arkadaşlarınız ne kadar önemlidir?” sorusuna ise katılımcıların % 32’sinin (38 kişi) ile çok önemli; % 52’sünün (61 kişi) önemli yanıtını verdiğini göstermektedir. Kartepe halkı için dost ve arkadaşlarla olan ilişkiler, sosyal çevre ile kurulmuş güven merkezli kültürel yapının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelir düzeyini ve refahı çok önemseyen Kartepe halkı; “iş ve çalışmayı” % 45,4 (54 kişi) ile önemli bulmaktadır. “Laiklik ne kadar önemlidir?” sorusuna ise katılımcıların % 27’sinin (32 kişi) ile çok önemli cevabını vermiştir. Bunun yanında “siyaset ne kadar önemlidir?” sorusuna katılımcıların % 27,7 (33 kişi) ile diğer değerler kadar olmasa da siyaset kavramını “çok önemli” yanıtını vermişlerdir.

Kartepeliler kendi yaşamları içinde siyaset kurumuna ve laikliğe diğer değerlere verdikleri gibi önem vermemektedirler. Bu durum kişilerin toplumsal hayatları ile siyasî hayatı birbirinden ayırarak, toplumsal hayatlarının fazlaca siyasallaşmasına yatkın olmayan demokratik bir tutumun yansıması olarak değerlendirmek mümkün olabilir (Yazıcı, 2018: 266). Demokrasinin bir unsuru olan laiklik, cumhuriyetin kuruluşundan itibaren toplumsal safların oluşmasında belirleyici bir unsur olmuştur. Kartepeliler siyaset gibi laikliği de, toplumsal hayatın içinde baskın şekillendirici bir unsur olarak değerlendirmemektedirler.

Bulgular, demokratik değerlere bağlılıklarını anlamak için önem sırasını belirlemeleri istenen Kartepeli katılımcıların en önemli değeri ailelerine verdikleri görülmektedir. Aileden sonra da dine ve ailelerinin refahına vererek diğer tüm toplumsal olgulardan aileyi üstün tuttuklarını göstermektedir. Aile, bireylerle toplum arasında bağ kuran ve toplum hayatının devamını sağlayan en temel toplumsal kurumlardan biridir (T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 2010). Aile kurumu kültürün ve geleneklerin devamını sağlamak misyonu ile toplumun düzenini, yeni nesillerin eğitimini, kültür ve değerlerin aktarımını ve kendisini oluşturan bireylerin ihtiyaçlarını sağlayan bir kurumdur. Bu nitelikleri aile kurumunun, din ve devlet tarafından desteklenerek günümüze kadar varlığını devam ettirmesini sağlamıştır (Selman, 2018: 13).

2.5.1.3. Dini Değerler ve Dindarlık

Tablo 7. Dini inanç

	Sıklık	%
Müslüman	109	91,6
Ortodoks	9	7,6
Diğer	1	0,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Siz bir dine inanır mısınız? (Evet ise) Hangi dine?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular, Kartepeli katılımcıların % 92’sinin (109 kişi) ile İslam dinine inandığı ve Müslüman olduğunu; % 8’inin (9 kişi) ise Hristiyan-Ortodoks olduklarını beyan ettiklerini göstermektedir. Sadece bir kişi bu soruya diğer cevabını vermektedir. Katılımcıların % 92’sinin Müslüman olarak beyan etmesi ve dinin Kartepe halkı için önemi, dinin Kartepe’nin siyasî kültüründe önemli yeri olan bir etken olduğunu göstermektedir.

Tablo 8. İnanç boyutları

Ölümden sonra bir hayatın varlığı			Cehennemin varlığı		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	116	97,5	Evet	109	91,6
Hayır	3	2,5	Kararsız	8	6,7
Toplam	119	100	Hayır	2	1,7
İnsanın bedeninden ayrı bir ruhunun olduğu			Toplam	119	100
	Sıklık	%	Cennetin varlığı		
Evet	106	89,1		Sıklık	%
Kararsız	9	7,6	Evet	117	98,3
Hayır	4	3,4	Hayır	2	1,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Yukarıdaki tabloda “İnanç boyutları?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Kartepeli katılımcılara “insanın bedeninden ayrı bir ruh taşıdığına % 89 (106 kişi), ölümden sonra bir hayatın varlığına % 97,5 (116 kişi), cennet % 98,3 (117 kişi) ve cehennemin % 91,6 (109 kişi) varlığına” inanıp inanmadıkları soruldu.

Bulgulardan da görüldüğü üzere % 92'sinin Müslüman olduğunu beyan ettiği ilçede, İslam dininin iman esasları içine giren bu sorulara alınan cevaplar, ilçe halkının dini değerlerle ilgili yüksek hassasiyet taşıdığını göstermektedir.

Tablo 9. “Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz”?

	Sıklık	%
Evet	80	67,2
Hayır	35	29,4
Ateist	3	2,5
Deist	1	0,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Kendinizi dindar bir kişi olarak görür müsünüz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular, Kartepeli katılımcıların % 67,2'sinin (80 kişi) ile “evet” cevabı vererek kendisini dindar olarak tanımladığını, % 29,4'ünün (35 kişi) ise “hayır” cevabı vererek bir dine inanmasına rağmen kendisini dindar olarak tanımlamadığını göstermektedir. Sadece % 3'ünün (4 kişi) ile bu soruya, ateist ve deist olduklarını belirten bir cevap verdiği görülmektedir.

Tablo 10. İnanç Düzeyi

	Sıklık	%		Sıklık	%
0 (İnançsız)	2	1,7	9	11	9,2
1	1	0,8	10	13	10,9
2	1	0,8	Toplam (Tam Dindar)	119	100,0
4	3	2,5			
5	32	26,9			
6	12	10,1			
7	27	22,7			

Yukarıdaki tabloda “inanç düzeyi” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Araştırma kapsamında 0'dan 10'a kadar verilen ve hiç inançlı değilim (inançsız) den çok inançlıyım (tam dindar)a kadar verilen bir aralıkta katılımcılardan kendilerine dindarlık cetvelinde yer vermeleri istenmiş ve kendilerini ne kadar dindar/inançlı gördüklerini oylamalarını istenmiştir.

Bulgular, Kartepeli katılımcıların kendilerini orta (5-6-7 puan verenler) ve ortanın üzerinde değerlendirdiklerini göstermektedir. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunu temsil eden % 59,7'si (71 kişi) ile kendisini oldukça dindar olarak tanımlamaktadır. % 34,3'ünün (41 kişi) ise kendisini çok dindar beyan ettiklerini göstermektedir. Kendisini az dindar ve inançsız olarak tanımlayanlar ise sadece % 5,5'i (7 kişi) olmuştur. Araştırmanın bulguları bize kendini dindar ve inançlı bulanların, muhafazakâr değerlere daha fazla değer atfederek Kartepe halkının büyük çoğunluğunu oluşturduğunu göstermektedir. Kartepelilerin % 94'ü kendilerini oldukça dindar ve çok dindar olarak ifade etmektedir.

Tablo 11. “Aşağıdaki şıklardan hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?”

	Sıklık	%
Çok dindar	47	39,5
Oldukça dindar	57	47,9
Pek dindar değil	13	10,9
Hiç dindar değil	1	,8
Diğer	1	,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Hangisi babanızın dinî inanışlarını en doğru olarak tarif ediyor?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular Kartepeli katılımcıların % 47,9'unun (57 kişi) ile babalarının oldukça dindar olduğunu, % 39,5'inin (47 kişi) ile çok dindar olduğunu; % 14'ünün ise pek dindar olmadığını beyan ettiklerini göstermektedir. Sadece bir kişi bu soruya diğer cevabını vermektedir. Kartepe halkı % 59,7'si kendisini; % 47,9'u da babalarını oldukça dindar olarak nitelendirmektedir. Bulgular, Kartepe halkının dini inançlarının oldukça güçlü olduğunu göstermektedir.

Demokratik siyasî kültürün en önemli öğelerinin başında gelen ve demokratik düzenin temel tutumlarından biri olan, kişilerin farklı inanç, hayat görüşü ve yaşama biçimlerini saygı ile karşılamaları, hoşgörü ve çerçevesinde yaklaşımlarıdır (Yazıcı, 2013: 988).

2.5.1.4. Dini Hoşgörü

Araştırmanın bu bölümünde, Kartepe ilçesinde farklı inanç, düşünce ve davranış biçimlerine ne denli hoşgörü ile yaklaşıldığı konusunda tespitler yapılacaktır.

Tablo 12. Türban ve Baş Örtüsüne bakış açısı

	Sıklık	%
Başörtüsü dinin gereğidir ve her Müslüman kadın örtünmelidir	85	71,4
Bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir	31	26,1
Başörtüsünü gereksiz buluyorum ama yasaklanması yanlış olur	2	1,7
Bu çağda baş örtmeyi kabul edemiyorum. Kıyafet kanununa bir madde eklenerek yasaklanmalıdır	1	0,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcılara “türban ve başörtüsüne bakış açılarını” belirlemek ve hangi düşüncenin onlara daha yakın geldiğini anlamak amacıyla “türban ve başörtüsü konusunda hangi görüşe daha yakın oldukları” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular; tablo 2’de görüldüğü üzere, % 92’si Müslüman olduğunu belirten Kartepelilerin geneli denilebilecek büyük çoğunluğunun % 71,4’ünün (85 kişi) “başörtüsü takmanın dinin gereği olduğunu ve her Müslüman kadının örtünmesi gerektiğini” savunduğunu göstermektedir. Katılımcılardan yalnızca % 26,1’inin (31 kişi) ile “bu konu kişiye bağlıdır ve isteyen örtünmeyebilir” olarak değerlendirmektedir. “başörtüsünü gereksiz bulan, ancak yasaklanmasının yanlış olacağını düşünenlerin” ise % 1,7 (2 kişi) olduğunu göstermektedir. Katılımcılardan

başörtüsünün “yasaklanmasını” savunan, uçtaki görüşe sahip % 0,8 ile (1 kişi)’lik küçük bir kesim bulunmaktadır.

Kartepe’ de başörtüsü konusunda genel bir kabullenme olduğu görülmektedir. İslam dininin bir gereği olan tesettür ve başörtüsü kullanma konusunda katılımcıların içselleştirdikleri görüşü belirtmiş olmaları, bize başörtüsü kullanmayanlarla ilgili hoşgörüsüz olduklarını göstermemektedir.

Tablo 13. Farklı dinden “Geline” bakış açısı

	Sıklık	%
Zaten böyle bir gelinim var	1	0,8
Kesinlikle istemezdim	44	37,0
İstememekle birlikte mecburen katlanırdım	10	8,4
Gelinin dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim	39	32,8
Benim için fark etmez, oğlum severse evlenebilir	25	21,0
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “oğlunuz farklı dinden bir gelin ile evlenmeye karar verirse sizin düşünceleriniz ne olur?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. “Gelinin İslam dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim” diyenler her iki tabloda da % 32,8 iken (39 kişi); “istememekle birlikte mecburen katlanırdım” diyenler ortalama % 8,4 (10 kişi); “benim için fark etmez, oğlum severse evlenebilir” diyenler % 21 iken (25 kişi); “Kesinlikle istemezdim” diyenler % 37 (44 kişi) ile ilçenin büyük çoğunluğunun kanaatini belirtmektedir. Sadece bir kişi bu soruya “zaten böyle bir gelinim var” cevabını vermektedir.

Tablo 14. Farklı dinden “Damada” bakış açısı

	Sıklık	%
Kesinlikle istemezdim	49	41,2
İstememekle birlikte mecburen katlanırdım	9	7,6
Damadin dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim	39	32,8
Benim için fark etmez, kızım severse evlenebilir	22	18,5
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Kızını farklı dinden bir damat ile evlenmeye karar verirse sizin düşünceleriniz ne olur?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. “Damadın İslam dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim” diyenler her iki tabloda da % 32,8 iken (39 kişi); “istememekle birlikte mecburen katlanırdım” diyenler % 7,6 (9 kişi); “benim için fark etmez, kızım severse evlenebilir” diyenler % 18,5 iken (22 kişi); “kesinlikle istemezdim” diyenler % 41,2 (49 kişi) ile ilçenin büyük çoğunluğunun kanaatini belirtmektedir.

Dinî hoşgörüyü ölçmeye ilişkin ve Kartepe halkının başka dinlere ne denli hoşgörülü olduklarını belirlemek amacıyla katılımcılara, “oğlunuz ya da kızınız farklı dinden biri ile evlenmeye karar verirse sizin düşünceleriniz ne olur?” sorusu sorulmuştur.

Tablo 13 ve Tablo 14’a ilişkin bulgular; her iki tabloda katılımcıların verdiği cevaplardan da anlaşılacağı gibi, birbirine yakın cevaplar verilmesine rağmen, Kartepe halkının, Müslüman olmayan damatlara, Müslüman olmayan gelinlerden biraz daha hoşgörüyle baktıklarını göstermektedir.

“Damadın-gelinin İslam dinini kabul etmesi şartıyla kabul ederdim” diyenler her iki tabloda da % 32,8 dir. “İstememekle birlikte mecburen katlanırdım” diyenler ortalama %8’lik bir kesimi oluşturmaktadır. “Benim için fark etmez, oğlum- kızım severse evlenebilir” diyenler ortalama % 20’lik bir kesimi; “Müslüman olmayan gelin ya da damada kesinlikle karşı olanlar” ise Kartepeli katılımcıların ortalama % 40’lık bir çoğunluğunu göstermektedir. Kartepe halkının yaklaşık yarısının Müslüman olmayan gelin ve damada çok da hoşgörüyle yaklaşmadıkları görülmektedir.

Bulgular bize farklı bir dine mensup birinin aileye girmesini istememelerinin, hem dini hassasiyetlerle hem de aileye verilen önemle ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Kartepe ilçesinde yaşayanlar arasında, dini hoşgörünün çok da yaygın olmadığını göstermektedir. Ancak burada İslam dininin kadın ve erkek müminler açısından evlilik kurumunda farklı işleyen taraflarının olmasının halk üzerindeki etkileri de belirleyici olmuştur.

2.5.1.5. Din ve Siyaset

Tablo 15. “Dinî kuruluş ve şahsiyetlerin aşağıdaki konularda söz sahibi olmaları sizce doğru mudur?”

Eğitim sistemi			Ana babaların çocuklarıyla ilişkileri		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	54	45,4	Evet	62	52,1
Kararsız	39	32,8	Kararsız	31	26,1
Hayır	26	21,8	Hayır	26	21,8
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Evlilik dışı ilişki (zina)			Eşcinsellik		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	56	47,1	Evet	50	42
Kararsız	30	25,2	Kararsız	33	27,7
Hayır	33	27,7	Hayır	36	30,3
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Hükümet işleri			Çocuk aldırma yani kürtaj		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	41	34,5	Evet	52	43,7
Kararsız	30	25,2	Kararsız	32	26,9
Hayır	48	40,3	Hayır	35	29,4
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Yukarıdaki tabloda katılımcılara “dini kuruluş ve şahsiyetlerin söz sahibi olabilecekleri konular” sorulmuştur. Katılımcıların verilen konulardan hangilerinde, dini kuruluş ve şahsiyetlerin söz sahibi olmalarının doğru olacağı sorusuna verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Bulgular, “ana babaların çocuklarıyla ilişkileri?” sorusuna katılımcıların % 26,1’i kararsızken, % 21,8’inin (26 kişi) ile “Hayır” cevabını; “evlilik dışı ilişki (zina)” sorusuna katılımcıların %25,2’sinin (30 kişi) ile kararsızken , % 27,7’sinin (33 kişi) ile Hayır cevabını; “eğitim sistemi” sorusuna katılımcıların % 32,8’i (39 kişi) ile kararsızken, % 21,8’i (26 kişi) ile Hayır cevabını; “çocuk aldırma yani kürtaj” sorusuna katılımcıların % 26,9’u (32 kişi) ile Kararsızken, % 29,4’ünün (35 kişi) ile hayır cevabını; “eşcinsellik” sorusuna katılımcıların % 27,7’sinin (33 kişi) ile kararsızken, % 30,3’ünün (36kişi) ile hayır cevabını; “hükümet işleri”

sorusuna katılımcıların % 25,2 (30 kişi) ile “kararsızken”, % 40,3’ünün (40 kişi) ile “hayır” cevabını verdiğini göstermektedir.

Bununla birlikte; “ana babaların çocuklarıyla ilişkileri?” sorusuna katılımcıların % 52,1’inin (62 kişi) ile “evlilik dışı ilişki (zina)” sorusuna katılımcıların % 47,1’inin (54 kişi) ile “eğitim sistemi” sorusuna katılımcıların % 45,4’ünün (54 kişi) ile; “çocuk aldırma yani kürtaj” sorusuna katılımcıların % 43,7 (52 kişi) ile; “eşcinsellik” sorusuna katılımcıların % 42’sinin (50 kişi) ile; “hükümet işleri” sorusuna katılımcıların % 34,5 (41 kişi) ile; “ evet” yanıtını verdiği görülmektedir. Kartepe halkının yarısını temsil eden büyük bir çoğunluğunun dini kuruluş ve şahsiyetlerin hayatımızı ilgilendiren şahsi ve genel pek çok meselede söz sahibi olmalarını istediğini göstermektedir. Kartepe halkının özel yaşantısında ve dünya görüşünün şekillenmesinde din önemli bir yer tutmaktadır.

Tablo 16. “Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?”

	Sıklık	%
Zorunlu olmalı	73	61,3
İsteğe bağlı olmalı	42	35,3
Diğer	4	3,4
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Kartepeli katılımcıların % 35,3’ü (42 kişi) din dersinin “isteğe bağlı olması gerektiğini” düşünürken; % 61,3’ü (73 kişi) din dersinin “okullarda zorunlu olarak okutulmasını” istemektedir. Bu cevap ilçe halkının genel kanaatini ortaya koymaktadır. Sadece 4 kişi bu soruya “diğer” cevabını vermektedir. Din dersinin okullarda mecbur oluşu Anayasanın 24. maddesinde belirlenmiştir. Yasada belirtilen madde konuyu açıkça tanımlamaktadır. “... Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun

dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlıdır...” (<https://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>)

Türkiye’de birçok kişi çocuklarını, illegal olan dini grupların eğitim kurumlarına göndermek suretiyle, bu grupların sınırlarını çizdiği eğitimi yaptırma yoluna gitmişlerdir. Bu durum buralarda eğitim almış bireylerin sisteme entegre olmalarının önünde bir sorun algısı oluşturmaktadır. 1982 anayasasında tanımı ve sınırları açıkça yukarıda da belirtilen din dersinin devlet tarafından veriliyor olması; toplumda genç nesillerin yetişmelerinde, dini meselelerde de bir bütünlük oluşturmayı amaçlamaktadır. Devletin dini eğitimi sistemli bir biçimde okullarda mecburi olarak veriyor olması, bir taraftan sisteme uygun bir İslam anlayışı sunacak, diğer taraftan da illegal eğitim kurumlarının etkisini azaltacaktır (Bruinessen’den aktaran Akıncı, 2013: 55). Bu bilgiler ışığında Kartepe halkının dini eğitimin zorunlu olması gerektiği hususundaki çoğunluğu temsil eden kanaatleri devlet politikalarını da destekleyici olması açısından da önemlidir.

Tablo 17. Din ve Siyaset

Tanrı’ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	28	23,5
Katılmıyorum	14	11,8
Kararsızım	39	32,8
Katılıyorum	10	8,4
Kesinlikle katılıyorum	28	23,5
Toplam	119	100,0

Tablo 17. Din ve Siyaset - Devam

Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	23	19,3
Katılmıyorum	14	11,8
Kararsızım	20	16,8
Katılıyorum	19	16,0
Kesinlikle katılıyorum	43	36,1
Toplam	119	100,0
Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu		
	Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	23	19,3
Katılmıyorum	2	1,7
Kararsızım	14	11,8
Katılıyorum	35	29,4
Kesinlikle katılıyorum	45	37,8
Toplam	119	100,0

Araştırma kapsamında katılımcılara “siyasetçilere dair dindarlık beklentileri” ile ilgili bazı ifadelerle katılıp katılmadıkları sorulmuştur. İrdelenen konularla ilgili algılar yukarıdaki tabloda sunulmuştur. “Tanrı’ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir” ifadesi açısından bakıldığında bu konuda “kararsız” ların % 32,8 (39 kişi) ile ilçede daha yoğun olduğunu görmekteyiz. Kesinlikle katılmadığını bildirenler % 23,5 ve katılmadığını bildirenler %11,8’dir.Kartepeli katılımcıların % 35,3’ü (42 kişi) Tanrı’ya inanmayan siyasetçilerin, bu göreve uygun olmadığını düşünmektedir.

Kesinlikle katılıyorum diyenler % 23,5 ve bu görüşe katıldığını bildirenler % 8,4’dir. Kartepeli katılımcıların % 32’si (38 kişi) Tanrı’ya inanmayan siyasetçilerin, bu göreve uygun olduğunu düşünmektedir. Bu görüşle ilgili bulgular bize ilçenin çoğunluğunun bu konuda kararsız kaldığını göstermektedir.

“Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır” ifadesine ise kesinlikle katılıyorum diyenler % 36 (43 kişi) , bu görüşe

katıldığını bildirenler % 16'sıdır. Din görevlileri ve dinî liderlerin, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmaması gerektiğini düşünen Kartepeliler, ilçenin % 52'si (62 kişi) dir. Bu görüşe katılmadığını ve kesinlikle katılmadığını belirtenler ise %31'i (37 kişi) dir. Bu görüşte bir yargı bildirmeyip kararsız kalanlar ise sadece %16,8 (20 kişi)dir.

“Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu” ifadesine bakıldığında bu konuda “kararsız” ların sadece % 11,8 (14 kişi) olduğunu görmekteyiz. Kesinlikle katılmadığını bildirenler % 19,3 ve katılmadığını bildirenler % 1,7'dir.Kartepeli katılımcıların sadece % 21'i (25 kişi) yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunmasının ülkenin yararına olmadığını düşünmektedir. Kesinlikle katılıyorum diyenler % 37,8 ve bu görüşe katıldığını bildirenler % 29,4'dür. Kartepeli katılımcıların % 67,2'si (80 kişi) yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olduğunu düşünmektedir.

Bulgular, Kartepeli bireylerin üzerinde en çok fikir birliğine vardığı düşüncenin, sadece bu görüş için her ne kadar kararsızlar çoğunlukta olsa da Tanrı'ya inanmayan siyasetçilerin, bu göreve uygun olmadığı, din görevlileri ve dinî liderlerin, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmaması gerektiği ve yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunmasının ülkenin yararına olacağı görüşünde olduklarını göstermektedir.

2.5.1.6. Millî Kimlik, Aidiyet ve Ön Kimlik Düzeyleri

Tablo 18. “Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?”

	Sıklık	%
Son derece gurur duyuyorum	76	63,9
Oldukça gurur duyuyorum	36	30,3
Pek gurur duymuyorum	3	2,5
Hiç gurur duymuyorum	3	2,5
Diğer	1	0,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Millî duyguların yoğunluğunun ve milliyetçiliğin bir göstergesi olarak sorulan “Türk olmaktan ne kadar gurur duyarsınız?” sorusuna verilen cevaplardan, halkın büyük kesiminin Türklüğünden son derece gurur duyduğunu görüyoruz. Bulgular; Kartepeli katılımcıların % 5’inin (7 kişi) aksini ifade etmesine rağmen, % 64’ünün son derece, % 30,3’ünün oldukça, % 2,5’inin pek gurur duyuyorum şeklindeki cevaplarına bakılarak, büyük bir çoğunluğu temsil eden % 95’inin (112 kişi) ile Türk olmaktan gurur duyduğunu göstermektedir.

Türkiye Değerler Araştırmasının 2012 verilerine göre, Türk olmaktan son derece gurur duyduğunu ifade edenlerin oranı % 75 olarak tespit edilmiştir. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre Türkiye, 47 Avrupa ülkesi içinde vatandaşlıklarıyla en fazla gurur duyan insanların yaşadığı birkaç ülkeden bir tanesidir (<https://bau.edu.tr/turkiye-degerler-atlasi-2012>). Bu veriler ışığında Kartepelilerin, yüksek bir Türklük duygusuna sahip oldukları ve sonuçların Türkiye araştırması ile de ilişkili bulunduğu söylenebilir.

Tablo 19. “Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?”

	Sıklık	%
Türk	17	14,3
Müslüman	91	76,5
İkisi de değil	3	2,5
Diğer	8	6,7
Toplam	119	100,0

Kartepe’de yaşayanların siyasî değer algılarını doğrudan etkileyen kültürel kimliklerine ilişkin davranışlarını anlamak ve toplumsal ilişkilerinde “ümme” bilincinin mi, yoksa “millet” bilincinin mi daha ağır basıyor olduğunu aydınlatmak amacıyla görüşülen Kartepeli katılımcılara “Kendinizi öncelikle Türk mü, yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?” “Sizin için hangisi daha önemlidir? “şeklinde bir soru yöneltilmiştir.

Yukarıdaki tabloda katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; Kartepeli katılımcıların % 76,5'inin (91 kişi) ile kendilerini öncelikle Müslüman olarak tanımladığını, ardından % 14 (17 kişi) ile Türk olarak tanımladığını, kendini her ikisine de ait olarak görmeyenlerin ise % 10'luk(11 kişi) bir kesim olduğu görülmektedir. Tablo 13'de katılımcıların neredeyse tamamına yakın bir kısmının Türk olmayı gurur kaynağı olarak görmelerine rağmen, kendisini öncelikli olarak Müslüman kimliği ile tanımlayanların sayısının yüksek olması Kartepe'de "millet" bilincinden daha fazla "siyasî ümmet" bilincinin yerleştiğini göstermektedir.

Dini kimlik, milli kimlik ve etnik kimlik gibi kimlikler konusu; son yıllarda daha fazla önem kazanmış ve tartışılmaya başlanmıştır. Tartışmanın doğurabileceği çözülme eğilimine engel olabilecek kaynaştırıcı bir değer olarak, dinin öncelendiği düşünülebilir. Karşılıklı saygıya dayanan birlik ve anlayış modeli benimsenmiştir. Bunların içinde dini kimlik pek çok insan için birinci derecede önemlidir ve pek çok çalışmada ilk sırada yerini almıştır. Türkiye değerler araştırmasının verilerine göre "siz kendinizi öncelikle Türk mü, yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?" sorusuna, toplumun yaklaşık üçte ikisi Müslüman cevabını vermiştir. 2009 yılında yapılan araştırmada da bu oran % 69 olarak karşılık bulmuştur (<https://bau.edu.tr/turkiye-degerler-atlasi-2012>).

Tablo 20. "Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?"

	Sıklık	%
Kocaeli, yaşadığım ilçe, mahalle, köy	35	29,4
Bir başka şehir veya kasaba	8	6,7
Bir bölge	23	19,3
Türkiye	29	24,4
İslam dünyası	13	10,9
Avrupa	1	0,8
Dünya	8	6,7
Hiçbiri	2	1,7

Katılımcıların kendilerini yerel, milli ve ulus aşırı olarak hangi kimlik içinde tanımladığını belirlemek üzere“ kendinizi en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular, Kartepeli katılımcılardan kendilerini öncelikle, yaşadıkları il (Kocaeli) ile özdeşleştirenler % 29,4’dır. (35 kişi) Kendisini öncelikle Türkiye’nin bir parçası olarak görenler ise % 24,4’ü (29 Kişi) dolayında kalmaktadır. Başka bir bölge veya şehir ile özdeşleştirenler % 26’ya (31kişi) ulaşmaktadır. Kendini İslam dünyasının bir parçası olarak görenler ise % 10,9 ile (13 kişi) dir. Geri kalan % 9,2’lik üçüncü kesim kendilerini (Avrupa Dünya ve Hiçbiri) parçası olarak hissetmektedir. Sonuçlar, kendisini doğduğu veya atalarının doğduğu bir bölgenin, hatta bağı olmadığı halde yaşamak istediği bir bölgenin parçası olarak görenlerin oldukça yüksek oranda olduğunu göstermektedir.

Ancak Kartepeliler içlerinde farklı bölgelerden, şehirlerden hatta ülkelerden gelmiş olanlar olsa dahi, kendisini doğduğu değil, doyduğu yer ile özdeşleştirenler yani kendilerini öncelikle yaşadığı il ve ilçenin bir parçası olarak görenler çoğunluğu oluşturmaktadır. Kendisini Türkiye’nin bir parçası olarak görenler de oldukça fazla olmasına rağmen her on kişiden üçü kendini yaşadığı ilçe ya da mahalle ile özdeşleştirmiş ve benimsemiştir.

2.5.1.7. Türkiye’nin Yerine Dair Beklentiler

Tablo 21. “Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?”

	Sıklık	%
Avrupa topluluğu	20	16,8
İslam Dünyası	80	67,2
Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	11	9,2
Şangay İşbirliği Örgütü	2	1,7
Diğer	6	5,0
Toplam	119	100,0

Kartepeli halkının; Türkiye’yi uluslararası alanda nerede konumlandığını, Türkiye’yi hangi dünyanın, hangi ülkeler topluluğunun bir üyesi olarak görmek istediğini; hangi ülkeler topluluğu ile özdeşleştirdiklerini anlamak maksadıyla katılımcılara; “Türkiye hangisinin bir parçası olmalıdır?” sorusu yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda katılımcıların bu soruya verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular, Kartepeli katılımcılardan Türkiye’yi öncelikle İslam dünyasının bir parçası olarak, İslam dünyasının içinde bulunmasını isteyenler, % 67,2’lik (80 kişi) ile ilçenin büyük çoğunluğunun kanaatini göstermektedir. Türkiye’yi Avrupa topluluğunun bir parçası olarak görmek isteyenler, % 16,8 ile (20 Kişi)’dir. Katılımcıların % 9,2’si (11kişi) Türkiye’yi Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin bir parçası olarak görmek istemektedir. Doğuda altı güçlü ekonomiye sahip ülkeden (Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan) oluşan, yeni bir ekonomik dinamiği de temsil edeceği düşünülen Şangay İşbirliği Örgütünün parçası olarak görenlerin oranı % 2, bu soruya diğer yanıtını verenlerin ise % 5 olduğu görülmektedir.

Türkiye kültürel ve tarihi anlamda hem Doğu ile Batı dünyası hem de Avrupa ile İslam uygarlıkları arasında yer almaktadır. Bu önemli niteliği sebebi ile de her iki kültürün özelliklerini barındırmaktadır. Ancak halkın milli kültüre ve dini hassasiyetlere önem vermesi, hem içinde yer almak istedikleri topluluğun, hem de dost ve düşman milletlerin belirlenmesi hakkında belirleyici unsur olmuştur.

Kartepeli halkı, 1991 yılında Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanan pek çok yönden benzer geçmiş bağlarımızın, ortak kültürlerimizin olduğu soydaş Türk dünyası ülkeleri ile ilişkiler konusunda memnuniyet duyulmasına rağmen, İslam dünyasının bir parçası olmak istemektedir. Katılımcıların Batı Dünyası Avrupa topluluğuna bakışı daha farklıdır. Batı uygarlığının simgesi olan Avrupa topluluğunun ekonomik gücünü giderek kaybetmesi, iç karışıklıkların artması ve İslamofobiyi tetikleyen aşırı milliyetçi hareketlerin baş göstermesi gibi nedenler bu kararı destekleyici rol üslenmektedir. Kartepeli halkının kültürel kodlarında ve siyasî kültürünü etkileyen kodlarında din çok önemli bir yer teşkil etmektedir.

Veriler ışığında ümmet bilincinin gelişmiş olduğu tespit edilen ilçede, katılımcıların Türkiye’yi parçası olarak görmek istedikleri uluslararası platformun, İslam Dünyası olduğunu göstermektedir.

2.5.1.8. Milliyetçilik

Milliyetçilik; toplu kimliklerimizi belirleyen, günlük konuşma, davranış ve tutumlarımızı yönlendiren bir yorumlama ve bir algılama biçimidir. Her şeyden önce bilincimizi şekillendiren ve dünyayı adlandırmamızı sağlayan bir söylem olarak değerlendirilmektedir. (Özkırımlı, 2015:14).

Araştırmanın bu bölümünde Milliyetçilik’in Kartepe İlçesinin siyasî kültüründe ne kadar önemli bir unsur olduğunu, Kartepe halkının milliyetçiliğe ne kadar önem verdiğini anlamak için, araştırmamızın bulgularına katkı sağlayacak bazı sorular yöneltilmiştir.

Tablo 22. “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?”

	Sıklık	%
Evet	91	76,5
Hayır	23	19,3
Diğer	5	4,2
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye’yi destekler miydiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular; Kartepeli katılımcıların % 76,5’inin (91 kişi) ile “Evet” cevabını vermeleri devletlerarası anlaşmazlıklarda milli kimliğin ön plana çıktığını ve milli duyguların ağır bastığını göstermektedir. Kartepe halkının % 19,3’ünün (23 kişi) ile “Hayır” cevabını vermeleri devletlerarası anlaşmazlıklarda dahi hakkaniyet

duygusunun, milliyetçilik duygusundan önde geldiğini göstermektedir. Katılımcıların sadece % 4'ü bu soruya “diğer” cevabını vermiştir.

Tablo 23. “Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?”

	Sıklık	%
Türk'ün tarafını tutardım	48	40,3
Kim haklıysa onun tarafını tutardım	57	47,9
Ben karışmazdım	14	11,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz nasıl davranırsınız?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; Kartepeli katılımcıların % 11,8'inin (14 kişi) ile ben karışmazdım, % 40'ının (48 kişi) Türk'ün tarafını tutardım demesine rağmen, % 48'inin (57 kişi) ile haklı olanın tarafını tutardım cevabını vermesi Kartepeliler arasında hakkaniyet duygusunun, milliyetçi duygulara göre daha ağır bastığını göstermektedir.

Tablo 24. “Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.”

	Sıklık	%
Katılmam	65	54,6
Kararsızım	17	14,3
Katılıyorum	37	31,1
Toplam	119	100,0

Bulgular, Kartepeli katılımcıların % 31,1'inin (37 kişi) “ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir” görüşündedir. % 14,3'ü (17 kişi) bu konuda kararsız kalırken, % 54,6'sının (65 kişi) yabancı işçilerin de serbestçe çalışması yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu görüşte olanların çoğunlukta olmasında Kartepe’ de Suriyeli, Pakistanlı ve Türki cumhuriyetlerden gelen yerleşik göçmenlerin etkisinin olduğu düşünülebilir.

2.5.1.9. Siyasî Katılma

Tablo 25/1. Siyasî Eylem Onaylama

Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak			Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	6	5	Kesinlikle yanlıştır	68	57,1
Bazı şartlarda yapılabilir	80	67,2	Bazı şartlarda yapılabilir	31	26,1
Onaylarım	33	27,7	Onaylarım	20	16,8
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Toplu bir dilekçeye imza atmak			Yasal grev yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	6	5	Kesinlikle yanlıştır	29	24,4
Bazı şartlarda yapılabilir	86	72,3	Bazı şartlarda yapılabilir	49	41,2
Onaylarım	27	22,7	Onaylarım	41	34,5
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Kanuna aykırı olarak işi bırakmak			Gösteri amacıyla trafiği kapamak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	54	45,4	Kesinlikle yanlıştır	74	62,2
Bazı şartlarda yapılabilir	53	44,5	Bazı şartlarda yapılabilir	37	31,1
Onaylarım	12	10,1	Onaylarım	8	6,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak			Boykot yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle yanlıştır	26	21,8	Kesinlikle yanlıştır	32	26,9
Bazı şartlarda yapılabilir	51	42,9	Bazı şartlarda yapılabilir	71	59,7
Onaylarım	42	35,3	Onaylarım	16	13,4
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Bina veya iş yeri işgal etmek					
	Sıklık	%			
Kesinlikle yanlıştır	86	72,3			
Bazı şartlarda yapılabilir	21	17,6			
Onaylarım	12	10,1			
Toplam	119	100			

Araştırma kapsamında çeşitli siyasal katılma biçimlerinin katılımcılar tarafından ne ölçüde benimsendiğini belirlemek amacıyla bazı ifadeleri “onaylayıp onaylamadıkları” sorulmuştur. İrdelenen konularla ilgili algılar yukarıdaki tabloda sunulmuştur. Sorduğumuz sorular, imza toplama, toplu dilekçeye imza atma, yasal

grev ve yasal gösteri yürüyüşü gibi, kanunların izin verdiği siyasal eylem biçimlerinin toplumda geniş bir kabul gördüğüne işaret etmektedir.

Bir talep veya görüşü dile getirmek için imza toplamayı onaylayanlar % 95 oranındadır. Ancak bu eylemi şartlara bağlayanlar bu oranın % 67,2'sini oluşturmaktadır. "Toplu bir dilekçeye imza atmak" ı onaylayanlar % 95 oranındadır. Ancak bu eylemi şartlara bağlayanlar bu oranın % 2,3'ünü oluşturmaktadır. "Yasal grevler"i onaylayanlar % 75,7, bu eylemi şartlara bağlayanlar bu oranın % 41,2'sini oluşturmakta iken; "yasal gösteri ve yürüyüşler" i onaylayanlar da % 76,2 ve bu eylemi şartlara bağlayanlar bu oranın % 42,9'u dolayında büyük çoğunluklar oluşturmaktadır.

Buna karşılık, kanuna aykırı olarak iş bırakmayı onaylayanlar % 10 oranındadır. Ancak bu eylemi şartlara bağlayarak onaylayanlar % 44,5'ini oluşturmaktadır. "Gösteri amacıyla trafiği kapamayı" onaylayanlar % 6,7 oranındadır. Ancak bu eylemi şartlara bağlayarak onaylayanlar %31,1'ini oluşturmaktadır ve "bina veya işyeri işgal etmek" onaylayanlar % 10,1 iken bu eylemi şartlara bağlayarak onaylayanlar bu oranın % 17,6'sını oluşturmaktadır. Boykot yapmayı onaylayanlar % 13,4 iken bu eylemi şartlara bağlayarak onaylayanlar bu oranın % 59,7'sini oluşturmaktadır.

Kartepeli katılımcılar, yasa-dışı eylem yollarını ve bu eylemleri şartlara bağlı olarak da olsa onaylamama eğilimindedirler ve onaylayanların oranı, oldukça düşüktür. Bulguları, siyasal katılımı yasal çerçeve içinde yürütmekten yana olan katılımcıların büyük çoğunlukta olduğu Kartepe' de, yasa dışı-protesto eylemlerine başvurma eğiliminin nispeten zayıf olduğu şeklinde yorumlamak mümkün olabilir. Araştırma bulguları, Kartepe' de en yaygın toplu siyasal katılma biçimlerinin; imza toplama, boykot yapmak, yasal gösteri ve yasal grev olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 25/2. Siyasî Eylem Katılım

Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak			Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	6	5,0	Katılmıyorum	75	63,0
Kararsızım	74	62,2	Kararsızım	25	21,0
Katılıyorum	39	32,8	Katılıyorum	19	16,0
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Toplu bir dilekçeye imza atmak			Yasal grev yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	6	5,0	Katılmıyorum	31	26,1
Kararsızım	77	64,7	Kararsızım	40	33,6
Katılıyorum	36	30,3	Katılıyorum	48	40,3
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Kanuna aykırı olarak işi bırakmak			Gösteri amacıyla trafiği kapamak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	49	41,2	Katılmıyorum	75	63,0
Kararsızım	55	46,2	Kararsızım	36	30,3
Katılıyorum	15	12,6	Katılıyorum	8	6,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak			Boykot yapmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmıyorum	29	24,4	Katılmıyorum	33	27,7
Kararsızım	38	31,9	Kararsızım	71	59,7
Katılıyorum	52	43,7	Katılıyorum	15	12,6
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Bina veya iş yeri işgal etmek					
	Sıklık	%			
Katılmıyorum	90	75,6			
Kararsızım	18	15,1			
Katılıyorum	11	9,2			
Toplam	119	100			

Araştırma kapsamında çeşitli siyasal katılma biçimlerinin katılımcılar tarafından ne ölçüde benimsendiğini belirlemek amacıyla bazı ifadelerle “katılıp katılmadıkları” sorulmuştur. İrdelenen konularla ilgili algılar yukarıdaki tabloda sunulmuştur.

Bir talep veya görüşü dile getirmek için imza toplamaya katılanlar % 95 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 62,2’sini

oluşturmaktadır. Toplu bir dilekçeye imza atmayı onaylayanlar % 95 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 64,7'sini oluşturmaktadır. "Yasal grevler"i onaylayanlar % 73,9 bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 33,6'sini oluşturmakta iken; "yasal gösteri ve yürüyüşler" i onaylayanlar da % 75,6 ve bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın % 31,9'u dolayında büyük çoğunluklar oluşturmaktadır.

Buna karşılık, "kanuna aykırı olarak iş bırakmak" ya katılırim diyenler % 12,6 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar % 46,2'ini oluşturmaktadır. Katılmayacağını belirtenlerin oranı % 41,2'dir. "Gösteri amacıyla trafiği kapamak" ya katılırim diyenler % 6,7 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar % 30,3'ünü, Katılmayacağını belirtenlerin oranı % 63'ünü oluşturmaktadır. "Bina veya işyeri işgal etmek" katılırim diyenler % 9,2 oranındadır. Ancak bu eyleme katılmakta kararsız olanlar % 15,1'ini, Katılmayacağını belirtenlerin oranı % 75,6'sını oluşturmaktadır. "Boykot yapmak" katılırim diyenler % 12,6 iken bu eyleme katılmakta kararsız olanlar bu oranın %59,7'sini, katılmayacağını belirtenlerin oranı % 27,7'sini oluşturmaktadır.

Bulgular dikkate alındığında Kartepeli katılımcılar, yasa-dışı eylem yollarına tevessül etmemekte ve bu eylemlere katılmama eğilimindedirler. Bu tarz eylemlere katılacağını bildirenlerin oranı, oldukça düşüktür. Siyasî katılımı yasal çerçeve içinde yürütmekten yana olan katılımcıların büyük çoğunlukta olduğu; Kartepe' de yasa dışı-protesto eylemlerine ve katılma yöntemlerine başvurma eğiliminin yüksek olmadığı görülmektedir. Katılınan eylem türlerine ilişkin bulgular da, yukarıda değinilen eğilimi doğrulamaktadır. Geçmişte imza toplama, yasal grev, yasal yürüyüş eylemlerine katıldıklarını veya gerekirse katılabileceklerini söyleyenlerin oranı, kanunların izin vermediği eylem biçimlerine katılmış olduklarını veya katılabileceklerini düşünenlere oranla daha yüksek oranlardadır.

Tablo 26. Seçimlerde birçok yurttaş oy kullanırken bazıları buna imkân veya fırsat bulamıyor. Siz acaba son seçimlerde oy kullandınız mı?

	Sıklık	%
Evet	111	93,3
Hayır	8	6,7
Toplam	119	100,0

Demokrasi ile yönetilen ülkelerde, demokrasinin işlemesi ve başarılı olabilmesi vatandaşların kamusal etkinliklere katılmasıyla mümkün olabilir. Kamusal etkinliklere katılmanın en yaygın şekli ve hatta başında da seçimlerde oy kullanmak gelmektedir. Yaklaşık olarak kayıtlı iki seçmenden biri mutlaka düzenli olarak seçimlerde oy kullanmaktadır. Özellikle başkanlık seçimlerine yerel seçimlere oranla daha çok insan oy kullanmaya eğilimlidir. (Orum, Dale, 2016: 343) Oy kullanmak bireylerin siyasî katılma biçimlerinden biridir.

Siyasî katılma; toplumun üyesi olan bireylerin (vatandaşların) siyasal sistem karşısındaki durum, tutum ve davranışlarını belirler. Bu durumu sadece seçimlerde oy kullanmaktan ibaret saymak yanlış olur. Siyasal katılma, basit bir meraktan yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir tutum ve faaliyet alanını kapsar. Bir toplumun üyelerinin her birinin siyasete olan ilgileri aynı değildir. Gece gündüz siyasetle uğraşan küçük bir azınlık olduğu gibi, siyasî sorunlara tamamen ilgisiz ve kayıtsız olanlar da vardır. Bütün insanların siyasal topluluklar içinde yaşamalarını ifade etmesi açısından, Aristo'nun 'insan siyasal bir yaratıktır' sözü ancak bir ölçüde ve geniş anlamıyla doğrudur denebilir (Kapani, 2016: 144-145).

Yukarıdaki tabloda “Siz son seçimlerde oy kullandınız mı?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Kartepeli katılımcıların %93,3’ü (111 kişi) son yapılan seçimlerde oy kullandığını belirtirken, sadece % 6,7 ‘si (8 kişi) oy kullanmadığını belirtmiştir.

Bulgular, Kartepelilerin % 93’ünün seçimlerde oy kullanarak hem vatandaşlık görevlerini hem de demokrasinin bir gerekliliğini yerine getirdiğini göstermektedir.

Tablo 27. Politikacılarla temas

Bir işiniz için milletvekili ile görüştünüz mü?			Bir bakana veya başbakana mektup yazdınız mı veya onunla görüştünüz mü?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	38	31,9	Evet	26	21,8
Hayır	81	68,1	Hayır	93	78,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Bir işiniz için milletvekilinize mektup yazdınız mı?			Bir gazeteye mektup yazdınız mı?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Evet	5	4,2	Evet	14	11,8
Hayır	114	95,8	Hayır	105	88,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Kartepeli katılımcıların bir siyasete katılma biçimi olarak, siyasîlerle olan ilişkilerine ışık tutmak amacıyla sorular yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular, katılımcıların % 95,8 ‘i (114 kişi) “Bir işiniz için milletvekilinize mektup yazdınız mı?” sorusuna, % 78,2 ‘si (93 kişi) “Bir bakana veya başbakana mektup yazdınız mı veya onunla görüştünüz mü?” sorusuna, % 88,2’si (105 kişi) “Bir gazeteye mektup yazdınız mı?” sorusuna, % 68’i (81 kişi) “Bir işiniz için milletvekili ile görüştünüz mü?” sorusuna “Hayır” cevabını verdiğini göstermektedir. Katılımcıların % 31,9 (38 kişi) ile en yüksek oranla bir işleri nedeniyle milletvekilleri ile görüştüğünü, % 21,8’inin (26 kişi) bir bakana veya başbakana mektup yazdığını, % 11,8 (14 kişi) ile bir gazeteye mektup yazdıklarını belirtmektedirler. Bir işi için milletvekiline mektup yazdığını söyleyenler ise sadece % 4,2’dir. Bu bulgular ile Kartepelilerin siyasî karar sürecini bireysel olarak etkilemeye yönelik katılma biçimlerinin yeterli etkinlikte ve yaygın olmadığını görmekteyiz.

Tablo 28. “Siz herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz?”

	Sıklık	%
Evet	33	27,7
Hayır	86	72,3
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Siz herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; Kartepeli katılımcıların % 72,3’ü (86 kişi) gibi çoğunluğu temsil eden bir bölümün, gönüllü kuruluş ya da derneklere üye olmadığını gösterirken, sadece % 27,7 ‘si (33 kişi) gönüllü kuruluş ya da derneklere üye olduğunu göstermektedir. Gönüllü kuruluşlara katılım sayısı ilçede oldukça düşüktür. Kartepeliler dost, arkadaş ve akrabalık ilişkilerine oldukça önem veren kimseler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. İlçede aile merkezinde; akrabalık, arkadaşlık gibi bağlara dayalı güven duygusunun daha yaygın olduğu, aile ve akraba grupları ile temel teşkilatlanma ihtiyacını karşılamaktan kaynaklanan yardımlaşma ve dayanışma kültürünün gelişmiş olduğunu görmekteyiz. Bu sebeplerle de sivil toplum kuruluşları veya derneklere katılım oranı oldukça düşüktür.

2.5.1.10. Siyasî İlgî

Tablo 29. Siyasete İlgî

	Sıklık	%
Hiç ilgi duymam	9	7,6
Pek ilgi duymam	20	16,8
Ne ilgili ne ilgisiz	28	23,5
İlgiliyim	56	47,1
Çok yakından ilgiliyim	6	5,0
Toplam	119	100,0

Siyasete katılmanın ilk adımının siyasete ilgi duyma olduğu söylenebilir. Kartepeli katılımcılar ne ölçüde siyasete katılmaktadırlar ve siyasetle ne kadar ilgili olduklarını anlamak amacıyla katılımcılara “Siyasete ne kadar ilgi duyarsınız?” sorusu sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda bu soruya katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular, Kartepeli katılımcıların % 52’sinin (62 kişi) “çok yakından ilgili ve ilgiliyim” cevabını verdiğini, çoğunluğu temsil eden geniş bir kesimin, siyaseti kendileri için az veya çok önemli bulduklarını ortaya koymaktadır. Siyasete “hiç –

pek ilgi duymayan” ve önemli bulmayanlar katılımcıların % 24,4’ünü (29 kişi) göstermektedir. Siyasetle “ne ilgili ne ilgisiz” olduklarını söyleyenler ise yüzde % 23,5 dolayında olduğu görülmektedir. Kartepe’de yaşayanların siyasete az ya da çok ilgi duydukları ve önemli buldukları görülmektedir.

Tablo 30. Siyasete İlgi Sıklığı

Gazetelerde siyasî haberleri ne kadar sıklıkla okursunuz?			Siyasî mitinglere, toplantılara ne kadar sıklıkla katılırsınız?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	11	9,2	Hiç	48	40,3
Çok seyrek	52	43,7	Çok seyrek	23	19,3
Bazen, ara sıra	39	32,8	Bazen, ara sıra	13	10,9
Sık sık	17	14,3	Sık sık	35	29,4
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Arkadaşlarınızla ne kadar sıklıkla siyaset konuşur, tartışırsınız?			Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları ne kadar sıklıkla izlersiniz?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç	16	13,4	Hiç	20	16,8
Çok seyrek	23	19,3	Çok seyrek	27	22,7
Bazen, ara sıra	49	41,2	Bazen, ara sıra	34	28,6
Sık sık	31	26,1	Sık sık	38	31,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Başkalarını ne kadar sıklıkla sizin partinize oy vermeleri için ikna etmeye çalışırsınız?					
	Sıklık	%			
Hiç	46	38,7			
Çok seyrek	33	27,7			
Bazen, ara sıra	26	21,8			
Sık sık	14	11,8			
Toplam	119	100			

Siyasete duyulan ilginin yoğunluğunu belirlemek amacıyla, Kartepeli katılımcılara saydığımız siyasî faaliyetleri ne sıklıkla yaptıkları sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda bu soruya verilen cevaplar görülmektedir.

Kartepe’de siyasete ilginin, siyasete daha aktif biçimlerinde katılma oranları oldukça yüksektir. Sık sık ya da ara sıra “arkadaşlarıyla politika konuştuklarını” söyleyenlerin oranı % 67,3’ü(81 kişi) dolayındadır. “Başkalarını kendi destekledikleri

partiye oy vermek için ikna etmeye çalıştıklarını” söyleyenlerin oranı % 33,6’sı (40 kişi) dolayında iken, sık sık ya da ara sıra “siyasî miting ve toplantılara katıldıklarını” belirtenlerin oranı % 40,3’ünü (48 kişi) bulmaktadır.

“Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları ne kadar sıklıkla izlersiniz?” sorusuna katılımcılardan bu tür programları "sık sık" veya "ara sıra" izlediklerini söyleyenlerin oranı % 60,5’i (72 kişi) dolayına ulaşmaktadır. Gazetelerdeki siyasî haberleri “sık sık” ya da “ara sıra” okuduklarını söyleyenlerin oranı da % 47’yi (56 kişi) bulmaktadır.

Bulgular, Kartepe’de siyasete duyulan ilginin en yoğun odağının arkadaşlarıyla politika konuştuklarını söyleyenlerin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Siyasî toplantı ve mitinglere gittiğini belirtenlerin sayısı da oldukça yüksektir. Bunun yanında televizyon kanallarından yayımlanan politikacıların katıldıkları açık oturumlar ve gazeteleri okumak suretiyle de siyaseti izleyen ve ilgi duyanların yoğunlukta olduğunu göstermektedir. Kartepe’de bireylerin büyük çoğunluğunun televizyon ve gazetelerden okuyarak siyaseti izlediklerini, seyirci faaliyetleri olan siyasi katılma faaliyetlerinde bulunduklarını göstermektedir. Ancak Kartepe de aktif olarak siyasete katılanların oranı da göz önünde bulundurulduğunda orta seviyede, geçiş eylemleri (transitional activities) siyasi faaliyetlerde bulundukları da söylenebilir.

Tablo 31. Siyasî Partilere Üyelik

	Sıklık	%
Evet, oldum	60	50,4
Hayır, ama olabilir	36	30,3
Hiç düşünmem	23	19,3
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “hayatınızın herhangi bir döneminde bir siyasî partiye üye oldunuz mu?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; Kartepeli katılımcıların %50,4’ü (60 kişi) gibi çoğunluğu temsil eden bir bölümün “evet, oldum” cevabı vererek, siyasete katılma eylemi göstermektedir. Herhangi bir

siyasî partiye üye olmadığını, ancak olabileceğini belirtenlerin sayısı katılımcıların %30'u (36 kişi) dir. Sadece % 19,3 'si (23 kişi) herhangi bir siyasî partiye üye olmayı hiç düşünmediğini göstermektedir.

Demokrasinin işlemesi ve başarılı olabilmesi için halkın siyasal katılımı önemlidir (Orum, 2016: 343). Siyasal katılımın pek çok türü bulunmakla birlikte, siyasî partilere üyelik veya buralarda faaliyet gösterme bunlardan yalnızca bazılarıdır.

2.5.1.11. Demokrasi

Tablo 32. Demokrasinin Anlamı

Hürriyetler demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin herkese iş bulması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	6	5	Hiç ilişkili değil	11	9,2
Pek ilişkisi yok	4	3,4	Pek ilişkisi yok	43	36,1
Biraz ilişkili	44	37	Biraz ilişkili	44	37
Çok ilişkili	65	54,6	Çok ilişkili	21	17,6
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Eşitlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Ülkenin kalkınması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	3	2,5	Hiç ilişkili değil	8	6,7
Pek ilişkisi yok	9	7,6	Pek ilişkisi yok	30	25,2
Biraz ilişkili	33	27,7	Biraz ilişkili	25	21
Çok ilişkili	74	62,2	Çok ilişkili	56	47,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Halkın yönetime katılması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	12	10,1	Hiç ilişkili değil	17	14,3
Pek ilişkisi yok	31	26,1	Pek ilişkisi yok	19	16
Biraz ilişkili	27	22,7	Biraz ilişkili	27	22,7
Çok ilişkili	49	41,2	Çok ilişkili	56	47,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Tablo 32. Demokrasinin Anlamı - Devam

Azınlıkların haklarının korunması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Çoğunluğun istediği her şeyin olması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	8	6,7	Hiç ilişkili değil	13	10,9
Pek ilişkisi yok	38	31,9	Pek ilişkisi yok	38	31,9
Biraz ilişkili	39	32,8	Biraz ilişkili	36	30,3
Çok ilişkili	34	28,6	Çok ilişkili	32	26,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Cinsel konularda serbestlik demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	32	26,9	Hiç ilişkili değil	16	13,4
Pek ilişkisi yok	35	29,4	Pek ilişkisi yok	42	35,3
Biraz ilişkili	27	22,7	Biraz ilişkili	27	22,7
Çok ilişkili	25	21	Çok ilişkili	34	28,6
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışması demokrasi ile ne kadar ilişkidir?			Devletin fiyatları kontrol etmesi demokrasi ile ne kadar ilişkidir?		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç ilişkili değil	7	5,9	Hiç ilişkili değil	16	13,4
Pek ilişkisi yok	24	20,2	Pek ilişkisi yok	45	37,8
Biraz ilişkili	45	37,8	Biraz ilişkili	20	16,8
Çok ilişkili	43	36,1	Çok ilişkili	38	31,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Demokrasi; sözlük anlamı itibariyle halkın kendi kendini yönetme biçimi olarak tanımlanmaktadır (Ejder, 1996:190). Demokrasilerde vatandaşlar, doğrudan ya da temsilciler vasıtasıyla hükümette yer alabilirler. Demokrasinin en önemli özelliği, toplumdaki ekonomik, siyasî, dini, kültürel, etnik ve yasal eşitlik konularını öne çıkararak, insanın insanla olan ilişkilerini düzenlediği gibi, insanın toplum ve devletle olan ilişkisini de düzenleyen, diğer siyasî sistemlere göre en fazla koruyan, özgürlük ve hukukun üstünlüğünü merkeze alarak, bireyin hak ve özgürlüklerini teminat altına alan bir rejim olmasıdır.

Yukarıdaki tabloda katılımcıların demokrasi ile ilgili görüşlerini ve demokrasiye yükledikleri anlamlarda bir farklılık olup olmadığını anlamak amacıyla “İnsanlar demokrasiyi çok değişik şekillerde anlayabiliyorlar. Size sayacaklarımızdan her birini değerlendirip demokrasiyle ilgili olup olmadığını söyleyiniz” şeklindeki soruya katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Kartepeli katılımcıların % 91,6’sı hürriyetleri, % 89,9’u eşitlik, % 69,8’i halkın yönetime katılmasını, % 61,4’ü azınlıkların haklarının korunması gibi demokrasiyle yakından ilişkili kavram ve ifadeleri demokrasiyle az ya da çok ilişkili görmektedirler. Ancak Kartepelilerin bir bölümünün de demokrasiyle ilişkili olmayan bazı ifadeler ve kavramlarla demokrasiyi ilişkilendirdiklerini görmekteyiz. Katılımcıların % 73,9’u mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışmasının, % 48,7’si devletin fiyatları kontrol etmesinin, % 51,3’ü Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesinin, % 68’i ülkenin kalkınmasının, % 63,9’u rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesinin az ya da çok demokrasi ile ilişkili olduğu kanısını paylaşmaktadır.

Bulgular, Kartepeli katılımcıların büyük çoğunluğunun demokrasiyi, bir siyasî yönetim biçimi olarak algıladıklarını, ancak bir bölümünün de demokrasiye bunun ötesinde anlamlar yüklediklerini ortaya koymaktadır. Alınan cevaplar Kartepe’de, bir yönetim biçimi olan demokrasiyi, hiç ilişkisi olmayan bazı kavramlarla da ilişkili görenlerin oranının, oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Kartepelilerin büyük çoğunluğunun demokrasiye siyasî anlamlar yanında, ekonomik anlamlar da yükledikleri; demokrasiden, siyasî hak ve özgürlüklerin yanında, ekonomik refah beklentisi içinde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 33. Demokrasiye Bakış

Demokrasilerde ekonomi kötü işler.			Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	33	27,7	Kesinlikle katılmıyorum	26	21,8
Katılmıyorum	14	11,8	Katılmıyorum	34	28,6
Kararsızım	57	47,9	Kararsızım	36	30,3
Katılıyorum	8	6,7	Katılıyorum	10	8,4
Kesinlikle katılıyorum	7	5,9	Kesinlikle katılıyorum	13	10,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur.			Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kesinlikle katılmıyorum	21	17,6	Kesinlikle katılmıyorum	21	17,6
Katılmıyorum	30	25,2	Katılmıyorum	21	17,6
Kararsızım	37	31,1	Kararsızım	26	21,8
Katılıyorum	18	15,1	Katılıyorum	13	10,9
Kesinlikle katılıyorum	13	10,9	Kesinlikle katılıyorum	38	31,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Yukarıdaki tabloda katılımcıların demokrasiye bakış açılarını ve demokrasiyi nasıl değerlendirdiklerini anlamak amacıyla “İnsanların demokratik yönetim biçimleriyle ilgili ileri sürdüğü bazı görüş ve ifadelere katılıp katılmadıklarını” sorduk. Kartepeli katılımcıların “demokrasilerde ekonomi kötü işler” ifadesine %47,9’u kararsız olmakla birlikte, % 39,5’i katılmadığını, “demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz” görüşüne % 30,3’ü kararsız olmakla birlikte, katılımcıların %50,4’ü katılmadığını, “demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur” ifadesine katılmadığı görüşünü belirtenler ise % 42,8’i dir. “Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir” diyenler araştırmaya katılanların % 42,8’ini oluşturmaktadır. Sorulan ifadelere alınan cevaplarda kararsızların olması genel kanıyı değiştirmemektedir.

Bulgular; Kartepelilerin, demokrasi rejiminin her ne kadar ufak tefek problemleri içinde barındırsa da kamu düzeninin, hak ve özgürlüklerin hatta ekonomilerin istikrarının sağlanması açısından diğer yönetim biçimlerinden daha iyi olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 34. “Sizce belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur?”

	Sıklık	%
Belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur	88	73,9
Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir	31	26,1
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. “Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir” cevabını verenler % 26’sı (31 kişi), “belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur” cevabını verenlerin oranı ise ilçenin çoğunluğunu temsilen % 73,9’u (88 kişi) olmuştur.

Bulgular, demokrasilerin daha doğru işleyebilmesi ve yerel yönetimlerde de halkın söz sahibi olabilmesi için Kartepe halkının, belediye başkanlarının halk tarafından seçilmesinin, en doğru ve isabetli tercih olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Tablo 35. “Peki sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?”

	Sıklık	%
Seçilmeli	55	46,2
Tayinle gelmeli	60	50,4
Diğer	4	3,4
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Kartepelilerin % 50,4’ü (60 kişi) kaymakamın hükümet tarafından görevlendirilerek tayinle gelmesini isterken, % 46,2’si (55 kişi) seçilmeli görüşünü ifade etmiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne Kaymakam mülki idarenin bir temsilcisi olarak görev yaptığı yerlerde devleti temsil etmekte ve tayinle gelmektedir.

İlçede kaymakamın tayinle gelmesi görüşünün daha ağır basmasına rağmen, hatırı sayılır bir bölümün de uygulamanın değiştirilerek seçimle göreve gelmesi görüşünü beyan etmesi, Kartepelilerin iktidarın seçimle belirlenmesi ilkesine bağlı olduklarını göstermektedir.

Tablo 36. “Türkiye’nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?”

	Sıklık	%
Seçilmiş Hükümet	102	85,7
Diktatör	17	14,3
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Türkiye’nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Kartepeli katılımcılardan otoriter tercihten yana olanların sadece % 14,3 (17 kişi) olduğunu, demokratik bir biçimde halk tarafından seçilerek gelen hükümetin, ülkenin dertlerini daha iyi çözeceğini düşünenlerin halkın % 85,7’sini(102 kişi) oluşturduğunu göstermektedir.

Bulgular, Kartepe halkının % 86’sının, politikacılara tepki duyulsa da seçimle gelen yöneticilere, otoriter tercihten daha fazla güven duyduklarını ve Türkiye'nin sorunlarını en iyi, seçimle gelen hükümetlerin çözebileceğine inandıklarını göstermektedir.

Tablo 37. “Ülkemizin Güney Doğu’sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?”

	Sıklık	%
Bölgede daha fazla yatırım yapmak ve iş alanı oluşturmak	60	50,4
Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vermek	24	20,2
Askerî tedbirleri arttırmak	35	29,4
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda "Ülkemizin Güneydoğusu'ndaki sorunun çözümü için, sayacağım üç şeyden hangisine öncelik verilmelidir?" şeklindeki soruya verilen cevaplar görülmektedir.

Kartepeli katılımcılardan, söz konusu sorunun çözümü için "bölgede daha fazla yatırım yaparak ve iş alanı oluşturarak" bölgenin kalkındırılmasının öncelikli olduğunu ve ekonomik önlemler alınmasını önerenlerin oranı % 50,4'ü (60 kişi) dir. "Askerî tedbirleri arttırarak", askeri önlemlere öncelik verilmesini gerektiğini düşünenlerin oranı % 29,4'ü (35 kişi) dolayındadır. "Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vererek", soruna öncelikle siyasî çözüm aranmasından yana olanların oranı ise % 20,2 (24 kişi) dolayında kalmaktadır.

Bulgular, Kartepelilerin ülkemizin güneydoğusunda yaşanan sorunun, ekonomik kalkınma ile çözüme kavuşturulabileceğini düşünenlerin çoğunluğu temsil ettiği, bu sorunu bir haklar sorunu olarak görenlerin ise küçük bir azınlık olduğunu, bölgede askeri tedbirlerin de artırılması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 38. Oy Endişesi

	Sıklık	%
Evet, böyle	90	75,6
Hayır, değil	21	17,6
Diğer	8	6,7
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcılara, "bazılarına göre Türkiye'de hükümetler kendi oy endişeleri yüzünden gerekli bazı kararları almaya cesaret edememektedir. Sizce bu böyle midir?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Siyaset üretenlere ve karar mekanizmasında bulunacak ya da bulunmuş olanlara, kısaca siyasîlere duyulan bir güvensizlik olarak, Kartepeli katılımcıların % 75,6'sı (90 kişi) "evet, böyledir" cevabını vererek bu görüş üzerinde ortak paydada buluştuklarını bildirmişlerdir.

2.5.1.12. Otoriter Eğilimler

Tablo 39. Aileye Dair Görüş

	Sıklık	%
İnsan, anne ve babasını, hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır	92	77,3
Sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir	27	22,7
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda aileye, anne babaya saygı konusuna dair düşüncelerinin netleştirilmesi amacıyla “İki görüşten hangisi sizin düşüncenize daha yakındır?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular, Kartepeli katılımcıların büyük çoğunluğunun “İnsan, anne ve babasını, hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır” görüşüne % 77,3`ünün (92 kişi) sahip olduğunu göstermektedir.

“Sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir”, görüşüne sahip olanların ise sadece % 22,7` sinin (27 kişi) olduğu görülmektedir. Kartepe halkı şartlar ne olursa olsun, aile bağlarına önem vermekte, anne-babanın sevgi ve saygıyı sonuna kadar hak ettiğine kanaat getirmektedir.

Tablo 40. Çocuk yetiştirmede Önemli Unsurlar

Terbiyeli olması			İtaatkâr olması ve söz dinlemesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	47	39,5	Birinci tercih	2	1,7
İkinci tercih	1	0,8	İkinci tercih	2	1,7
Tercih edilmemiş	71	59,7	Tercih edilmemiş	115	96,6
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Çalışkan olması			Tutumlu olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	3	2,5	Birinci tercih	11	9,2
İkinci tercih	11	9,2	İkinci tercih	11	9,2
Tercih edilmemiş	105	88,2	Tercih edilmemiş	108	90,8
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Tablo 40. Çocuk yetiştirmede Önemli Unsurlar - Devam

Hoşgörülü olması			Sorumluluk sahibi olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	9	7,6	Birinci tercih	10	7,6
İkinci tercih	2	1,7	İkinci tercih	43	36,1
Tercih edilmemiş	108	90,8	Tercih edilmemiş	69	56,3
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Hayırlı evlat olması			İcatçı olması		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Birinci tercih	42	35,3	İkinci tercih	26	21,8
İkinci tercih	10	8,4	Tercih edilmemiş	93	78,2
Tercih edilmemiş	67	56,3	Toplam	119	100
Toplam	119	100			
Dindar olması					
	Sıklık	%			
Birinci tercih	7	5,9			
İkinci tercih	13	10,9			
Tercih edilmemiş	99	83,2			
Toplam	119	100			

Araştırma kapsamında katılımcıların gelecek nesillerin yetişmesi hususunda ne gibi değerlere önem verdiklerini belirlemek amacıyla, çocuk yetiştirmede dikkat edilecek hususları önem sırasına göre tercih yapmaları istenmiştir. Yukarıdaki tabloda “Çocuk yetiştirirken dikkat edilecek en önemli iki husus nedir?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Çocuk yetiştirmede dikkat edilecek hususları, birinci sırada önemli görülenler ve ikinci sırada önemli görülenleri belirlemelerini isteyerek yaptığımız değerlendirmenin sonuçları Kartepeli katılımcıların birinci tercih olarak, % 39,5 (47 kişi) ile terbiyeli olması, % 35 (42 kişi) ile hayırlı evlat olması , % 7,6 (10’ar kişi) ile de hoşgörülü ve sorumluluk sahibi olmasını, İkinci tercih olarak; yine % 36 (43 kişi) ile sorumluluk sahibi , % 22 (26 kişi) ile icatçı ve %11 (10’ar kişi) ile de dindar, çalışkan ve tutumlu bireyler yetiştirmek istediğini göstermektedir.

Bulgular, Kartepe’de de genel olarak Türk toplumunda çocuktan beklenen özgüvenli olması, sorumluluk sahibi, terbiyeli, hayırlı evlat olma gibi değerlerin yüksek öneme sahip olduğunu; itaatkâr ve saygılı olması dindar olma gibi otoriter değerler yanında; hoşgörülü, icatçı, çalışkan olma gibi demokratik değerlerin önem sırasında daha sonra yer bulabildiğini göstermektedir. Toplumun çocuk yetiştirmede, otoriter değerlerden demokratik ve evrensel olarak nitelendirebileceğimiz değerlere doğru bir geçiş yaşadığını düşündürmektedir. Ancak genel olarak Türk toplumunda olduğu gibi, Kartepe’de de geleneksel değerlerden uzaklaşmadan, modern değerlerle harmanlanmış çocuklar yetiştirme isteği olduğu görülmektedir.

Tablo 41. “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?”

	Sıklık	%
Hayır	15	12,6
Kararsızım	16	13,4
Evet	88	73,9
Toplam	119	100,0

Araştırmanın bu bölümünde Kartepeli katılımcılara son dönemde ülkemiz gündeminde geniş yer bulan idam cezası ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda Kartepelilerin “Türkiye’de idam cezası olmalı mı?” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir. Katılımcıların % 73,9 (88 kişi) “ Evet” cevabı vererek idam cezasının ülkemizde yeniden uygulanması görüşünü savunmakta olduğu görülmektedir. Bu konuda “kararsız” olanlar % 13,4(16 kişi), “kaldırılmasından” yana olanlar ise sadece % 12,6 (15 kişi) dir.

Bulgular, idam cezasıyla ilgili Kartepelilerin büyük çoğunluğunun ülkemizde idam cezasının belki belli şartlar dâhilinde tekrar uygulanmasını istediklerini göstermektedir. 15 Temmuz 2016 ’da ülkemizde yaşanan darbe girişimi sonrasında idam konusu bir kez daha Türkiye’nin gündemine gelmiştir. Yüzlerce sivilin hayatını kaybettiği yüzlercesinin de yaralandığı darbe girişimi ile birlikte halkın çeşitli kesimlerinden darbecilerin idam ile cezalandırılması yönünde talepler seslendirilmiş. Ayrıca son yıllarda çocuk ve kadın cinayetlerindeki artış kamuoyunda olumsuz bir etki yaratmıştır. Konu ile ilgili olarak cumhurbaşkanı ve siyasetçiler konunun

mecliste ele alınabileceği yönünde açıklamalarda bulunmuşlardır. 1984'ten beri fiilen, 2004'ten bu yana ise hukuken idam cezalarının Türk Hukuk sisteminden tamamıyla kaldırılmış olmasına rağmen (Önder, 1992: 493), ülkenin içinden geçtiği hassas dönemler konunun gündeme gelmesine sebep olmuş ve halkın idam cezası isteği yeniden gündeme gelmiştir.

Bu bilgiler ışığında, Kartepeli katılımcıların idam cezasını onaylamaları ve aşağıdaki tabloda da görüleceği gibi bazı suçlarda hassas olmaları bize Kartepe' de elde ettiğimiz bulguların, ülkenin genel tutumu ile örtüştüğünü göstermektedir.

Tablo 42. “Peki aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?”

İrz düşmanları			Rüşvet alan devlet görevlileri		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	77	64,7	İdamlık	45	37,8
İdamlık değil	11	9,2	İdamlık değil	43	36,1
Toplam	88	73,9	Toplam	88	73,9
Cevapsız	31	26,1	Cevapsız	31	26,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Uyuşturucu kaçakçıları			Şiddete başvuran ama adam öldürmeyen teröristler, anarşistler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	45	37,8	İdamlık	47	39,5
İdamlık değil	43	36,1	İdamlık değil	41	34,5
Toplam	88	73,9	Toplam	88	73,9
Cevapsız	31	26,1	Cevapsız	31	26,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Karaborsacılar			Hileli mal satanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İdamlık	29	24,4	İdamlık	27	22,7
İdamlık değil	59	49,6	İdamlık değil	61	51,3
Toplam	88	73,9	Toplam	88	73,9
Cevapsız	31	26,1	Cevapsız	31	26,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Yukarıdaki tabloda ise “hangi suçların idamlık suçlar” olduğuna ilişkin soruya verilen cevaplar görülmektedir. Araştırmada görüşülen katılımcıların % 64,7'sinin (77 kişi) “ırz düşmanları”nın, % 37,8'inin (45'er kişi ile) “uyuşturucu madde

kaçakçıları”nın ve “Rüşvet alan devlet görevlileri”nin, % 39,7’sinin (47 kişi) ile “adam öldürmeyen anarşistlerin”, % 24,4’ünün (29 kişi) ile karaborsacıların, % 22,7’sinin (27 kişi) da hileli mal satanların, idam edilmelerinden yana olduklarını göstermektedir.

Bulgular; Kartepe halkının toplumsal sorunların çözümünde yaygın olarak otoriter bir yaklaşımdan yana olduğunu göstermektedir.

Tablo 43. “Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?”

	Sıklık	%
Serbest olmalı	24	20,2
Devlet kontrolü gerekir	93	78,2
Diğer	2	1,7
Toplam	119	100,0

Kartepeli katılımcılara “bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?” şeklindeki soru yöneltilmiştir. Bulgular, Kartepelilerden özel televizyon kanalları üzerinde devlet denetiminin olması gerektiğini savunanların oranının % 78,2 ‘si(93 kişi) olduğu görülmektedir. Özel kanalların yayınlarında serbest bırakılmaları gerektiğini savunanlar ise sadece % 20,2’si (24 kişi)dir.

Tablo 44. “Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?”

Siyasetçilerin özel hayatları			Demokrasi karşıtı, demokrasi aleyhine yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	45	37,8	İzin verilmemeli	65	54,6
Bir ölçüde kısıtlanmalı	64	53,8	Bir ölçüde kısıtlanmalı	48	40,3
Tamamen serbest olmalı	10	8,4	Tamamen serbest olmalı	6	5
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Tablo 44. “Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?” - Devam

Yıkıcı, bölücü köşe yazıları ve yorumlar			Ülke çıkarlarına açıkça aykırı haberler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	54	45,4	İzin verilmemeli	71	59,7
Bir ölçüde kısıtlanmalı	59	49,6	Bir ölçüde kısıtlanmalı	43	36,1
Tamamen serbest olmalı	6	5	Tamamen serbest olmalı	5	4,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Hükümeti çok ağır eleştiren yazılar			Dini kuralları eleştiren, dine ters düşen yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	30	25,2	İzin verilmemeli	69	58
Bir ölçüde kısıtlanmalı	67	56,3	Bir ölçüde kısıtlanmalı	45	37,8
Tamamen serbest olmalı	22	18,5	Tamamen serbest olmalı	5	4,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100
İş adamlarının kazançları, vergileri			Açık saçık resimler ve yazılar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	29	24,4	İzin verilmemeli	76	63,9
Bir ölçüde kısıtlanmalı	59	49,6	Bir ölçüde kısıtlanmalı	37	31,1
Tamamen serbest olmalı	31	26,1	Tamamen serbest olmalı	6	5
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılması			Kişilerin özel hayatları		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	32	26,9	İzin verilmemeli	69	58
Bir ölçüde kısıtlanmalı	54	45,4	Bir ölçüde kısıtlanmalı	45	37,8
Tamamen serbest olmalı	33	27,7	Tamamen serbest olmalı	5	4,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Devlet adamları ile alay eden, onları küçük düşüren yazılar					
	Sıklık	%			
İzin verilmemeli	54	45,4			
Bir ölçüde kısıtlanmalı	56	47,1			
Tamamen serbest olmalı	9	7,6			
Toplam	119	100			

Demokratik hak ve özgürlüklerin toplumda benimsenmesi ve kullanılmasına ilişkin ne kadar saygılı davranışlar sergilendiği konusu da demokratik siyasî kültürün göstergelerinden biridir. Kartepe’ de hak ve özgürlüklere saygının yaygınlığını

ölçmek amacıyla, katılımcılardan basın ve yayın özgürlüğüyle ilgili sorduğumuz bazı ifadelerle ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir.

Yukarıdaki tabloda, “size göre gazetelerin yazabileceği konulara kısıtlama gelmesi doğru mudur, yoksa gazeteciler her konuda istediğini yazabilmeli mi?” sorusuna verilen cevaplar görülmektedir. Araştırmada görüşülen Kartepelilerin % 95,8’i gazetelerde “ülke çıkarlarına aykırı haberlerin”, % 91,6’sı “siyasetçilerin özel hayatlarının”, % 95’i “yıkıcı ve bölücü yazıların”, % 92,5’i “devlet adamlarıyla alay eden ve onları küçük düşüren yazıların”, % 95’i “açık saçık yazı ve resimlerin”, % 95’i “demokrasi karşıtı yazıların”, % 95,8’i “kişilerin özel hayatları” ve % 95,8’i “dine ters yazıların” yasaklanması ya da bir ölçüde kısıtlanması gerektiği kanısını dile getirmiştir.

Görüşülenlerin katılımcıların her ne kadar dörtte biri dolayındaki bir bölümünün “serbest olması” gerektiği konusunda görüş bildirmiş olsa da % 81,5’i “hükümete ağır eleştiriler içeren yazıların”, % 72,3’ü “zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılması” ve % 74’ü “iş adamlarının kazançları, vergileri” konularında dahi, genel kanının yasaklanmasından yana olduğu görülmektedir.

Bulgular, Kartepelilerin onda dokuzunda basın özgürlüğünün kısıtlanmasından yana güçlü bir eğilimin varlığına işaret etmektedir.

Tablo 45. “Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüş okuyacağım. Birbirinden farklı bu üç görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?”

	Sıklık	%
Gazeteler, devlet siyasetiyle uyumasa bile her türlü haberi basabilmeli. Bu konuda hiçbir kısıtlama olmamalıdır	51	42,9
Gazeteler, ülke çıkarlarını göz önünde bulundurarak bazı haberleri gönüllü olarak basmamalıdır	40	33,6
Devlet, ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirebilmelidir	28	23,5
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda basın özgürlüğüne ilişkin “gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?” şeklinde sorulan soruya katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Kartepeli katılımcıların “gazeteler, devlet siyasetiyle uyuşmasa bile her türlü haberi basabilmeli. Bu konuda hiçbir kısıtlama olmamalıdır” görüşüne ilçenin çoğunluğunun % 42,9’u (51 kişi), “gazeteler, ülke çıkarlarını göz önünde bulundurarak bazı haberleri gönüllü olarak basmamalıdır” görüşüne % 33,6’sı (40 kişi), “devlet, ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirebilmelidir” görüşüne ise sadece % 23,5’i (28 kişi) sahip olduğunu belirtmiştir.

Bulgular, Kartepeli katılımcıların basın özgürlüğü ile ilgili ifadelere verdikleri cevapların sonucunda üç farklı görüşe ayrıldıkları görülmektedir. İlçede oldukça yaygın benimsenen görüşün gazetelerin, devlet siyasetiyle uyuşmasa bile her türlü haberi basabilmeleri ve bu konuda hiçbir kısıtlama getirilmemesi yönündeki görüş olduğudur. Ancak bulgular, ilçede hiçbir kısıtlama olmaması gerektiğini düşünen kesime karşılık, basının özgürlüğü üzerinde kısıtlayıcı bir tutum izlenmesi gerektiğini savunanların oldukça geniş bir kesimi içine aldığını göstermektedir.

2.5.1.13. Hak ve Hürriyetler

Tablo 46. “Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?”

	Sıklık	%
Evet	41	34,5
Hayır	78	65,5
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular, Kartepeli katılımcıların % 65,5’i (78 kişi) yani çoğunluğu temsil eden bir bölümün, herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye olmadığını gösterirken, % 34,5 ‘inin (41 kişi) bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye olduğunu göstermektedir. Sendika veya meslek kuruluşlarına katılım ilçede yoğun olmamakla birlikte, yaşayanların

üçte biri dolayındadır. Bu durum bize Kartepelilerin örgütlü bir topluluk oluşturmadıklarını göstermektedir.

Tablo 47. “İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”

	Sıklık	%
Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, karışıklığa ve gereksiz çatışmalara yol açar. İşçileri temsil edecek tek bir sendika olmalıdır	29	24,4
Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, değişik fikirlerin dile getirilmesi ve seçim imkânı sağlaması bakımından yararlıdır	90	75,6
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda” işçi sendikaları konusunda katılımcılara, hangi görüşü daha doğru buldukları?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Bulgular; Kartepeli katılımcıların % 75,6’sı (90 kişi), “birbiriyle rekabet eden birçok sendika olmasının, değişik fikirlerin dile getirilmesi ve seçim imkânı sağlaması bakımından yararlı olacağı” görüşünü doğru bulduklarını göstermiştir. “Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, karışıklığa ve gereksiz çatışmalara yol açar. İşçileri temsil edecek tek bir sendika olmalıdır” görüşünü doğru bulanlar ise % 24,4 (29 kişi) dir. Sendikalar; işçi ya da işverenler açısından hak ve özgürlüklerin yasal düzlemde ifade edildiği kurumlardır. Yaklaşık elli yıldır ülkemizde sendika kurma özgürlüğü bulunmaktadır. Sonuçlar gösteriyor ki; işçi sendikaları konusunda da Kartepeliler, hak ve özgürlüklerin demokratik bir şekilde aranması gerektiğine, bu hususta da birden fazla sendikanın çokseslilik getirmesi açısından önemine inanmaktadırlar.

Tablo 48. Gösteri ile ilgili Görüşler

Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanması			Ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Katılmam	11	9,2	Katılmam	36	30,2
Şartlara bağlı	100	84	Şartlara bağlı	78	65,5
Katılırim	8	6,7	Katılırim	5	4,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Hak ve hürriyetlerin kullanılması ile ilgili görüşlerini öğrenmek amacıyla, katılımcılardan temel siyasal haklardan biri olan toplantı ve gösteri düzenleme özgürlüğüyle ilgili görüşlerini bildirmeleri istenmiştir.

Yukarıdaki tabloda bu görüşlerle ilgili ifadeler görülmektedir. Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanmasından yana olanların oranı sadece % 6,7 (8 kişi), "ülkede hiçbir gösteriye izin verilmemesi" gerekir diyen yasakçıların oranı da sadece % 4,2 (5 kişi) lik küçük bir azınlıktır. Kartepeli katılımcıların % 84'ü (100 kişi) "Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanmasının" ve % 65,5'i (78 kişi) ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesinin de "şartlara bağlı" olacağını ifade etmekte olan büyük bir çoğunluktur. Bu ifadelere katılmayanların oranı da %39,4'dür. Bulgular, Kartepelilerin siyasal özgürlüklerin kısıtlanmasından yana bir tutum içinde bulunmadığını göstermektedir.

2.5.1.14. Değişime Bakış

Tablo 49. Değişime Bakış

Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi			Yetkililere daha fazla saygı duyulması.		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Kötü olurdu	11	9,2	Kötü olurdu	28	23,5
Fark etmez	28	23,5	Fark etmez	56	47,1
İyi olurdu	80	67,2	İyi olurdu	35	29,4
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Kartepeli katılımcılara toplumda meydana gelebilecek değişimlere ilişkin tutumlarını anlamak amacıyla, bazı görüşler hakkında düşünceleri sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda "Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi" ile ilgili bu durumun "daha iyi" olacağını düşünenler % 67,2 (80 kişi) ile çoğunluğu oluştururken, % 23,5 (28 kişi) ile de "fark etmez" görüşünü bildirdiklerini göstermektedir. "Yetkililere daha fazla saygı duyulması" ile ilgili ise "fark etmez" diyenler % 47 (56 kişi), iyi olurdu diyenler ise % 29,4 (35 kişi)'dir.

Bulgular, Kartepelilerin büyük bir çoğunluğu % 67 ‘si toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi gerektiğini düşünmektedir. İlçede yaygın görüş bireyin önemsenmesi noktasındadır.

2.5.1.15. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç

Tablo 50. Siyaseti Etkileme Gücüne İnanç

Benim gibi insanların Ankara’daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir.			Genel olarak milletvekili seçimlerinden hemen sonra kendilerini seçenleri unutuyor		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	21	17,6	Tamamen yanlış (katılmam)	3	2,5
Kısmen yanlış (katılmam)	28	23,5	Kısmen yanlış (katılmam)	19	16
Kararsızım	14	11,8	Kararsızım	10	8,4
Kısmen doğru (katılırim)	29	24,4	Kısmen doğru (katılırim)	24	20,2
Tamamen doğru (katılırim)	27	22,7	Tamamen doğru (katılırim)	63	52,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır			Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyorlar yoksa düşünce ve istekleriyle değil		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	11	9,2	Tamamen yanlış (katılmam)	33	27,7
Kısmen yanlış (katılmam)	47	39,5	Kısmen yanlış (katılmam)	15	12,6
Kararsızım	12	10,1	Kararsızım	5	4,2
Kısmen doğru (katılırim)	23	19,3	Kısmen doğru (katılırim)	24	20,2
Tamamen doğru (katılırim)	26	21,8	Tamamen doğru (katılırim)	42	35,3
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor			Türk ordusu demokrasinin güvencesidir		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	10	8,4	Tamamen yanlış (katılmam)	7	5,9
Kısmen yanlış (katılmam)	34	28,5	Kısmen yanlış (katılmam)	21	17,6
Kararsızım	9	7,6	Kararsızım	29	24,4
Kısmen doğru (katılırim)	45	37,8	Kısmen doğru (katılırim)	21	17,6
Tamamen doğru (katılırim)	21	17,6	Tamamen doğru (katılırim)	41	34,5
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor		
	Sıklık	%
Tamamen yanlış (katılmam)	9	7,6
Kısmen yanlış (katılmam)	34	28,6
Kararsızım	6	5
Kısmen doğru (katılım)	30	25,2
Tamamen doğru (katılım)	40	33,6
Toplam	119	100

Demokrasilerde yurttaşların, kararların alınmasında etkili olabileceklerine inanmaları gerekir. Araştırma kapsamında Kartepe'de bireylerin “siyaseti etkileme gücüne inanç” ve “siyasî kararların alınmasında kendilerinin söz sahibi olmaları” ile ilgili konularda görüşlerini öğrenmek amacıyla, bazı ifadelerle katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Kartepeli katılımcıların irdelenen konularla ilgili görüş ve algıları tablo 37'de sunulmuştur.

Katılımcılardan, "Milletvekilleri seçimden hemen sonra kendilerini seçenleri unutuyor" görüşüne kısmen veya tamamen katılanların oranı % 73,1'i (87 kişi) gibi büyük bir çoğunluk oluşturmaktadır. "Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor" görüşünü kısmen veya tamamen benimseyenler ise % 58,8'i (70 kişi) gibi çok yüksek bir orandadır. "Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyor, yoksa düşünce ve istekleriyle değil" şeklindeki görüşü kısmen veya tamamen doğru bulanların oranı % 55,5 (66 kişi) gibi çok yüksek bir düzeydedir.

“Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor” şeklindeki görüşü kısmen veya tamamen doğru bulanların oranı % 55,4'ü (66 kişi) dir. “Türk ordusu demokrasinin güvencesidir” görüşüne kısmen veya tamamen katılanların oranı % 52,1'i (62 kişi) gibi bir çoğunluk oluşturmaktadır. “Benim gibi insanların Ankara'daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir” görüşünü kısmen veya tamamen benimseyenlerin oranı da % 47,1'i (56 kişi) dir. “Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır” şeklindeki görüşü kısmen veya tamamen doğru bulanların oranı % 41,1 (49 kişi) iken bu görüşe katılmayanların oranı da yine % 48,7'si (58 kişi)dir.

Bulgular, Kartepedeki katılımcıların on kişiden yedisinin siyasîlere olan güvensizliklerini net bir çoğunlukla ifade ettiği görülmektedir. Türk ordusunu demokrasinin teminatı olarak görenler katılımcıların yarısını oluşturmaktadır. Bununla beraber Kartepeliler her ne kadar hükümet ve siyaset işlerini karmaşık olarak bulsalar da on kişiden dördü hükümeti etkileyebilmenin tek yolunun oy kullanmak olmadığı görüşünde birleşmektedir.

Tablo 51. “Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır?”

	Sıklık	%
İmkânsız	20	16,8
Zor	61	51,3
Kolaylıkla arayabilir	38	31,9
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda "Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş, hakkını kolaylıkla alabilir mi? Yoksa hakkını alması çok zor ya da imkânsız mıdır?" şeklindeki soruya verilen cevaplar görülmektedir. Kartepe’ de katılımcıların büyük bir çoğunluğu % 68,1’i (81 kişi) devletin kendisine yaptığı haksız bir muameleyi düzeltmenin “zor” % 51,3’ü (61 kişi) ya da “imkânsız” % 16,8’i (20 kişi) olduğu kanısını paylaşmaktadır.

Kartepelilerin % 31,9’u (38 kişi) ise devlet tarafından uğradığı haksızlık karşısında "kolayca" hakkını arayabileceğine inanmaktadır. Bulgular, Kartepe’ de her on kişiden yaklaşık yedisinin, yapılan haksız muameleyi düzeltmenin güç olduğuna olan inancı, devletin vatandaşları arasında adaletle davrandığına olan inancın zayıflığını göstermesi bakımından endişe vericidir.

2.5.1.16. Devletin Geçime Katkısı

Tablo 52. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
Cevapsız	3	2,5
1=Devletten yardım beklememeli	3	2,5
2	4	3,4
3	2	1,7
4	7	5,9
5	43	36,1
6	13	10,9
7	16	13,4
8	11	9,2
9	4	3,4
10= Devlet yardım etmeli	13	10,9
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Geçim için devletten yardım beklenmemeli- devlet geçime yardım etmeli” görüşüne katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Katılımcılardan görüşlerine, kendilerine devlet yardımı ile ilgili cetvelde yer vermeleri istenmiştir.

Kartepeli katılımcıların, 1- 4 arasında puan veren ve geçimin çalışma ile olması gerektiğine inanarak, geçim için devletten yardım beklenmemesi görüşünde olanlar, sadece % 13,5’u (16 kişi) dir. Katılımcıların büyük çoğunluğunu temsil eden ve cetvelde 5-7 arasında puan verenler % 60,4’ü (72 kişi) ile tamamen devlete muhtaç olmasa da yapılacak yardımlardan yararlanmak isteyen bir görüşte iken, araştırma kapsamında tüm görüşülen katılımcılardan % 23,5’i (28 kişi) geçim için devlet yardımının yapılması gerektiği görüşündedir. Devletin sosyal politikalarının bir gerekliliği olarak, ekonomik ve toplumsal pek çok alanda, devlet politikaları kapsamında vatandaşların yaşam düzeylerini iyileştirmeyi hedefleyerek, çeşitli geçim yardımları yapılmaktadır. Kadını, aileyi, çocuk-genç ve yaşlıları, engellileri de

kapsayan bu yardımlar direkt olabildiği gibi doğrudan da yapılmaktadır. Çalışanların tamamına uygulanan işsizlik fonu, aile geçim indirimi, 65 yaş üzeri uygulanan yaşlı aylığı, hasta ve engellilerin bakımını üslenenler için yapılan destek yardımları, çalışan anneler için yapılan yardımlar, yeni evlenecek gençler için yapılan yardımlar vb yardımlarda devletin geçime katkı sağladığı alanlar olarak değerlendirilmelidir. Bulgular; Kartepeli katılımcıların büyük çoğunluğunun, devletin yurttaşların geneli için oluşturduğu yukarıda da bahsettiğimiz geçim yardımlarına, erişimleri olabildiği düzeyde faydalanmak istediklerini göstermektedir.

2.5.1.17. Siyasî Bilgi

Tablo 53. “Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor?”

	Sıklık	%
Atama ile	89	74,8
Bilmiyorum	4	3,4
Tayinle geliyor	12	10,1
Cumhurbaşkanı/Recep Tayyip Erdoğan yetkisiyle	2	1,7
Halk seçiyor	5	4,2
Hükümet atıyor	1	0,8
İçişleri bakanı atamasıyla	1	0,8
İçişleri bakanlığının teklifi cumhurbaşkanı onayı ile	1	0,8
Vali atıyor	3	2,5
Toplam	118	99,2
Cevapsız	1	0,8
Toplam	119	100,0

Kartepe' deki katılımcılara, siyasal sistemle ilgili bazı basit sorularla, siyasî bilgi düzeylerini anlamak amacıyla “Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya, kaymakamların” atama veya tayin” ile göreve geldiğini bilenlerin oranı % 84,9’u (101 kişi) dolayındadır. Kartepelilerin büyük çoğunluğunun bu konuda bilgi sahibi olduğu görülmektedir.

Tablo 54. “Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?”

	Sıklık	%
Halk tarafından seçiliyor	115	96,6
Bilmiyor	2	1,7
Parlamento	1	0,8
Şu anda halk seçiyor ama ilerleyen zamanlarda ne olur bilinmez	1	0,8
Toplam	119	100,0

Yine Kartepe'deki katılımcılara, siyasal sistemle ilgili, siyasî bilgi düzeylerini anlamak amacıyla “Türkiye’de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya, cumhurbaşkanının “halk tarafından seçilerek” göreve geldiğini bilenlerin oranı % 96,6’sı (115 kişi) dolayındadır. Kartepelilerin büyük çoğunluğunun bu konuda bilgi sahibi olduğu görülmektedir.

Tablo 55. “Danıştay’ın ne iş yaptığını söyler misiniz?”

	Sıklık	%
Danışma mercii	6	5,0
Bilmiyor	57	47,9
Bilen yok	1	0,8
Cumhurbaşkanı danışma mercidir	1	0,8
Denetleme	7	5,9
Denetleme görevindedir (sözde)	1	0,8
Karar alır	1	0,8
Denetleme mahkemesi	1	0,8
Devlet kararlarında ya da ihalelerde kontrol mekanizması	1	0,8
Devleti yargılayan mahkemedir	1	0,8
İdarenin temyiz merci	1	0,8
İdari mahkeme	8	6,7
İdari ve yargılama olarak iki grupta toplanır	1	0,8
Kanunları durdurma yetkisi var	1	0,8
Kanunları onaylayan ve reddeden kurum	1	0,8
Mali işlere bakar	3	2,5
İdari yönden alınan kararları denetler. Üst mahkeme görevi yapar	1	0,8
Türkiye Cumhuriyeti’nin yürütme organlarına yardımcı bir kurum	1	0,8

Tablo 55. “Danıştay’ın ne iş yaptığını söyler misiniz?” - Devam

Yerel mahkemelerin temyiz makamıdır	1	0,8
Yasama tasdik kurulu	1	0,8
İlgilenmiyorum	1	0,8
Toplam	97	81,5
Cevapsız	22	18,5
Toplam	119	100,0

Kartepeli katılımcılardan, siyasal sistemle ilgili, siyasî bilgi düzeylerini anlamak amacıyla Danıştay’ın ne iş yaptığını söylemeleri istenmiştir. İlçenin genelini teşkil edecek büyük çoğunluğunun % 47,9’u (57 kişi), danıştay’ın görevini bilmediğini göstermektedir. % 6,7’si (8 kişi) idari mahkeme görevi üstlendiğini, % 5,9’u denetleme görevini, % 5’i de danışma mercii olduğunu belirtmiştir. Bu soruyu cevapsız bırakanlar da % 18,5 dolayındadır.

Kartepelilerin büyük çoğunluğunun bu konuda bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir.

Tablo 56. “Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?”

Süleyman Soylu			Adele		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	76	63,9	Biliyor	58	48,7
Bilmiyor	43	36,1	Bilmiyor	61	51,3
Toplam	119	100	Toplam	119	99,2
Angela Merkel			Mesut Mertcan		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	85	71,4	Biliyor	42	35,3
Bilmiyor	34	28,6	Bilmiyor	77	64,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Hulusi Akar			Hüseyin Aksoy		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	81	68,1	Biliyor	20	16,8
Bilmiyor	38	31,9	Bilmiyor	99	83,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Tablo 56. “Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz?” - Devam

Donald Trump			Sadettin Hülal		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	92	77,3	Biliyor	47	39,5
Bilmiyor	27	22,3	Bilmiyor	72	60,5
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Münir Özkul			İsmail Kahraman		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	95	79,8	Biliyor	51	42,9
Bilmiyor	24	20,2	Bilmiyor	68	57,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Ahmet Refik Erduran			İbrahim Karaosmanoğlu		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	19	16	Biliyor	86	72,3
Bilmiyor	100	84	Bilmiyor	33	27,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Semahat Arsel			Sami Çakır		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	17	14,3	Biliyor	62	52,1
Bilmiyor	102	85,7	Bilmiyor	57	47,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Recep Tayyip Erdoğan			Hüseyin Üzülmaz		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Biliyor	100	84	Biliyor	91	76,5
Bilmiyor	19	16	Bilmiyor	28	23,5
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcılara müzik, eğlence, sanat, basın, iş ve siyaset dünyasından seçtiğimiz bazı ünlü kişilerin adlarını vererek, kim oldukları sorulmuştur.

Kartepi' de kişilerin siyasal bilgi düzeyi ne olduğunu anlamak, siyaset konusunda ne ölçüde bilgili ve siyasî gelişmeleri ne ölçüde takip ettiklerini de belirlemek amacıyla sorduğumuz sorular, siyaset dünyasına ait siyasî aktörlerin, en çok tanınan kimseler olduğunu ortaya koymaktadır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kim olduğunu bilenlerin oranı % 84 düzeyindedir. Buna karşılık, araştırmamızın yapıldığı sırada Alman şansölyesi olan

Angela Merkel, A.B.D başkanı Donald Trump'ın kim olduğunu bilenler % 70'ten fazladır. Araştırmamızın yapıldığı sırada savunma bakanı Hulusi Akar'ı tanıyanlar % 68, iç işlerinden sorumlu devlet bakanı Süleyman Soylu'nu tanıyanların oranı % 63,8'dir. Araştırmamızın yapıldığı sırada ilçe belediye başkanı olan Hüseyin Üzülmaz'ın kim olduğunu doğru olarak söyleyebilenlerin oranı % 76,5 ve o sırada büyükşehir belediye başkanı olan İbrahim Karaosmanoğlu'nu tanıyanlar % 72,3 dolayındadır. Sanat camiasından olan Münir Özkul'u tanıyanlar % 79,8 iken, basın camiasından Mesut Mertcan'ı tanıyabilenler % 35,3 dolayında kalmaktadır.

Bulgular, Kartepeliler tarafından hem ülkede hem de yurtdışında bulunan siyaset yapıcı, siyasetçi olan kimselerin sanat, basın ve iş dünyasından olan kişilerden çok daha geniş bir kesim tarafından biliniyor olması hem dikkat çekicidir, hem de Kartepelilerin siyasete olan ilgi düzeylerini göstermektedir.

Tablo 57. "Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz?"

	Sıklık	%
Hatırlıyor	42	35,3
Hatırlayamıyor	72	60,5
Toplam	114	95,8
Cevapsız	5	4,2
Toplam	119	100,0

Kartepeli katılımcıların siyaset ile ne kadar yakın ilgili olduğunu anlamak için katılımcıların siyasî bilgilerine de başvurarak sorulan sorulardan biri de, yukarıdaki tabloda cevapları görülen "Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz?" şeklindeki sorudur.

Soruyu "Mevlüt Çavuşoğlu" diyerek doğru olarak cevaplayanların oranı % 35,3 (42 kişi), kim olduğunu bilmeyen veya hatırlayamayanlar ise % 60,5 (72 kişi) dolayındadır.

2.5.1.18. Devletçilik

Tablo 58. “Şimdi size ülkede yapılması gerekli birtakım işler sayacağım. Bunların hangilerinin esas olarak devletin görevi olduğunu söyler misiniz? Yani bunların hangilerini devlet yapmalı, hangilerine ise devlet hiç karışmamalı ve bu işleri özel şahıslara bırakmalıdır?”

Toplu konut inşa etmek			Büyük mağazalar açmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	69	58	İzin verilmemeli	37	31,1
Bir ölçüde kısıtlanmalı	50	42	Bir ölçüde kısıtlanmalı	25	21
Toplam	119	100	Tamamen serbest olmalı	57	47,9
			Toplam	119	100
Fiyatları kontrol etmek			Fabrikalar, iş yerleri açmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	19	16	İzin verilmemeli	22	18,5
Bir ölçüde kısıtlanmalı	78	65,5	Bir ölçüde kısıtlanmalı	64	53,8
Tamamen serbest olmalı	22	18,5	Tamamen serbest olmalı	33	27,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Banka kurmak ve işletmek			Pahalı mal satanları cezalandırmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	41	34,5	İzin verilmemeli	39	32,8
Bir ölçüde kısıtlanmalı	55	46,2	Bir ölçüde kısıtlanmalı	50	42
Tamamen serbest olmalı	23	19,3	Tamamen serbest olmalı	30	25,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Baraj yapmak			Cami yaptırmak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	36	30,3	İzin verilmemeli	10	8,4
Bir ölçüde kısıtlanmalı	55	46,2	Bir ölçüde kısıtlanmalı	29	24,4
Tamamen serbest olmalı	28	23,5	Tamamen serbest olmalı	80	67,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Okul, hastahane yapmak			Ahlaki değerleri korumak		
	Sıklık	%		Sıklık	%
İzin verilmemeli	40	33,6	İzin verilmemeli	34	28,6
Bir ölçüde kısıtlanmalı	49	41,2	Bir ölçüde kısıtlanmalı	23	19,3
Tamamen serbest olmalı	30	25,2	Tamamen serbest olmalı	62	52,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Araştırma kapsamında Kartepeli katılımcılardan ülkede yapılması gerekli birtakım işler konusunda bu işleri devletin mi, yoksa özel şahısların mı yapması gerektiği hakkındaki görüşlerini bildirmeleri istenmiştir. Görüşülen kişilerin yarısı toplu konut inşa etmeyi % 58,0'ı (69 kişi) yalnızca devletin üstleneceği bir görev olarak görmektedir. Aynı katılımcılardan fiyatların denetimini % 65,5i (78 kişi), fabrika ve işyeri açmayı % 53,8'i (64 kişi), banka kurma ve işletme ile baraj yapmayı aynı oranda % 46,2'si (55' er kişi), okul ve hastane yapımını ayrıca pahalı mal satanları cezalandırmayı da yaklaşık aynı oran ile % 42'si (50'şer kişi) ile devletle birlikte özel şahıs veya sektörlerin de üstlenebileceği görevler olarak görmektedirler. İzmitliler, cami yaptırma % 67,2'si (80 kişi), ahlaki değerlerin korunması % 52'i (62 kişi), büyük mağazalar açma konusunda % 47,9'u (57 kişi), sadece özel şahıs ve sektörlere bırakılması gerektiğini düşünmektedirler.

Bulgular; siyasi eğilimlerini gözetmeksizin Kartepelilerin devletten büyük beklenti içinde olmadıklarını göstermektedir. Toplumsal ve ekonomik hayata ilişkin pek çok işin sadece devlet merkezli değil, şahıs ve özel kurumların da desteği ile yürütülebileceği, ekonomide devletçi zihniyetten uzaklaşmaya başladığını düşündürmektedir.

2.5.1.19. Siyasetten Beklentiler

Tablo 59. “Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir? “

	Sıklık	%
Ülkede huzur ve düzeni sağlamak	88	73,9
Ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak	10	8,4
Hayat pahalılığı, fiyat artışları ile mücadele etmek	11	9,2
Düşünce ve ifade hürriyetini tam olarak sağlamak	10	8,4
Toplam	119	100,0

Kartepe'de insanların siyasetten ve iyi işleyen bir siyasal düzenden öncelikli beklentilerinin neler olduğu hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla katılımcılara

"Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce, sayacağımız dört amaçtan hangisi en önemlisidir?" sorusu sorulmuştur.

Siyasette en önemli amacın "ülkede huzur ve düzeni sağlamak" olduğunu söyleyen Kartepeliler, % 73,9' u (88 kişi) ile ilçenin çoğunluğunu temsil etmektedir. Siyasetin en önemli amacının "Hayat pahalılığı ve fiyat artışları ile mücadele etmek" olduğu düşüncesini paylaşılanlar % 9,2'si (11 kişi) ile ikinci geniş kesimi oluşturmaktadır. "Düşünce özgürlüğünü tam olarak sağlamak" ve "ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak" gibi siyasal düzenin demokratik ilkelere göre işlemesine öncelik verdiğini söyleyenler her iki ifade için de % 8,4 (11'er kişi) oranıyla son sıralarda gelmektedir.

2.5.1.20. Gelecekte Beklentiler

Tablo 60. “Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Aşağıda değişik insanların öncelik verdiği bazı hedefler sıralanmaktadır. Bunlar içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır?”

	Sıklık	%
Yüksek bir ekonomik kalkınma hızı	85	71,4
Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması	25	21,0
Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz hakkına sahip olması	6	5,0
Şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi	3	2,5
Toplam	119	100,0

Araştırmaya katılan Kartepeli katılımcılardan “Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği” ne ilişkin verilen ifadelerden hangisinin kendileri için öncelikli hedef olduğunu belirtmeleri istenmiştir.

Katılımcıların % 71,4'ü (85 kişi) “yüksek bir ekonomik kalkınma hızı” cevabını vermiştir. “Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması” cevabını verenler % 21'i (25 kişi) dir. Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz

hakkına sahip olması, şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi konuları katılımcıların ülkemiz için belirledikleri öncelikle hedefler arasında az bir oranı ifade etmektedir.

Bulgular, Kartepelilerin ülkemizin gelecek on yılında en önemli hedefinin, daha güçlü bir devlet olmasının kapısını açacak olan güçlü bir ekonomi ve yüksek kalkınma hızı, daha sonra da ülkenin yeterli ve güçlü bir savunma gücüne sahip olması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Uluslararası arenada ülkenin güçlü bir konumda olması, ancak yüksek ekonomik kalkınma hızı ve yeterli savunma gücüne sahip olmakla olacağına inanmakta olduklarını göstermektedir.

Tablo 61. “Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?”

	Sıklık	%
İstikrarlı bir ekonomi	86	72,3
Daha insancıl bir topluma doğru ilerleme	17	14,3
Fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerleme	9	7,6
Suç ve suçlularla mücadele	7	5,9
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcıların “Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir. İstikrarlı bir ekonomiye sahip olmak isteyenler % 72,3 ‘ü (86 kişi) ilçenin çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bunu “Daha insancıl bir topluma doğru ilerlemek” isteyenler % 14,3’ü (17 kişi) takip etmektedir. Katılımcıların “fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerlemek” ifadesine % 7,6’sını, “suç ve suçlularla mücadele” edilmesi ifadesine katılanlar ise sadece % 5,9’luk bir azınlığı oluşturmaktadır.

Kartepeliler, istikrarlı bir ekonomiye sahip olmanın; suç ve suçlularla mücadeleden, toplumda fikirlere paradan daha fazla önem verilmesinden hatta daha insancıl bir toplumdan bile önemli görmektedir. Ekonominin istikrarlı ve güçlü olması toplumda refah düzeyini arttıracığından, Kartepelilerin ekonomik göstergelerin olumlu oluşunu ve refah düzeylerini önemsediklerini göstermektedir.

2.5.1.21. En Çok Hizmet Eden Devlet Adamı

Tablo 62. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye’ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı

	Sıklık	%
Atatürk	62	52,1
Adnan Menderes	2	1,7
Kazım Karabekir	1	0,8
Necmettin Erbakan	4	3,4
Turgut Özal	3	2,5
Recep Tayyip Erdoğan	42	35,3
Yok	2	1,7
Toplam	116	97,5
Cevapsız	3	2,5
Toplam	119	100,0

Kartepeli katılımcıların siyasal eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla ile “Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana Türkiye’ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı sizce kimdir?” sorusu sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda bu soruya katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Soruya verilen yanıtlar, ülkeye en çok hizmet eden kişinin Mustafa Kemal Atatürk olduğu konusunda çok yaygın bir görüş birliği olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmayı yaptığımız 2018 yılında, Kartepe halkının % 52,1’i (62 kişi), Atatürk’ü Türk halkının kahramanı olarak görmeye devam etmektedir. Katılımcıların % 35,3’ü (42 kişi) "ülkeye en çok hizmet eden kişi" olarak gösterilenler arasında, ikinci sırada Recep Tayyip Erdoğan’ı görmektedir.

Tablo 63. İkinci en büyük devlet adamı

	Sıklık	%
Atatürk	5	4,2
Adnan Menderes	6	5,0
Necmettin Erbakan	5	4,2
Turgut Özal	18	15,1
Recep Tayyip Erdoğan	31	26,1
Yok	15	12,6

Tablo 63. İkinci en büyük devlet adamı - Devam

Abdullah Gül	2	1,7
Bülent Ecevit	2	1,7
İsmet İnönü	2	1,7
Süleyman Demirel	1	0,8
Alparslan Türkeş	1	0,8
Toplam	88	73,9
Cevapsız	31	26,1
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcıların "Ülkeye en çok hizmet eden ikinci kişi kimdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar görülmektedir. Bulgular; Kartepe’ de Atatürk’ten sonra en çok takdir edilen liderin, % 26 (31 kişi) ile Recep Tayyip Erdoğan olduğunu göstermektedir. Erdoğan’ı sırasıyla, % 15 (18 kişi) ile Turgut Özal, %5’i (6 kişi) ile Adnan Menderes, % 4,2 (5 kişi) ile Necmettin Erbakan, %1,7’lik oran ile Ecevit, İnönü ve Gül izlemektedir. Atatürk’ten sonra bu ülkeye hizmet eden bir liderin olmadığını düşünenler % 12,6’sı (15 kişi) ve aynı düşünce ile bu soruya cevap vermeyenler ise katılımcıların % 26’sını (31 kişi) oluşturmaktadır.

Kartepe halkı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ten sonra, Recep Tayyip Erdoğan’ı memlekete en çok hizmeti yapan lider olarak görmektedir.

2.5.1.22. Kurumlara Güven

Tablo 64. Güven Düzeyi

Dinî kuruluşlar			Polis		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	9	7,6	Hiç güvenmem	4	3,4
Pek güvenmem	15	12,6	Pek güvenmem	10	8,4
Kararsızım	19	16	Kararsızım	15	12,6
Biraz güvenirim	57	47,9	Biraz güvenirim	59	49,6
Çok güvenirim	19	16	Çok güvenirim	31	26,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Tablo 64. Güven Düzeyi - Devam

Silahlı kuvvetler			Meclis		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	1	0,8	Hiç güvenmem	19	16
Pek güvenmem	2	1,7	Pek güvenmem	32	26,9
Kararsızım	18	15,1	Kararsızım	21	17,6
Biraz güvenirim	50	42	Biraz güvenirim	32	26,9
Çok güvenirim	48	40,3	Çok güvenirim	15	12,6
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Eğitim sistemi			Memurlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	17	14,3	Hiç güvenmem	15	12,6
Pek güvenmem	22	18,5	Pek güvenmem	27	22,7
Kararsızım	31	26,1	Kararsızım	36	30,3
Biraz güvenirim	27	22,7	Biraz güvenirim	32	26,9
Çok güvenirim	22	18,5	Çok güvenirim	9	7,6
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Mahkemeler			Büyük şirketler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	10	8,4	Hiç güvenmem	27	22,7
Pek güvenmem	22	18,5	Pek güvenmem	22	18,5
Kararsızım	37	31,1	Kararsızım	27	22,7
Biraz güvenirim	25	21	Biraz güvenirim	35	29,4
Çok güvenirim	25	21	Çok güvenirim	8	6,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Basın			Emekli sandığı veya SSK		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	40	33,6	Hiç güvenmem	8	6,7
Pek güvenmem	38	31,9	Pek güvenmem	19	16
Kararsızım	18	15,1	Kararsızım	21	17,6
Biraz güvenirim	21	17,6	Biraz güvenirim	40	33,6
Çok güvenirim	2	1,7	Çok güvenirim	31	26,1
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Sendika			Türk siyasî sistemi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Hiç güvenmem	17	14,3	Hiç güvenmem	20	16,8
Pek güvenmem	37	31,1	Pek güvenmem	23	19,3
Kararsızım	30	25,2	Kararsızım	26	21,8
Biraz güvenirim	35	29,4	Biraz güvenirim	28	23,5
Toplam	119	100	Çok güvenirim	22	18,5
			Toplam	119	100

Yukarıdaki tabloda araştırmaya katılan Kartepe’li katılımcıların siyasî kurum ve aktörlere olan eğilimini ve kurumlara olan güven düzeylerini anlamak için aşağıda sayacaklarımıza ne kadar güvenirsiniz” sorusu sorulmuştur.

Bulgular, Kartepe’ de en çok güven duyulan kurumun silahlı kuvvetler olduğunu göstermektedir. Silahlı kuvvetlere “çok güvenirim” ve “biraz güvenirim” diyenlerin tamamının oranı % 82,3 (98 kişi) olduğu görülmüştür. Silahlı kuvvetlerden sonra sırasıyla polis % 75,7’si (90 kişi), dinî kuruluşlar % 63,9’u (76 kişi), emekli sandığı veya SSK % 59,7’si (71 kişi), Türk siyasî sistemi ve mahkemelere duyulan güven oranı aynı olmakla birlikte % 42’si (50 kişi), eğitim sistemi % 41,2’si (49 kişi), meclis % 39,5’i (47 kişi) gelmektedir. Kartepe’ de büyük şirketlere %36’sı (43 kişi), memurlara % 34,5’i (41 kişi), sendikalara % 29,4 (35 kişi) duyulan güven en az seviyededir.

Kartepe’ de en az güvenilen kurum ise “basın”dır. Basın’a “çok güvenirim % 1,7 iken “biraz güvenirim % 17,6” diyenlerin tamamının oranı % 19,3’ü (23 kişi) dir. Basının maddi kaygılar ve yönetim gruplarının ağırlığı nedeniyle doğru ve şeffaf habercilikten uzak olduğunu, bu durumda halk nezdinde olumsuz ve güvensiz sonuçlar doğurduğu söylenebilir. Kartepe özelinde bakıldığında da eleştiriden uzak, doğru bilgilendirme ve ciddiyeti tartışılacak noktada olan basın, en az güven duyulan kurum olarak değerlendirilmektedir.

Siyasetin ana öğelerinden birini oluşturan, temsili kurumlara duyulan güven duygusu, siyasî etkinlik duygusu ile pekişen bir temsili demokrasinin gerekliliğidir. Kurumlarına duyulan güven, demokrasinin istikrar kazanmasında önemli rol oynamaktadır.

Demokrasinin temel taşları olan siyasî kurum ve kurallara güven duyulması, demokrasilerin gerçekleşmesine yardımcı olan önemli öğelerden biridir. Ülkede yaşayan yurttaşların siyasal kurumlara duydukları güven, o ülkedeki siyasal rejimin meşruiyetinin göstergesidir. Sosyal kurumlara duyulan güven ise, hem o toplumdaki birlik ve beraberliğin istikrarı açısından hem de sosyal krizlere dayanıklılık açısından önem taşımaktadır (Gökçe, 2001: 7).

Bu bağlamda bakıldığında demokratik düzenin devamının sağlanmasında etkin olan kurumlara duyulan güvenin orduya ve güvenlik güçlerine duyulan güvenden düşük olması dikkat çekicidir. 2017 yılı Türkiye sosyal ve siyasal eğilimler araştırması sonuçlarına göre; Türkiye’de en çok güvenilen kurumlar % 60 oranı ile silahlı kuvvetler ve polis olmuştur. En az güvenilen kurum ise basın (medya) olmuştur. Araştırmanın 2017 yılı raporu dikkate alındığında Kartepe ilçesinin Türkiye’nin genelini yansıttığı söylenebilir.

2.5.1.23. Türkiye’nin Dostları- Düşmanları

Tablo 65. Türkiye’nin en iyi dostu

	Sıklık	%
Azerbaycan	68	57,1
Katar	6	5,0
Türkmenistan	2	1,7
Filistin	1	0,8
Rusya	10	8,4
Pakistan	4	3,4
Fransa	1	0,8
Japonya	2	1,7
Yunanistan	2	1,7
Dostu yok	17	14,3
Toplam	113	95,0
Cevapsız	6	5,0
Toplam	119	100,0

Türkiye’nin “en iyi dostu” ve Türkiye’ye “en çok zarar veren” yabancı ülkeleri belirlemek üzere katılımcılara bazı sorular yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcıların “Türkiye’nin en iyi dostu olan yabancı ülke hangisidir” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir.

Bulgular; katılımcıların % 57’sinin (68 kişi) Azerbaycan’ı, Türkiye’nin en önemli (müttefiki) ve kadim dostu olarak gördüğünü göstermektedir. Azerbaycan’ı % 8,4 ile Rusya, %5 ile Katar, %3,4 ile de Pakistan’ın izlediği görülmektedir.

Türkiye'nin en iyi dostu olan ülkeler sıralamasında Batılı ülkelerin (Fransa-Yunanistan) sadece %2,5'luk bir orana sahip olduğu görülmektedir. “Türk’ün Türk’ten başka dostu yoktur” sözünü hatırlatacak biçimde “Türkiye’nin dostu yoktur” diyenler katılımcıların %14,3’üdür.Kartepelilerin sadece % 5’i bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Türkiye’nin, 1991 yılında Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra ortaya çıkan ve etnik olarak Türk olan, dil, din ve kültür kardeşlikleri ile Türk olan Türk dünyası ülkeleri ile özellikle de Azerbaycan ile yakın ilişkileri önem kazanmıştır (İbrahimov, 2004: 64). Türkiye-Azerbaycan ilişkileri çok boyutlu bir nitelikte, ekonomi, enerji, kültürel pek çok yönden farklı bir derinliğe sahiptir. İkili ilişkilerin temelinde yatan ve sıkça vurgulanan “bir millet - iki devlet” düşüncesi ile ilişkilerin stratejik boyutu giderek güçlenmektedir. (Aslanlı, 2018: 1).

Rusya ile de soğuk savaş dönemi sonrası geliştirilen ikili ilişkilerin, Suriye ve güvenlik konusunda devletlerarası işbirliğinin, Kartepeliler tarafından dost ülkeler sıralamasında Rusya’yı ikinci ülke olarak görmelerinin sebebi olabilir. Avrupa ülkeleri bu sıralamada kendine yer bulamamıştır. 2017 yılında yapılan Türkiye Sosyal ve Siyasal Eğilimler Araştırmasının verilerine bakıldığında da “Türkiye’nin en önemli dostu/müttefikisi şeklinde ifade edilen ülke ise % 67,8 ile yine Azerbaycan oldu. Azerbaycan’ı Rusya takip etti” ifadesi ile sonuçların Türkiye genelinde olduğu gibi Kartepe ilçesinde de araştırma bulgularının bu araştırmayı destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Tablo 66. Türkiye’ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke

	Sıklık	%
Azerbaycan	1	0,8
Rusya	9	7,6
Yunanistan	1	0,8
ABD	66	55,5
İngiltere	18	15,1
Almanya	3	2,5
İsrail	11	9,2
İran	1	0,8

Tablo 66. Türkiye’ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke - Devam

Suriye	3	2,5
Hepsi	1	0,8
Sınır komşuları	1	0,8
Toplam	115	96,6
Cevapsız	4	3,4
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcıların “Türkiye’ye en çok zarar verebilecek olan yabancı ülke hangisidir” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir.

Bulgular, katılımcıların % 55,5’inin (66 kişi) ABD’yi, Türkiye’ye en fazla zarar verebilecek ülke olarak gördüğünü göstermektedir. Kartepe halkı ABD’den sonra % 15 ile İngiltere, % 9,2 ile İsrail, % 2,5 ile de Almanya ve Suriye’nin Türkiye’ye zarar verebilecek ülkeler olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Katılımcıların %8,4’ünün Rusya’yı dost ülkeler arasında gördüğünü bildirmesine rağmen, % 7,6’lık bir katılımcının da Rusya’yı Türkiye’ye zarar verecek ülkeler arasında görmektedir. Kartepeli katılımcıların sadece % 3,4’ü bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Kadir Has Üniversitesi Türkiye Çalışmaları Merkezinin yaptığı, Türkiye Sosyal ve Siyasal Eğilimler Araştırmasının 2017 sonuçlarına göre; 2016 yılında Türkiye için tehdit oluşturduğu düşünülen ülkeler arasında % 73,3’lük oran ile İsrail ilk sırada yer almaktaydı. Ancak 2017 yılında % 64,3’lük oranla ABD, Türkiye’ye tehdit oluşturan ülkelerin başında yer almıştır. % 61,4 oranıyla İsrail de ikinci sırada yer aldı. Kartepe’ de yaptığımız araştırmanın bulguları bu araştırmayı destekler niteliktedir.

2.5.1.24. Sevilen- Sevilmeyen Milletler

Tablo 67. En sevilen yabancı millet

	Sıklık	%
Azerbaycan	46	38,7
Katar	1	0,8
Türkmenistan	3	2,5
Rusya	8	6,7
Pakistan	1	0,8
Fransa	2	1,7
Japonya	4	3,4
Yunanistan	3	2,5
Yok	20	16,8
ABD	1	0,8
Almanya	1	0,8
Suriye	3	2,5
Türki Cumhuriyetler	11	10,1
Belarus	1	0,8
Bosna Hersek	2	1,7
Bulgaristan	1	0,8
Güney Kore	1	0,8
Hollanda	1	0,8
İrlanda	1	0,8
İzlanda	1	0,8
İskandinav Ülkeleri	1	0,8
Kıbrıs	1	0,8
Kırgızistan	1	0,8
Norveç	1	0,8
Ukrayna	1	0,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “Siz yabancı milletler arasında en çok hangisini seversiniz?” sorusuna ait katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Kartepelilerin en sevdiği yabancı millet % 38,7 (46 kişi) ile (Azerbaycan) Azeri Türkleri'dir. Sevilen milletler arasında Azerilerin başta gelmesi Türkiye'nin dostları sorusundan elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Azerileri Türklerini, Türki Cumhuriyetlere ait diğer ülkeler % 13,4 (15 kişi) ile takip etmektedir. ABD ve Batılı ülkelerin sevilme oranı toplamda % 13,1'dir. Kartepelilerin % 6,7'si Rusları, % 3,4 'ü Japonları, % 2,5'i Suriyelileri sevdiğini belirtmiştir. Kartepelilerin %16,8'inin yabancı milletler arasında sevdikleri bir millet olmadığını belirtmiştir.

Bulgular, Kartepelilerin kültür bağı ile olduğu kadar, din bağı ile de bağlı olduğu Azerbaycan ve Türki Cumhuriyetleri, Müslüman ve Türk kimlikleri sebebiyle sevilen milletler sıralamasının en üstüne yerleştirdiklerini göstermektedir. Sonuçların Türkiye'nin dostu olan ülkeler sorusunun cevabı ile de örtüşüyor olması, bu konudaki kanaati net olarak göstermektedir.

Tablo 68. En sevilmeyen yabancı millet

	Sıklık	%
Rusya	3	2,5
Pakistan	2	1,7
Yunanistan	6	5,0
Yok	3	2,5
ABD	36	30,3
İngiltere	21	17,6
Almanya	6	5,0
İsrail	21	17,6
Suriye	7	5,9
Çin	1	,8
Ermenistan	1	,8
Suudi Arabistan	1	,8
Hepsi	4	3,4
Zenci	1	,8
Toplam	113	95,0
Cevapsız	6	5,0
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “En sevmediğiniz yabancı millet hangisidir?” sorusuna ait katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Kartepeli katılımcıların en sevmedikleri yabancı millet; % 30,3 (36 kişi) ile Amerikalılardır (ABD). ABD’den sonra ikinci sırada % 17,6’lık oranlarla (21’er kişi olmak üzere) iki millet gelmektedir. Bu milletler İsraililer (İsrail) ve İngilizler (İngiltere) dir. %5,9 (7kişi) ile Suriyeliler gelmektedir. Güneyde Suriye’de meydana gelen savaş ve ülkemizde mülteci olarak bulunmaları, bizleri Suriyeliler ile şehirlerimizi paylaşmak zorunda bırakmıştır. Bu durumun zorlukları sebebiyle Kartepeliler, sevilmeyen milletler arasında Suriyelilere de yer vermektedir.% 5 ile Yunanistan ,% 2,5 ile de Rusya sevilmeyen milletler sıralamasında yerini almıştır. ABD ve Batılı ülkelerin sevilmemeye oranı toplamda % 57,9’a ulaşmaktadır.

Bulgular, Kartepelilerin özellikle Batılı ülkelerin ABD, İngiltere ve İsrail halkının, ülke için tehdit oluşturabileceğini düşündüğünü göstermektedir. Sonuçların Türkiye’ye zarar veren ülkeler sorusunun da cevabıyla örtüşüyor olması bu konudaki kanaati net olarak göstermektedir.

2.5.1.25. Yaşamdan Memnunluk ve Tatmin

Tablo 69. “Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti?”

	Sıklık	%
Daha kötü	28	23,5
Aynı	14	11,8
Daha iyi	77	64,7
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcılara beş yıllık bir periyotta memleketin genel durumuna ilişkin görüşlerini öğrenmek amacıyla, “ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti?” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir.

Kartepeli katılımcıların büyük bir bölümünün ülkenin genel durumu konusunda olumlu ve iyimser yaklaşımda olduğu görülmektedir. Memleketin genel gidişatı ile ilgili beş yıl öncesi ile bugünü karşılaştırdıklarında, daha iyi bir durumda olduğunu düşünenlerin oranı % 64,7 (64 kişi), memleketin durumunun beş yıl öncesine göre daha kötüye gittiğini düşünenlerin oranı ise % 23,5 (28 kişi) dir. Memleketin genel durumunun aynı düzeyde kaldığını ve değişmediğini düşünenler ise % 11,8 (14 kişi) dolayında kalan bir azınlık durumundadır.

Genel olarak Kartepeliler, geçmişten günümüze beş yıla ilişkin, iyimser bir tutum benimseyerek, memleketin daha iyi durumda olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 70. “Önümüzdeki beş yıla bakalım... Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?”

	Sıklık	%
Daha kötü	25	21,0
Aynı	18	15,1
Daha iyi	76	63,9
Toplam	119	100,0

Kartepeli katılımcıların önümüzdeki beş yılda ülkenin genel durumuna ilişkin iyimser-karamsar görüşlerini öğrenmek amacıyla, “Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?” sorusu sorulmuştur. Yukarıdaki tabloda katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir.

Memleketin genel gidişatı ile ilgili önümüzdeki beş yılda durumun daha kötüye gideceğini düşünen karamsarlar (25 kişi) ile % 21’ini, memleketin durumunun gelecek beş yıl aynı kalacağını, şartların değişmeyeceğini düşünenler ise % 15,1’i (18 kişi) dir. Memleketin genel durumunun bundan sonraki beş yılda daha iyi olacağını düşünen iyimserlerin oranının, katılımcıların % 63,9’u (76 kişi)dir. Kartepeli katılımcıların büyük bir bölümünün ülkenin bundan sonraki beş yılında genel durumu konusunda olumlu ve iyimser yaklaşımda olduğu görülmektedir. Kartepeliler gelecekle ilgili umutlu inançlar beslemektedir.

Tablo 71. “Aynı soruları sizin ve aileniz için soralım... Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?”

	Sıklık	%
Daha kötü	19	16,0
Aynı	36	30,3
Daha iyi	64	53,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcıların ailelerinin maddi durumuna ilişkin, “Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?” sorusuna verdikleri cevaplar görülmektedir. Kartepeli katılımcıların büyük bir bölümü ailelerinin maddi durumu konusunda iyimser görülmektedir. Beş yıllık bir periyod baz alındığında daha iyi bir maddi konumda olduğuna inananların oranı % 53,8 (64 kişi)dir. Maddi durumlarının aynı düzeyde kalacağını düşünenler % 30,3 (36 kişi) dir. Ailelerinin maddi durumunun daha kötü olacağını düşünen karamsarlar ise % 16 (19 kişi) dolayında kalan bir azınlık durumundadır.

Genel olarak Kartepeliler, geçmişten günümüze beş yıla ilişkin, memleketin daha iyi durumda olduğuna olan inançlarına paralel bir yaklaşımla, ailelerine ait maddi durumun bugün daha iyi olduğunu düşünmektedirler.

2.5.1.26. Siyasî Sistemlere Dair Görüşler

Tablo 72. “Siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?”

	Sıklık	%
Her görüşü temsil eden çok sayıda siyasî parti bulunması ülke için yararlıdır	58	48,7
Memleketimize iki parti yeter, fazlası zararlı oluyor	44	37,0
Kısrır parti çekişmeleri ve partililik, memlekete zarar vermektedir. Memleketin menfaatine bir parti olmalı	17	14,3
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda katılımcılardan siyasî partilerle ilgili verilen ifadelerden hangisini doğru buldukları ile ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir.

Kartepeli katılımcıların “her görüşü temsil eden çok sayıda siyasî parti bulunması ülke için yararlıdır” görüşünü, çoğunluğunun % 48,7’sinin (58 kişi) benimsemesi çok sayıda partinin rekabet ettiği çoğulcu ve özgürlükçü nitelikte bir siyasî düzenin varlığını devam etmesinden yana olduklarını göstermektedir. “Memleketimize iki parti yeteceğini, fazlasının zarar getireceği” görüşünde olanlar ise %37’si (44 kişi) ile Kartepe’de her on kişiden neredeyse dördünün iktidar için rekabetin olmadığı otoriter bir rejimden yana olduğunu gösteren görüşler bildirmiştir. Ülkemizde yaklaşık yetmiş yıldır çok partili düzen uygulaması olmasına rağmen, az da olsa Kartepeli katılımcıların % 14,3’ü (17 kişi) ile “kısır parti çekişmelerinin memlekete zarar verdiğini düşünerek, tek partili bir rejimi” uygun bulduklarını belirtmişlerdir. Bulgular, Kartepelilerin iktidarın seçimle belirlendiği demokratik sistemin devamının çok partili sistemle sağlanabileceğini ve yönetim hakkının çoğunluğa ait olması gerektiğini düşünenlerin çoğunluğu temsil ettiğini göstermektedir.

Tablo 73. Siyasî Sistemlere Dair Görüşler

Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan güçlü bir lidere sahip olmak			Ordunun yönetmesi		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok kötü	20	16,8	Çok kötü	52	43,7
Kötü	18	15,1	Kötü	26	21,8
Kararsızım	55	46,2	Kararsızım	25	21
İyi	14	11,8	İyi	8	6,7
Çok iyi	12	10,1	Çok iyi	8	6,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları			Demokratik bir siyasî sistemle yönetim		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Çok kötü	13	10,9	Çok kötü	10	8,4
Kötü	28	23,5	Kötü	7	5,9
Kararsızım	54	45,4	Kararsızım	19	16
İyi	16	13,4	İyi	47	39,5
Çok iyi	8	6,7	Çok iyi	36	30,3
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Karar alma süreçlerinde siyasî yapıların karşılıklı etkileşimi ile meydana gelen bütünlük, siyasal sistemi oluşturur (Kalaycıoğlu, 2016: 17). Siyasî kültüre sahip bireylerin, siyasal alanda meydana gelen gelişmeleri takip etmesi ve daha önemlisi, birey olarak verdiği tepkilerin ve yaptığı girişimlerin siyasal kararların alınması ve uygulamaya geçirilmesinde etkili olduğuna inanması gerekir (Kalaycıoğlu, 2008: 5). Bu bağlamda, araştırma kapsamında Kartepelilerin siyasî sistemlere ilişkin görüşlerini anlamak amacıyla verilen ifadelerle ilgili görüşlerini belirtmeleri istenmiştir.

Kartepeli katılımcılar arasında, “parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan, güçlü bir lidere sahip olmak” görüşü % 46,2’si “kararsız” kalınsa da, % 32’sinin “kötü” ya da “çok kötü” cevabını verdiğini, “hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları” görüşü ile ilgili yine % 45,4’ü “kararsız” olsa da % 34,4’ünün bu görüşün “kötü” olacağına inandığını, “ordunun yönetmesi” görüşüne ise Kartepelilerin büyük çoğunluğu olan % 65,5’inin (78 kişi) bu görüşün “kötü” olacağına inandığını göstermektedir.

Kartepe’de halkın % 70’i “demokratik bir siyasî sistemle yönetim” görüşünün (83 kişi) siyasal sistemler içinde en iyisi olduğunu beyan etmişlerdir. Kartepe’de halkın on kişiden yedisi, demokrasinin bu ülke için iyi bir yönetim sistemi olduğunu düşünmektedir.

Bulgular, Kartepelilerin “ülkeyi ordunun yönetmesinin” geçmiş yıllarda meydana gelen askeri darbelerde yaşanan olumsuzluklar göz önünde bulundurularak ülkenin yönetiminde uygulanacak siyasal sistemler açısından doğru olmayacağı kanısını paylaştıklarını göstermektedir. Ülkenin, hükümet yerine uzmanların karar mekanizmasının başında olması ile yönetilmesi veya halkın oyları ile oluşan parlamento veya seçimler olmadan sadece bir liderin yönetmesi konusunda da Kartepelilerin onda üçü aynı olumsuz görüşü paylaşmaktadır.

Kartepelilere göre en doğru yönetim şeklinin, demokratik siyasî sistem yönetimi olduğu çok açıktır. Kartepe’de halkın % 70’i demokratik yönetimin, siyasal sistemler içinde en iyisi olduğunu düşünmektedir.

2.5.1.27. Yenilikçilik- Tutuculuk

Tablo 74. “Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır?”

	Sıklık	%
Cevapsız	1	,8
1= En doğru fikir uzun zamandır sınanmış fikir	4	3,4
2	1	,8
3	5	4,2
4	2	1,7
5	16	13,4
6	17	14,3
7	27	22,7
8	13	10,9
9	19	16,0
10= Yeni fikirler genellikle iyidir	14	11,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda yenilikler ve geleneksellik arasında katılımcılardan sınanmış ve yeni fikirlerle ilgili verilen cetvelde kendi anlayışını belirlemeleri istenmiştir.

Cetvelde 1- 4 arasında puanlama yapan, uzun zamandır sınanmış eski fikirlerin en doğru fikir olduğunu inanmış olan tutucular ya da gelenekselciler, katılımcıların % 10'luk (12 kişi) bir bölümünü oluşturan azınlıktır. Cetvelde 5-6 arasında puanlama yapan % 27,7'lik (33 kişi) bölüm ise eski veya yeni fikirlerin doğruluğu hakkında fikirlerini ifade edemeyenler oluşturmaktadır. Cetvelde 7- 10 arasında puanlayanlar ise % 61,4'lük (73 kişi) yeni fikirlerin daha iyi olduğuna inananların bölümüdür.

Bulgular; Kartepe' de faaliyet gösteren ticari işletmelerin varlığı ile nüfus hareketliliğinde meydana gelen yoğunluk, iletişim ve ulaşımın yaygınlık

kazanmasıyla beraber farklı kimliklerden ve daha büyük toplum birimleri ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu sebeple eski fikir ve görüşlerin doğruluğuna inananların eriyerek bir azınlık olarak kalması kaçınılmazdır. Toplumsal hareketliliğin yaşandığı Kartepe’ de bireylerin yeni fikirlere açık olması “yeni fikirler iyidir” anlayışının yaygınlaşması zorunluluk haline gelmiştir.

Tablo 75. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözüpek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
Cevapsız	5	4,2
1=Tedbirli olmayan başarılı olamaz	4	3,4
2	3	2,5
3	4	3,4
4	14	11,8
5	26	21,8
6	21	17,6
7	13	10,9
8	13	10,9
9	6	5,0
10=Gözüpek olmayan başarılı olamaz	10	8,4
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda değişiklikler konusunda “tedbirli” mi yoksa “gözüpek” mi davranış sergilediklerini, bu konudaki yaklaşıklarını belirlemeleri istenmiştir. Kartepelilerin % 35,2’sinin (42 kişi) “gözüpek olmayan başarılı olamaz” görüşünü savunduklarını ve başarıya ulaşmak için cesaret gerektiğini savunanların pek de yaygın olmadığını göstermektedir. Toplumun sadece % 21’inin (25 kişi) “tedbirli olmayan başarılı olamaz” görüşünü savunarak büyük değişiklikler konusunda tedbirli oldukları görülmektedir. Bulgular, Kartepeliler içinde tedbirli davranışların yaygın olduğu, gözüpek bir biçimde yeniliklere atılma eğiliminin ise yaygın olmadığını göstermektedir. Değişiklikler ve büyük değişimler konusunda Kartepelilerin % 39,4’ünün de (47 kişi) tereddüt ve tedbirli yaklaştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 76. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yeniliktir eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır?

	Sıklık	%
Cevapsız	1	,8
1= Değişim ürkütür	0	0
2	3	2,5
3	18	15,1
4	3	2,5
5	8	6,7
6	22	18,5
7	19	16,0
8	12	10,1
9	16	13,4
10=Değişiklik yeniliktir	17	14,3

Yukarıdaki tabloda değişimler ve yeniliklere yaklaşımları açısından katılımcılardan “değişim ürkütür” ve “değişiklik yeniliktir” eğilimini gösteren cetvelde kendi eğilimlerini belirlemeleri istenmiştir.

Bulgular; Kartepelilerin % 53,8’inin (64 kişi) “değişiklik yeniliktir” görüşünü savunduklarını ve değişikliğe açık bireylerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir. Toplumun sadece % 20’si (25 kişi) “değişim ürkütür” görüşünü savunarak değişime kapalı bir eğilimdedir. Değişimin doğa ve toplum dışı etkenlerle açıklandığı geleneksel anlayışın, kendi içinde gittiği değişime bağlı olarak, adına modern denilen süreçte toplumda gözlemlenen başkalaşma ve farklılaşmalar “değişme” kavramıyla tanımlanmaya çalışılmıştır.

Kartepe’ de halkın büyük bir bölümü değişimi büyük oranda yenilik olarak algılamaktadır. Hem toplumsal anlamda hem de siyasî anlamda yeniliklere açık, reformist bir tutum içinde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

2.5.1.28. Siyasî Eğilimler

Tablo 77. Siyasî Görüş

	Sıklık	%
Milliyetçi	34	28,6
İslamcı	17	14,3
Kemalist	7	5,9
Sosyal Demokrat	13	10,9
Liberal	3	2,5
Muhafazakâr	40	33,6
Diğer	5	4,2
Toplam	119	100,0

Araştırma kapsamında Kartepeli katılımcılara “siyasî görüşünüzü nasıl tanımlarsınız” sorusu yöneltilmiştir. Yukarıdaki tabloda Kartepelilerin sahip oldukları siyasî görüşle ilgili cevapları görülmektedir. Katılımcıların % 33,6’sı (40 kişi) kendi siyasî görüşünü “Muhafazakâr”, % 28,6’sı (34 kişi) ise “Milliyetçi” olarak tanımlamaktadır. % 14,3’ü (17 kişi) ”İslamcı”, % 10,9’u (13 kişi) “sosyal demokrat” olarak tanımlamaktadır. Siyasî görüşünü “Kemalist” olarak tanımlayanlar % 5,9 (7 kişi), “liberal” olarak tanımlayanlar ise sadece % 2,5’idir.

Kartepelilerin büyük çoğunluğunun kendi siyasî görüşünü, muhafazakâr ve milliyetçi olarak tanımladıkları görülmektedir. Buna göre, Kartepe’ de muhafazakâr/milliyetçi olanların toplamı, %62,2’si (74 kişi) olduğu görülmektedir.

Genel olarak Türk toplumunun çoğunluğunu dindar ve muhafazakâr olarak tanımlamak mümkündür. Dolayısıyla bireylerin tercihleri sola değil, sağa yakındır. Yapılan araştırmalar pek çok seçim sonucunda, bu tanımlamanın etkili olduğunu göstermektedir. Kartepeli katılımcıların da büyük çoğunluğunun araştırmamızda yönelttiğimiz sorulara kendisini muhafazakâr/milliyetçi olarak tanımlayarak, din ve milliyetçiliği ön plana çıkaran cevaplar vermesi bu sonucu destekler niteliktedir.

Tablo 78. “Siyasî konularda “sol”dan ve “sağ”dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağ gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?”

	Sıklık	%
1=Sol	2	1,7
3	2	1,7
4	6	5,0
5	13	10,9
6	12	10,1
7	10	8,4
8	28	23,5
9	10	8,4
10=Sağ	36	30,3
Toplam	119	100,0

Kartepi’ de yaşayan halkın siyasî tercihlerini anlayabilmek ve siyasal eğilimlerini aydınlatmak amacıyla araştırmada görüşülen kimselerden kendilerine sağ-sol cetvelinde yer vermeleri istenmiştir. Yukarıdaki tabloda “Sizin kendi görüşleriniz sağ-sol yelpazesinin neresinde yer alır?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir.

Bulgular, Kartepeli katılımcılardan kendilerini “sol” %1,7 ve "ortanın solu"na (3-4 puan) yerleştirenlerin oranının sadece % 6,7’lik bir oranla çok küçük bir bölümü temsil ettiğini göstermektedir. Kendilerini "orta"ya (5 puan) yerleştirenlerin % 10,9 (13 kişi) ve "ortanın sağ"na (6-7 puan) yerleştirenlerin ise % 18,5’i (22 kişi) olduğu görülmektedir. Sağ- sol yelpazesinde kendini “sağ”a (8-9-10 puan) yerleştirenler % 62,2’si (74 kişi) ilçenin en büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Sonuçlara bakıldığında, Kartepeli seçmenin en geniş bölümünün kendi siyasî görüşlerini sağ ile özdeşleştirdiği, Kartepeli seçmenlerin siyasî tercihlerinin merkezde ve merkezin sağında toplandığı görülmektedir. Türk seçmeni üzerinde yapılan çeşitli araştırmalarda, oy tercihi belirleyen faktörlerin içinde en

önemlilerinden birinin sol-sağ ideolojisi olduğu görülmüştür. Herhangi bir bireyin, hangi partiye oy verdiğini veya hangi partilere oy vermediğini belirlemenin yollarından biri de, kişinin kendisini sol-sağ yelpazesinin neresine yerleştirdiği, görüş olarak kendisini nerede tanımladığıdır. Bireyin kendisini sol-sağ yelpazesinde konumlandırması, elbette ki sadece oy tercihi ile değil, birçok başka tutum ve davranışla da ilişkilidir (Türkiye Değerler Araştırması-2012).

Türkiye’de merkez sağ bir siyasî hareket olarak adlandırılması yanında önemli bir siyasî düşüncedir. Merkez sağın siyasî düşüncelerini; demokrasi ve sivil toplum, milliyetçilik, (dini) muhafazakârlık, laiklik ve yerlilik olarak değerlendirilebilir (Mert, 2007: 12). Dinin milliyetçilikle uzlaşması sonucu merkez sağda ortaya Türk-İslam sentezinde ifade edebileceğimiz muhafazakâr milliyetçi bir görüşü ortaya çıkarır (Şeyhanlıoğlu,2011: 247).

Tablo 79. Babanızın Size Göre Siyasî Görüşü

	Sıklık	%
Babam daha sağda(ydı)	42	35,3
Aynı görüşte(ydi)	62	52,1
Babam daha solda(ydı)	10	8,4
Diğer	4	3,4
Toplam	118	99,2
Cevapsız	1	0,8
Toplam	119	100,0

Kartepelilerin siyasî eğilimlerini belirlemek amacıyla yönelttiğimiz sorulardan biri de “Babanızın Size Göre Siyasî Görüşü nedir?” sorusudur. Yukarıdaki tabloda katılımcıların bu soruya verdiği cevaplar görülmektedir.

Babalarının kendilerine göre "daha sol" da olduğunu düşünenlerin oranı, yalnızca % 8,4 (10 kişi) iken, babalarının kendilerine göre "daha sağ" da olduğunu düşünenler % 35,3 (4 kişi) dolayındadır. Araştırmada görüşülen Kartepelilerin % 52,1’i (62 kişi) babalarının siyasî görüşünün kendilerinin siyasî görüşü ile “aynı” olduğunu belirtmiştir.

Ortaya çıkan bulgular, Kartepe’ de iki kuşak arasında parti tercihleri bakımından herhangi bir kayma olmadığını, siyasî eğilimlerin, hatta tercihlerin belirlenmesinde babadan çocuğa “aynı” eğilimlerin sürdürüldüğünü göstermektedir.

Yapılan birçok araştırma aile geçmişimizin, bizim dünyaya bakışımız ve onu nasıl canlandırdığımız konuları ile ilgili olarak güçlü bir etkisi olduğunu göstermektedir. Çocuklar doğrudan öğrenme ve sosyal sınıfın yan ürünü olmaları vasfıyla, genellikle ebeveynleri gibi düşünecek şekilde yetişmektedirler (Orum, 2016: 328).

Bir kuramsal yaklaşım olan sosyal yaklaşım modeli ya da (Columbia modeli-ekolü) olarak da adlandırılan seçmenin oy verme davranışına, aynı zamanda siyasî görüşüne etki eden, içinde yaşadığı toplum ve ait olduğu grup bilincinin etkisiyle hareket ettiği bir faktör bulunmaktadır. Bu yaklaşımın temelinde bireyler değil gruplar bulunmaktadır. Bu sebeple oy verme davranışı bireysel temellere değil, daha çok grup temellerine dayanır. Bu yaklaşıma göre genel olarak birlikte yaşayan bireyler, aynı partiye oy verme eğilimi gösterirler ve oy verme eyleminde aile fazlaca etkilidir. Çocuklar ebeveynlerinden etkilenecek şekilde genellikle onların siyasî tercihlerine yakın tercihler yapmaktadırlar (Özer ve Meder, 2008: 35).

Aile bir siyasal parti ile yakın bağlar oluşmasında, siyasal toplumsallaşma sürecinde çocuklara parti kimliğinin aşılmasında önemli bir faktördür. Anne baba ve çocuk arasında siyasal bilgi alışverişinin sağlanması sebebiyle, çocuğun tercih ettiği parti ile anne babanın desteklediği parti arasında ciddi bir uyum gözlenmektedir. Aile, özellikle ebeveynlerin siyasî tercihleri bireyin parti seçme işinde olduğu kadar siyasal toplumsallaşmada da davranışın temelini belirleyen sosyo-politik bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Aydın ve Özbek, 2004: 148).

2.5.1.29. Sosyo - Ekonomik Statü

Bireylerin siyasî inanç ve değerlerinin şekillenmesinde, hayatlarından memnuniyet düzeyi önemli rol oynamaktadır. Hayatlarından memnun olan

kimselerin siyasî tutum ve davranışlarıyla, olmayanların siyasî tutum ve davranışlarının farklılık göstermesi beklenebilir. Siyasî istikrarın korunarak sürdürülebilmesi, hayatından memnun olan kimselerin çoğunlukta olduğu toplumlarda gerçekleştirilebilir (Yazıcı, 2018: 229).

Tablo 80. Refah Düzeyi

	Sıklık	%
1=En yoksul	1	0,8
3	6	5,0
4	6	5,0
5	37	31,1
6	30	25,2
7	27	22,7
8	10	8,4
9	1	0,8
10=En zengin	1	0,8
Toplam	119	100,0

Kartepelilerin sosyal ve ekonomik statülerini nasıl değerlendirdiklerini ve kendilerini sosyo-ekonomik olarak güç –zenginlik değerlendirmesinde nasıl konumlandıklarını anlamak için katılımcılara “kendinizin ve ailenizin durumunu düşünürseniz siz merdivenin hangi basamağında yer alırsınız?” sorusu yöneltilmiştir. Değerlendirmede; merdivenin en üst basamağı toplumun en zengin ve güçlülerini, en alt basamağı ise en yoksul ve güçsüzleri temsil etmektedir.

Bulgular, Kartepeli katılımcıların, en yoksul ve zayıf basamağındaki değerlendirmeleri % 5,8’i ile (7kişi), en zengin ve güçlü basamağındaki değerlendirmeleri% 10 (12 kişi) dolayındadır. %31 (37 kişi) ile kendini orta olarak, % 10’u (12 kişi) ortanın altında, % 47,9’u ortanın üstünde değerlendirmektedir.

Bulgular, Kartepelilerin kendisinin ve ailesinin durumunu dikkate alarak yaptıkları puanlamada, katılımcıların büyük çoğunluğunu kendini orta ve ortanın üstünde konumlandırmaktadırlar. TÜİK’in yaptığı gelir ve yaşam koşulları araştırması 2015 yılı sonuçlarına göre, eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert medyan

gelirinin % 60'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırı incelendiğinde, yoksulluk sınırının altında yaşayan bireylerin oranının 2015 yılında % 21,9 olduğu görülmüştür (TÜİK-Aile Araştırması-2016- <http://www.tuik.gov.tr>). TÜİK'in yaptığı araştırma verilerinin bireylerin %21,9'unun yoksulluk sınırının altında olduğu da dikkate alındığında, Kartepe halkının refah düzeyinin olumlu göstergelere sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 81. Gelir Düzeyi Memnuniyeti

	Sıklık	%
1 = Hiç yeterli değil	4	3,4
2	2	1,7
3	6	5,0
4	10	8,4
5	24	20,2
6	50	42,0
7	21	17,6
8	1	0,8
9	1	0,8
10=Çok memnun	0	0
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda “hane gelirinden duyulan memnuniyet” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar görülmektedir. Katılımcılardan kendilerine gelir düzeyi cetvelinde yer vermeleri istenmiştir.

Bulgular, Kartepe katılımcıların hane gelirlerini 0-1-2 puan ile değerlendirip “hiç yeterli değil” cevabını vererek, çok yetersiz bulanlar % 5,1 (6 kişi), 3-4 puan ile değerlendirip “yetersiz” bulanlar % 13,4 (16 kişi), 5 puan vererek “yeterli” bulanlar % 20,2 (24 kişi), 6-7 puan vererek “yeterin üstü” olarak değerlendirenler % 59,6'sı (71 kişi) dir. Hane gelirinden yüksek memnuniyet duyanlar gelir düzeyi cetvelinde kendine 8-9-10 puan verenler ise sadece % 1,6'sı (2 kişi) dir. Bu değerlendirme Kartepe'li katılımcıların kendi gereksinimlerini dikkate alarak verdikleri puanlamada, katılımcıların büyük çoğunluğunu temsil eden % 59,6'sı (71 kişi) hane gelirini

“yeterlinin üstünde” olarak tanımlayarak ve gelirlerini tatmin edici bulduklarını göstermektedir.

2.5.1.30. Hoşgörü

Tablo 82. Komşu Tercihi

Sabıkalılar			Bekârlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	33	27,7	Komşu olabilir	87	73,1
İstenmiyor	86	72,3	İstenmiyor	32	26,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Aşırı solcular			Musevîler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	49	41,2	Komşu olabilir	56	47,1
İstenmiyor	70	58,8	İstenmiyor	63	52,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Çok içki içenler			Esrar kullananlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	19	16	Komşu olabilir	12	10,1
İstenmiyor	100	84	İstenmiyor	107	89,9
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Çok kalabalık aileler			Eşcinseller		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	69	58	Komşu olabilir	21	17,6
İstenmiyor	50	42	İstenmiyor	98	82,4
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Aşırı sağcılar			Araplar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	84	70,6	Komşu olabilir	61	51,3
İstenmiyor	35	29,4	İstenmiyor	58	48,7
Toplam	119	100	Toplam	119	100
AIDS hastası			Hıristiyanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	46	38,7	Komşu olabilir	58	48,7
İstenmiyor	73	61,3	İstenmiyor	61	51,3
Toplam	119	100	Toplam	119	100
Evli olmadan birlikte yaşayan çiftler			Öğrenciler		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	35	29,4	Komşu olabilir	96	80,7
İstenmiyor	84	70,6	İstenmiyor	23	19,3
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Tablo 82. Komşu Tercihi - Devam

Sizden farklı siyasî görüşü olanlar			Dindar olmayanlar		
	Sıklık	%		Sıklık	%
Komşu olabilir	93	78,2	Komşu olabilir	64	53,8
İstenmiyor	26	21,8	İstenmiyor	55	46,2
Toplam	119	100	Toplam	119	100

Demokratik siyasî kültürün temel öğelerden biri de, bireylerin farklı inançları, görüşleri ve yaşama biçimlerini saygıyla karşılamaları, birbirlerine hoşgörüyle yaklaşmalarıdır. Araştırmamızda görüşülen katılımcıların farklı inanç, düşünce ve davranış biçimlerine ne denli hoşgörüyle yaklaştıkları konusunda bilgi sahibi olmak için “Aşağıda sayacağımız insanlardan hangilerinin komşunuz olmasını istemezsiniz?" şeklindeki soru yöneltilmiştir.

Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcıların sorumuza verdikleri cevaplar görülmektedir. Kartepe halkına göre “istenmeyen komşular” kategorisinde, komşu olarak istenmeyen kimselerin başında, % 89,9 (107 kişi) ile esrar kullananlar, % 84 (100 kişi) ile çok içki içenler (alkol düşkünleri) ve Eşcinseller % 82,4 (98 kişi) gelmektedir. Bu üç gruptaki kişileri Kartepelilerin yaklaşık onda dokuzunun istemediği görülmektedir. Ayrıca Kartepe halkının % 72,3’ünün (86 kişi) “sabıkalılar”ı, % 70,6’sının (84 kişi) “Evli olmadan birlikte yaşayan çiftler”i, % 61,3’ünün (73 kişi) “AIDS hastaları”nı komşu olarak istememektedir. Kartepe halkının %52,9’u (63 kişi) Musevileri, % 51,3’ü (63kişi) hristiyanları, % 46,2’si (55 kişi) dindar olmayanları komşu olarak istememektedir. İlçenin büyük bir çoğunluğunun farklı dinden olanlara hoşgörü ile bakmadığı görülmektedir. "Araplar"ı komşu olarak istemeyenlerin oranı % 48,7 (58 kişi) gibi yüksek bir düzeyde iken, “Siyasî görüşleri kendisinden farklı olan “komşu istemeyenlerin oranı %21,8,” aşırı sağcılar”ın oranı % 29,4 iken, “aşırı solcular”ı komşu olarak istemeyenlerin oranı % 58,8 (70 kişi) dir.

Bulgular, Kartepelilerin siyasî olarak kendilerini sağda tanımladıkları, muhafazakâr ve milliyetçi kimliklerini komşu tercihlerine de yansıttıklarını

göstermektedir. Komşuluk ilişkisi kısıtlı bir sosyal ilişki düzeyi olmasına rağmen, Kartepeliler bazı gruplarla bu kadar kısıtlı bir ilişki içinde dahi olmak istememektedir. Kartepeli katılımcıların hoşgörü düzeyi oldukça düşüktür. Hoşgörüsüzlüğün temelinde, sadece din değil farklı milletlere ve inançlara karşı önyargıların yaygınlığının olduğunu düşündürmektedir.

2.5.1.31. Ülkenin En Önemli Sorunu

Tablo 83. Türkiye'nin En Önemli Sorunu

	Sıklık	%
İşsizlik	10	8,4
Hayat pahalılığı	8	6,7
Gelir dağılımındaki eşitsizlik	23	19,3
Dış ilişkiler	3	2,5
Terör	52	43,7
Ahlaki yozlaşma	13	10,9
Diğer	10	8,4
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda "Size göre bugün Türkiye'nin en önemli sorunu nedir?" şeklindeki soruya verilen cevaplar görülmektedir. Kartepe' de "Türkiye'nin en önemli sorunu" nun " terör" olduğunu düşünenlerin oranı % 43,7 (52 kişi) ile ilçenin yarıya yakın bir bölümünü temsil etmektedir. Katılımcıların % 19,3'ü (23 kişi) terörden sonra en önemli sorunun " gelir dağılımındaki eşitsizlik" olduğu kanısındadır. % 10,9'u (13 kişi) ile Ahlaki yozlaşmayı, % 8,4'ü (10 kişi) ile İşsizliği, % 6,7'si (8 kişi) hayat pahalılığını ve % 2,5'u dış ilişkileri, bugün ülkenin en önemli sorunları olarak görmektedirler.

Bulgular bize; Kartepelilerin siyasî ve ekonomik istikrarla ilgili taleplerinin, demokratikleşmeyle ilgili taleplere göre çok daha önem verdiklerini göstermektedir.

2.5.1.32. Güncel Gelişmeleri Takip

Tablo 84. Günceli takip kanalı

	Sıklık	%
Televizyon	39	32,8
Gazete	10	8,4
İnternet	70	58,8
Toplam	119	100,0

Yukarıdaki tabloda Kartepeli katılımcıların güncel gelişmeleri nereden takip ettiklerine ait cevaplarının verileri bulunmaktadır. Güncel meseleleri gazetelerden yani yazılı basından takip edenler % 8,4'ü (10 kişi) iken, Televizyondan takip eden Kartepeliler % 32,8 (39 kişi)'dir. Kartepelilerin güncel meseleleri öğrenmek için kullandıkları en etkili ve yaygın haber alma aracı ise internettir. İlçede gelişmeleri internetten takip edenlerin oranı % 58,8 (70 kişi) dir.

İnternet, kitlel medyanın siyaset anlayışımızı ve haber alma tarzımızı şekillendirmesi bağlamında, bir devrim niteliğindedir. İnsanlar televizyon ve gazete gibi eski medyadan haberlere anlık ulaşabildikleri yeni medyaya geçmektedirler (Orum, 2016: 313). Günümüzde daha fazla insan güncel gelişmeleri, yazılı basından ve televizyondan ziyade internetten takip etmektedir. Gelecekteki büyük değişimler kamusal alandaki etkileşimlerimizde ve interneti kullanımımızla gerçekleşecektir. Burada önemli olanın demokratik toplumlarda internetin demokrasiyi destekleyebileceği yöntemlerin geliştirilmesidir (Orum, 2016: 329).

2.5.2. Kartepe İlçesinin Değerlendirmesi

Araştırmadan elde edilen bulgular; siyasî kültürün oluşması ve yerleşmesi sürecindeki demokratik ilke ve değerlere bağlı olduğunu gördüğümüz Kartepeliler için ailenin, siyasî kültür davranışlarına yön veren temel rolü üstlendiği görülmektedir. Katılımcıların % 92'sinin çok önemli yanıtı verdiği aileden sonra ise en önemli unsurun, din unsuru olduğunu göstermektedir. Kartepelilerin aileden sonra

dine (% 56) ve ailelerinin refah düzeyinin (% 50) arttırılmasına önem vererek aslında aileyi diğer tüm toplumsal olgulardan üstün tuttuklarını göstermektedir.

Dini değerler ve dindarlık başlığı altında temel inanç, değer ve dindarlık seviyelerini incelemeye çalıştığımız Kartepelilerin % 68'i kendisini dindar olarak görmektedir. % 92'sinin Müslüman olduğu ilçede, halkın dini değerlere bağlılıkları ve bu konuda yüksek hassasiyet taşıdıkları görülmektedir. Kartepelilerin dini kurum ve şahsiyetlere değer verdikleri ve hem dini hem de siyasî hayatlarında söz sahibi olmalarında bir rahatsızlık hissetmedikleri görülmektedir.

Siyasetçilere dair dindarlık beklentileri açısından bakıldığında Kartepelilerin % 35'i inançsız siyasetçilerin, bu göreve uygun olmadığı görüşündedir. % 67'si de yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunmasının ülkenin yararına olacağı görüşünde olduklarını göstermektedir.

Milli kimlik, ön kimlik ve milliyetçilik düzeyleri açısından bakıldığında Kartepelilerin milli duygularının yüksek olduğu, % 95'inin Türk olmaktan gurur duyduğunu ancak ön kimliğini tanımlaması istendiğinde % 77'sinin kendini öncelikli olarak Müslüman olarak tanımladığını göstermektedir. Kartepeliler arasında ümmet bilincinin, millet bilincinden daha fazla geliştiği görülmektedir. Farklı bölgelerden, şehirlerden hatta ülkelerden gelenlerin yoğun olduğu ilçede % 25'i kendisini başka bir şehir veya bölge ile özdeşleştirse de, kendisini doğduğu değil, doğduğu yer ile özdeşleştirenler yani kendilerini öncelikle yaşadığı il ve ilçenin bir parçası olarak görenler % 29'luk çoğunluğu oluşturmaktadır. Kartepe'nin, Kocaeli'nin gelişen ve büyük ilçelerinden olması ve çok farklı şehirlerden göç alması sebebiyle bireylerin kendilerini başka bölgelere ait hissetmeleri anlaşılabilir ancak halkın çoğunluğu kendini yaşadığı yerin parçası olarak görüp benimsemektedir.

Kartepelilerin % 67'si Türkiye'yi uluslararası alanda öncelikle İslam dünyasının bir parçası olarak görmek istemektedir. Sadece % 17'si Avrupa'nın parçası olunmalı görüşündedir. Ümmet bilincinin gelişmiş olduğu ilçede,

katılımcıların Türkiye'yi parçası olarak görmek istedikleri uluslararası platformun, İslam Dünyası olduğunu görmekteyiz. Dost ülke ve en çok sevilen milletlerin Azerbaycan (% 57) ve Türki cumhuriyetlerden olması bu görüşü ve aynı milliyete sahip olan milletleri de İslam şemsiyesi altında gördüklerini destekler niteliktedir.

Kartepelilerin yakın geleceğe dair beklentileri konusundaki görüşler ise memleketin daha iyi durumda olduğuna ve gelecek süreçte de daha iyi olacağı yönündedir. Önümüzdeki süreçte % 54'ü ailelerine ait maddi durumun bugün daha iyi olduğunu ve gelecek süreçte de daha iyi olacağına inanmaktadırlar. Buna bağlı olarak Kartepeliler, ülkemizin gelecek on yılında en önemli hedefinin, daha güçlü bir devlet olmasının kapısını açacak olan güçlü bir ekonomi ve yüksek kalkınma hızı (%71) ve istikrarlı bir ekonomiye sahip olması gerektiğini (% 72), daha sonra da ülkenin yeterli ve güçlü bir savunma gücüne sahip olması (% 21) düşündüklerini göstermektedir. Uluslararası arenada ülkenin güçlü bir konumda olması, ancak ekonomik göstergelerin olumlu olması ile sağlanabilir. Bunun da yüksek ekonomik kalkınma hızı ve yeterli savunma gücüne sahip olmakla olacağına inanmaktadırlar.

Kartepeliler arasında ülkenin en önemli sorununun terör olduğunu düşünenlerin oranı % 44 ile ilçenin neredeyse yarısını ve ağırlıklı çoğunluğunu temsil etmektedir. Terörden sonra en önemli sorunun gelir dağılımındaki eşitsizlik olarak görenler, %19'udur. Kartepeliler için terör, devletin bütünlüğüne ve millete gelecek tehditler önemlidir. Ancak ekonomik göstergelerin hayatlarına olan etkisini de önemsemektedirler. Bulgular, Kartepelilerin siyasî ve ekonomik istikrarla ilgili taleplerinin önemli olduğunu düşündürmektedir.

Kartepelilerden siyaseti çok önemli bulanların oranı yalnızca % 28'dir. Buna rağmen % 52'sinin siyasete az ya da çok ilgi duyduğu görülmektedir. Kartepe'de siyasete ilgi ve siyasete aktif biçimlerde katılma oranları oldukça yüksektir. Hükümet ve siyaset işlerini takip etmekte zorlandıklarını (% 55), seçilenlerin (milletvekili) seçimden sonra halkı unuttukları (% 73), hükümete seslerini duyurmanın mümkün olmadığını (% 47), ancak bunun tek yolunun oy vermek olmadığını düşündüklerini (% 48) göstermektedir. Kartepe' de bireylerin büyük çoğunluğunun (% 67,3'ü) arkadaşlarıyla siyaset konuşarak, televizyondan izleyerek

(% 60) ve gazetelerden okuyarak (% 47) siyaseti izlediklerini belirtseler de, % 40'ı siyasî miting ve toplantılara katılmak suretiyle siyasetle ilgilenmektedirler. % 55'i siyasî partilerin vatandaşın düşünce ve istekleriyle değil, sadece oyuyla ilgilendikleri, gerekli kararları alamadıklarını düşünmektedirler. Hükümet ve siyasetçilerin toplumun beklentilerine cevap veremediği algısı yüksektir. Siyasetçilere ve siyasi partilere genel olarak bir güvensizlik hâkimdir. Bu durum demokratik düzenin gelişmesi açısından olumsuz etki yapabilir. Ancak Kartepeliler her ne kadar siyasete ve yönetenlere güven duymasa da alternatif bir rejim arayışları yoktur. Halkın çoğunluğu olan % 7'si için en iyi siyasî yönetim biçimi demokrasidir.

Kartepelilerin % 34'ü siyasî görüşünü muhafazakâr, % 29'u ise milliyetçi olarak tanımlamaktadır. Siyasî kimliklerini, milliyetçi ve muhafazakâr olarak tanımlayan Kartepeli seçmenin büyük bölümünün kendi siyasî görüşlerini sağ ile özdeşleştirdiği, siyasî tercihlerinin merkezde ve merkezin sağında toplandığını din ve milliyetçiliği ön plana aldıkları görülmektedir.

Kartepe halkının idam cezası ile ilgili görüşleri ise toplumun bazı hassasiyetlerini yansıtır niteliktedir. İdam cezasıyla ilgili Kartepelilerin büyük çoğunluğunun % 74'ünün, ülkemizde idam cezasının belli şartlar ve bazı suçları işleyenler için özellikle ırz düşmanları (% 65), uyuşturucu kaçakçıları (% 38) ve rüşvet alan devlet görevlilerine (% 40) uygulanmasını istediklerini göstermektedir. Toplum vicdanını yaralayan toplumsal sorunların çözümünde Kartepelilerin otoriter yöntemlere başvurabileceğine dair kabullerinin olduğu görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. İZMİT'İN VE KARTEPE'NİN SİYASİ KÜLTÜRÜNÜN KARŞILAŞTIRMASI

Bu bölümde, İzmit ve Kartepe ilçelerinin siyasî kültürü, belirlenen 20 (yirmi) farklı değişken açısından karşılaştırılmıştır.

Çalışmada katılımcıların dindarlık seviyesi demografik değişkenlere ve ilçeye göre farklılaşmakta mı sorusuna cevap aranmaktadır. Bununla birlikte vatandaşın siyasetçilere dair dindarlık düzeyi beklentileri, milliyetçilik düzeyi ve ön kimlik algısı, Türkiye'yi nerede görmek istedikleri, siyasete olan ilgi düzeyleri, siyasî kimlikleri, siyasî görüşleri, yakın geleceğe dair umutları ve beklentileri, ülke sorunlarına dair algıları ve idam cezasına dair görüşleri demografik değişkenlere ve ilçeye göre farklılaşmakta mı sorularına cevap aranmaktadır.

Ayrıca ilçelere göre yaş, cinsiyet, eğitim düzeyleri ve sosyal statüleri bakımından benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada, vatandaşlardan yani katılımcılardan toplanan veriler SPSS 16.00 (Statistical Package For Social Sciences) istatistiksel veri analizi programı ile test edilmektedir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans dökümleri, ki kare testleri, t testi ve ANOVA testinden faydalanılmaktadır.

3.1. KARŞILAŞTIRMA BULGULARINDAN ELDE EDİLEN VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1.1.Dindarlık Seviyesi

Katılımcıların dindarlık seviyeleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 85. Cinsiyet İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	Cinsiyet	N	Mean	t	Sig
İnanç Düzeyi	Erkek	182	6,5989	-0,236	0,814
	Kadın	176	6,6534		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; inanç düzeyi, cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p > 0,05$).

Tablo 86. Yaş ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	Yaş	N	Mean	F	Sig.
İnanç Düzeyi	18-29	157	6,3885	2,217	0,067
	30-41	78	6,6282		
	42-53	74	6,7568		
	54-65	37	7,5135		
	>65	12	6,1667		
	Toplam	358	6,6257		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere inanç düzeyi yaşa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaş grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p > 0,05$).

Tablo 87. Eğitim ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	Eğitim	N	Mean	F	Sig.
İnanç Düzeyi	Diplomasız	14	5,2857		
	İlkokul mezunu	48	7,4583		
	Ortaokul mezunu	41	7,1951		
	Lise mezunu	99	6,5657		
	Üniversite mezunu	81	6,4568		
	Lise öğrencisi	12	6,9167		
	Üniversite öğrencisi	63	6,1746		
	Toplam	358	6,6257		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere inanç düzeyi eğitime göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). İnanç düzeyi, farklı eğitim seviyelerine sahip gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,01$). Diplomasızlar dışında eğitim seviyesi arttıkça inanç düzeyi de azalmaktadır.

Tablo 88. Sosyal Sınıf ile İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	Sosyal sınıf	N	Mean	F	Sig.
İnanç Düzeyi	İşçi	111	6,9369	3,401	0,001
	İşveren	17	4,9412		
	Çiftçi	7	6,7143		
	Memur	28	6,2143		
	Serbest meslek	10	6,3		
	Esnaf	22	6,4545		
	Emekli	27	7,8148		
	Ev hanımı	48	7,0625		
	Öğrenci	64	6		
	İşsiz	24	6,5833		
	Toplam	358	6,6257		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere inanç düzeyi sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur.

Bulgular, sosyal sınıf grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). İnanç düzeyi, farklı sosyal sınıf gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,01$). ANOVA testi bulgularına göre en yüksek inanç düzeyi emeklilerde olup; onları ev hanımları ile işçiler takip etmektedir. En düşük inanç düzeyi ise işverenlerde çıkmaktadır.

3.1.2. Siyasetçilere Dair Dindarlık Beklentileri

Katılımcıların siyasetçilere dair dindarlık beklentileri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 89. Cinsiyet ile siyasetçilere dair Dindarlık Beklentileri karşılaştırması

	Cinsiyet	N	Mean	t	Sig.
İfade1: Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir.	Erkek	182	3,022	1,986	0,049
	Kadın	176	2,7045		
İfade2; Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır	Erkek	182	3,3901	0,681	0,496
	Kadın	176	3,2784		
İfade3; Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu	Erkek	182	3,4945	-0,924	0,356
	Kadın	176	3,642		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasetçilere dair dindarlık beklentileri cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilk ifade dışında cinsiyet grupları arasında siyasetçilere dair dindarlık beklentilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). İlk ifade “Tanrı’ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir” açısından bakıldığında ise kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmaktadır ($p<0,05$) Erkeklerin puanının kadınlara nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkekler için siyasetçilerin inançlı olması daha önemlidir.

Tablo 90. Yaş ile Siyasetçilere Dair Dindarlık Beklentileri Karşılaştırması

	Yaş	N	Mean	F	Sig
İfade1: Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir.	18-29	157	2,9682	1,415	0,228
	30-41	78	3		
	42-53	74	2,7432		
	54-65	37	2,6486		
	>65	12	2,0833		
	Toplam	358	2,8659		
İfade2: Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır	18-29	157	3,4713	1,425	0,225
	30-41	78	3,2564		
	42-53	74	3,4189		
	54-65	37	2,9459		
	>65	12	2,75		
	Toplam	358	3,3352		
İfade3: Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu	18-29	157	3,6624	0,445	0,776
	30-41	78	3,4487		
	42-53	74	3,4595		
	54-65	37	3,6757		
	>65	12	3,4167		
	Toplam	358	3,567		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasetçilere dair dindarlık beklentileri yaşa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi

tutulmuştur. Bulgular, üç ifade için de yaş grupları arasında siyasetçilere dair dindarlık beklentileri göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 91. Eğitim Seviyesi ile Siyasetçilere Dair Dindarlık Beklentileri Karşılaştırması

	Eğitim	N	Mean	F	Sig
İfade 1: Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir	Diplomasız	14	2,7143	2,149	0,047
	İlkokul mezunu	48	2,6667		
	Ortaokul mezunu	41	2,9268		
	Lise mezunu	99	3		
	Üniversite mezunu	81	2,9506		
	Lise öğrencisi	12	4		
	Üniversite öğrencisi	63	2,4762		
	Toplam	358	2,8659		
İfade 2: Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır	Diplomasız	14	2,8571	1,539	0,164
	İlkokul mezunu	48	3		
	Ortaokul mezunu	41	3,7561		
	Lise mezunu	99	3,3333		
	Üniversite mezunu	81	3,4321		
	Lise öğrencisi	12	3,9167		
	Üniversite öğrencisi	63	3,1905		
	Toplam	358	3,3352		
İfade 3: Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu	Diplomasız	14	3,8571	0,711	0,641
	İlkokul mezunu	48	3,5417		
	Ortaokul mezunu	41	3,7805		
	Lise mezunu	99	3,6465		
	Üniversite mezunu	81	3,5309		
	Lise öğrencisi	12	3,75		
	Üniversite öğrencisi	63	3,2698		
	Toplam	358	3,567		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere “siyasetçilere dair dindarlık beklentileri eğitim seviyesine göre farklılaşıyor mu?” sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilk ifade dışında eğitim grupları arasında siyasetçilere dair dindarlık beklentilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). İlk ifade “Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir” açısından bakıldığında ise eğitim düzeyi grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmaktadır ($p<0,05$). “Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir” görüşünü en çok destekleyenler lise öğrencileri iken; bu görüşe en uzak grup üniversite öğrencileri olarak belirlenmiştir.

Tablo 92. Sosyal Sınıf ile Siyasetçilere Dair Dindarlık Beklentileri Karşılaştırması

	Sosyal Sınıf	N	Mean	F	Sig
İfade1: Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir	İşçi	111	3,0991	1,685	0,091
	İşveren	17	2,2941		
	Çiftçi	7	2,5714		
	Memur	28	3,2143		
	Serbest meslek	10	2,3		
	Esnaf	22	3		
	Emekli	27	3,1111		
	Ev hanımı	48	2,4375		
	Öğrenci	64	2,6406		
	İşsiz	24	3,1667		
	Toplam	358	2,8659		
İfade2: Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır	İşçi	111	3,5315	0,925	0,503
	İşveren	17	3,4118		
	Çiftçi	7	3,4286		
	Memur	28	3,6786		
	Serbest meslek	10	3,2		
	Esnaf	22	3,4091		
	Emekli	27	3,1111		
	Ev hanımı	48	3		
	Öğrenci	64	3,0781		
	İşsiz	24	3,5417		
	Toplam	358	3,3352		
İfade3: Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu	İşçi	111	3,7207	1,526	0,137
	İşveren	17	3,1765		
	Çiftçi	7	3,5714		
	Memur	28	4,0714		
	Serbest meslek	10	3,1		
	Esnaf	22	3,7727		
	Emekli	27	3,963		
	Ev hanımı	48	3,4792		
	Öğrenci	64	3,2188		
	İşsiz	24	3,2083		
	Toplam	358	3,567		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasetçilere dair dindarlık beklentileri sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, üç ifade için de sosyal sınıflar arasında

siyasetçilere dair dindarlık beklentileri göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

3.1.3. Milliyetçilik Düzeyleri

Katılımcıların milliyetçilik düzeyleri ve ön kimlikleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 93. Cinsiyet İle Milliyetçilik Düzeyi Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Milliyetçilik	Son derece gurur duyuyorum	127	122	249
		69,8%	69,3%	69,6%
	Oldukça gurur duyuyorum	41	43	84
		22,5%	24,4%	23,5%
	Pek gurur duymuyorum	4	4	8
		2,2%	2,3%	2,2%
	Hiç gurur duymuyorum	4	5	9
		2,2%	2,8%	2,5%
	Diğer	6	2	8
		3,3%	1,1%	2,2%
Toplam		182	176	358
		100,0%	100,0%	100,0%
χ ² /df= 2,159 ^a /4 p >0,05				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere milliyetçilik düzeyi cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında milliyetçilik düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 94. Yaş ile Milliyetçilik Düzeyi Karşılaştırması

Crosstab							
		Yaş					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Milliyetçilik	Son derece gurur duyuyorum	102	60	53	26	8	249
		65,0%	76,9%	71,6%	70,3%	66,7%	69,6%
	Oldukça gurur duyuyorum	42	14	17	7	4	84
		26,8%	17,9%	23,0%	18,9%	33,3%	23,5%
	Pek gurur duymuyorum	5	2	1	0	0	8
		3,2%	2,6%	1,4%	,0%	,0%	2,2%
	Hiç gurur duymuyorum	2	1	2	4	0	9
		1,3%	1,3%	2,7%	10,8%	,0%	2,5%
	Diğer	6	1	1	0	0	8
		3,8%	1,3%	1,4%	,0%	,0%	2,2%
Toplam		157	78	74	37	12	358
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
χ2/df= 21,052 ^a /16 p>0,05							

$\chi^2/df= 21,052^a/16$ $p>0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere milliyetçilik düzeyi yaşa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaş ile milliyetçilik düzeyin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 95. Eğitim Seviyesi ile Milliyetçilik Düzeyi Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Milliyetçilik	Son derece gurur duyuyorum	6	33	28	77	53	10	42	249
		42,90%	68,80%	68,30%	77,80%	65,40%	83,30%	66,70%	69,60%
	Oldukça gurur duyuyorum	5	11	9	19	21	2	17	84
		35,70%	22,90%	22,00%	19,20%	25,90%	16,70%	27,00%	23,50%
	Pek gurur duymuyorum	1	1	0	1	3	0	2	8
		7,10%	2,10%	0,00%	1,00%	3,70%	0,00%	3,20%	2,20%
	Hiç gurur duymuyorum	1	2	3	2	1	0	0	9
		7,10%	4,20%	7,30%	2,00%	1,20%	0,00%	0,00%	2,50%
	Diğer	1	1	1	0	3	0	2	8
7,10%		2,10%	2,40%	0,00%	3,70%	0,00%	3,20%	2,20%	
Toplam		14	48	41	99	81	12	63	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
χ2/df= 22,916³/24 p>0,05									

$\chi^2/df= 22,916^a/24$ $p>0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere milliyetçilik düzeyi eğitim seviyesine göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim seviyesi ile milliyetçilik düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 96. Sosyal Sınıf ile Milliyetçilik Düzeyi Karşılaştırması.

		Sosyal Sınıf										Toplam
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Ev hanımı	Öğrenci	İşsiz	
Milliyetçilik	Son derece gurur duyuyorum	87	8	3	21	6	19	16	30	43	16	249
		78,40%	47,10%	42,90%	75,00%	60,00%	86,40%	59,30%	62,50%	67,20%	66,70%	69,60%
	Oldukça gurur duyuyorum	17	4	1	6	3	3	10	16	17	7	84
		15,30%	23,50%	14,30%	21,40%	30,00%	13,60%	37,00%	33,30%	26,60%	29,20%	23,50%
	Pek gurur duymuyorum	2	2	1	0	1	0	0	1	1	0	8
		1,80%	11,80%	14,30%	0,00%	10,00%	0,00%	0,00%	2,10%	1,60%	0,00%	2,20%
	Hiç gurur duymuyorum	2	3	2	0	0	0	1	1	0	0	9
		1,80%	17,60%	28,60%	0,00%	0,00%	0,00%	3,70%	2,10%	0,00%	0,00%	2,50%
	Diğer	3	0	0	1	0	0	0	0	3	1	8
		2,70%	0,00%	0,00%	3,60%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,70%	4,20%	2,20%
Toplam		111	17	7	28	10	22	27	48	64	24	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
χ2/df= 74,963/36 p < 0,01												

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere “milliyetçilik düzeyi sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu?” sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıf grupları arasında milliyetçilik düzeyi dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$).

Ki Kare testi bulguları; esnaflar başta olmak üzere işçi, memur, serbest meslek, ev hanımı, öğrenci ve işsizlerde milliyetçilik duyguları daha yüksek iken; emeklilerde, işverenlerde ve özellikle de çiftçilerde daha düşük olduğunu göstermektedir.

3.1.4. Ön Kimlik Algısı

Tablo 97. Cinsiyet ile Ön Kimlik Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Ön Kimlik	Türk	44	33	77
		24,2%	18,8%	21,5%
	Müslüman	121	127	248
		66,5%	72,2%	69,3%
	İkisi de değil	5	3	8
		2,7%	1,7%	2,2%
	Diğer	12	13	25
		6,5%	7,3%	6,9%
Toplam		182	176	358
		100,0%	100,0%	100,0%
χ2/df= 2,450 ^a /4 p >0,05				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; ön kimlik, cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında ön kimlik düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>>0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 98. Yaş ile Ön kimlik Karşılaştırması

		Yaş					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Ön kimlik	Türk	27	19	19	8	4	77
		17,2%	24,4%	25,7%	21,6%	33,3%	21,5%
	Müslüman	116	51	50	25	6	248
		73,9%	65,4%	67,6%	67,6%	50,0%	69,3%
	İkisi de değil	5	0	2	1	0	8
		3,2%	0,0%	2,7%	2,7%	0,0%	2,2%
	Diğer	9	8	3	3	2	25
		5,8%	10,3%	4,1%	8,1%	16,6%	6,9%
Toplam		157	78	74	37	12	358
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2/df= 20,835^a/16$ p>0,05

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; ön kimlik, yaşa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaş grupları arasında ön kimlik düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p > 0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

Tablo 99. Eğitim Seviyesi ile Ön kimlik Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Ön kimlik	Türk	3	9	6	22	18	0	19	77
		21,40%	18,80%	14,60%	22,20%	22,20%	0,00%	30,20%	21,50%
	Müslüman	6	34	31	73	54	12	38	248
		42,90%	70,80%	75,60%	73,70%	66,70%	100,00%	60,30%	69,30%
	İkisi de değil	1	2	1	1	2	0	1	8
		7,10%	4,20%	2,40%	1,00%	2,50%	0,00%	1,60%	2,20%
	Diğer	4	3	3	3	7	0	5	25
		28,50%	6,20%	7,30%	3,00%	8,70%	0,00%	7,90%	6,90%
Toplam		14	48	41	99	81	12	63	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
χ²/df= 33,130*/24 p>0,05									

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; ön kimlik, eğitim seviyesine göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim düzeyi arasında ön kimliklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p > 0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

Tablo 100. Sosyal Sınıf ile Ön kimlik Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf										Toplam
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Ev hanımı	Öğrenci	İşsiz	
Ön kimlik	Türk	19	4	3	9	2	4	5	7	19	5	77
		17,10%	23,50%	42,90%	32,10%	20,00%	18,20%	18,50%	14,60%	29,70%	20,80%	21,50%
	Müslüman	86	8	4	17	7	15	19	35	40	17	248
		77,50%	47,10%	57,10%	60,70%	70,00%	68,20%	70,40%	72,90%	62,50%	70,80%	69,30%
	İkisi de değil	2	2	0	0	0	1	1	1	1	0	8
		1,80%	11,80%	0,00%	0,00%	0,00%	4,50%	3,70%	2,10%	1,60%	0,00%	2,20%
	Diğer	4	3	0	2	1	2	2	5	4	2	25
		3,60%	17,60%	0,00%	7,10%	10,00%	9,10%	7,40%	10,40%	6,30%	8,40%	6,90%
Toplam		111	17	7	28	10	22	27	48	64	24	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
χ2/df= 33,013³/36 p>0,05												

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; ön kimlik, sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıf grupları arasında ön kimliklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p > 0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

3.1.5. Türkiye'nin Yerine Dair Beklentiler

Katılımcıların Türkiye'nin yerine dair beklentileri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 101. Cinsiyet ile Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin Karşılaştırılması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Türkiye Eğer	Avrupa topluluğu	33	42	75
		18,1%	23,9%	20,9%
	İslam Dünyası	88	100	188
		48,4%	56,8%	52,5%
	Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	32	21	53
		17,6%	11,9%	14,8%
	Şangay İşbirliği Örgütü	14	6	20
		7,7%	3,4%	5,6%
	Diğer	15	7	22
		8,2%	4,0%	6,2%
Toplam		182	176	358
		100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2/df= 10,431^a / 5$ p >0,05

Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere Türkiye'nin yönelimine dair beklentiler cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet ile Türkiye'nin yönelimine dair beklentilerin dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p < 0,01$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

Tablo 102. Yaş ile Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin Karşılaştırılması

		Yaş					
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	Toplam
Türkiye Eğer	Avrupa topluluğu	34	15	13	9	4	75
		21,7%	19,2%	17,6%	24,3%	33,3%	20,9%
	İslam Dünyası	81	43	38	21	5	188
		51,6%	55,1%	51,4%	56,8%	41,7%	52,5%
	Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	22	14	12	3	2	53
		14,0%	17,9%	16,2%	8,1%	16,7%	14,8%
	Şangay İşbirliği Örgütü	11	3	6	0	0	20
		7,0%	3,8%	8,1%	0%	0%	5,6%
	Diğer	9	3	5	4	1	22
		5,7%	3,9%	6,8%	10,8%	8,3%	6,2%
Toplam		157	78	74	37	12	358
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
χ2/df= 20,501 ^a /20 p>0,05							

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye'nin yönelimine dair beklentiler yaşa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaşın Türkiye'nin yönelimine dair beklentilerin dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,01$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 103. Eğitim Seviyesi ile Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin Karşılaştırılması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Türkiye Eğer	Avrupa topluluğu	6	9	5	13	29	2	11	75
		42,90%	18,80%	12,20%	13,10%	35,80%	16,70%	17,50%	20,90%
	İslam Dünyası	5	29	31	55	35	8	25	188
		35,70%	60,40%	75,60%	55,60%	43,20%	66,70%	39,70%	52,50%
	Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	1	6	1	20	9	2	14	53
		7,10%	12,50%	2,40%	20,20%	11,10%	16,70%	22,20%	14,80%

Tablo 103. Eğitim Seviyesi ile Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin Karşılaştırılması - Devam

	Şangay İşbirliği Örgütü	1	0	1	9	6	0	5	22
		7,10%	0,00%	2,40%	9,10%	7,40%	0,00%	7,90%	6,20%
	Diğer	1	4	3	2	2	0	8	20
		7,10%	8,30%	7,30%	2,00%	2,50%	0,00%	12,70%	5,60%
Toplam		14	48	41	99	81	12	63	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
$\chi^2/df= 57,995^a/30$ $p<0,01$									

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin eğitim düzeyine göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim grupları arasında Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). Ki Kare testi bulgularına göre üniversite mezunları ve diplomasızlar Türkiye'nin daha çok AB ile entegre olması gerektiğini düşünürken; diğerleri daha çok İslam Dünyası ile bütünleşmeyi savunmaktadır.

Tablo 104. Sosyal Sınıf ile Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin Karşılaştırılması

		Sosyal Sınıf									Toplam	
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Ev hanımı	Öğrenci		İşsiz
Türkiye eğer	Avrupa topluluğu	22	4	2	8	3	1	2	11	13	9	75
		19,80 %	23,50%	28,60%	28,60%	30,00%	4,50%	7,40%	22,90%	20,30%	37,50%	20,90%
	İslam Dünyası	65	7	4	13	5	10	17	29	27	11	188
		58,60 %	41,20%	57,10%	46,40%	50,00%	45,50 %	63,00%	60,40%	42,20%	45,80%	52,50%
	Orta Asya Türk Cumhuriyet leri	13	3	0	3	2	9	3	4	13	3	53
		11,70 %	17,60%	0,00%	10,70%	20,00%	40,90 %	11,10%	8,30%	20,30%	12,50%	14,80%
	Şangay İşbirliği Örgütü	8	0	0	3	0	1	1	4	4	1	22
		7,20 %	0,00%	0,00%	10,70%	0,00%	4,50%	3,70%	8,30%	6,20%	4,20 %	6,20%
	Diğer	3	3	1	1	0	1	4	0	7	0	20
		2,70 %	17,60%	14,30%	3,60%	0,00%	4,50%	14,80%	0,00%	10,90%	0,00 %	5,60%
Toplam		111	17	7	28	10	22	27	48	64	24	358
		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00%	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00%	100,00%	100,00%
χ2/df= 57,582 ^a /45 p > 0.05												

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye'nin yönelimine dair beklentiler sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıflar arasında Türkiye'nin yönelimine dair beklentilerin dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,01$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

3.1.6. Siyasete İlgili Düzeyleri

Katılımcıların siyasete ilgi düzeyleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 105. Cinsiyet ile Siyasete İlgili Düzeyi Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Mean	t	Sig.
Siyaset ilgi	Erkek	182	3,2198	1,925	0,055
	Kadın	176	3		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; siyasete ilgi düzeyi yaşa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında siyasete ilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>>0,05$). t testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 106. Yaş ile Siyasete İlgili Düzeyi Karşılaştırılması

		N	Mean	F	Sig.
Siyasete ilgi	18-29	157	2,9682	1,569	0,182
	30-41	78	3,1538		
	42-53	74	3,3243		
	54-65	37	3,1351		
	>65	12	3,3333		
	Toplam	358	3,1117		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasete ilgi düzeyi yaş gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaşın siyasete ilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,01$). ANOVA testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 107. Eğitim Seviyesi ile Siyasete İlgili Düzeyi Karşılaştırılması

		N	Mean	F	Sig.
Siyasete ilgi	Diplomasız	14	2,7857	0,531	0,785
	İlkokul mezunu	48	3,0833		
	Ortaokul mezunu	41	3,0976		
	Lise mezunu	99	3,2121		
	Üniversite mezunu	81	3,1728		
	Lise öğrencisi	12	3		
	Üniversite öğrencisi	63	3		
	Toplam	358	3,1117		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasete ilgi düzeyi eğitim seviyesine göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim seviyesinin siyasete ilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,01$). ANOVA testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 108. Sosyal Sınıf ile Siyasete İlgili Düzeyi Karşılaştırılması

		N	Mean	F	Sig.
Siyasete İlgili	İşçi	111	3,1982	1,243	0,268
	İşveren	17	2,8824		
	Çiftçi	7	3,4286		
	Memur	28	3,4643		
	Serbest meslek	10	3		
	Esnaf	22	3,3182		
	Emekli	27	3,2963		
	Ev hanımı	48	2,9583		
	Öğrenci	64	2,9062		
	İşsiz	24	2,875		
	Toplam	358	3,1117		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasete ilgi düzeyi sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıflar arasında siyasete ilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,01$). ANOVA testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$).

3.1.7. Yakın Geleceğe Dair Umutları ve Beklentileri

Katılımcıların Türkiye'nin yakın geleceğine (beş yıllık) dair cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 109. Cinsiyet İle Gelecek Beklentileri Karşılaştırılması

			Cinsiyet		Toplam
			Erkek	Kadın	
Önümüzdeki Beş Yıl	Daha kötü	Count	57	43	100
		% within cinsiyet	31,3%	24,4%	27,9%
	Aynı	Count	33	42	75
		% within cinsiyet	18,1%	23,9%	20,9%
	Daha iyi	Count	92	91	183
		% within cinsiyet	50,5%	51,7%	51,1%
Toplam		Count	182	176	358
		% within cinsiyet	100,0%	100,0%	100,0%
χ ² /df= 2,946 ^a / 2 p >0,05					

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere yakın gelecek beklentileri cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet ile yakın gelecek beklentilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 110. Yaş ile Gelecek Beklentileri Karşılaştırılması

		Yaş					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Önümüzdeki Beş Yıl	Daha kötü	52	26	15	7	0	100
		33,1%	33,3%	20,3%	18,9%	0,0%	27,9%
	Aynı	29	14	14	13	5	75
		18,5%	17,9%	18,9%	35,1%	41,7%	20,9%
	Daha iyi	76	38	45	17	7	183
		48,4%	48,7%	60,8%	45,9%	58,3%	51,1%
Toplam		157	78	74	37	12	358
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
χ2/df= 17,254³/8 p<0,05							

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere yakın gelecek beklentileri yaşa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaş grupları arasında yakın gelecek beklentilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare testi bulguları gençlerin geleceğe umutsuz beklentilerinin, yaş grubu yükseldikçe azaldığını göstermektedir. Yakın geleceğin daha iyi olacağına dair beklentiler ise yaş grubu yükseldikçe artmaktadır.

Tablo 111. Eğitim Seviyesi İle Gelecek Beklentileri Karşılaştırılması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Önümüzdeki Beş Yıl	Daha kötü	4 28,60%	5 10,40%	10 24,40%	22 22,20%	34 42,00%	1 8,30%	24 38,10%	100 27,90%
	Aynı	3 21,40%	15 31,20%	11 26,80%	16 16,20%	17 21,00%	1 8,30%	12 19,00%	75 20,90%
	Daha iyi	7 50,00%	28 58,30%	20 48,80%	61 61,60%	30 37,00%	10 83,30%	27 42,90%	183 51,10%
	Toplam	14 100,00%	48 100,00%	41 100,00%	99 100,00%	81 100,00%	12 100,00%	63 100,00%	358 100,00%

$\chi^2/df= 30,615^a/ 12$ $p<0,01$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere yakın gelecek beklentileri eğitim seviyesine göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim seviyesi grupları arasında yakın gelecek beklentilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). Ki Kare testi bulguları eğitim düzeyi arttıkça geleceğe dair beklentilerin de kötüleşmekte olduğunu göstermektedir.

Tablo 112. Sosyal Sınıf İle Gelecek Beklentileri Karşılaştırılması

		Sosyal Sınıf										Toplam
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Ev hanımı	Öğrenci	İşsiz	
Önümüzdeki beş yıl	Daha kötü	30 27,00%	10 58,80%	1 14,30%	7 25,00%	1 10,00%	5 22,70%	6 22,20%	8 16,70%	22 34,40%	10 41,70%	100 27,90%
	Aynı	20 18,00%	1 5,90%	2 28,60%	5 17,90%	4 40,00%	2 9,10%	7 25,90%	15 31,20%	12 18,80%	7 29,20%	75 20,90%
	Daha iyi	61 55,00%	6 35,30%	4 57,10%	16 57,10%	5 50,00%	15 68,20%	14 51,90%	25 52,10%	30 46,90%	7 29,20%	183 51,10%
	Toplam	111 100,00%	17 100,00%	7 100,00%	28 100,00%	10 100,00%	22 100,00%	27 100,00%	48 100,00%	64 100,00%	24 100,00%	358 100,00%

$\chi^2/df= 27,481^a/18$ $p > 0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere yakın gelecek beklentileri sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıflar arasında yakın gelecek beklentilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

3.1.8. Siyasî Kimlikleri

Katılımcıların siyasî kimlikleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 113. Cinsiyet ile Siyasî Kimlik Karşılaştırılması

		Cinsiyet		
		Erkek	Erkek	Toplam
Siyasî Görüş	Milliyetçi	54	40	94
		29,7%	22,7%	26,3%
	İslamcı	36	40	76
		19,8%	22,7%	21,2%
	Kemalist	10	17	27
		5,5%	9,7%	7,5%
	Sosyal Demokrat	25	23	48
		13,7%	13,1%	13,4%
	Liberal	7	7	14
		3,8%	4,0%	3,9%
	Muhafazakâr	42	40	82
		23,1%	22,7%	22,9%
	Diğer	8	9	17
		4,4%	5,1%	4,7%
Toplam		182	176	358
		100,0%	100,0%	100,0%
χ ² /df= 7,430 ^a /7 p >0,05				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasî kimlikler cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi

tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında siyasî kimliklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 114. Yaş ile Siyasî Kimlik Karşılaştırması

		Yaş					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Siyasî Görüş	Milliyetçi	48	22	13	9	2	94
		30,6%	28,2%	17,6%	24,3%	16,7%	26,3%
	İslamcı	29	15	21	8	3	76
		18,5%	19,2%	28,4%	21,6%	25,0%	21,2%
	Kemalist	14	2	7	2	2	27
		8,9%	2,6%	9,5%	5,4%	16,7%	7,5%
	Sosyal Demokrat	23	13	6	5	1	48
		14,6%	16,7%	8,1%	13,5%	8,3%	13,4%
	Liberal	5	5	4	0	0	14
		3,2%	6,4%	5,4%	,0%	,0%	3,9%
	Muhafazakâr	30	16	20	12	4	82
		19,1%	20,5%	27,0%	32,4%	33,3%	22,9%
	Diğer	8	5	3	1	0	17
		5,1%	6,4%	4,1%	2,7%	,0%	4,7%
Toplam		157	78	74	37	12	358
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

χ²/df= 26,024^a/28 p>0,05

$\chi^2/df= 26,024^a/28$ $p>0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasî kimlikler yaş gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaş grupları arasında siyasî kimliklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 115. Eğitim Seviyesi ile Siyasî Kimlik Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul 1 mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	Toplam
Siyasî Görüş	Milliyetçi	1	9	5	31	20	3	25	94
		7,10%	18,80%	12,20%	31,30%	24,70%	25,00%	39,70%	26,30%
	İslamcı	10	16	10	16	13	3	8	76
		71,40%	33,30%	24,40%	16,20%	16,00%	25,00%	12,70%	21,20%
	Kemalist	3	4	2	7	6	1	4	27
		21,40%	8,30%	4,90%	7,10%	7,40%	8,30%	6,30%	7,50%
	Sosyal Demokrat	0	3	4	15	14	2	10	48
		0,00%	6,20%	9,80%	15,20%	17,30%	16,70%	15,90%	13,40%
	Liberal	0	2	2	2	5	0	3	14
		0,00%	4,20%	4,90%	2,00%	6,20%	0,00%	4,80%	3,90%
	Muhafazakâr	0	13	16	21	20	3	9	82
		0,00%	27,10%	39,00%	21,20%	24,70%	25,00%	14,30%	22,90%
	Diğer	0	1	2	7	3	0	4	17
		0,00%	2,10%	4,90%	7,10%	3,70%	0,00%	6,40%	4,80%
Toplam		14	48	41	99	81	12	63	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
χ2/df= 66,425/42 p<0,05									

 $\chi^2/df = 66,425^a/42$ $p < 0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasî kimlikler eğitim seviyesine göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim seviyesi grupları arasında siyasî kimliklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Ki Kare testi bulguları diplomasız ve ilkokul mezunlarında İslamcı kimliğin; ortaokul mezunlarında muhafazakârlığın; üniversite öğrencilerinde milliyetçilik ve muhafazakârlığın; üniversite mezunlarında ise milliyetçi kimliğin daha ağır basmakta olduğunu göstermektedir.

Tablo 116. Sosyal Sınıf ile Siyasî Kimlik Karşılaştırması

		Sosyal Sınıf										Toplam
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Ev hanımı	Öğrenci	İşsiz	
Siyasî Görüş	Milliyetçi	32	3	1	6	3	8	3	9	23	6	94
		28,80 %	17,60 %	14,30 %	21,40 %	30,00 %	36,40 %	11,10 %	18,80 %	35,90 %	25,00 %	26,30 %
	İslamcı	26	5	2	6	2	0	13	8	11	3	76
		23,40 %	29,40 %	28,60 %	21,40 %	20,00 %	0,00%	48,10 %	16,70 %	17,20 %	12,50 %	21,20 %
	Kemalist	9	4	0	1	0	1	0	5	5	2	27
		8,10%	23,50 %	0,00%	3,60%	0,00%	4,50%	0,00%	10,40 %	7,80%	8,30%	7,50%
	Sosyal Demokrat	14	0	0	7	0	3	3	5	11	5	48
		12,60 %	0,00%	0,00%	25,00 %	0,00%	13,60 %	11,10 %	10,40 %	17,20 %	20,80 %	13,40 %
	Liberal	1	1	1	1	2	1	0	1	4	2	14
		0,90%	5,90%	14,30 %	3,60%	20,00 %	4,50%	0,00%	2,10%	6,20%	8,30%	3,90%
	Muhafaza kâr	24	3	3	7	2	6	8	16	7	6	82
		21,60 %	17,60 %	42,90 %	25,00 %	20,00 %	27,30 %	29,60 %	33,30 %	10,90 %	25,00 %	22,90 %
	Diğer	5	1	0	0	1	3	0	4	3	0	17
		4,50%	5,90%	0,00%	0,00%	10,00 %	13,60 %	0,00%	8,40%	4,70%	0,00%	4,70%
Toplam		111	17	7	28	10	22	27	48	64	24	358
		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
χ2/df= 86,181 ^a /63 p<0,05												

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasî kimlikler sosyal sınıfa göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıflar arasında siyasî kimliklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare testi bulgularına göre işçilerde milliyetçi kimlik, işverenlerde İslamcı kimlik, çiftçilerde muhafazakâr kimlik, memurlarda muhafazakâr ve sosyal demokrat kimlik, serbest meslek erbabında ve esnafta milliyetçi kimlik, emeklilerde İslamcı kimlik, ev hanımlarında muhafazakâr kimlik, öğrencilerde milliyetçi kimlik ve işsizlerde milliyetçi ile muhafazakâr kimlik ön plana çıkmaktadır.

3.1.9. Siyasî Görüşleri

Katılımcıların siyasî görüşleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 117. Cinsiyet ile Siyasî Görüş Karşılaştırması

	Cinsiyet	N	Mean	t	Sig.
Kendi Görüş	Erkek	182	6,9615	0,683	0,495
	Kadın	176	6,7898		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; katılımcıların siyasî görüşleri, cinsiyete göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında katılımcıların siyasî görüşlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). t testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 118. Yaş ile Siyasî Görüş Karşılaştırması

		N	Mean	F	Sig.
Kendi görüş	18-29	157	6,7134	0,920	0,452
	30-41	78	7,0128		
	42-53	74	6,8919		
	54-65	37	6,8919		
	>65	12	8,0000		
	Toplam	358	6,8771		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere katılımcıların siyasî görüşleri yaş gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaşın katılımcıların siyasî görüşlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,01$). ANOVA testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 119. Eğitim Seviyesi ile Siyasî Görüş Karşılaştırması

		N	Mean	F	Sig.
Kendi Görüş	Diplomasız	14	5,7857	1,634	0,137
	İlkokul mezunu	48	7,2292		
	Ortaokul mezunu	41	7,1951		
	Lise mezunu	99	7,1212		
	Üniversite mezunu	81	6,6049		
	Lise öğrencisi	12	7,5833		
	Üniversite öğrencisi	63	6,4762		
	Toplam	358	6,8771		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere katılımcıların siyasî görüşleri eğitim seviyesi göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim seviyesinin siyasî görüş düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,01$). ANOVA testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 120. Sosyal Sınıf ile Siyasî Görüş Karşılaştırması

		N	Mean	F	Sig.
Kendi Görüş	İşçi	111	7,1802	1,058	0,393
	İşveren	17	6,5294		
	Çiftçi	7	7,1429		
	Memur	28	7,2143		
	Serbest meslek	10	6,9		
	Esnaf	22	6,9545		
	Emekli	27	6,8889		
	Ev hanımı	48	7,0833		
	Öğrenci	64	6,4531		
	İşsiz	24	5,875		
	Toplam	358	6,8771		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere katılımcıların siyasî görüşleri sosyal sınıf gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıf gruplarının siyasî görüş düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,01$). ANOVA testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

3.1.10. Ülke Sorunlarına Dair Algılar

Katılımcıların ülkenin en önemli sorununa dair fikirleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 121. Cinsiyet ile Türkiye`nin En Önemli Sorunu Algısı Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Sorun	İşsizlik	27	30	57
		14,8%	17,0%	15,9%
	Hayat pahalılığı	33	18	51
		18,1%	10,2%	14,2%
	Gelir dağılımındaki eşitsizlik	28	29	57
		15,4%	16,5%	15,9%
	Dış ilişkiler	4	4	8
		2,2%	2,3%	2,2%
	Terör	44	66	110
		24,2%	37,5%	30,7%
	Ahlaki yozlaşma	32	22	54
		17,6%	12,5%	15,1%
	Diğer	14	7	21
		7,7%	4,0%	5,9%
Toplam		182	176	358
		100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2/df= 13,076^a/6 \text{ p } > 0,05$				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye`nin en önemli sorunu algısı cinsiyet gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında en önemli sorun dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p < 0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

Tablo 122. Yaş ile Cinsiyet ile Türkiye'nin En Önemli Sorunu Algısı Karşılaştırması

		Yaş					Toplam
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	
Sorum	İşsizlik	25	11	10	9	2	57
		15,9%	14,1%	13,5%	24,3%	16,7%	15,9%
	Hayat pahalılığı	18	18	12	2	1	51
		11,5%	23,1%	16,2%	5,4%	8,3%	14,2%
	Gelir dağılımındaki eşitsizlik	19	11	16	8	3	57
		12,1%	14,1%	21,6%	21,6%	25,0%	15,9%
	Dış ilişkiler	2	1	2	3	0	8
		1,3%	1,3%	2,7%	8,1%	,0%	2,2%
	Terör	51	23	17	13	6	110
		32,5%	29,5%	23,0%	35,1%	50,0%	30,7%
	Ahlaki yozlaşma	30	9	14	1	0	54
		19,1%	11,5%	18,9%	2,7%	,0%	15,1%
	Diğer	12	5	3	1	0	21
		7,6%	6,4%	4,1%	2,7%	,0%	5,9%
Toplam		157	78	74	37	12	358
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
χ2/df= 35,821 ^a /24 p >0,05							

$\chi^2/df= 35,821^a/24$ p >0,05

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye'nin en önemli sorunu algısı yaş gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaş grupları arasında en önemli sorun dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir (p<0,05). Ki Kare Anlamlı farklılık yok (p>0,05)

Tablo 123. Eğitim Seviyesi ile Türkiye'nin En Önemli Sorunu Algısı Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
Sorum	İşsizlik	2	7	6	13	19	2	8	57
		14,30%	14,60%	14,60%	13,10%	23,50%	16,70%	12,70%	15,90%
	Hayat pahalılığı	2	9	7	14	9	0	10	51
		14,30%	18,80%	17,10%	14,10%	11,10%	0,00%	15,90%	14,20%
	Gelir dağılımındaki eşitsizlik	2	11	6	16	15	1	6	57
		14,30%	22,90%	14,60%	16,20%	18,50%	8,30%	9,50%	15,90%
	Dış ilişkiler	0	2	2	1	2	0	1	8
		0,00%	4,20%	4,90%	1,00%	2,50%	0,00%	1,60%	2,20%
	Terör	7	14	14	37	17	9	12	110
		50,00%	29,20%	34,10%	37,40%	21,00%	75,00%	19,00%	30,70%
	Ahlaki yozlaşma	1	4	3	13	14	0	19	54
		7,10%	8,30%	7,30%	13,10%	17,30%	0,00%	30,20%	15,10%
	Diğer	0	1	3	5	5	0	7	21
		0,00%	2,10%	7,30%	5,10%	6,20%	0,00%	11,10%	5,90%
	Toplam		14	48	41	99	81	12	63
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
χ2/df= 52,289/36 p<0,05									

$\chi^2/df= 52,289/36$ $p<0,05$

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye'nin en önemli sorunu algısı eğitim seviyesine göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim seviyesi grupları arasında en önemli sorun dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare testi bulgularına göre; diplomasızlar, ilkokul, ortaokul mezunları, lise öğrencileri, lise mezunları ve üniversite öğrencileri için terör en büyük sorunu teşkil ederken; üniversite mezunları için işsizlik sorunu öne çıkmaktadır.

Tablo 124. Sosyal Sınıf ile Türkiye'nin En Önemli Sorunu Algısı Karşılaştırması

	Sosyal Sınıf										Topla m	
	İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Ev hanımı	Öğrenc i	İşsiz		
Sorun	İşsizlik	14	4	0	7	4	3	4	5	8	8	57
		12,60 %	23,50 %	0,00%	25,00 %	40,00 %	13,60 %	14,80 %	10,40 %	12,50 %	33,30 %	15,90 %
	Hayat pahalılığı	17	6	0	2	2	1	3	11	9	0	51
		15,30 %	35,30 %	0,00%	7,10%	20,00 %	4,50%	11,10 %	22,90 %	14,10 %	0,00%	14,20 %
	Gelir dağılımınd aki eşitsizlik	18	3	2	5	1	3	3	10	7	5	57
		16,20 %	17,60 %	28,60 %	17,90 %	10,00 %	13,60 %	11,10 %	20,80 %	10,90 %	20,80 %	15,90 %
	Dış ilişkiler	2	0	2	1	0	1	0	1	1	0	8
		1,80%	0,00%	28,60 %	3,60%	0,00%	4,50%	0,00%	2,10%	1,60%	0,00%	2,20%
Terör	39	1	3	8	3	7	16	13	16	4	110	
	35,10 %	5,90%	42,90 %	28,60 %	30,00 %	31,80 %	59,30 %	27,10 %	25,00 %	16,70 %	30,70 %	
Ahlaki yozlaşma	10	3	0	5	0	7	1	6	17	5	54	
	9,00%	17,60 %	0,00%	17,90 %	0,00%	31,80 %	3,70%	12,50 %	26,60 %	20,80 %	15,10 %	
Diğer	11	0	0	0	0	0	0	2	6	2	21	
	9,90%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,20%	9,40%	8,30%	5,90%	
Toplam	111	17	7	28	10	22	27	48	64	24	358	
	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	
χ2/df= 1,006E2*/16 p < 0,01												

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye'nin en önemli sorunu algısı sosyal sınıflar arasında göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıf seviyesi grupları arasında en önemli sorun dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir (p<0,01). Ki Kare testi bulgularına göre terör; işçiler, çiftçiler, memurlar, esnaf kesimi, emekliler ve ev hanımları için en büyük sorun olarak algılanırken; işverenler en çok hayat pahalılığından yakınmakta; serbest meslek erbabı ve işsizler, işsizliği en büyük sorun olarak görmektedirler. Ahlaki yozlaşmadan en çok şikâyet edenler ise öğrencilerdir.

3.1.11. İdam Cezasına Dair Görüşleri

Katılımcıların idam cezasına dair fikirleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre farklılaşmaktadır.

Tablo 125. Cinsiyet ile İdam Cezası Algısı Karşılaştırması

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
İdam	Hayır	26	27	53
		14,3%	15,3%	14,8%
	Kararsızım	32	25	57
		17,6%	14,2%	15,9%
	Evet	124	124	248
		68,1%	70,5%	69,3%
Toplam		182	176	358
		100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2/df= 0,778^a$ 2 p >0,05

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye’de idam cezası algısı cinsiyet gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, cinsiyet grupları arasında idam cezası algısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 126. Yaş ile İdam Cezası Algısı Karşılaştırması

	Crosstab	Yaş					
		18-29	30-41	42-53	54-65	>65	Toplam
İdam	Hayır	25	9	12	6	1	53
		15,9%	11,5%	16,2%	16,2%	8,3%	14,8%
	Kararsızım	27	13	11	4	2	57
		17,2%	16,7%	14,9%	10,8%	16,7%	15,9%
	Evet	105	56	51	27	9	248
		66,9%	71,8%	68,9%	73,0%	75,0%	69,3%
Toplam		157	78	74	37	12	358
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
χ2/df= 2,367 ^a /8 p>0,05							

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye’de idam cezası algısı yaş gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, yaş grupları arasında idam cezası algısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 127. Eğitim Seviyesi ile İdam Cezası Algısı Karşılaştırması

		Eğitim Düzeyi							Toplam
		Diplomasız	İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	Lise mezunu	Üniversite mezunu	Lise öğrencisi	Üniversite öğrencisi	
İdam	Hayır	4	5	5	10	16	0	13	53
		28,60%	10,40%	12,20%	10,10%	19,80%	0,00%	20,60%	14,80%
	Kararsızım	2	4	8	16	12	1	14	57
		14,30%	8,30%	19,50%	16,20%	14,80%	8,30%	22,20%	15,90%
	Evet	8	39	28	73	53	11	36	248
		57,10%	81,20%	68,30%	73,70%	65,40%	91,70%	57,10%	69,30%
Toplam		14	48	41	99	81	12	63	358
		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
χ2/df= 16,771³/12 p>0,05									

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye’de idam cezası algısı eğitim seviyesine göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, eğitim düzeyleri arasında idam cezası algısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 128. Sosyal Sınıf ile İdam Cezası Algısı Karşılaştırması

		Sosyal sınıf										Toplam
		İşçi	İşveren	Çiftçi	Memur	Serbest meslek	Esnaf	Emekli	Ev hanımı	Öğrenci	İşsiz	
İdam	Hayır	11	2	2	4	3	2	5	6	13	5	53
		9,90%	11,80%	28,60%	14,30%	30,00%	9,10%	18,50%	12,50%	20,30%	20,80%	14,80%
	Kararsızım	12	4	2	4	2	3	3	6	13	8	57
		10,80%	23,50%	28,60%	14,30%	20,00%	13,60%	11,10%	12,50%	20,30%	33,30%	15,90%
	Evet	88	11	3	20	5	17	19	36	38	11	248
		79,30%	64,70%	42,90%	71,40%	50,00%	77,30%	70,40%	75,00%	59,40%	45,80%	69,30%
Toplam		111	17	7	28	10	22	27	48	64	24	358
		100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
22,789 ^{a/} 18 p>0,05												

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye’de idam cezası algısı sosyal sınıf gruplarına göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, sosyal sınıf grupları arasında idam cezası algısı göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Türkiye’de idam cezası algısı ile ilgili katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve sosyal sınıf grupları arasında herhangi bir farklılık görülmemiştir. Her iki ilçeden de katılımcıların ortak kanısı Türkiye’de idam cezasının belli suçlar için uygulanması gerektiğidir.

3.1.12. Demografik Değişkenlerin İlçeye Göre Karşılaştırmaları

Katılımcıların dindarlık seviyeleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 129. İlçe İnanç Düzeyi Karşılaştırması

	İlçe	N	Mean	t	Sig.
İnanç Düzeyi	Kartepe	119	6,7311	0,643	0,521
	İzmit	239	6,5732		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; katılımcıların inanç düzeyleri, yaşadıkları ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında katılımcıların inanç düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>>0,05$). t testi Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Türkiye’de 1990 yılından itibaren yapılan pek çok araştırmanın sonuçları izlendiğinde, Türk halkının dindarlık seviyesinin yüksek olduğu, dinin hayatlarındaki yeri ve önemi konusunda yüksek hassasiyet gösterdikleri görülmektedir. Bizim yaptığımız Kartepe ve İzmit araştırmasında, Kocaeli halkının bu ilçelerinde yaşayanların dindarlık seviyeleri ve dine verilen önem noktasında Türkiye’de yapılan araştırmalarla benzer sonuçlara ulaşmamız, bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Türkiye Değerler Araştırmasının 2012 sonuçlarına göre, 10 maddelik ölçeğin Türkiye ortalaması yediye çok yakındır. Kadınlar erkeklere, yaşlılar gençlere göre daha dindardır. Ayrıca eğitim düzeyi arttıkça, dindarlık ölçeğindeki ortalama puanın düştüğü görülmektedir. Türkiye’de dindarlığın boyutlarından biri olarak nitelenen iman/inanç düzeyi oranı yüksek düzeylerde dir. Bu değerler Türkiye’yi Avrupa’ da ve dünya ülkeleri arasında genellikle en yukarılarda olmasını sağlamaktadır. Kartepe ve İzmit’teki bulgular Türkiye ortalaması ile uyum göstermektedir (<https://bau.edu.tr/turkiye-degerler-atlasi-2012>).

Katılımcıların siyasetçilere dair dindarlık beklentileri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 130. İlçe ile siyasetçilere Dair Dindarlık Beklentileri karşılaştırması

	İlçe	N	Mean	t	Sig.
İfade1; Tanrı’ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir.	Kartepe	119	2,9664	0,874	0,383
	İzmit	239	2,8159		
İfade2; Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır	Kartepe	119	3,3782	0,370	0,712
	İzmit	239	3,3138		
İfade3; Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu	Kartepe	119	3,6471	0,707	0,480
	İzmit	239	3,5272		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere katılımcıların siyasetçilere dair dindarlık beklentileri, ilçelere göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler ANOVA testine tabi tutulmuştur. Bulgular katılımcıların siyasetçilere dair dindarlık beklentileri, ilçelere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p < 0,01$). ANOVA testi Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

Katılımcıların milliyetçilik düzeyleri ve ön kimlikleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 131. İlçe ile Milliyetçilik Düzeyi Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kartepe	İzmit	
Milliyetçilik	Son derece gurur duyuyorum	76	173	249
		63,9%	72,4%	69,6%
	Oldukça gurur duyuyorum	36	48	84
		30,3%	20,1%	23,5%
	Pek gurur duymuyorum	3	5	8
		2,5%	2,1%	2,2%
	Hiç gurur duymuyorum	3	6	9
		2,5%	2,5%	2,5%
	Diğer	1	7	8
		0,8%	2,9%	2,2%
Toplam		119	239	358
		100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2/\text{df}=5,946^a$ p>0,05				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; milliyetçilik düzeyi ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular ilçeler arasında, milliyetçilik düzeyi göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>>0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p>0,05$)

Tablo 132. İlçe ile Ön kimlik Karşılaştırması

		İlçe		Toplam
		Kartepe	İzmit	
Ön Kimlik	Türk	17	60	77
		14,3%	25,1%	21,5%
	Müslüman	91	157	248
		76,5%	65,7%	69,3%
	İkisi de değil	3	5	8
		2,5%	2,1%	2,2%

Tablo 132. İlçe ile Ön kimlik Karşılaştırması - Devam

	Diğer	8	17	25
		6,7%	7,1%	6,9%
Toplam		119	239	358
		100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2/df = 5,742^a/4$ p>0,05				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; ön kimlik, ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında ön kimliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir (p>>0,05). Ki Kare Anlamlı farklılık yok (p>0,05)

Bulgular bize; Kartepe ve İzmit ilçelerinde bireylerin kendilerini tanımladıkları ön kimliklerinin öncelikle Müslüman, daha sonra Türk olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların Türkiye'nin yerine dair beklentileri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 133. İlçe ile Türkiye'nin Yerine Dair Beklentilerin Karşılaştırılması

			İlçe		Toplam
			Kartepe	İzmit	
Türkiye Eğer	Avrupa topluluğu	Count	20	55	75
		% within ilçe	16,8%	23,0%	20,9%
	İslam Dünyası	Count	80	108	188
		% within ilçe	67,2%	45,2%	52,5%
	Orta Asya Türk Cumhuriyetleri	Count	11	42	53
		% within ilçe	9,2%	17,6%	14,8%
	Şangay İşbirliği Örgütü	Count	2	18	20
		% within ilçe	1,7%	7,5%	5,6%
	Diğer	Count	6	16	26
		% within ilçe	5,0%	6,8%	6,2%
Toplam		Count	119	239	358
		% within ilçe	100,0%	100,0%	100,0%
χ ² /df =18,490 ^a /5 p < 0,01					

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında Türkiye'nin Yönelimine Dair Beklentilerin dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). Ki Kare testi bulgularına göre; Türkiye'yi İslam dünyasının bir parçası olarak görmek isteyenler Kartepe'de daha fazla iken, AB'nin ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin bir parçası olarak görmek isteyenlerin İzmit'te daha fazla olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Türkiye'nin yakın geleceğine (beş yıllık) dair beklentileri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 134. İlçe ile Türkiye'nin Yakın Geleceğine Dair Beklentileri Karşılaştırılması

		Kartepe	İzmit	
Önümüzdeki Beş Yıl	Daha kötü	25	75	100
		21,0%	31,4%	27,9%
	Aynı	18	57	75
		15,1%	23,8%	20,9%
	Daha iyi	76	107	183
		63,9%	44,8%	51,1%
Toplam		119	239	358
		100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2/\text{df} = 11,613^a/3$ p< 0,01				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere yakın gelecek beklentileri ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında yakın gelecek beklentilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). Ki Kare testi bulgularına göre; gelecek beş yıla dair Kartepe'deki katılımcılar daha olumlu bir beklentiye sahipken, İzmit'teki katılımcıların gelecek beş yılın daha kötü olacağına dair düşünce ve beklentileri daha fazladır.

Katılımcıların siyasete ilgi düzeyleri yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 135. İlçe ile Siyasete İlgi Düzeyi

	Cinsiyet	N	Mean		
Siyasî İlgi	Kartepe	119	3,2521	1,734	0,084
	İzmit	239	3,0418		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere; katılımcıların siyasete ilgi düzeyleri, ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında katılımcıların siyasete ilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p > 0,05$). t testi Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

Katılımcıların siyasî kimlikleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 136. İlçe ile Siyasî Kimliklerin Karşılaştırılması

		İlçe		Toplam
		Kartepe	İzmit	
Siyasî Görüş	Milliyetçi	34	60	94
		28,6%	25,1%	26,3%
	İslamcı	17	59	76
		14,3%	24,7%	21,2%
	Kemalist	7	20	27
		5,9%	8,4%	7,5%
	Sosyal Demokrat	13	35	48
		10,9%	14,6%	13,4%
	Liberal	3	11	14
		2,5%	4,6%	3,9%
	Muhafazakâr	40	42	82
		33,6%	17,6%	22,9%
	Diğer	5	12	17
		4,2%	4,1%	4,8%
Toplam		119	239	358
		100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2/df = 17,219^a/7$ p< 0,05				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasî kimlikler ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında siyasî kimliklere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,05$).

Ki Kare testi bulgularına göre Kartepe` de muhafazakârlar daha fazla iken, İzmit`te Milliyetçi ve İslamcılar daha fazla görülmektedir.

Katılımcıların siyasî görüşleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 137. İlçe ile Siyasî Görüş karşılaştırması

	İlçe	N	Mean	t	Sig.
Kendi Görüş	Kartepe	119	7,6723	4,591	0,000
	İzmit	239	6,4812		

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere siyasî görüş ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler t testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında siyasî görüşe göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). T testi sonuçlarına göre Kartepe halkı, İzmit halkına göre sağın daha üst düzeylerindedir.

Katılımcıların ülkenin en önemli sorununa dair fikirleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 138. İlçe ile Türkiye`nin en önemli sorununa ilişkin Fikirlerin Karşılaştırılması

		İlçe		Toplam
		Kartepe	İzmit	
Sorun	İşsizlik	10	47	57
		8,4%	19,7%	15,9%
	Hayat pahalılığı	8	43	51
		6,7%	18,0%	14,2%
	Gelir dağılımındaki eşitsizlik	23	34	57
		19,3%	14,2%	15,9%

Tablo 138. İlçe ile Türkiye`nin en önemli sorununa ilişkin Fikirlerin Karşılaştırılması - Devam

	Dış ilişkiler	3	5	8
		2,5%	2,1%	2,2%
	Terör	52	58	110
		43,7%	24,3%	30,7%
	Ahlaki yozlaşma	13	41	54
		10,9%	17,2%	15,1%
	Diğer	10	11	21
		8,4%	4,6%	5,9%
Toplam	119	239	358	
	100,0%	100,0%	100,0%	
$\chi^2/\text{df} = 28,536/6$ p< 0,01				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Türkiye`nin en önemli sorunu algısı ilçeler arasında farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında en önemli sorun dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir (p<0,01). Ki Kare testi bulgularına göre Kartepe` de terörü en büyük sorun olarak görenler daha çok iken, İzmit` te işsizlik ve hayat pahalılığına yönelik algılar daha fazladır.

Türkiye`de sosyal ve siyasal eğilimler araştırmasının 2018 verilerine göre; Türkiye`nin en önemli sorunu terör, işsizlik ve hayat pahalılığı olmuştur (<https://bau.edu.tr/turkiye-degerler-atlasi-2012>). İzmit ve Kartepe ilçelerinde yaptığımız çalışmanın sonuçları Türkiye değerleriyle uyumludur.

Katılımcıların idam cezasına dair fikirleri; yaşadıkları ilçeye göre farklılaşmaktadır.

Tablo 139. İlçe ile İdam Cezası Görüşlerinin Karşılaştırılması

		İlçe		
		Kartepe	İzmit	Toplam
İdam	Hayır	15	38	53
		12,6%	15,9%	14,8%
	Kararsızım	16	41	57
		13,4%	17,2%	15,9%
	Evet	88	160	248
		73,9%	66,9%	69,3%
Toplam		119	239	358
		100,0%	100,0%	100,0%
$\chi^2/df = 1,832^a/2$ p>0,05				

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere idam cezasına dair görüşler, ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aramak üzere veriler Ki Kare testine tabi tutulmuştur. Bulgular, ilçeler arasında idam cezasına dair görüşlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p < 0,05$). Ki Kare Anlamlı farklılık yok ($p > 0,05$)

3.1.13. İzmit ve Kartepe İlçelerinin Karşılaştırmalı Değerlendirmesi

İzmit ve Kartepeli seçmenlerin dindarlık seviyeleri demografik değişkenlere ve yaşadıkları ilçeye göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aranmış, inanç düzeyinin t testine tabi tutularak bakılan cinsiyet ve ANOVA testine tabi tutularak bakılan yaş grupları arasında inanç düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Ancak ANOVA testine tabi tutulan inanç düzeyi, farklı eğitim seviyelerine sahip gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Diplomasızlar dışında, eğitim seviyesi arttıkça inanç düzeyi de azalmaktadır. İnanç düzeyi, farklı sosyal sınıf grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($p < 0,01$). ANOVA testi bulgularına göre en yüksek inanç düzeyi emeklilerde olup; onları ev hanımları ile işçiler takip etmektedir. En düşük inanç düzeyine sahip olanların ise işverenler olduğu

görülmektedir. Ayrıca bulgular, ilçeler arasında katılımcıların inanç düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Siyasetçilere dair dindarlık beklentileri demografik değişkenlere göre farklılaşıyor mu sorusuna cevap aradığımız İzmit ve Kartepeli seçmenlerin, ANOVA testine tabi tutulmuş üç ifade için de yaş grupları ve sosyal sınıflar arasında siyasetçilere dair dindarlık beklentileri göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). T testine tabi tutulan bulgular, “Tanrı’ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir” açısından bakıldığında kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlandığını, erkeklerin kadınlara göre siyasetçilerin dindarlıkları konusunda hassas oldukları gözlenmiştir ($p<0,05$). Erkekler için siyasetçilerin inançlı olması daha önemlidir. Veriler ANOVA testine tabi tutulmuş, “Tanrı’ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir” açısından bakıldığında ise eğitim düzeyi grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ($p<0,05$). Bu görüşünü en çok destekleyenler lise öğrencileri iken; bu görüşe en uzak grup üniversite öğrencileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer görüşler açısından bir farklılık gözlenmemiştir. Ayrıca bulgular, ilçeler arasında katılımcıların siyasetçilere dair dindarlık beklentileri göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

İzmitli ve Kartepeli katılımcıların milliyetçilik düzeyleri; veriler Ki Kare testine tabi tutulmuş, cinsiyete göre, yaş gruplarına göre, eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermezken ($p>0,05$), sosyal sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bulgular; esnaflar başta olmak üzere işçi, memur, serbest meslek, ev hanımı, öğrenci ve işsizlerde milliyetçilik duygularının daha yüksek olduğunu; emeklilerde, işverenlerde ve özellikle de çiftçilerde daha düşük olduğunu göstermektedir ($\chi^2/df= 74,963^a/36, p< 0,01$).

Ön kimlikleri demografik değişkenlere göre belirlemek istediğimiz seçmenlerin t testine göre cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi ve sosyal sınıflar açısından herhangi bir farklılık gözlenmemiştir. Ayrıca bulgular, ilçeler arasında katılımcıların milliyetçilik ve ön kimlik düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Türkiye'nin yerine dair beklentilerin demografik olarak farklılaşmasına bakıldığında Ki Kare testi bulgularına göre cinsiyet, yaş ve sosyal sınıflar açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı ($p>0,05$), eğitim düzeyine göre ise, üniversite mezunları ve diplomasızların Türkiye'nin daha çok AB ile entegre olması gerektiğini düşündüklerini; diğerlerinin ise daha çok İslam Dünyası ile bütünleşmeyi savunduğu görülmektedir ($\chi^2/df= 57,995^a/30$, $p<0,01$). Ayrıca bulgular, ilçeler arasında katılımcıların Türkiye'nin yerine dair beklentilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,01$). Ki Kare testi bulgularına göre; Türkiye'yi İslam dünyasının bir parçası olarak görmek isteyenler Kartepe'de daha fazla iken, AB'nin ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin bir parçası olarak görmek isteyenlerin İzmit'te daha fazla olduğunu göstermektedir.

İzmitli ve Kartepe katılımcıların siyasete ilgi düzeyleri ANOVA ve t testine tabi tutulmuş; cinsiyet, yaş grupları, eğitim düzeyleri ve sosyal sınıflar açısından bir farklılık gözlenmemiştir. Ayrıca bulgular, ilçeler arasında katılımcıların siyasete ilgi düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p>0,05$).

Türkiye'nin yakın geleceğine (beş yıllık) dair ve beklentileri ile ilgili ki kare testine tabi tutulmuş, cinsiyet ve sosyal sınıflar açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$). Yaş gruplarına bakıldığında, gençlerin geleceğe umutsuz beklentilerinin, yaş grubu yükseldikçe azaldığını göstermektedir. Yakın geleceğin daha iyi olacağına dair beklentiler yaş grubu yükseldikçe artmaktadır ($\chi^2/df= 17,254^a/8$, $p<0,05$). Eğitim seviyesi grupları arasında bakıldığında ise, eğitim düzeyi arttıkça geleceğe dair beklentilerin de olumsuz olduğunu göstermektedir ($\chi^2/df= 30,615^a/ 12$, $p<0,01$). İlçeler arasında yakın gelecek beklentilerine göre istatistiksel bulgularına göre; gelecek beş yıla dair Kartepe'deki katılımcılar daha olumlu bir beklentiye sahipken; İzmit'teki katılımcıların gelecek beş yılın daha kötü olacağına dair düşünce ve beklentilerinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların siyasî kimlikleri ile ilgili yapılan testler cinsiyete ve yaşa göre anlamlı bir farklılık olmadığını ($p>0,05$), eğitim seviyesi grupları arasında diplomasız ve ilkokul mezunlarında İslamcı kimliğin; ortaokul mezunlarında

muhafazakârlığın; üniversite öğrencilerinde milliyetçilik ve muhafazakârlığın; üniversite mezunlarında ise milliyetçi kimliğin daha ağır basmakta olduğunu göstermektedir ($\chi^2/df= 66,425^a/42$, $p<0,05$). Sosyal sınıflar açısından bakıldığında ise işçilerde, serbest meslek erbabında, esnafta ve öğrencilerde milliyetçi kimlik, memurlarda muhafazakâr ve sosyal demokrat kimlik, işverenlerde ve emeklilerde İslamcı kimlik, ev hanımlarında ve çiftçilerde muhafazakâr kimlik, işsizlerde ise milliyetçi ve muhafazakâr kimlik ön plana çıkmaktadır ($\chi^2/df= 86,181^a/63$, $p<0,05$). İlçeler arasında Ki Kare testi bulgularına göre Kartepe` de muhafazakârlar daha fazla iken, İzmit`te milliyetçi ve İslamcıların daha fazla göstermektedir.

İzmitli ve Kartepe`li katılımcıların siyasî görüşleri; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre anlamlı bir farklılık göstermemekte, farklılaşmaktadır ($p>0,05$). İlçelerin T testi sonuçları Kartepe halkının, İzmit halkına göre daha sağda olduğunu göstermektedir.

Ülkenin en önemli sorununa dair fikirleri ile ilgili yapılan Ki Kare testi sonuçları cinsiyet ve yaş grupları açısından anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Eğitim seviyesi grupları arasında ise diplomasızlar, ilkokul, ortaokul mezunları, lise öğrencileri, lise mezunları ve üniversite öğrencileri için terör en büyük sorunu teşkil ederken; üniversite mezunları için işsizlik sorunu öne çıkmaktadır ($\chi^2/df= 52,289^a/36$, $p<0,05$). Sosyal sınıf grupları arasında Ki Kare testi bulgularına göre terör; işçiler, çiftçiler, memurlar, esnaf kesimi, emekliler ve ev hanımları için en büyük sorun olarak algılanırken; işverenler en çok hayat pahalılığından yakınmakta; serbest meslek erbabı ve işsizler, işsizliği en büyük sorun olarak görmektedirler. Ahlaki yozlaşmadan en çok şikâyet edenler ise öğrencilerdir ($\chi^2/df= 1,006E2^a/16$, $p< 0,01$). İlçeler arasında en önemli sorun dağılımlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir($p<0,01$). Ki Kare testi bulgularına göre, Kartepe`de terörü en büyük sorun olarak görenler daha çok iken, İzmit`te işsizlik ve hayat pahalılığına yönelik algılar daha fazladır. İzmitli ve Kartepe`li katılımcıların idam cezası ile algıları; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyleri ve sosyal statülerine göre anlamlı bir farklılık göstermemekte ve farklılaşmamaktadır. İlçeler arasında idam cezasına dair görüşlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir ($p<0,05$).

SONUÇ

Çalışmada, demokrasinin sağlıklı bir biçimde sürdürülebilir olarak işleminin bir gerekliliği olan siyasî kültür kapsamında yer alan konular ve gelişmelerle ilgili kamuoyundaki kanaatler, Kocaeli'nin İzmit ve Kartepe ilçeleri bağlamında incelenmiştir. İzmit ve Kartepe ilçelerinde halkın siyasî kültürünün özellikleri hakkında bilgi edinilmesini sağlayacağı, demokratik siyasî kültürün geliştirilmesi ve güçlendirilmesi için yapılabilecekler konusunda ipuçları verebileceği düşünülerek belirlenen başlıklar altında ve hipotezler doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır.

Siyasî kültürün oluşması ve yerleşmesi sürecinde, önemli etkilere sahip olan sosyo-ekonomik değişkenler, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyal statü ve bölgesel farklılıkların, siyasî sistemin yapısı ve işleyişi ile ilgili olan bu değişkenlere ilişkin bulgulardan elde edilen sonuçlar da değerlendirilmiştir.

Bu bağlamda araştırmadan elde edilen bulgular; demokratik ilke ve değerlere bağlılıkları açısından değerlendirilen İzmit ve Kartepe ilçelerindeki halk için ailenin, siyasî kültür davranışlarına yön veren temel rolü üstlendiği görülmektedir. İzmit ve Kartepelilerin % 90'dan fazlası aileyi en önemsedikleri unsur olarak belirtmiştir. Aileden sonra ise en önemli unsurun, din unsuru olduğu görülmektedir. Katılımcıların ortalama % 60'ı için aileden sonra din ve %50'sinin ailelerinin refah düzeyinin arttırılmasına verdikleri önem, aslında aileyi diğer tüm toplumsal olgulardan üstün tuttuklarını göstermektedir. Bulgular, siyasi kültüre ilişkin özelliklerin kuşaklar arasındaki aktarımını sağlayan, siyasi toplumsallaşma sürecine etki eden en önemli unsurlarından biri olan aile kurumunun her iki ilçede de en fazla değer verilen kurum olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın bir diğer değişkeni, siyasî kimliklere ilişkin bulgulardır. İzmit ve Kartepeli seçmenin siyasî kimlikleri ağırlıklı olarak milliyetçi, milliyetçi-muhafazakâr ve İslâmcı olarak belirlenmiştir. İzmitliler, siyasî kimliklerini, %25

milliyetçi, %24 İslâmcı ve %17 muhafazakâr olarak tanımlamaktadır. Kartepelilerin ise %34'ü muhafazakâr, %29'u ise milliyetçi olarak tanımlamaktadır.

Kimlik, modern dünyanın değişen şartlarında yeni bir tanım kazansa da aynı zamanda geleneksel insanın varoluşunu tanımlayan bir olgudur. İnsanın iradesi dışında sahip olduğu doğal kimliği onun ırkı, etnik kökeni ve cinsiyeti ile ilişkili iken, siyasî kimliği sadece ideolojisi ile değil din, mezhep, dünya görüşü, kültür gibi iradi kimlik özellikleriyle de ilişkilidir (Akdoğan, 2011: 7). Bireyin toplumda kendini ifade ediş biçimi olan kimlik, aynı zamanda hayatın içinde duracağımız yeri belirleyen önemli bir etkidir. Türkiye'de siyasî kimliği şekillendiren faktörler arasında başta din ve dini ideolojiler, milli kimlik ve milliyetçilik, kültürel kimlik ve kültür yapısı sayılabilir. Çalışmadan elde edilen bulgular; işçilerde, öğrencilerde, serbest meslek erbabında ve esnafta milliyetçi kimlik, emeklilerde ve işverenlerde İslamcı kimlik, ev hanımlarında ve çiftçilerde muhafazakâr kimlik, memurlarda muhafazakâr ve sosyal demokrat kimlik ve işsizlerde milliyetçi- muhafazakâr kimliğin ön plana çıktığını göstermektedir ($\chi^2/df= 86,181^a/63, p<0,05$).

Bulgulara göre, diplomasız ve ilkokul mezunlarında İslamcı kimliğin; ortaokul mezunlarında muhafazakârlığın; üniversite öğrencilerinde milliyetçilik ve muhafazakârlığın, üniversite mezunlarında ise milliyetçi kimliğin daha ağır basmakta olduğunu göstermektedir ($\chi^2/df= 66,425^a/42, p<0,05$).

İzmit ve Kartepe ilçelerinin genel siyasî eğilimleri, Kartepe için % 63'ü, İzmit için % 42'si milliyetçi ve muhafazakâr olarak tespit edilmiştir. İlçeler genel olarak sağ eğilimli bir seçmen yapısına sahiptirler. Seçmenlerin siyasî tercihlerinin merkezde ve merkezin sağında toplandığını, din ve milliyetçiliği ön plana aldıkları görülmektedir. Bunun yanında bulgular, siyasî kimliklerini, milliyetçi ve muhafazakâr olarak tanımlayan Kartepeli ve İzmitli seçmenin büyük bölümünün kendi siyasî görüşlerini sağ ile özdeşleştirdiğini göstermektedir. Türkiye'de merkez sağ, bir siyasî hareket olarak adlandırılmasının yanında önemli bir siyasî düşüncedir. Merkez sağın siyasî düşüncelerini; demokrasi ve sivil toplum, milliyetçilik, (dini) muhafazakârlık, laiklik ve yerlilik olarak değerlendirilebilir (Mert, 2007: 12). Dinin milliyetçilikle uzlaşması sonucu merkez sağda ortaya Türk-İslam sentezinde ifade edebileceğimiz muhafazakâr milliyetçi bir görüşü ortaya çıkarmaktadır

(Şeyhanlıoğlu, 2011: 247). Halkın genel siyasî eğilimi muhafazakârdır. Türkiye’deki siyasî yapı, merkezi ve merkezin sağa kayması şeklinde tarif edilebilir. Avrupa’da ve ülkemizde yapılan araştırmalar siyasî yapıyı şekillendiren seçmen kitlesinin geniş ölçüde “orta sınıfa” dayandığını göstermektedir (Gökçe, 2001: 15). Bu açıdan bakıldığında, İzmit ve Kartepe ilçelerinden elde edilen bulgular ilçelerin sosyolojik yapısının, bu ilçelerde gelir düzeyini belirleyen meslek grupları olan işçiler (% 33), esnaflar (% 7) ve memurların (% 6) toplumsal yapıda önemli bir yer tuttuğu göstermektedir. Sosyal gruplar açısından bakıldığında ev hanımları (%15) ve öğrenciler (%20) de geniş bir katılımcıyı oluşturmaktadır. Çalışmada ulaşılan bir başka bulgu da, ilçelerdeki sosyolojik ve demografik yapının halkın sağ eğilimli olması için elverişli olduğudur. İncelenen ilçelerde, Türkiye’nin önemli ticaret ve sanayi kuruluşlarının bulunması, iş gücü ihtiyacının yoğun olması sebebiyle bölgeye göçlerin olması, buna bağlı olarak da farklı etnik kimlik yapısına sahip kişilerin bölgede yerleşik olmasına sebep olmaktadır. Ulaşılan bir başka bulgu da, İzmit ve Kartepe ilçelerinde nüfusun çeşitliliğinin getirdiği, alt kültürlerle kimlik sunulmasının bir sonucu olarak, geleneksel değerleri korumacı bir yaklaşımı benimseyen İslamcılık, muhafazakârlık ve milliyetçiliği halkın siyasi kimlik olarak tercih etmesidir.

Çalışmada İzmit ve Kartepe bölgesinde yaşayan seçmenlerin siyasal davranışlarında dini faktörlerin rolünü ortaya koymak için din faktörü bağımlı bir değişken olarak belirlenmiştir. Siyasi davranışların oluşması ve siyasi katılmanın yönü üzerinde dinsel-etnik ve bölgesel faktörler de etkili olabilmektedir. Bağlı olunan dine veya etnik gruba önem veren bireylerin bu değerleri önemseyen siyasi düşünce ve tutum içine girmeleri, bu değerleri benimseyen partilere yönelmesi olağan karşılanabilir. Din faktörünün diğer değişkenlerden bağımsız olarak siyasal tercihi yönlendirdiği de söylenebilir. Katılımcıların dindarlık düzeylerini, dindarlığın siyasî yöneticilerin belirlenmesindeki rolünü, geçmişten gelen siyasî etkileri, siyasî kimlik ve siyasal davranışlara olan etkisini ve dini hoşgörü düzeyini belirlemek için sorduğumuz sorular halkın büyük çoğunluğunda din unsurunun siyasî davranışların şekillenmesinde etkili bir faktör olduğunu göstermektedir. İzmit ve Kartepe’de halkın % 96’sının kendisini İslam dinine inanan Müslüman olarak ve % 70’e yakınının da kendisini dindar olarak tanımladığı görülmektedir. Sonuçlar, inanç

düzeyinin, eğitim seviyesi arttıkça azaldığını ($p<0,01$), bununla beraber farklı sosyal sınıf gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığını ($p<0,01$) da göstermektedir. En yüksek inanç düzeyi emeklilerde olup; onları ev hanımları ile işçiler takip etmektedir. En düşük inanç düzeyine sahip olanların ise işverenler olduğu görülmektedir. Türkiye Değerler Araştırmasının 2012 sonuçlarına göre; 10 maddelik ölçeğin Türkiye ortalaması yediye çok yakındır. Kadınlar erkeklere, yaşlılar gençlere göre daha dindardır. Ayrıca eğitim düzeyi arttıkça, dindarlık ölçeğindeki ortalama puanın düştüğü görülmektedir. Eğitim düzeyinin artması sadece dindarlık ölçeğinde değil, aynı zamanda siyasî kültürü etkileyen siyasal katılmayı da uyarıcı bir etki göstermektedir. Bulgulara göre, din unsuru halkın siyasî kültür değişkenlerinin ve siyasî tercihlerinin belirlenmesinde önemli bir yer tutmaktadır.

Siyasetçilere dair dindarlık beklentileri açısından bakıldığında Kartepelilerin % 35'i inançsız siyasetçilerin bu göreve uygun olmadığı görüşündedir. % 67'si de yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunmasının ülkenin yararına olacağı görüşünde olduklarını göstermektedir. İzmitlilerin ise % 58'inin yönetim görevlerinde dindar kişilerin olmasının ülkenin yararına olacağını belirtmelerine rağmen, % 52'sinin yöneticilerin inançlarının bu konuda belirleyici bir unsur olmadığını düşündüklerini göstermektedir. Erkekler kadınlara ($p<0,05$), liseliler üniversite mezunlarına göre, yöneticilerin daha dindar olmasını istemektedir.

Milli kimlik, ön kimlik ve milliyetçilik, İzmit ve Kartepe'de önemli unsurlardır. "Türk mü Müslüman mı? sorusu ile kendini tanımlamaları istenen katılımcıların kendilerini öncelikle Müslüman kimliği ile tanımladıkları gözlemlenmiştir. Müslüman kimliğin ardından ise kendini Türk kimliği ile tanımlayanlar çoğunluğu oluşturmaktadır. Burada dini kimlik bir üst kimlik görevi görmektedir. Alt kimliklerin ümmet şemsiyesi altında var olması gerektiği bilinci gelişmiştir. Sosyal açıdan ümmet, aidiyeti işaret etmektedir. İslam ekseninde bir birlikteliği simgelemektedir. Siyasî açıdan ise, inanmışlık ve birlik şuuru ile hareket edebilmektir. İzmit ve Kartepe'de ümmet şemsiyesi altında, alt kimliklerin de bağımsız olduğu bir bilinç gelişmiştir. Bunun yanında Türk olmaktan ne kadar gurur duydukları sorulan katılımcılardan, İzmitli olanların % 93'ü, Kartepelilerin ise %94'ü Türk kimlikleri ile gurur duyduklarını ancak önce ön kimliğin tanımlanması

istendiğinde, İzmitlilerin % 66'sının, Kartepelilerin % 77'sinin kendini öncelikli olarak Müslüman olarak tanımladığını göstermektedir. Halk arasında ümmet bilincinin, millet bilincinden daha fazla geliştiği görülmektedir. İzmit için kendisini öncelikle Türkiye'nin bir parçası olarak hissedenler % 27 ile kendisini yaşadığı ilin bir parçası olarak görenlerden daha fazladır. İzmit'in, Kocaeli'nin merkez ilçesi olması ve çok farklı şehirlerden göç alması sebebiyle bireylerin kendilerini genel bir tanımlama ile Türkiye'nin bir parçası olarak görmeleri anlaşılabilir bir göstergedir. Kartepe'de ise farklı bölgelerden, şehirlerden hatta ülkelerden gelenlerin yoğun olduğu ilçede % 25'i kendisini başka bir şehir veya bölge ile özdeşleştirse de, kendisini doğduğu değil, doğduğu yer ile özdeşleştirerek öncelikle yaşadığı il ve ilçenin bir parçası olarak görenler % 29'luk çoğunluğu oluşturmaktadır. Araştırmamızın bulgularına göre; esnaf başta olmak üzere işçi, memur, serbest meslek, ev hanımı, öğrenci ve işsizlerde milliyetçilik duyguları daha yüksek iken; emeklilerde, işverenlerde ve özellikle de çiftçilerde daha düşük olduğunu göstermektedir ($\chi^2/df= 74,963a/36$, $p< 0,01$). Elde edilen bulgular, İzmit ve Kartepe'de halkın milliyetçilik duygularının yüksek olduğunu göstermektedir.

Türkiye Değerler Araştırmasının 2012 verilerine göre, Türk olmaktan son derece gurur duyduğunu ifade edenlerin oranı % 75 olarak tespit edilmiştir. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre Türkiye, 47 Avrupa ülkesi içinde vatandaşlıklarıyla en fazla gurur duyan insanların yaşadığı birkaç ülkeden bir tanesidir. Bu veriler ışığında İzmit ve Kartepelilerin, yüksek bir Türklük ve milliyetçilik duygusuna sahip oldukları ve sonuçların Türkiye araştırması ile de ilişkili bulunduğu söylenebilir.

İzmit ve Kartepe'nin siyasi kültürünü etkileyen bir başka değişkeni olarak belirlenen, siyasete ilgileri ve siyasi faaliyetlere katılımları açısından bakıldığında; İzmit'te siyaseti çok önemli bulanların oranı yalnızca % 20'dir. Bu da, toplumun aslında siyasî bir yapısının bulunmadığının somut bir göstergesidir. Siyasetle ilgilenenlerin oranı da yalnızca % 38'dir. İzmit'te halk siyasete, hayatlarının akışı içinde etki sahibi bir unsur olarak görmemektedir. Kartepe'de siyaseti çok önemli bulanların oranı ise % 28'dir. Buna rağmen % 52'sinin siyasete az ya da çok ilgi duyduğu görülmektedir. Kartepe'de siyasete ilgi ve siyasete aktif biçimlerde katılma oranları oldukça yüksektir. Siyasete katılma biçimleri açısından İzmit ilçesinde,

seyirci faaliyetleri yoğun olmakla birlikte, Kartepe ilçesinde ise genellikle seyirci faaliyetlerinin yanında, her iki ilçede halkın orta ve ileri seviyede siyasi faaliyetlere katılım gösterdikleri görülmektedir.

İzmitliler hükümet ve siyaset işlerini takip etmekte zorlandıklarını, hükümete seslerini duyurmanın mümkün olmadığını (% 51), bunun yolunun oy vermek olduğunu düşündüklerini (% 63), İzmit'te bireylerin büyük çoğunluğunun (% 59'u) arkadaşları ile siyaseti konuşarak ve % 55'i gazetelerdeki siyasî haberleri okuyarak siyaseti izlediklerini göstermektedir. %68'i siyasî partilerin vatandaşın düşünce ve istekleriyle değil, sadece oyuyla ilgilendikleri, gerekli kararları alamadıklarını düşünmektedirler. İzmit'te hükümet ve siyasetçilerin toplumun beklentilerine cevap veremediği algısı yüksektir. Bu durum demokratik düzenin gelişmesi açısından olumsuz etki yapabilir.

Kartepeliler, hükümet ve siyaset işlerini takip etmekte zorlandıklarını (% 55), seçilenlerin (milletvekili) seçimden sonra halkı unuttukları (% 73), hükümete seslerini duyurmanın mümkün olmadığını (% 47), ancak bunun tek yolunun oy vermek olmadığını düşündüklerini (% 48) göstermektedir. Kartepe'de bireylerin büyük çoğunluğunun (% 67'si) arkadaşlarıyla siyaset konuşarak, televizyondan izleyerek (% 60) ve gazetelerden okuyarak (% 47) siyaseti izlediklerini belirtirler. %40'ı siyasî miting ve toplantılara katılmak suretiyle siyasetle ilgilenmektedirler. % 55'i siyasî partilerin vatandaşın düşünce ve istekleriyle değil, sadece oyuyla ilgilendikleri, gerekli kararları alamadıklarını düşünmektedirler. Çalışmanın bulgularından biri de, Kartepe'de de hükümet ve siyasetçilerin toplumun beklentilerine cevap veremediği algısının yüksek oluşudur. Siyasetçilere ve siyasi partilere genel olarak bir güvensizlik hâkimdir. Ancak İzmit ve Kartepe'de halk, her ne kadar siyasete ve siyasetçilere güven duymasalar da alternatif bir rejim arayışları yoktur. Bulgular, İzmit'te halkın çoğunluğu olan % 72'si, Kartepe'de de % 70'i için en iyi siyasî yönetim biçiminin demokrasi olduğunu göstermektedir.

Sosyo-kültürel değişimin hızlandığı modern toplumlarda siyasi kültür türlerinden birinin varlığı bir diğerinin varlığına engel olmamaktadır. Katılma, seçme, denetleme, siyasi ilgi ve bilgi sahibi olma gibi davranışlar genellikle çoğulcu

ve katılımcı kültürlerde görülmektedir. Çalışmaya ilişkin bulgulardan biri de; her iki ilçede, hem İzmitliler hem de Kartepe'eliler için gerek tebâ, gerekse katılımcı siyasi kültür tipinin var olduğu ve yaşandığı demokratik işleyişin varlığından söz edilebilir.

İzmit ve Kartepe'de halkın ülkenin en önemli sorunu hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Her iki ilçede de terörün ülkenin en önemli sorunu olduğu görüşü hakimdir. İzmit'te % 24, Kartepe'de % 44 oranında katılımcı terör derken, terörü, işsizlik, hayat pahalılığı, gelir düzeyindeki eşitsizlik ve ahlâki yozlaşma izlemektedir. Özellikle % 40 dolayında İzmitli katılımcının, işsizlik ve hayat pahalılığını ülkenin önemli sorunu olarak görmeleri, son dönemde ülke ekonomisinde yaşanan sıkıntılara bağlı olduğunu düşündürmektedir. Araştırma sonuçlarında, cinsiyet ve yaş değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Eğitim ve sosyal sınıf seviyeleri değişkenine bakıldığında ise üniversite mezunları, serbest meslek erbabı ve işsizler, işsizliği en büyük sorun olarak görürken, diğer tüm eğitim seviyelerinde ve sosyal sınıftakiler için terör en önemli sorun olarak görmektedirler ($\chi^2/df= 52,289/36$, $p<0,05$). İşverenler için ise en önemli sorun, hayat pahalılığıdır. Ahlaki yozlaşmadan en çok şikâyet edenler ise öğrencilerdir ($p< 0,01$). Geleceğimizin teminatı olan nesillerin ahlaki boyutta bir tehlikenin varlığına ilişkin öncelik belirtmeleri dikkat çekici bulgulardandır.

Yapılan araştırmalara göre Türk halkı, ülkenin en önemli sorununu terör olarak görmekte, terörden sonra ise işsizlik, hayat pahalılığı ve ekonomik sorunları ülkedeki en önemli sorunlar olarak görmektedirler. İzmit ve Kartepe araştırmamızın sonuçları, Türkiye'deki sonuçları destekler niteliktedir.

Suç hangi alanda işlenmiş olursa olsun, toplum bünyesinde yarattığı tahribatı ve tahriki ancak o fiile verilen cezanın şiddeti, toplumun vicdanında rahatlatılabilir. Ceza, suçun toplum hayatında yarattığı tepkiye, sosyal yapıda meydana getirdiği tahribata bir karşılık olarak, toplum tarafından belirlenen bir bedel (Bruhl, 1984: 289), toplumun bazı davranış kurallarını ihlal etmiş olan fertleri aleyhine, seçilmiş bir heyet aracılığı ile ve farklı şiddetlerde uygulanan, bir tepki olarak tanımlanmaktadır (Topçuoğlu, 1984: 73).

İzmit ve Kartepe halkının idam cezası ile ilgili görüşleri bu tanım çerçevesinde incelediğinde, belli suçların toplum vicdanında çok ağır tahribatlar oluşturduğu, bu sebeple de bu suçları işleyenler için idam cezasının uygulanmasını istedikleri görülmektedir.

İzmit ve Kartepe’de idam cezasına dair görüşleri belirlenmek istenen katılımcıların büyük çoğunluğu cinsiyet, yaş, eğitim ya da sosyal sınıf düzeyi ayırt etmeksizin, Türkiye’de idam cezasının uygulanmasını istemektedirler. İzmit’te bu oran % 67 iken, Kartepe’de %74’ü bulmaktadır. Sonuçlar, idam cezasının özellikle ırz düşmanları (% 65) başta olmak üzere anarşistlere (% 44), uyuşturucu kaçakçılara (% 38) ve rüşvet alan devlet görevlilerine (% 40) uygulanmasını istediklerini göstermektedir. Çalışmaya ilişkin bir başka bulgu da, toplum vicdanını yaralayan toplumsal sorunların çözümünde İzmit ve Kartepelilerin otoriter yöntemlere başvuruya bilineceğine dair kabullerinin olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Türkiye’nin gelecekle ilgili beklentilerine dair görüşleri olumlu ve iyimserdir. Önümüzdeki beş yıllık süreç düşünüldüğünde araştırma bulguları, Kartepelilerin % 54’ünün ailelerine ait maddi durumunun gelecek süreçte de daha iyi olacağına inanmaktadırlar. Kartepe’deki katılımcılar daha olumlu bir beklentiye sahiptir. İzmit’teki katılımcılar ise bugün için memleketin daha iyi durumda olduğuna inanmalarına rağmen, yakın geleceğe dair beklentileri konusunda genel algıları, durumlarının değişmeyip aynı kalacağı (% 41) veya kötüye gideceği (% 19) yönündedir. İzmitliler, Kartepelilere göre biraz daha olumsuz tavır içinde olsalar da, her iki ilçede de ortak kanı, gelecek yılların daha iyi olacağına dair toplumun umutlu oluşudur. Ancak aile ve gelir düzeylerini önceleyen her iki ilçe mensuplarının, gelecekle ilgili kaygı içinde olmaları ekonomide yaşanan çalkantılı sürecin, kişilerin kaygılanmasında bir sebep olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışmanın sonuçları, gençlerin gelecekle ilgili umutsuz beklentilerinin, yaş grubu yükseldikçe azaldığını göstermektedir. Yakın geleceğin daha iyi olacağına dair beklentiler yaş grubu yükseldikçe artmaktadır ($\chi^2/df= 17,254^a/8$, $p<0,05$).

Buna bağlı olarak ülkemizin gelecek on yılında en önemli hedefi konusunda, İzmitlilerin % 64’ü, Kartepelilerin ise % 71’i daha güçlü bir devlet olmasının

kapısını açacak olan güçlü bir ekonomi ve yine İzmitliler % 52'si, Kartepelilerin de % 72'si yüksek kalkınma hızına ve istikrarlı bir ekonomiye sahip olması gerektiğini düşünmektedirler. Halkın ortalama % 23'ü de ülkenin yeterli ve güçlü bir savunma gücüne sahip olması gerektiğini düşünmektedir. Uluslararası arenada ülkenin güçlü bir konumda olması, ancak ekonomik göstergelerin olumlu olması ile sağlanabilir. Sonuçlara göre, yüksek ekonomik kalkınma hızı ve yeterli savunma gücüne sahip olmakla güçlü bir ülke olacağına inanmaktadırlar.

“Türkiye hangisinin bir parçası olmalıdır?” sorusunun yöneltildiği İzmit ve Kartepe halkının; Türkiye’yi uluslararası alanda nerede konumlandıklarını, hangi ülkeler topluluğunun bir üyesi olarak görmek istediklerini; hangi ülkeler topluluğu ile özdeşleştirdiklerine yönelik bulgular göstermektedir ki; hem İzmitliler, hem de Kartepeliler, Türkiye’nin İslam dünyasına ait oluşumların içinde bulunmasını istemektedirler. Kartepeli katılımcılardan Türkiye’yi öncelikle İslam dünyasının bir parçası olarak görenler, İslam dünyasının içinde bulunmasını isteyenler, % 67 ile ilçenin büyük çoğunluğunun kanaatini göstermektedir. İzmitlilerde bu oran % 45’e düşse de onların da genel kanaatleri bu yöndedir. Türkiye’yi Avrupa topluluğunun bir parçası olarak görmek isteyenler, Kartepe’de % 17 ile iken, İzmit’te bu oran biraz daha fazla, % 23’üdür. Ayrıca İzmitlilerin % 17’si Türkiye’nin Türkiye Cumhuriyetleriyle bir arada bulunarak, oranın bir parçası olması gerektiğini düşündüğünü göstermektedir. Araştırma bulguları Türkiye’nin yerine ilişkin; cinsiyet, yaş ve sosyal sınıf değişkenlerinde bir farklılık görülmezken, katılımcıların eğitim düzeyine göre görüşlerinde farklılık göstermektedir ($\chi^2/df= 57,995a/30$, $p<0,01$). Üniversite mezunları Türkiye’nin daha çok AB ile entegre olması gerektiğini düşünürken; diğerleri daha çok İslam Dünyası ile bütünleşmesi noktasında görüş bildirmişlerdir.

Araştırma, toplumun inanç ve değer değişkenlerini belirlemeye çalışmıştır. Bu bağlamda; milli duyguları yüksek, geleneksel değerlerine bağlı ve bunu modern dünyanın gerekleri ile harmanlayan İzmitli ve Kartepe seçmenler aile bağlarına, dini ve milli değerlere büyük önem vermektedirler. Bunun yanında, toplumsal kalkınma ve refahın önemine, hane gelirinin yaşam standartlarında olmasına da önem vermektedirler. İzmit ve Kartepe halkı, hak ve özgürlüklerin demokratik yollarla

aranması gerektiğini düşünmektedir. Halk arasında din ve aile, siyasî kimliklerin oluşumunu etkilemekte ve siyasî kültürün yapı taşlarını oluşturan dinamiklerin başlıcalarını oluşturmaktadır.

“Türk’ün Türk’ten başka dostu yoktur” anlayışı geniş bir kabul görmekte ise de, daha çok aynı din şemsiyesinin altında ve aynı milliyete sahip toplumların dostluğu kabul görmektedir. Halk genel olarak siyasetçilere ve kurumlara güvenmemektedir. Ancak silahlı kuvvetleri demokrasinin güvencesi olarak görmektedir. İzmit ve Kartepe’de toplumsal kalkınma ve refah düzeyinin önemli olduğu görülmektedir. Genel olarak siyasete ilgi duymakta ve her ne kadar yöneticilere güvenmeseler ve siyaseti etkileme güçlerinin az olduğuna inansalar da, farklı biçimlerde siyasete katılım göstermektedirler.

Çalışma, toplumun sahip olduğu siyasî kültürün, hem demokratik sistemin işleyişi, hem de bir dinamik kazanmasında önemli ölçüde belirleyici bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Demokratik işleyişin sürdürülebilirliği için halkın ihtiyaçlarına cevap verebilen etkin bir sistemin kurulması önemlidir. Bunu sağlayacak güven ve hoşgörü ortamını oluşturmak, kutuplaşmaları en aza indirecek samimiyeti kazandırmak gereklidir. Ancak bu şekilde halkın demokratik yapı dışında kalmadan, rejim ve onun ilkelerine ve devletin kurumlarına bağlılığı sağlanabilir. Kültür, kültürel, milli ve siyasî kimlikler; siyasî kültür ve unsurların devamı, ancak ortak bilince erişmekle mümkün olabilir.

Ortak bilinç; birlikte düşünmek, birlikte hissetmek, ”bir” olabilme gücü, ancak sahip olduğumuz çok katmanlı kültürümüze sahip çıkmakla olacaktır. Ortak tarihi ve kültürel mirasımız üzerine inşa edilen medeniyetimizin, siyasî istikametimize yol göstermesini sağlamak, Türkiye’yi diğer milletlerden bir adım öteye taşıyacaktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Akdoğan, Yalçın (2011). Türkiye’de Siyasî Kimlikler, 2000’li Yıllar. İstanbul: Meydan Yayıncılık.

Akıncı, Abdulvahap (2013). Türk İslâm Sentezinde Tarih ve Kimlik. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Almond, Gabriel. A. vd. (2008). Political Culture and Political Socialization, der. G. A. Almond, B. Powell Jr., R. J. Dalton, ve K. Strom, Comparative Politics Today: A World View içinde, Pearson, New York. s. 43-60.

Arslan, M. (2004). “Halk Kültürünün Değişim Boyutu ve Mesir Şenlikleri”, Halk Kültüründe Değişim Uluslararası Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Motif Yayınları.

Assmann, Jan (2001). Kültürel Bellek: Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik. (Çev. Ayşe Tekin). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Bayart, Jean, F. (1999). Kimlik Yanılsaması. (Çev: M, Moralı). İstanbul: Metis.

Baykal, Deniz (1970). Siyasal Katılma: Bir Davranış İncelemesi. Ankara: Ankara Siyasal Bilgiler Fak. Yayınları.

Bilgin, Nuri (1999). Kollektif Kimlik. 2. Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık

Bilgiseven, A. Kurtkan (1995). Genel Sosyoloji. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Bruhl, Levy (1984). Suç Sosyolojisine Giriş. (Çev. Ü. Meriç). İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Cassirer, Ernst (1980). İnsan Üstüne Bir Deneme. (Çev. N. Arat). İstanbul: Remzi Kitabevi

Clausen, John. A.(1968). Socialization and Society. Boston: Little, Brown and Company.

Çaha, Ömer (2008). Türkiye’de Seçmen Davranışı ve Siyasî Partiler. Ankara: Orion Kitabevi.

Çam, Esat (1990). Siyaset Bilimine Giriş. İstanbul: Der Yayınları.

Çam, Esat (1995). Siyaset Bilimine Giriş. İstanbul: Der Yayınları.

Çeçen, Anıl (1984). Kültür ve Politika. İstanbul: Hil Yayınları

Çukurçayır, M. Akif (2000). Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi. Ankara: Yargı Yayınevi

Demir Ömer - Acar Mustafa (1997). Sosyal Bilimler Sözlüğü. Ankara: Vadi Yayınları.

Dursun, Davut (2006). Siyaset Bilimi. İstanbul: Beta Yayınları.

Duverger, Maurice (1982). Siyaset Sosyolojisi. (Çev. Ş. Tekeli). İstanbul: Varlık Yayınları.

Duverger, Maurice. (1998). Siyaset Sosyolojisi. 5. Basım. (Çev. Ş. Tekeli). İstanbul: Varlık Yayınları.

Ejder, Yılmaz (1996). Hukuk Sözlüğü. Ankara: Yetkin Yayınları. Genişletilmiş 5. Baskı.

Erkal, Mustafa (2012). Sosyoloji (Toplumbilim). İstanbul: Der Yayınları.

Esmer, Yılmaz (1999). Devrim, Evrim, Statüko: Türkiye’de Sosyal, Siyasal, Ekonomik Değerler. İstanbul: TESEV Yayınları.

Esmer, Yılmaz; Kalaycıoğlu, Ersin (1992). Türkiye Değerler Araştırması. İstanbul: TÜSİAD Yayınları.

Fichter, Joseph (1996). Sosyoloji Nedir?. (Çev. N. Çelebi). Ankara: Atilla Kitabevi.

Gökalp, Ziya. (1972). Hars ve Medeniyet. Ankara: Diyarbakır’ı Tanıtma ve Turizm Yayınları

Gökalp, Ziya. (1990). Türkçülüğün Esasları. İstanbul: MEB Yayınları

Görmez, Kemal (1997). Kent ve Siyaset. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.

Gündoğan, Ali Osman (2009). Kimlik Sorunu ve Düşünce Dünyası, Türk Kimliği. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Güngör, Erol (1989). Türk Kültürü ve Millîyetçilik. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Güvenç, Bozkurt. (2002). İnsan ve Kültür. Ankara: Remzi Kitabevi.

Hauge, Rod; Harrop, Martin (1992). Comparative Government and Politics. England: The Macmillon Press.

Huntington Samuel P. (1991). The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century. Oklahoma: University of Oklahoma Press.

Huntington, Samuel P. (1998). The Clash of Civilizations and the Remaking of the World Order. London: Touchstone Books.

- İçli, Gönül (2002). Sosyolojiye Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- İşçi, Metin (2000). Sosyal Yapı ve Sosyal Değişme. İstanbul: Der Yayınları.
- İzzetbegoviç, Aliya (2018). Doğu Batı Arasında İslam. İstanbul: Klasik yayınları.
- Kafesoğlu, İbrahim (1993). Türk Millî Kültürü. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Kalaycıoğlu, Ersin (2008). “Türkiye’de Demokrasi’nin Pekişmesi: Bir Siyasal Kültür Sorunu”, Ergun Özbudun’a Armağan. Ankara: Yetkin Yayınevi.
- Kalaycıoğlu, Ersin (2016). Karşılaştırmalı Siyasal Sistemler. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. 7. Baskı.
- Kapani, Münci (2016). Politika Bilimine Giriş. Ankara: BB101 Yayınları.
- Karpat, Kemal H. (2009). Ziya Gökalp’ın Bazı Kavramlar Üzerine Düşünceleri. Modern Türkiye’de Siyasal Düşünce I: Cumhuriyete Devreden Düşünce Mirası, Tanzimat ve Meşrutiyetin Birikimi, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karpat, Kemal H. (2016). Kısa Türkiye Tarihi. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaya, A. Raşit. (1985). Kitle İletişim Sistemleri. Ankara: Teori Yayınları.
- Kaya, Yaşar. (2003). İşbirliği ve Çatışma, Toplumsal Yapı. İstanbul: Turan Yayıncılık.
- Köktürk, Milay. (2006). Kültürün Dünyası Kültür Felsefesine Giriş. Ankara: Hece Yayınları.
- Köseoğlu, Nevzat (2005). Milli Kültür, Mozaik Kültür ve Etnisite. İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Kurtkan, Amiran (1995). Genel Sosyoloji, Bölüm 5. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Mert, Nuray (2007). Merkez Sağın Kısa Tarihi. İstanbul: Selis Kitaplar.
- Moles, Abraham. (1983). Kültürün Toplumsal Dinamiği. (Çev: N, Bilgin). İzmir: Ege Üniv. Edebiyat Fak. Yay.
- Nohutçu, Ahmet (2007). Kamu Yönetimi. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Oktay, Cemil (2014). Siyaset Bilimi İncelemeleri. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Orum, Anthony, Dale, John. (2016). Siyaset Sosyolojisi “Günümüz Dünyasındaki İktidar ve Katılım”. İstanbul: Say Yayınları.

Öğün Süleyman Seyfi, Sarıbay Ali Yaşar (1998). Bir Politik Bilim Perspektifi. Bursa: Asa Kitabevi.

Öğün Süleyman Seyfi, Sarıbay Ali Yaşar (1999). Politik Bilim. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım.

Önder, Ayhan (1992). Ceza Hukuku Dersleri. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Özbudun, Ergun. (1990). Türkiye’de Siyasal Kültür ve Demokrasi. Ed. Hüsnü Erkan, Türkiye’de Demokrasi ve Demokrasi Kültürünün Gelişmesi. İzmir: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.

Özer, İnan - Meder, Mehmet. (2008). Siyasal Katılma ve Seçmen Davranışı. İstanbul: Ege Yayınları.

Özkalp, Enver. (2008). Sosyolojiye Giriş, 16. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa.

Özkırımlı, Umut (2015). Milliyetçilik Kuramları. Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Öztekin, Ali (2001). Siyaset Bilimine Giriş, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Özyurt, Cevat (2005). Küreselleşme Sürecinde Kimlik ve Farklılaşma. İstanbul: Açılım Kitap.

Pye, Lucian W. Verba, Sidney (1965). Political Culture and Political Development. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Sarıbay, Ali Yaşar (1998). Siyasal Sosyoloji. İstanbul: Der Yayınları.

Sarıbay, Ali Yaşar (2000). Global Bir Bakışla Politik Sosyoloji. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Sayarı Sabri, Bilgin Hasret. (2015). Karşılaştırmalı Siyaset: Temel Konular ve Yaklaşımlar. İstanbul: Bilgi Yayınları, 3.Baskı

Smith, Anthony, D. (2009). Millî Kimlik. (Çev. B. S. Şener). 5. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları

Smith, Anthony D. (2002). Ulusların Etnik Kökenleri. (Çev. S. Bayramoğlu, H. Kendir). Ankara: Dost Kitabevi.

Smith, Anthony, D. (2002). Küreselleşme Çağında Milliyetçilik. (Çev. D. Kömürcü). İstanbul: Everest Yayınları.

Şeyhanlıoğlu, Hüseyin (2011). Türk Muhafazakârlığının Kurumsallaşması ve Demokrat Parti. Ankara: Kadim Yayınları.

Tolan, Barlas (1993). Sosyoloji. Ankara: Adım Yayıncılık.

Topçuoğlu Hamide (1984). Hukuk Sosyolojisi Dersleri, Sosyolojik Açıdan Hukuk. Ankara: Cilt: II, Yayıncılık Ltd. Şti. 1. Baskı.

Tuncel, Metin (2013). Kartepe Kitabı. Kartepe Belediyesi Kültür Yayınları. İstanbul: Ege Reklam ve Basım.

Tural, Sadık K. (1988). Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Özkan Matbaası.

Turan, İlter (1977). Siyasal Sistem Ve Siyasal Davranış. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İİBF Yayını

Turan, İlter (1996). Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış. İstanbul: Der Yayınları

Türkçe Sözlük (1998). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. (s.1436).

Türkdoğan, Orhan (1983). Millî Kültür Modernleşme ve İslâm. İstanbul: Birleşik Yayıncılık.

Türkkahraman, Mimar. (2000). Türkiye’de Siyasal Sosyalleşme ve Siyasal Sembolizm, Birey Yayınları, İstanbul.

Türköne, Mümtaz’er (2003). Siyaset. Ankara: Lotus Yayınları.

Uysal, Birkan. (1984). Siyasal Katılma ve Katılma Davranışına Ailenin Etkisi. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları. Ankara: Sevinç Matbaası.

Ülken, Hilmi Ziya (1970). Sosyoloji Sözlüğü. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.

Williams, Raymond (1993). Kültür. (Çev: S. Aydın). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları

Yayla Atilla (2015). Siyaset Bilimi. İstanbul: Adres Yayınları

Yazıcı, Hasan (2013). Kartepe Kitabı. Kartepe Belediyesi Kültür Yayınları. İstanbul: Ege Reklam ve Basım.

Yazıcı, Hasan (2018). Sosyal, Siyasî Kültürümüz. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Vakfı Yayınları

Zincirkıran, Memet (2018). Sosyoloji. Bursa: Dora Basım Yayın Dağıtım.

MAKALE KAYNAKLAR

Aslanlı, Araz (2018). “Türkiye-Azerbaycan Ekonomik İlişkileri”. Yönetim ve Ekonomi : Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, Cilt:25 Sayı:1.

Aşkın, Muhittin (2007). “Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler”. Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2

Bolay, S, Hayri (2007). “Değerlerimiz ve Günlük Hayat”. Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi, Sayı: 1, s.12-19.

Erkan, Erol (2013). “Postmodern Dönemde Ontolojik Anlam Aracı Olarak Dini Kimlik”. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Sayı: 8, s.1825-1837.

Gökçe Orhan, Akgün Birol (2001). “Konya’da Siyasal Kültür ve Demokratik Değerler”. Selçuk Üniv. İİBF Sosyal ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi, s.5

İbrahimov, Rovshan. (2004). “Türkiye-Türk Cumhuriyetleri İlişkileri: Dünü, Bugünü, Yarını”, TASAM, Stratejik Öngörü, Sayı:5, s.64

Kılıçbay, Mehmet, Ali (2003). “Kimlikler Okyanusu”. Doğu Batı Düşünce Dergisi, Yıl 6, Sayı: 23, s.12

Özbek Volkan, Aydın Kenan (2004). “Ailenin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi”. Kocaeli Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 2, s.144-167.

Özer, İnan (1996). “Siyasal Kültür, Demokrasi ve Demokratik Değerler”. Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı:11, s.71 – 98.

Selman, Adnan. (2018). “Aile-Din İlişkisi ve Aile İçi Roller”. Akademia Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 1, Sayı 4, s.13-20.

Şahin, Yakup (2013). “Çatışma Kuramları ve Kimlik Temelli Çatışmalar; Teorik Bir Giriş”, Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi,(1) s. 32- 55.

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2010). Aile Yapısı Araştırması 2006. Ankara: Nakış Ofset.

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2010). Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması, Ed. Mustafa Turgut, Manas Medya Planlama Reklam Hizmetleri, Ankara.

Tokluoğlu, Ceylan (2013). “Ziya Gökalp ve Türkçülük”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt: 68, Sayı: 3, s. 113-139

Uhri, Ahmet (2003). “Kültür ve Uygarlık Kavramları Üzerine”. Bilim ve Ütopya, Sayı: 104, s.51.

Yılmaz, Nihat (2013). “Sosyalleşme Sürecinin Siyasallaşma Boyutu”. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 19, s. 320-332

İNTERNET KAYNAKLARI

Dünya Değerler Araştırmaları (WVS). www.worldvaluessurvey.org

Endeksa. <https://www.endeksa.com/tr/analiz/kocaeli/izmit/demografi#nufus>

Endeksa. <https://www.endeksa.com/tr/analiz/kocaeli/izmit/demografi#egitim>

Endeksa. <https://www.endeksa.com/tr/analiz/kocaeli/kartepe/demografi#nufus>

İzmit Belediyesi. http://www.izmit.bel.tr/izmit/cografyasi_0121

Kahraman, Hasan Bülent- Aydın, Mustafa. “Türkiye Sosyal-Siyasal Eğilimler Araştırması”, Türkiye Çalışmaları Merkezi – Kadir Has Üniversitesi, 31 Ocak 2018. <http://ctrs.khas.edu.tr/post/34/turkiye-sosyal-siyasal-egilimler-arastirmasi-2018-sonuclari>

Kartepe Belediyesi. <https://www.kartepe.bel.tr/idet/218/1439/ilcemiz>

Kartepe Belediyesi. <https://www.kartepe.bel.tr/idet/236/1440/demografik-bilgi>

Kartepe Belediyesi. <https://www.kartepe.bel.tr/idet/48/644/tarihce>

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/izmit/224>

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü. www.nvi.gov.tr

Örmeci Ozan (2017). Uluslararası politika akademisi, siyasî kültür olgusu, kitap inceleme. <http://politikaakademisi.org/>

Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr>

T.C. Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü www.siviltoplum.gov.tr

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2018). (<https://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>)

Türkiye Değerler Araştırması. <https://bau.edu.tr/icerik/1725-turkiye-degerler-atlasi-2012-yayinlandi>

EKLER

1.1 İlgili Anket Çalışması

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ

İKTİSADİ ve İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ

KOCAELİ’NİN(.....) SİYASÎ KÜLTÜRÜ ARAŞTIRMASI

ANKET FORMU

KOCAELİ-.....’İN SİYASÎ KÜLTÜRÜ ARAŞTIRMASI

1. Şimdi size sayacaklarımdan her biri sizin için ne kadar önemlidir?

1. Aileniz

1.Çok önemli 2.Önemli 3.Ne önemli ne önemsiz 4.Önemli değil 5.Hiç önemli değil

2. Dost ve arkadaşlarınız

1.Çok önemli 2.Önemli 3.Ne önemli ne önemsiz 4.Önemli değil 5.Hiç önemli değil

3. Kendinize ayırdığınız boş zamanlar

1.Çok önemli 2.Önemli 3.Ne önemli ne önemsiz 4.Önemli değil 5.Hiç önemli değil

4. Siyaset

1.Çok önemli 2.Önemli 3.Ne önemli ne önemsiz 4.Önemli değil 5.Hiç önemli değil

6. Din

1.Çok önemli 2.Önemli 3.Ne önemli ne önemsiz 4.Önemli değil 5.Hiç önemli değil

7. Laiklik

1.Çok önemli 2.Önemli 3.Ne önemli ne önemsiz 4.Önemli değil 5.Hiç önemli değil

9. Demokrasi

1.Çok önemli 2.Önemli 3.Ne önemli ne önemsiz 4.Önemli değil 5.Hiç önemli değil

10. Gelir düzeyiniz

1.Çok önemli 2.Önemli 3.Ne önemli ne önemsiz 4.Önemli değil 5.Hiç önemli değil

2. Siz bir dine inanır mısınız? (Evet ise) Hangi dine?

1. Müslüman

5. İnanmaz (Anketöre: 4. soruya gidiniz)

2. Musevî (Yahudi)

8. Diğer (.)

3. Rum Ortodoks

4. Gregoriyen/Katolik

3. Aşağıda sayacaklarıma inanır mısınız?

	Evet	Kararsız	Hayır
1. Ölümünden sonra bir hayatın varlığı	1	2	9
2. İnsanın bedeninden ayrı bir ruhunun olduğu	1	2	9
3. Cehennemnin varlığı	1	2	9
4. Cennetin varlığı	1	2	9

4. Camiye (kiliseye sinagoga) gidip gitmediğinize bakmaksızın siz kendinizi dindar bir kişi olarak mı görürsünüz?

3. Hükümet işleri
1. Evet 2. Kararsızım 3. Hayır

6. Çocuk aldırma yani kürtaj
1. Evet 2. Kararsızım 3. Hayır

11. Sizce okullarda din dersleri zorunlu olarak mı okutulmalıdır yoksa isteğe bağlı mı olmalıdır?

1. Zorunlu olmalı
2. İsteğe bağlı olmalı
8. Diğer (.....)

12. Size okuyacağım ifadelere ne katılırsınız veya katılmazsınız belirtiniz.

Kesinlikle				Kesinlikle	
Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Katılıyorum	
1. Tanrı'ya inanmayan siyasetçiler, bu göreve uygun değildir.	1	2	3	4	5

2. Din görevlileri ve dinî liderler, insanların oyları üzerinde bir etki sahibi olmamalıdır.

1 2 3 4 5

3. Yönetim görevlerinde daha fazla dini bütün insanın bulunması ülkenin yararına olurdu.

1 2 3 4 5

13. Türk olmaktan ne kadar gurur duyuyorsunuz? Şu şıklardan birini seçiniz.

1. Son derece gurur duyuyorum
2. Oldukça gurur duyuyorum
3. Pek gurur duymuyorum
4. Hiç gurur duymuyorum
8. Diğer (.....)

14. Siz kendinizi öncelikle Türk mü yoksa Müslüman mı olarak görürsünüz?

1. Türk
2. Müslüman
3. İkisi de değil
8. Diğer (.....)

15. Kendinizi aşağıda sayacağım yerlerden en fazla hangisinin bir parçası olarak hissediyorsunuz?

1. Kocaeli, yaşadığım ilçe, mahalle, köy
2. Bir başka şehir veya kasaba
3. Bir bölge (Karadeniz, Ege vb.)
4. Türkiye
5. Türkî toplumlar dünyası
6. İslam dünyası
7. Avrupa
9. Dünya
10. Hiçbiri

16. Sizce Türkiye aşağıda sayacaklarımdan hangisinin bir parçası olmalıdır?

1. Avrupa topluluğu
2. İslam Dünyası
3. Orta Asya Türk Cumhuriyetleri
4. Şangay İşbirliği Örgütü

8. Diğer (.....)

17. Türkiye bir yabancı devletle anlaşmazlığa düşse ve diyelim ki size göre Türkiye haksız olsa siz gene de Türkiye'yi destekler miydiniz?

1. Evet 2. Hayır 8. Diğer (.....)

18. Trafikte bir Hollandalı ile bir Türk kavgaya tutuşsa siz şu davranışlardan hangisini yapardınız?

1. Türk'ün tarafını tutardım
2. Kim haklıysa onun tarafını tutardım
3. Hollandalının tarafını tutardım
4. Ben karışmazdım

19. Aşağıda insanların herhangi bir şeyi protesto etmek veya bir konuda görüşlerini duyurmak için başvurdukları bazı yollar var. Bunların her biri için sizin düşünceniz nedir? (1, 2, 3. şıklardan biri ve 4, 5, 6. şıklardan biri olmak üzere iki şık işaretlenecek).

1. Bir talep veya görüşle ilgili imza toplamak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
2. Toplu bir dilekçeye imza atmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
3. Kanuna aykırı olarak işi bırakmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
4. Yasal bir gösteri veya yürüyüşe katılmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
5. Bina veya iş yeri işgal etmek
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
6. Resmen ilan edilmeyen grevlere katılmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
7. Yasal grev yapmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
9. Gösteri amacıyla trafiği kapamak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum
10. Boykot yapmak
 1. Kesinlikle yanlıştır
 2. Bazı şartlarda yapılabilir
 3. Onaylarım
 4. Katılmıyorum
 5. Kararsızım
 6. Katılıyorum

20. Seçimlerde birçok yurttaş oy kullanırken bazıları buna imkân veya fırsat bulamıyor. Siz acaba son seçimlerde oy kullandınız mı?

1. Evet 2. Hayır

21. Şimdi sayacaklarım arasından siz hiçbirini yaptınız mı? Hangilerini?

1. Bir işiniz için milletvekili ile görüşmek
1. Evet, yaptım 2. Hayır, yapmadım
2. Bir işiniz için milletvekilinize mektup yazmak
1. Evet, yaptım 2. Hayır, yapmadım
3. Bir bakana veya başbakana mektup yazmak veya onunla görüşmek
1. Evet, yaptım 2. Hayır, yapmadım
4. Bir gazeteye mektup yazmak
1. Evet, yaptım 2. Hayır, yapmadım

22. Siz herhangi bir gönüllü kuruluş veya derneğe üye misiniz? Mesela yaşlı ve sakatlara yardım eden kuruluşlar, cami yaptırma dernekleri, meslek kulüpleri, çevreyi güzelleştirme gibi konularda çalışan dernekler gibi bir kuruluşun üyesi misiniz?

1. Evet 2. Hayır

23. Siyasete ne derece ilgi duyduğunuzu söyler misiniz?

1. Hiç ilgi duymam
2. Pek ilgi duymam
3. Ne ilgili ne ilgisiz
4. İlgiliyim
5. Çok yakından ilgiliyim

24. Bazı insanlar siyasetle yakından ilgilenir. Bazılarının ise buna zamanı yoktur veya ilgi duymazlar. Şimdi size sayacağım faaliyetleri siz yapar mısınız? (Evet ise) Ne kadar sık yaparsınız?

1. Gazetelerde siyasî haberleri okumak
1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
2. Arkadaşlarınızla siyaset konuşmak, tartışmak
1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
3. Başkalarını sizin partinize oy vermeleri için ikna etmeye çalışmak
1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
4. Siyasî mitinglere toplantılara katılmak
1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık
5. Televizyonda siyasetçiler arasındaki açık oturumları izlemek
1. Hiç 2. Çok seyrek 3. Bazen, ara sıra 4. Sık sık

25. Siz hayatınızın herhangi bir döneminde bir siyasî partiye üye oldunuz mu? (Hayır ise) Olmayı düşünebilir misiniz?

1. Evet oldum (geçmişte veya şimdi) 3. Hiç düşünmem
2. Hayır ama olabilir

26. İnsanlar demokrasiyi çok değişik şekillerde anlayabiliyor. Şimdi size birtakım şeyler sayacağım. Bunların her birini değerlendirip demokrasiyle ilgili olup olmadığını söyleyiniz

1. Hürriyetler
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
2. Eşitlik
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili

3. Rüşvetin ve yolsuzlukların önlenmesi
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
4. Azınlıkların haklarının korunması
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
5. Cinsel konularda serbestlik
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
6. Mahkemelerin hızlı bir şekilde çalışması
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
7. Devletin herkese iş bulması
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
9. Ülkenin kalkınması
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
10. Halkın yönetime katılması
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
11. Çoğunluğun istediği her şeyin olması
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
12. Devletin bankaları ve büyük şirketleri kontrol etmesi
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili
13. Devletin fiyatları kontrol etmesi
1. Hiç ilişkili değil 2. Pek ilişkisi yok 3. Biraz ilişkili 4. Çok ilişkili

27. İnsanların demokratik yönetim biçimleriyle ilgili olarak ileri sürdüğü bazı görüşler okuyacağım. Bu görüşlerin her biri için fikrinizi belirtiniz.

Kesinlikle

Kesinlikle

Katılmıyorum Katılmıyorum Kararsızım Katılıyorum Katılıyorum

1. Demokrasilerde ekonomi kötü işler.
1 2 3 4 5
2. Demokrasilerde kararsızlık ve vıdı vıdı çok fazla olur.
1 2 3 4 5
3. Demokrasiler, kamu düzenini sağlamakta başarılı olamaz.
1 2 3 4 5
4. Demokrasinin problemleri olabilir ama diğer her türlü yönetim biçiminden daha iyidir
1 2 3 4 5

28. Aşağıdaki iki görüşten hangisi sizin düşüncenize daha yakındır?

1. İnsan, anne ve babasını, hatalarına rağmen kayıtsız ve şartsız sevip saymalıdır
2. Sevgi ve saygıyı hak etmeyen anne ve babayı çocuğu da sevip saymak zorunda değildir

29. Çocuk yetiştirirken dikkat edilecek en önemli iki husus aşağıdakilerden hangisidir?

(Anketöre: Şıkları gerektiği kadar yavaş ve gerekirse tekrar okuyunuz. Sonra sadece iki şıkkı denegin belirttiği sıraya göre kodlayınız. Tek cevap verenlere "Ondan sonra en önemli ne geliyor?" diye sorunuz)

1. Terbiyeli olması	1. tercih	2. tercih
2. Çalışkan olması	1. tercih	2. tercih
3. Hoşgörülü olması	1. tercih	2. tercih
4. Hayırlı evlat olması	1. tercih	2. tercih

5. Dindar olması	1. tercih	2. tercih
6. İtaatkâr olması ve söz dinlemesi	1. tercih	2. tercih
7. Tutumlu olması	1. tercih	2. tercih
9. Sorumluluk sahibi olması	1. tercih	2. tercih
10. İcatçı olması	1. tercih	2. Tercih

30. Herhangi bir sendikaya veya meslek kuruluşuna üye misiniz?
1.Evet 2. Hayır

31. İşçi sendikaları konusunda aşağıdaki iki görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?

1. Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, karışıklığa ve gereksiz çatışmalara yol açar. İşçileri temsil edecek tek bir yetkili sendika olmalıdır
2. Birbiriyle rekabet eden birçok sendika olması, değişik fikirlerin dile getirilmesi ve seçim imkânı sağlaması bakımından yararlıdır

32. Sizce belediye başkanlarının görevlendirilmesi konusunda şu iki yoldan hangisi daha doğrudur?

1. Belediye başkanlarını halk seçmelidir. En isabetli ve doğru yol budur.
2. Devlet, bilgili ve dürüst kişiler arasından bir belediye başkanı tayin etmelidir.

33. Peki sizce kaymakam seçimle mi gelmeli yoksa hükümet tarafından tayin mi edilmeli?

1. Seçilmeli
8. Diğer (.....)
2. Tayinle gelmeli

34. Şimdi size toplum yaşantımızda meydana gelebilecek değişikliklerle ilgili bir liste sunuyorum. Bunların her biri, gerçekleşseydi iyi mi olurdu, kötü mü olurdu yoksa sizin için fark etmez miydi?

1. Toplum ve devlet karşısında kişiye daha fazla önem verilmesi
 1. Kötü olurdu
 2. Fark etmez
 3. İyi olurdu
2. Yetkililere daha fazla saygı duyulması.
 1. Kötü olurdu
 2. Fark etmez
 3. İyi olurdu

35. Türkiye'nin dertlerini seçimle gelmiş hükümetler mi yoksa dürüst, adil ve kararlı bir diktatör mü daha iyi çözer?

1. Seçilmiş hükümet
2. Diktatör

36. Aşağıdaki durumlarla ilgili görüşlerinizi belirtir misiniz?

1. Polisin bir gösteriyi dağıtmak için güç kullanması
 1. Katılmam
 2. Şartlara bağlı
 3. Katılımım
2. Ülkede hiçbir toplu gösteriye izin verilmemesi
 1. Katılmam
 2. Şartlara bağlı
 3. Katılımım

37. Şimdi size bazı cümleler okuyacağım. Bunlar hakkındaki görüşlerinizi belirtir misiniz?

1. Benim gibi insanların Ankara'daki hükümete sesini duyurması mümkün değildir.

1. Tamamen yanlış (katılmam) 2. Kısmen yanlış (katılmam) 3. Kararsızım

4. Kısmen doğru (katılırim) 5. Tamamen doğru (katılırim)

2. Benim gibi insanların hükümeti etkileyebilmelerinin tek yolu seçimlerde oy kullanmaktır

1. Tamamen yanlış (katılmam) 2. Kısmen yanlış (katılmam) 3. Kararsızım

4. Kısmen doğru (katılırim) 5. Tamamen doğru (katılırim)

3. Siyaset ve hükümet işleri o kadar karmaşık ki benim gibi sade bir vatandaşın olan bitenleri takip etmesi ve anlaması her zaman mümkün olmuyor

1. Tamamen yanlış (katılmam) 2. Kısmen yanlış (katılmam) 3. Kararsızım

4. Kısmen doğru (katılırim) 5. Tamamen doğru (katılırim)

4. Siyasetçiler, benim gibi insanların ne düşündüğünü öğrenmeye çalışmıyor

1. Tamamen yanlış (katılmam) 2. Kısmen yanlış (katılmam) 3. Kararsızım

4. Kısmen doğru (katılırim) 5. Tamamen doğru (katılırim)

5. Genel olarak milletvekili seçimlerinden hemen sonra kendilerini seçenleri unutuyor

1. Tamamen yanlış (katılmam) 2. Kısmen yanlış (katılmam) 3. Kararsızım

4. Kısmen doğru (katılırim) 5. Tamamen doğru (katılırim)

6. Partiler, vatandaşın oyuyla ilgileniyorlar yoksa düşünce ve istekleriyle değil

1. Tamamen yanlış (katılmam) 2. Kısmen yanlış (katılmam) 3. Kararsızım

4. Kısmen doğru (katılırim) 5. Tamamen doğru (katılırim)

7. Türk ordusu demokrasinin güvencesidir

1. Tamamen yanlış (katılmam) 2. Kısmen yanlış (katılmam) 3. Kararsızım

4. Kısmen doğru (katılırim) 5. Tamamen doğru (katılırim)

38. Sizce memleketimizde devletten haksız muamele gören bir vatandaş kolaylıkla hakkını arayabilir mi yoksa hakkını alması çok zor mudur veya imkânsız mıdır?

1. İmkânsız 2. Zor 3. Kolaylıkla arayabilir

39. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, geçim için devletten yardım beklenmemeli, 10 ise geçime devlet yardım etmeli görüşünü gösteriyor. Sizin kendi görüşünüz bu cetvelin neresinde yer alır?

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Devlet yardımı olmamalı

Devlet yardımı olmalı

40. Şu anda kaymakam nasıl göreve geliyor, biliyor musunuz? (Anketöre: Söyleneni aynen yazınız)

.....

41. Türkiye'de cumhurbaşkanı kim tarafından seçiliyor?

.....

42. Danıştay'ın ne iş yaptığını söyler misiniz? (**Anketöre:** Söylenenleri aynen yazınız)

.....
.....

43. Şimdi size birtakım isimler sayacağım. Bunların kim olduklarını söyler misiniz? (**Anketöre:** Cevapları yazınız. Kodlama yapmayınız)

1. Süleyman Soylu	12. Hüseyin Aksoy
2. Angela Merkel	13. Sadettin Hülal
3. Hulusi Akar	14. İsmail Kahraman
4. Donald Trump	15. İbrahim Karaosmanoğlu
5. Münir Özkul	16. Sami Çakır
6. Ahmet Refik Erduran	17. Hüseyin Üzülmaz
7. Semahat Arsel	18. Sami Çakır
9. Recep Tayip Erdoğan	19. Nevzat Doğan
10. Adele	20. Fikri Işık
11. Mesut Mertcan	

44. Şu andaki dışişleri bakanının adını hatırlayabiliyor musunuz?

.....

45. Şimdi size ülkede yapılması gerekli birtakım işler sayacağım. Bunların hangilerinin esas olarak devletin görevi olduğunu söyler misiniz? Yani bunların hangilerini devlet yapmalı, hangilerine ise devlet hiç karışmamalı ve bu işleri özel şahıslara bırakmalıdır?

1. Toplu konut inşa etmek	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
2. Fiyatları kontrol etmek	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
3. Banka kurmak ve işletmek	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
4. Baraj yapmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
5. Okul, hastahane yapmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
6. Büyük mağazalar açmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
7. Fabrikalar, iş yerleri açmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
9. Pahalı mal satanları cezalandırmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
10. Cami yaptırmak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
11. Ahlaki değerleri korumak	1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı

46. Siyasette her amaca birden ulaşmak mümkün olamıyor. Sizce aşağıdaki dört amaçtan hangisi en önemlisidir?

1. Ülkede huzur ve düzeni sağlamak
2. Ülke yönetiminde halkın sesini daha fazla duyurmak
3. Hayat pahalılığı, fiyat artışları ile mücadele etmek
4. Düşünce ve ifade hürriyetini tam olarak sağlamak

47. Önümüzdeki 10 yıl içinde ülkemizin hedeflerinin neler olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Aşağıda değişik insanların öncelik verdiği bazı hedefler sıralanmaktadır. Bunlar içinde size göre en başta gelen hedef hangisi olmalıdır?

1. Yüksek bir ekonomik kalkınma hızı
2. Ülkenin yeterli bir savunma gücüne sahip olması
3. Kişinin yaşadığı çevrede ve işinde daha fazla söz hakkına sahip olması
4. Şehirlerin ve köylerin güzelleştirilmesi

48. Size göre bunların içinde en önemlisi hangisi?

1. İstikrarlı bir ekonomi
2. Daha insancıl bir topluma doğru ilerleme
3. Fikirlerin paradan daha önemli olduğu bir topluma doğru ilerleme
4. Suç ve suçlularla mücadele

49. Sizce şu anda hayatta olsun olmasın, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Türkiye'ye en büyük hizmeti yapmış devlet adamı kimdir?

.....

50. Peki dan sonra en büyük hizmeti kim yaptı?

.....

51. Aşağıda sayacaklarımdan her birine ne kadar güvenirsiniz?

1. Dinî kuruluşlar
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
2. Silahlı kuvvetler
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
3. Eğitim sistemi
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
4. Mahkemeler
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
5. Basın
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
6. Sendika
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
7. Polis
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
9. Meclis
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
10. Memurlar
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
11. Büyük şirketler
1. Hiç güvenmem 2. Pek güvenmem 3. Kararsızım 4. Biraz güvenirim 5. Çok güvenirim
12. Emekli sandığı veya SSK

1.Hiç güvenmem 2.Pek güvenmem 3.Kararsızım 4.Biraz güvenirim 5.Çok güvenirim
13. Türk siyasî sistemi

1.Hiç güvenmem 2.Pek güvenmem 3.Kararsızım 4.Biraz güvenirim 5.Çok güvenirim

52. Size göre Türkiye'nin en iyi dostu olan yabancı ülke hangisidir?

.....

53. Peki Türkiye'ye en çok zarar verebilecek yabancı ülke hangisidir?

.....

54. Siz, yabancı milletler arasından en çok hangisini seversiniz?

.....

55. Sizin en sevmediğiniz yabancı millet hangisidir?

.....

56. Sizce ülkemizin genel durumu beş yıl öncesine göre bugün daha mı iyi, aşağı yukarı aynı mı yoksa son beş yıl içinde daha mı kötüye gitti? (Anketöre: "Bazı bakımlardan iyi, bazı bakımlardan kötü" diyenler için irdele: Ama bir teraziye koysanız hangi taraf ağır basar?)

1. Daha kötü

3. Daha iyi

2. Aynı

57. Önümüzdeki beş yıla bakalım... Sizce önümüzdeki beş yılda memleketimizin genel durumu daha iyiye mi gidecek, aynı mı kalacak yoksa daha kötüye mi gidecek?

1. Daha kötüye

3. Daha iyiye

2. Aynı kalacak

58. Aynı soruları sizin ve aileniz için soralım... Beş yıl öncesine göre bugün ailenizin maddî durumu daha mı iyi, aynı mı yoksa daha mı kötü?

1. Daha kötü

2. Aynı

3. Daha iyi

59. Ülkemizin Güney Doğu'sundaki sorunun çözümü için size sayacağım şu üç şeyden hangisine birinci öncelik verilmelidir?(Anketöre: Hepsi ve ikisi diyenler için irdele: Ama bunlardan en önemlisi sizce hangisi?)

1. Bölgede daha fazla yatırım yapmak ve iş alanı oluşturmak

2. Demokrasi ve insan haklarına daha çok önem vermek

3. Askerî tedbirleri arttırmak

60. Peki siyasî partiler hakkında şu üç görüşten hangisini daha doğru bulursunuz?

1. Her görüşü temsil eden çok sayıda siyasî parti bulunması ülke için yararlıdır.

2. Memleketimize iki parti yeter, fazlası zararlı oluyor.

3. Kısır parti çekişmeleri ve partililik, memlekete zarar vermektedir. En iyisi bu memleketin menfaatine çalışan bir tane parti bulunmasıdır.

61. Şimdi size bazı siyasî sistemler sayacağım ve her birinin bu ülkeyi yönetmek açısından ne kadar iyi olduğunu soracağım. Her biri için fikrinizi belirtiniz.

1. Parlamentoyla seçimlerle uğraşmak zorunda kalmayan güçlü bir lidere sahip olmak	1	2	3	4	5
2. Hükümet yerine uzmanların ülke için en iyi olduğuna inandıkları şeyleri yapmaları	1	2	3	4	5
3. Ordunun yönetmesi	1	2	3	4	5
4. Demokratik bir siyasî sistemle yönetim	1	2	3	4	5

62. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, en doğru fikir doğruluğu uzun zamandır sınanmış fikirdir, 10 ise yeni fikirler genellikle iyidir anlayışını gösteriyor. Sizin kendi anlayışınız bu cetvelin neresinde yer alır?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sınanmış fikir										Yeni fikir

63. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, büyük değişiklik konusunda tedbirli, 10 ise gözüpek olmayan başarılı olamaz yaklaşımını gösteriyor. Sizin kendi yaklaşımınız bu cetvelin neresinde yer alır?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Tedbirli										Gözüpek

64. Aşağıda 10 puanlık bir cetvel var. Burada 1, değişme ürkütür, 10 ise değişiklik yenilikçi eğilimini gösteriyor. Sizin kendi eğiliminiz bu cetvelin neresinde yer alır?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Değişme ürkütür										Değişiklik
yeniliktir										

65. Siyasî görüşünüzü nasıl tanımlarsınız?

1. Milliyetçi 2. İslamcı 3. Kemalist 4. Sosyal Demokrat 5. Liberal 6. Muhafazakâr 8. Diğer (.....)

66. Siyasî konularda “sol”dan ve “sağ”dan bahsedildiğini sık sık duyuyoruz. Aşağıda 10 puanlık bir sol-sağ cetveli var. Burada “1” en solu, “10” ise en sağ gösteriyor. Sizin kendi görüşleriniz bu cetvelin neresinde yer alır?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Sol

Sağ

67. Siyasette ‘sol’ denince ne anlıyorsunuz?

(Anketöre: Söylenenleri aynen yazınız, kısaltma yapmayınız, tek kelimelik cevapları açmaya çalışınız)

.....

.....

68. Siyasette ‘sağ’ denince ne anlıyorsunuz?

(Anketöre: Söylenenleri aynen yazınız, kısaltma yapmayınız, tek kelimelik cevapları açmaya çalışınız)

69. Babanızın görüşleri size göre daha mı sağda yoksa daha mı solda kalır(dı)?

1. Babam daha sağda(ydı) 3. Babam daha solda(ydı)
2. Aynı görüşte(ydi) 6. Diğer (.....)

70. Şimdi size bir merdiven göstereceğim. Bu merdivenin en üst basamağında toplumun en zengin ve en güçlü kimseleri var. En altta da en yoksul ve en güçsüzler. Kendinizin ve ailenizin durumunu düşünürseniz siz bu merdivenin hangi basamağındasınız?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
En yoksul, **En zengin,**
en güçsüz **en güçlü**

71. Şimdi size 10 puanlı bir cetvel göstereceğim. Merdivenin en alt basamağı 1 en üst basamağı 10' dur. Siz, ailenizin maddî durumunu ne kadar tatmin edici buluyorsunuz? Ailenizi merdivenin neresine yerleştirirsiniz? Eğer hanenizin geliri sizin için hiç yeterli değilse 1, gelirinizden son derece memnunsanız 10 olmak üzere kendi durumunuza 1 ile 10 arasında bir puan veriniz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Gelir hiç tatminkâr değil

Gelir tamamen tatminkâr

72. İnsanın komşusu önemlidir. Siz aşağıda sayacağım insanlardan hangilerinin komşunuz olmasını istemezsiniz?

1. Sabıkâlılar	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
2. Aşırı solcular	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
3. Çok içki içenler	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
4. Çok kalabalık aileler	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
5. Aşırı sağcılar	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
6. AIDS hastası	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
7. Evli olmadan birlikte yaşayan çiftler	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
9. Sizden farklı siyasî görüşü olanlar	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
10. Bekârlar	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
11. Musevîler	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
12. Esrar kullananlar	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
13. Eşcinseller	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
14. Araplar	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
15. Hıristiyanlar	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
16. Öğrenciler	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor
17. Dindar olmayanlar	1. Komşu olabilir 2. İstenmiyor

73. Sizce ülkemizin en önemli sorunu nedir?

1. İşsizlik 2. Hayat pahalılığı 3. Gelir dağılımındaki eşitsizlik 4. Dış ilişkiler 5. Terör
6. Ahlakî yozlaşma 8. Diğer (.....)

74. Size göre Türkiye’de idam cezası olmalı mı?

1. Hayır
2. Kararsızım
3. Evet

(Anketöre: Sadece idamı onaylayanlara sorulacak)

75. Peki aşağıdaki suçlardan hangilerini işleyenlere idam cezası verilmelidir?

1. Irz düşmanları	1. İdamlık	2. İdamlık değil
2. Uyuşturucu kaçakçıları	1. İdamlık	2. İdamlık değil
3. Karaborsacılar	1. İdamlık	2. İdamlık değil
4. Rüşvet alan devlet görevlileri	1. İdamlık	2. İdamlık değil
5. Şiddete başvuran ama adam öldürmeyen teröristler, anarşistler	1. İdamlık	2. İdamlık değil
6. Hileli mal satanlar	1. İdamlık	2. İdamlık değil

76. Ülkede eğer insanlar iş bulamıyorsa işverenler Türkleri yabancılara tercih etmelidir.

1. Katılmam
2. Katılımım
3. Kararsızım

77. Bildiğiniz gibi artık pek çok özel kanal var. Size göre bu kanallar istedikleri her şeyi yayınlasın mı yoksa bunlar üzerinde bir devlet kontrolü gerekir mi?

1. Serbest olmalı
2. Devlet kontrolü gerekir
8. Diğer (.....)

78. Güncel gelişmeleri nereden takip ediyorsunuz?

1. Televizyon 2. Gazete 3. İnternet(Facebook, Twitter, Friendfeed, LinkedIn) 4. Radyo

79. Biraz da gazetelerden söz edelim. Size göre gazetelerin yazabileceği konulara bazı kısıtlamalar gelmesi doğru mu? Yoksa gazeteci her konuda istediğini yazabilmeli mi?

1. Siyasetçilerin özel hayatları		
1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
2. Yıkıcı, bölücü köşe yazıları ve yorumlar		
1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
3. Hükümeti çok ağır eleştiren yazılar		
1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı
4. İş adamlarının kazançları, vergileri		
1. İzin verilmemeli	2. Bir ölçüde kısıtlanmalı	3. Tamamen serbest olmalı

5. Zararlı faaliyetler ve teröristlerle ilgili haberlerin yazılması
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
6. Devlet adamları ile alay eden, onları küçük düşüren yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
7. Demokrasi karşıtı, demokrasi aleyhine yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
9. Ülke çıkarlarına açıkça aykırı haberler
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
10. Dini kuralları eleştiren, dine ters düşen yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
11. Açık saçık resimler ve yazılar
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı
12. Kişilerin özel hayatları
1. İzin verilmemeli 2. Bir ölçüde kısıtlanmalı 3. Tamamen serbest olmalı

80. Size gazetelerin ülke çıkarlarını ilgilendiren haberlerde izlemeleri gereken yola dair üç ayrı görüş okuyacağım. Birbirinden farklı bu üç görüşten hangisinin en doğru olduğunu söyler misiniz?

1. Gazeteler, devlet siyasetiyle uyuşmasa bile her türlü haberi basabilmelidir. Bu konuda hiçbir kısıtlaması olmamalıdır.

2. Gazeteler, ülke çıkarlarını göz önünde bulundurarak bazı haberleri basmaktan gönüllü olarak vazgeçmelidir.

3. Devlet, ülke çıkarları gerektirdiği zaman, gazetelere kısıtlamalar getirebilmelidir.

81. Bazılarına göre Türkiye’de hükümetler kendi oy endişeleri yüzünden gerekli birçok kararı almaya cesaret edememektedir. Sizce bu gerçekten böyle mi?

1. Evet, böyle 8. Diğer (.....)
2. Hayır, değil

82. Lütfen doğum yılınızı söyler misiniz?

(Anketöre: Söylenen yılı yazınız. Bilmeyenler için boş bırakınız ve bir sonraki soruyu sorunuz)

83. Acaba kaç yaşındasınız?

84. Eğitim durumunuz nedir?

1. Diplomasız 5. Üniversite mezunu
2. İlkokul mezunu 6. Lise öğrencisi
3. Ortaokul mezunu 7. Üniversite öğrencisi
4. Lise mezunu

85. Aşağıdaki sosyal sınıflardan hangisine mensupsunuz?

1. İşçi 2. İşveren 3. Çiftçi 4. Memur 5. Serbest meslek
6. Esnaf 7. Emekli 8. Ev hanımı 9. Öğrenci 10. İşsiz

YARDIMLARINIZ İÇİN ÇOK TEŞEKKÜR EDERİM.

ANKETÖRE: ŞİMDİ SİZİN DOLDURACAĞINIZ BİR KISIM DAHA VAR. UNUTMAYINIZ.

Konuşulan kişinin cinsiyetini kodlayınız:

1.Erkek

2.Kadın

Mülakatın yapıldığı gün: 1. Ptesi 2. Salı 3. Çar 4. Per 5. Cum 6. Ctesi 7. Pazar

Mülakat tarihi : (Gün ve ay):

Anket yapılan : İlçe:... .. mahalle/Köy:

Yerleşim Tipi :

Anketörün adı ve soyadı:

ÖZ GEÇMİŞ

Nurcan AYDIN 7 Temmuz 1981 İzmit doğumludur. İlk orta ve lise eğitimini İzmit'te tamamlamıştır. Kocaeli Teknik Lisesi Kimya Bölümünden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Teknik Bilimler Yüksekokulu Kimya bölümünü bitirmiştir. İzmit'te kimya sektöründe faaliyet gösteren firmalarda yöneticilik yapmıştır. Akademik kariyeri kapsamında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünden mezun olmuş, halen Kocaeli Üniversitesi Siyaset Bilimi Kamu Yönetimi Anabilim dalında siyasi kültür üzerine yaptığı tez çalışması ile eğitimine devam etmektedir. İngilizce bilmektedir. Nurcan AYDIN, evli ve Yusuf adında bir erkek çocuğu bulunmaktadır.